

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อจังหวัดน่าน
Technology and Transformation of Tai Lue Vernacular
Architecture in Nan Province

นาย กษมพงษ์ พงษ์ชุมพร

นาย พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ

รศช
ก 331 ๗
๒๕๕๓

สาขา.....
เลขทะเบียน 138021
ในเดือนปี ๒๕๕๘

12706206
b.....
i.....

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2553

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย) เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ใต้ ลื้อ จัหวัดน่าน
แหล่งเงินทุนสนับสนุนงานวิจัย สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ประจำปีงบประมาณ.....53..... จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุน 1,454,000 บาท

ระยะเวลาทำการวิจัย.....2..... ปี ตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2553 ถึง 2554.....

ชื่อ-สกุล หัวหน้าโครงการ และผู้ร่วมโครงการวิจัย พร้อมระบุ หน่วยงานต้นสังกัด

(หัวหน้าโครงการ) นาย.กษมพงษ์ พงษ์ชุมพร

(ผู้ร่วมโครงการ).....นาย.พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ

คณะ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สาขาวิชา ครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ หลักสูตรการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน
สถานันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทคัดย่อ

การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นใต้ ลื้อ จัหวัดน่าน เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจัหวัดน่าน เพื่อเป็นเอกสารประกอบมรดกโลก และ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยกลุ่มชนชาวใต้ ลื้อในจัหวัดน่าน ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ อำเภอเมือง อำเภอท่าวังผา อำเภอบัว อำเภอเชียงกลาง และ อำเภอทุ่งช้าง และส่วนใหญ่ ชนชาวใต้ ลื้ออาศัยอยู่นอกเขตใจเมืองน่าน หากแต่วัฒนธรรมและประเพณีของชนชาวใต้ ลื้อในจัหวัดน่าน มีผลต่อสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของจัหวัดน่านอย่างมาก ซึ่งการศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นใต้ ลื้อ จัหวัดน่าน นี้ เน้นการศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นสำคัญ โดยได้ลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษถึง เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ชุมชนใต้ ลื้อที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และมีศักยภาพความพร้อมในการพัฒนาโดย ใช้เกณฑ์จาก ความร่วมมือของชุมชน ศักยภาพด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นใต้ ลื้อ และกำรมีส่วนร่วมในงานศึกษาระหว่างชุมชนและผู้ทำการศึกษา และได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาดังต่อไปนี้ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.บัว,บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา และ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา และได้เก็บข้อมูลจากสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นใต้ ลื้อ จำนวน 15 เรือน แบ่งเป็น เรือนอนุรักษ์ จำนวน 5เรือน และ เรือนพักอาศัยที่อยู่ในชุมชนอายุเรือนเกิน 50 ปี จำนวน 5 เรือน เรือนพักอาศัยที่อยู่ในชุมชนอายุน้อยกว่า50ปี จำนวน 5 เรือน ส่วนประเด็นในการศึกษาประกอบไปด้วย ด้านองค์ประกอบทางเทคโนโลยี ได้แก่ องค์ประกอบทางเทคโนโลยี ของวัสดุ ซึ่งจักประกอบด้วย วัสดุในการก่อสร้าง และ วัสดุในงานตกแต่ง องค์ประกอบทางเทคโนโลยี ระบบวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ระบบวิศวกรรมงานระบบสัจจรภายในอาคาร ระบบโครงสร้าง เป็นต้น องค์ประกอบทางเทคโนโลยี การก่อสร้าง ซึ่งได้แก่ ระบบการก่อสร้างในสถานที่ก่อสร้าง หรือ ระบบก่อสร้างแบบสำเร็จรูป และ ด้านองค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนแปลง ทางภายนอก ซึ่งได้แก่ องค์ประกอบทางเทคโนโลยี ทางวัสดุ,เทคโนโลยีการก่อสร้าง,ระบบวิศวกรรม การเปลี่ยนแปลงทางผังพื้น ซึ่งประกอบด้วย ขนาดของ

พื้นที่, การเปิดช่องเปิด,การแบ่งพื้นที่ใช้สอย รวมถึง ทางสัญจร ภายใน กรอบการศึกษานี้ได้มาจากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม ทั้ง ทางเอกสาร และ การสำรวจพื้นที่ ต่างๆ ทำให้พบถึงตัวแปรต่างๆ ในการศึกษา

จากการศึกษาพบถึงความแตกต่างทางด้านเทคโนโลยีในองค์ประกอบต่างๆ ระหว่าง เรือนอนุรักษ์ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อซึ่งเป็น เรือนที่ถูกสร้างขึ้นตามภูมิปัญญาท้องถิ่น กับ เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ ที่สร้างขึ้นด้วยองค์ประกอบด้านเทคโนโลยีที่มีความประณีตน้อยและมีความสมัยใหม่มากขึ้น อันส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงด้านภายนอกทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ที่เห็นได้ชัดเจน อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการก่อสร้างเป็นหลัก ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นทางภายใน ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงแต่เป็นไปอย่างช้าๆ โดยมีปัจจัยหลัก คือ การรื้อเรือนหลังเดิมทิ้งเพื่อปลูกสร้างด้วยอาคารก่ออิฐฉาบปูนตามความนิยมแบบภาคกลางของประเทศ ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรวมทั้งเทคโนโลยีการก่อสร้าง เกิดจากสภาพเศรษฐกิจและระบบสาธารณูปโภค ที่ดีขึ้น

เสนอแนะต่อไป ควรเร่งทำการศึกษารูปแบบความต้องการพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องต่อการเป็นเขตพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ของจังหวัดน่าน ด้านการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมชุมชนไทลื้อ โดย การศึกษาพัฒนารูปแบบทางสภาพแวดล้อมวัฒนธรรมชุมชน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้พร้อมทั้งยังเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดน่านอันเป็นประตูเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านต่อไป

คำสำคัญ: สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น การเปลี่ยนแปลง ไทลื้อ จังหวัดน่าน

Research Title: ..Technology..and..Transformation..of..Tai Lue Vernacular
Architecture..in..Nan..Province

Researcher:.....

Project Leader: Mr. Gasamapong Pongchompom.

Participant: Mr. Pornthep Jewpairojkij

Faculty: Faculty of Industrial Education.....**Department:** Department of Architectural
Education and Design

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

ABSTRACT

Studying the technology and the transformation of vernacular architecture of Tai Lue in Nan is a part of studying the cultural environment which was recorded as the supporting documents for World Heritage Site and Eco-tourism.

Most of Tai Lue people in Nan province live in Ampher Meuang, Ampher Tha Wang Pha, Ampher Pua, Ampher Chiang Klang, Ampher Thung Chang as well as rural areas. Their traditions and cultures have influence on the cultural environment in Nan. This study emphasizes the Tai Lue community which mainly focuses on the cultural eco-tourism.

There were fieldworks to study about the development of Tai Lue areas, which support the cultural eco-tourism and have development potentials, bases on the collaboration from Tai Lue communities, the potential of vernacular architecture of Tai Lue, etc. The studying areas are as follows;

- Baan Rong-ngee, Woranakorn subdistrict, Pua district
- Baan Don moon, Sri Phum subdistrict, Tha Wang Pha district
- Baan Nong bua , Paka subdistrict, Tha Wang Pha district

It collected data from Tai Lue architectural houses in the areawhich are as follows; 5 conservative houses at age 50 years and above, and 5 houses at age 50 years and below. Its studying subjects are firstly **technology elements** which are as follows;

- their materials, consisting of construction materials and interior decoration materials
- their engineering systems, consisting of interior system, structural system
- their construction systems, consisting of constructing system at construction site or instance construction system

And secondly, **vernacular architecture elements** which are as follows;

- The exterior development, consisting of materials, construction technology, engineering system
- The floor plan development, consisting of space sizes, space partition, interior transitional space.

The variables of this study are found by studying and reviewing their literatures from documents and fieldworks.

This study found the differences of their technology between conservative houses of Tai Lue vernacular architecture and houses in their community. The conservative houses were constructed by indigenous knowledge. The houses in their community were built by less meticulousness technology but more modernity. These visibly affect the development of Tai Lue vernacular exterior architecture in terms of the development in construction technology. However, there has been gradually developing in Tai Lue vernacular interior architecture. The main factor is to demolish their old houses and construct the new one as similar as the central provinces of Thailand by using bricks and cements. Having better economic situation and public utility causes any development. Suggestion : Urgently study regarding the community development so that it can corresponds to be an area, as a live museum in Nan province, of ecotourism. For Tai Lue cultural conservation, to study in their cultural environmental development so that the people are able to live with any changes as well as to increase the potential tourism of Nan where will be able to an economic gateway to neighboring countries in the future

Key words ; Architecture, the Vernacular Architecture, Development, Tai Lue, Nan province.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษา เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม จังหวัดน่าน เพื่อเป็นเอกสารประกอบมรดกโลก และเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นงานวิจัยในระยะเวลา 2 ปี คือ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2553 – 2554 โดยการศึกษาไม่สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยปราศจาก ผู้ช่วยวิจัยในชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน ได้แก่ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชนต่างๆ ในชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา ในชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ และ ในชุมชนไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรนคร อ.บัว ตลอดจน คุณปราโมทย์ หมูพยัคฆ์ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่อำนวยความสะดวกในการให้ บุคลากรช่วยเหลืองานวิจัย อย่าง ครู อัฐตฤณี คชแก้ว ในการนำทางและลงพื้นที่สำรวจ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญ นักปราชญ์ชุมชน สล่า ที่ไม่อาจกล่าวได้หมดในกิตติกรรมประกาศนี้ ตลอดจน ผู้ร่วมวิจัยทุกท่าน ที่มีความ มานะในการเดินทางตลอดระยะเวลา 2 ปี และ ผู้ร่วมเขียนภาพหลายเส้นต่างๆ ที่สวยงามตลอดรายงานฉบับนี้ สุดท้ายขอขอบพระคุณสิ่งสวยงามในทุกสิ่งที่ผ่านมาในชีวิตของทางคณะผู้วิจัย ณ โอกาสนี้ทางคณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอ ขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นาย กษมพงษ์ พงษ์ชุมพร
นาย พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ
คณะผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฎ
สารบัญตาราง.....	ผ
บทที่ 1 บทนำ	

1.1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย การศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่าน เพื่อใช้ เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลกและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	1
1.2. ความสำคัญความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	3
1.3. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....	3
1.4. คำสำคัญ (Keywords) ของโครงการวิจัย.....	4
1.5. ขอบเขตของโครงการวิจัย.....	4
1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น การเผยแพร่ในวารสาร จดสิทธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	4
1.7. หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	5
1.8. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย.....	5
1.9. วิธีดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการเก็บข้อมูล.....	6
1.10. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ.....	7

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ ข้อมูลในการประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลก.....	9
2.1.1 นิยาม และ ความหมายของ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	9

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.1.2. นิยามและความหมาย ของ ข้อมูลในการประกอบการ พิจารณาเป็น มรดกโลก.....	11
2.2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยี และ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น.....	12
2.2.1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยี ต่อ งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น.....	12
2.2.2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น.....	14
2.3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น.....	15
2.3.1. การเปลี่ยนแปลงทางผังพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมภายในเรือนพักอาศัย.....	15
2.3.2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ที่มีผลจากการท่องเที่ยวในจังหวัดน่าน.....	18
2.3.3. การเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น.....	19
2.4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	21
2.4.1. วิถีชีวิตและประเพณีชาวไทลื้อ จ.น่าน.....	21
2.4.2. การตั้งถิ่นฐาน ชาวไทลื้อ จ.น่าน.....	22
2.4.3. ลักษณะเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อจังหวัดน่าน.....	23
2.4.4. ผังพื้นที่เรือนไทลื้อ.....	36
2.5. สรุปการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	52
2.5.1. กรอบการศึกษาถึง ความสำคัญของ ชุมชนไทลื้อจังหวัดน่าน ต่อข้อมูลประกอบการพิจารณาการเป็นมรดกโลก และ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	52
2.5.2. กรอบการศึกษาถึงเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง ของงานวิจัย.....	52
2.5.3. กรอบการลงพื้นที่ และ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	53

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1. ลักษณะของวิธีการศึกษา.....	55
3.2. ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง.....	55
3.2.1. กลุ่มตัวอย่างที่ 1.....	57
3.2.2. กลุ่มตัวอย่างที่ 2.....	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.2.1. เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ อ.ปัว.....	60
3.2.2.2. เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ อ.ท่าวังผา จำนวน 6 หลัง.....	64
3.3. ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล.....	70
3.3.1. การศึกษาทบทวนวรรณกรรม.....	70
3.3.2. การสำรวจพื้นที่เบื้องต้น.....	71
3.3.3. การลงพื้นที่สำรวจเพื่อทดลองเครื่องงานวิจัย.....	71
3.3.4. การลงพื้นที่และเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง.....	72
3.4. เครื่องมือในการศึกษา.....	72
3.4.1. แบบสัมภาษณ์.....	72
3.4.2. แบบบันทึกรูปแบบทางสถาปัตยกรรม.....	73
3.4.3. แบบสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมภายใน.....	73
3.5. ตัวแปรการศึกษา.....	74
3.6. การศึกษากลุ่มตัวอย่าง เรือนไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	76
3.6.1. การศึกษากลุ่มตัวอย่าง เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	76
3.6.1.1. ลักษณะเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	76
3.6.1.2. ลักษณะ เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (ภายในวัดหนองบัว).....	80
3.6.1.3. ลักษณะ เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (โฮมสเตย์ ในหมู่บ้าน).....	84
3.6.1.4. ลักษณะ เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน (วัดร่องแง).....	88
3.6.1.5. ลักษณะ เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน.....	92
3.6.2. การศึกษากลุ่มตัวอย่างเรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน.....	96
3.6.2.1. การศึกษากลุ่มตัวอย่างเรือนพักอาศัย ไทลื้อ ในชุมชน อำเภอ ปัว จ.น่าน.....	96
3.6.2.2. การศึกษากลุ่มตัวอย่างเรือนพักอาศัย ไทลื้อ ในชุมชน อำเภอ ท่าวังผา จ.น่าน.....	110

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงเรือนไทยจังหวัดน่าน	
4.1. การศึกษาด้านเทคโนโลยี ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทย จ.น่าน.....	130
4.1.1. การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุ ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทย	
จ.น่าน.....	130
4.1.1.1 การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุ เรือนอนุรักษ	
ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทย จ.น่าน.....	131
4.1.1.2. การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุเรือนพักอาศัย	
ในชุมชนไทย จ.น่าน ที่มีอายุเรือนมากกว่า 50 ปี.....	136
4.1.1.3. การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุเรือนพักอาศัย	
ในชุมชนไทย จ.น่าน ที่มีอายุเรือนน้อยกว่า 50 ปี.....	138
4.1.1.4. สรุป การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุภายในเรือน	
ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนพักอาศัย ไทย จ.น่าน.....	141
4.1.2. การศึกษาองค์ประกอบด้านวิศวกรรม ทางสถาปัตยกรรม	
พื้นถิ่นไทย จ.น่าน.....	142
4.1.2.1. การศึกษาองค์ประกอบด้านวิศวกรรมโครงสร้าง	
เรือนอนุรักษ์ไทย จังหวัดน่าน.....	142
4.1.2.2. การศึกษาองค์ประกอบด้านวิศวกรรมโครงสร้าง	
เรือนพักอาศัยในชุมชนไทย จ.น่าน ที่มีอายุเรือน	
มากกว่า50ปี.....	148
4.1.2.3. การศึกษาองค์ประกอบด้านวิศวกรรมโครงสร้าง	
เรือนพักอาศัยในชุมชนไทย จ.น่าน ที่มีอายุเรือน	
น้อยกว่า 50ปี.....	154
4.1.3. การศึกษาองค์ประกอบด้านการก่อสร้าง ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	
ไทย จ.น่าน.....	161
4.1.3.1. ขนาดสัดส่วนของเรือน.....	161
4.1.3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการปลูกเรือนไทย.....	164
4.2. การศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลง ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทย จ.น่าน.....	170
4.2.1. การเปลี่ยนแปลงภายนอก ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทย จ.น่าน.....	170
4.2.1.1. การศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงภายนอก ด้านโครงสร้าง.....	171

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.1.2. การศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงภายนอก ด้านวัสดุ.....	174
4.2.1.3. สรุปการศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงภายนอก ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน.....	176
4.2.2. การเปลี่ยนแปลงภายใน ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน.....	178
4.2.2.1. การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่ และ ทางสัญจร สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน.....	179
4.2.2.2. การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านพื้นที่ใช้สอย สถาปัตยกรรม พื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน.....	181
4.2.2.3. การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านช่องเปิดภายในสถาปัตยกรรม พื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน.....	186
4.2.2.4. สรุปการเปลี่ยนแปลงภายใน ทางสถาปัตยกรรม พื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน.....	203
บทที่ 5 บทสรุป	
5.1. สรุปลักษณะทางกายภาพ ด้าน สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ ของ ชาวไทลื้อ ในจังหวัดน่าน.....	205
5.1.1. ลักษณะทางกายภาพ ด้านประเพณี ความเชื่อ ชาวไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	206
5.1.2. ลักษณะทางกายภาพ การย้ายถิ่นฐาน และ การตั้งถิ่นฐาน ของชนชาวไทลื้อในจังหวัดน่าน.....	211
5.2. สรุปลักษณะเทคโนโลยี และ การเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	213
5.2.1. สรุปลักษณะเทคโนโลยีทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	213
5.2.2. สรุปลักษณะการเปลี่ยนแปลง ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน.....	242
5.2.2.1. สรุปลักษณะการเปลี่ยนแปลงภายนอก สถาปัตยกรรมพื้น ถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	242
5.2.2.2. สรุปลักษณะการเปลี่ยนแปลงภายใน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อจังหวัดน่าน.....	246
5.3. เสนอแผนงานศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	249

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3.1. เสนอแนะให้เกิดความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	249
5.3.2. เสนอแนะให้เกิดเข้าถึง ต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	250
5.3.3. เสนอแนะการพัฒนา เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	250
บรรณานุกรม.....	252
ภาคผนวก	256
ประวัติผู้วิจัย.....	271

สารบัญภาพ

รูปภาพที่	หน้า
ภาพที่ 2.1	11
แสดงที่มาของกระบวนการศึกษาวิจัยจากกรอบทางแนวคิด ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	
ภาพที่ 2.2	23
แสดงตำแหน่งของอำเภอ และ ตำบล ต่างๆ ที่มีการตั้งถิ่นฐาน ของ ชาวไทลื้อในจังหวัดน่าน.....	
ภาพที่ 2.3	24
แสดงพื้นที่อำเภอต่างๆใน จ.น่าน ที่สร้างเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ.....	
ภาพที่ 2.4	25
แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	
ภาพที่ 2.5	25
แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ ในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	
ภาพที่ 2.6	26
แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ ในหมู่บ้าน บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	
ภาพที่ 2.7	26
แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ บ้านร่องแง ต.วรนคร อ.ปัว จ.น่าน.....	
ภาพที่ 2.8	27
แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ บ.ไต้ร่มโพธิ์ทอง ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน อยู่ในระหว่าง ดำเนินการก่อสร้าง.....	
ภาพที่ 2.9	27
แผนที่เมืองสิบสองปันนา ทางตอนเหนือ และ ตอนใต้ (ภาพจาก โครงการพิพิธภัณฑวัตถุวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : ไทลื้อ อัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ไท: หน้า 11).....	
ภาพที่ 2.10	28
แสดงผังชุมชน บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน (ภาพจาก องค์การบริหารส่วนตำบล หนองบัว บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน).....	
ภาพที่ 2.11	29
แสดงวิถีชีวิต ในอดีตและปัจจุบัน ของ ชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.....	

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่	หน้า	
ภาพที่ 2.12	(ด้านซ้าย) สล่ำ ประเสริฐ มีชัย นายช่างผู้ก่อสร้างเรือน อนุรักษ์ ไถลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (ด้านขวา) นายแทน เทพแสน ผู้ใหญ่บ้าน บ้าน หนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ผู้ริเริ่มสร้างเรือนอนุรักษ์ ไถลื้อขึ้นในหมู่บ้าน.....	30
ภาพที่ 2.13	แสดงการวางตำแหน่งเสาโครงสร้าง ใต้เรือน ของ เรือนอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไถลื้อ ของ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ที่ตั้งอยู่ใน วัด หนองบัว.....	31
ภาพที่ 2.14	แสดงผังพื้น เรือนอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไถลื้อของ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ที่ตั้งอยู่ในวัดหนองบัว.....	32
ภาพที่ 2.15	แสดงส่วนเล้าข้าว ของเรือนอนุรักษ์ ในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	33
ภาพที่ 2.16	แสดงสัดส่วนความสูง และ ความกว้างของเรือน อนุรักษ์ไถลื้อ ในวัดหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	34
ภาพที่ 2.17	แสดงรูปด้านต่างๆของเรือนอนุรักษ์ ไถลื้อ บ้านในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	35
ภาพที่ 2.18	แสดงทัศนียภาพ เรือนอนุรักษ์ไถลื้อ ในวัดหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	36
ภาพที่ 2.19	แสดงตำแหน่งที่ตั้งของเรือนไถลื้อ ทางภาคเหนือของประเทศไทย จากการค้นคว้าทางเอกสาร.....	38
ภาพที่ 2.20	แสดงเสาแหลงหมา เรือนไถลื้อ จ.น่าน.....	39
ภาพที่ 2.21	แสดงส่วนจานแล้ง เรือนไถลื้อ จ.น่าน.....	39
ภาพที่ 2.22	แสดงส่วนชาน หรือ จาน บนเรือน ไถลื้อ จ.น่าน.....	40
ภาพที่ 2.23	แสดงส่วนหัวแทน เรือนไถลื้อ จ.น่าน.....	40
ภาพที่ 2.24	แสดงส่วนขาตบ ภายในเรือนไถลื้อ จ.น่าน.....	41
ภาพที่ 2.25	แสดงส่วนชานเรือน เรือนไถลื้อ จ.น่าน.....	41
ภาพที่ 2.26	แสดงส่วนชานน้อย ภายในเรือนไถลื้อ จ.น่าน.....	42
ภาพที่ 2.27	แสดงส่วน บันไดรอง เรือนไถลื้อ จ.น่าน.....	42
ภาพที่ 2.28	แสดงส่วนพื้นที่เล้าข้าว ของเรือนไถลื้อ จ.น่าน.....	43
ภาพที่ 2.29	แสดงหังบูชาข้าว ภายในเรือนไถลื้อ จ.น่าน.....	43

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่	หน้า
ภาพที่ 2.30	แสดงส่วน อ่างน้ำ ภายในเรือนไถลื้อ จ.น่าน.....44
ภาพที่ 2.31	แสดงพื้นที่ส่วนนอน ภายในเรือนไถลื้อ จ.น่าน.....44
ภาพที่ 2.32	แสดงส่วนแม่เตาไฟ ภายในเรือนไถลื้อ จ.น่าน.....45
ภาพที่ 3.1	แสดงการตั้งถิ่นฐานของ ไถลื้อ ในจังหวัดน่าน.....56
ภาพที่ 3.2	แสดงพื้นที่การเก็บข้อมูลในงานศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไถลื้อ จ.น่าน.....57
ภาพที่ 3.3	แสดงตัวอย่างการเก็บข้อมูลจากแหล่งต่างๆของผู้นำชุมชน และ ชาวบ้านในชุมชนเพื่อปลูกสร้าง เรือน อนุรักษ์ไถลื้อ (ในภาพ ถ่าย จากชุมชน และ จิตรกรรมฝาผนังในวัดหนองบัว ที่บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน).....58
ภาพที่ 3.4	แสดง สล่ำ ทอง และ ผู้ใหญ่ สนิท เนตรทิพย์ บ้าน ร่องแแง และ เรือนอนุรักษ์ ไถลื้อ บ้านร่องแแง ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน.....59
ภาพที่ 3.5	ผู้ใหญ่ สมศักดิ์ , สล่ำ สวิง (อดีตผู้ใหญ่บ้าน) , ครูบุญยัง บ้านดอนมูล และ เรือนอนุรักษ์ ไถลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน และ เรือนอนุรักษ์เรือนเครื่องผูก บ้านไถลื้อ ที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จ.น่าน.....59
ภาพที่ 3.6	สล่ำ ประเสริฐ และ ผู้ใหญ่ แทน บ้านหนองบัว และ เรือน อนุรักษ์ไถลื้อ ภายในวัดหนองบัว และ เรือนอนุรักษ์โฮมสเตย์ ไถลื้อ ในหมู่บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....59
ภาพที่ 3.7	แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไถลื้อ ของ แม่สุ ชัยมงคล เลขที่ 11 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน.....61
ภาพที่ 3.8	แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไถลื้อ แม่ช้อย สารเทศ เลขที่ 5 หมู่ 3 บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.บัว.....61
ภาพที่ 3.9	แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชน ไถลื้อ แม่ชิ้น วรรณภพ เลขที่ 38 หมู่ 3 ต. ไชยวัฒนา อ.บัว.....62
ภาพที่ 3.10	เรือนพักอาศัยในชุมชนไถลื้อ เลขที่ 100 หมู่ที่ 7 ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน ของ นายศิลป์ เนตรทิพย์.....63
ภาพที่ 3.11	แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไถลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา ของ พ่อ ต้า ชัยมงคล.....65

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่	หน้า
ภาพที่ 3.12	66
แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา ของ พ่อแดง อุทธิยา.....	66
ภาพที่ 3.13	67
แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา ของ นาย สมบุญ บุญมา.....	67
ภาพที่ 3.14	67
แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา ของ พ่อ ส่วน ชัยยศ.....	67
ภาพที่ 3.15	68
แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคาอ.ท่าวังผา ของ แม่ ศรีจุม เทพเสน.....	68
ภาพที่ 3.16	69
แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา บ้านหนองบัว อ.ท่าวังผา ของ แม่ชื่นคำ ภิมาลัย.....	69
ภาพที่ 3.17	71
แสดงการเก็บข้อมูลทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ชุมชนไทลื้อในจังหวัดน่าน.....	71
ภาพที่ 3.18	75
แสดงการเชื่อมโยงตัวแปรในการศึกษาเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน.....	75
ภาพที่ 3.19	77
แสดงผังพื้น และ รูปตัด เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผ จ.น่าน.....	77
ภาพที่ 3.20	78
แสดงรูปด้านเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	78
ภาพที่ 3.21	79
แสดงลายเส้นภายในเรือน และ โครงสร้างต่างๆของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	79
ภาพที่ 3.22	79
แสดงภาพภายนอกและภายในและโครงสร้าง เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	79
ภาพที่ 3.23	81
แสดงผังพื้น , รูปตัด เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (เรือนอนุรักษ์ภายในวัดหนองบัว).....	81
ภาพที่ 3.24	82
แสดงรูปด้านของเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา ที่ตั้งอยู่ในวัดหนองบัว.....	82
ภาพที่ 3.25	83
แสดงภาพลายเส้น ในเรือนและส่วนโครงสร้างรวมถึงรายละเอียดของ การเข้าไม้ ของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา เรือนในวัดหนองบัว.....	83

สารบัญญภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่		หน้า
ภาพที่ 3.26	แสดงรูปร่างนอก ,ภายใน และ ส่วนโครงสร้าง ของเรือนอนุรักษ์ไถลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (เรือนภายในวัดหนองบัว).....	84
ภาพที่ 3.27	แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนอนุรักษ์ไถลื้อ (โฮมสเตย์) บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	85
ภาพที่ 3.28	แสดงรูปด้านเรือนอนุรักษ์ไถลื้อ (โฮมสเตย์) บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	86
ภาพที่ 3.29	แสดงภาพลายเส้น ในเรือนและส่วนโครงสร้างรวมถึงรายละเอียดของการเข้าไม้ ของเรือนอนุรักษ์ไถลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผาเรือนโฮมสเตย์.....	87
ภาพที่ 3.30	แสดงรูปร่างนอก ,ภายใน และ ส่วนโครงสร้าง ของเรือนอนุรักษ์ไถลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (เรือนโฮมสเตย์).....	87
ภาพที่ 3.31	แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนอนุรักษ์ไถลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน.....	89
ภาพที่ 3.32	แสดงรูปด้าน เรือนอนุรักษ์ไถลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน.....	90
ภาพที่ 3.33	แสดงลายเส้น เรือนอนุรักษ์ไถลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน.....	91
ภาพที่ 3.34	แสดงรูปถ่าย เรือนอนุรักษ์ไถลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน.....	91
ภาพที่ 3.35	แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนเครื่องผูก อนุรักษ์ไถลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน.....	93
ภาพที่ 3.36	แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนเครื่องผูก อนุรักษ์ไถลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน.....	94
ภาพที่ 3.37	แสดงภาพลายเส้น ของ อนุรักษ์ไถลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน.....	95
ภาพที่ 3.38	แสดงภาพถ่ายส่วน รูปด้าน,โครงสร้าง,สภาพแวดล้อมภายใน,และ รายละเอียดทางโครงสร้าง ของ อนุรักษ์ไถลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน.....	96
ภาพที่ 3.39	แสดงแบบผังพื้น,รูปตัด เรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย แม่สุ ชัยมงคล เลขที่ 11 หมู่7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน.....	97
ภาพที่ 3.40	แสดงรูปด้าน เรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย แม่สุ ชัยมงคล เลขที่ 11 หมู่7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน.....	98

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่	หน้า
ภาพที่ 3.41	แสดงภาพถ่าย เรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย แม่สุ ชัยมงคล เลขที่ 11 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน.....99
ภาพที่ 3.42	แสดงแบบผังพื้น,รูปตัด เรือนพักอาศัย แม่ซ้อย สารเทศ เลขที่ 5 หมู่ 3 บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว.....101
ภาพที่ 3.43	แสดงแบบรูปด้าน เรือนพักอาศัย แม่ซ้อย สารเทศ เลขที่ 5 หมู่ 3 บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว.....102
ภาพที่ 3.44	แสดงภาพถ่าย เรือนพักอาศัย แม่ซ้อย สารเทศ เลขที่ 5 หมู่ 3 บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว.....103
ภาพที่ 3.45	แสดงแบบผังพื้น,รูปตัด เรือนพักอาศัย แม่ชื่น วรรณภพ เลขที่ 38 หมู่ 3 ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว.....105
ภาพที่ 3.46	แสดงแบบรูปด้าน เรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัยแม่ชื่น วรรณภพ เลขที่ 38 หมู่ 3 ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว.....106
ภาพที่ 3.47	แสดงรูปถ่าย เรือนพักอาศัย แม่ชื่น วรรณภพ เลขที่ 38 หมู่ 3 ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว.....107
ภาพที่ 3.48	แสดงแบบผังพื้น,รูปเรือนพักอาศัย นาย ศิลป์ เนตรทิพย์ เลขที่ 100 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว.....108
ภาพที่ 3.49	แสดงแบบรูปด้าน นาย ศิลป์ เนตรทิพย์ เลขที่ 100 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว.....109
ภาพที่ 3.50	แสดงรูปถ่าย นาย ศิลป์ เนตรทิพย์ เลขที่ 100 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว.....110
ภาพที่ 3.51	แสดงแบบผังพื้น,รูปตัด เรือนพักอาศัย อาศัย พ่อ ต้า ชัยมงคล เรือนพักอาศัย พ่อ ต้า ชัยมงคล เลขที่ 5 หมู่ 2 บ้าน ดอนมูล อ.ท่าวังผา.....111
ภาพที่ 3.52	แสดงแบบรูปด้าน เรือนพักอาศัย อาศัย พ่อ ต้า ชัยมงคลในชุมชน.....112
ภาพที่ 3.53	แสดงภาพถ่าย ตั้เรือนพักอาศัย อาศัย พ่อ ต้า ชัยมงคลในชุมชน.....113
ภาพที่ 3.54	แสดงแบบผังพื้น และ รูปตัด พักอาศัย พ่อ แต่ง อุทธิยา เลขที่ 8 หมู่ 2 บ้าน ดอนมูล อ.ท่าวังผา.....114
ภาพที่ 3.55	แสดงแบบรูปด้าน เรือน พักอาศัย พ่อ แต่ง อุทธิยา เลขที่ 8 หมู่ 2 บ้าน ดอนมูล อ.ท่าวังผา.....115
ภาพที่ 3.56	แสดงภาพถ่าย เรือนพักอาศัย พ่อ แต่ง อุทธิยา เลขที่ 8 หมู่ 2 บ้าน ดอนมูล อ.ท่าวังผา.....116

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่		หน้า
ภาพที่ 3.57	แสดงแบบผังพื้น และ รูปตัด เรือน พักอาศัยพอ สมบุญ บุญมา เลขที่ 44 หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา.....	117
ภาพที่ 3.58	แสดงแบบรูปด้าน เรือน พักอาศัยพอ สมบุญ บุญมา เลขที่ 44 หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา.....	118
ภาพที่ 3.59	แสดงภาพถ่าย เรือนพักพอ สมบุญ บุญมา เลขที่ 44 หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา.....	119
ภาพที่ 3.60	แสดงแบบผังพื้น และ รูปตัด เรือน พักอาศัย พอ ส่วน ชัยยศ หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา.....	120
ภาพที่ 3.61	แสดงแบบรูปด้าน เรือน พักอาศัย พอ ส่วน ชัยยศ หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา.....	121
ภาพที่ 3.62	แสดงภาพถ่าย เรือนพักอาศัยพอ ส่วน ชัยยศ หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา.....	122
ภาพที่ 3.63	แสดงแบบผังพื้น และ รูปเรือนพักอาศัย แม่ศรีจิม เทพเสน เลขที่ 79 หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา.....	123
ภาพที่ 3.64	แสดงแบบรูปด้าน เรือน พักอาศัย อาศัย แม่ศรีจิม เทพเสน เลขที่ 79 หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา.....	124
ภาพที่ 3.65	แสดงภาพถ่าย เรือนพักอาศัย แม่ศรีจิม เทพเสน เลขที่ 79 หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา.....	125
ภาพที่ 3.66	แสดงแบบผังพื้น และ รูปเรือนพักอาศัย แม่ขันคำ ภิมาลย์ หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา.....	127
ภาพที่ 3.67	แสดงแบบรูปด้าน เรือน พักอาศัย แม่ขันคำ ภิมาลย์ หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา.....	128
ภาพที่ 3.68	แสดงภาพถ่าย เรือนพักอาศัย แม่ขันคำ ภิมาลย์ หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา.....	129
ภาพที่ 4.1	แสดงการศึกษาเรือนอนุรักษ์ไทลื้อที่กำลังปลูกสร้างเมื่อ พ.ศ.2552 ที่ ชุมชนไทลื้อ ต.ได้รัมย์โพธิ์ทอง อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน.....	164
ภาพที่ 4.2	แสดงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเรือน ระหว่างเรือนอนุรักษ์ และ เรือน พักอาศัย ที่สร้างขึ้นใหม่ ในชุมชนไทลื้อ ที่พบเห็นได้ทั่วไปใน จังหวัดน่าน.....	165

สารบัญญภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่	หน้า
ภาพที่ 4.3	แสดงไม้ที่ใช้ในการปลูกเรือนไถลื้อที่ถูกแปรรูปด้วยเครื่องมือสมัยใหม่ด้วยกบและ เครื่องรีดไฟฟ้า.....166
ภาพที่ 4.4	แสดงเครื่องมือปลูกเรือนไม้ประเภท เลื่อยลัน.....167
ภาพที่ 4.5	แสดงเครื่องมือปลูกเรือนไม้ประเภท เลื่อยอก.....167
ภาพที่ 4.6	แสดงเลื่อยชัก ใช้ในการตัดไม้เสาในการปลูกเรือน.....167
ภาพที่ 4.7	แสดงมิดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และ มิดที่ใช้ในงานเชิงช่าง ของ สล่ำ ต่างๆ.....168
ภาพที่ 4.8	แสดงเครื่องมือตกแต่งงานไม้ประเภท กบไสไม้ ประเภทต่างๆ (ภาพถ่ายจากเรือนอนุรักษ์ไถลื้อ บ้านร่องแก ของ สล่ำ ทอง เนตรทิพย์).....168
ภาพที่ 4.9	แสดงเครื่องมือตกแต่งงานไม้ ประเภท ลิว (ภาพถ่ายจากชุมชนไถลื้อบ้าน ศิลาแลง อ.ปัว).....169
ภาพที่ 4.10	แสดงลักษณะของการปฏิบัติงานต่อฐานในกรณีที่มีการลงฐานเรือนก่อนขึ้นเสา เรือน ด้วยเครื่องมือ ต่อกสามเกลอ.....170
ภาพที่ 4.11	แสดงลักษณะการเข้าเตื่อยแบบเจาะรูรอด ของส่วนคานเรือนและการวาง ตงไม้ ของเรือนไถลื้อ ในจังหวัดน่าน(เรือนอนุรักษ์บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน).....171
ภาพที่ 4.12	แสดงลักษณะโครงสร้างและการเข้าเตื่อย ในส่วน คานพื้นและการเล่นระดับเรือน ของเรือนอนุรักษ์ ไถลื้อในจังหวัดน่าน (เรือนอนุรักษ์บ้านไถลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จ.น่าน).....172
ภาพที่ 4.13	แสดงลักษณะของโครงสร้างเรือนเครื่องผูกของ เรือนอนุรักษ์ไถลื้อ จ.น่าน ซึ่งเป็นการวางระบบแบบ เสาและคาน.....172
ภาพที่ 4.14	แสดงลักษณะโครงสร้างของเรือนไถลื้อ ของเรือนอนุรักษ์บ้านหนองบัว จ.น่าน.....173
ภาพที่ 4.15	แสดงลักษณะของโครงสร้าง เรือนเครื่องผูก ของ เรือนอนุรักษ์ไถลื้อที่จัดแสดงที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จังหวัดน่าน ในปี พ.ศ. 2552-2553.....173
ภาพที่ 4.16	แสดงลายเส้นการใช้วัสดุในการสร้างสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนไถลื้อ จ.น่าน (เรือนอนุรักษ์ชุมชน บ้านหนองบัว จ.น่าน).....174
ภาพที่ 4.17	แสดงการใช้วัสดุภายในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไถลื้อ จ.น่าน (เรือนอนุรักษ์บ้านไถลื้อ ในชุมชน บ้านหนองบัวเรือนรับรองโฮมสเตย์).....175

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่		หน้า
ภาพที่ 4.18	แสดงรายละเอียดการใช้วัสดุ ของเรือนเครื่องผูก ของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ จ.น่าน.....	175
ภาพที่ 4.19	แสดงการเปลี่ยนแปลงภายนอก ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ในชุมชน ของจังหวัดน่าน.....	178
ภาพที่ 4.20	แสดงถึงลำดับความสัมพันธ์ของพื้นที่ และ ทางสัญจรภายในเรือน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ในจังหวัดน่าน.....	180
ภาพที่ 4.21	แสดงลักษณะของช่องเปิดเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	187
ภาพที่ 4.22	แสดงลักษณะของช่องเปิดเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว (ในวัดหนองบัว) ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	188
ภาพที่ 4.23	แสดงลักษณะของช่องเปิดเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัวเรือนรับรอง (โฮมสเตย์) ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	189
ภาพที่ 4.24	แสดงลักษณะของช่องเปิดเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านร้องแง ต.วรนคร อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	190
ภาพที่ 4.25	แสดงลักษณะของช่องเปิดเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ เรือนเครื่องผูกสาธิต ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จ.น่าน ปี พ.ศ. 2553.....	191
ภาพที่ 4.26	แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย แม่ขันคำ ภิมาลย์ บ.หนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	192
ภาพที่ 4.27	แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย พ่อส่วน ชัยยศ บ.ดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	193
ภาพที่ 4.28	แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย พ่อสมบุญ บุญมา บ.ดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	194
ภาพที่ 4.29	แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย แม่ซ้อย สารเทศ บ.ท่าควาย ต.ชัยวัฒนา อ.ปัว จ.น่าน.....	195
ภาพที่ 4.30	แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย แม่ชื่น วรรณภพ บ.ท่าควาย ต.ชัยวัฒนา อ.ปัว จ.น่าน.....	196
ภาพที่ 4.31	แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย แม่สุ ชัยมงคล บ.ร้องแง ต.ชัยวัฒนา อ.ปัว จ.น่าน.....	198

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่	หน้า
ภาพที่ 4.32	แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย พ่อศิลป์ เนตรทิพย์ บ.ร้องแง ต.ชัยวัฒนา อ.บัว จ.น่าน.....199
ภาพที่ 4.33	แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย แม่ศรีจิม เทพเสน บ.หนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....200
ภาพที่ 4.34	แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย พ่อดำ ชัยมงคล บ.ดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....201
ภาพที่ 4.35	แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย พ่อแต่ง อุทธิยา บ.ดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....202
ภาพที่ 5.1	แสดง ประเพณีอุ่นจิ้งบ้าน บ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน (ภาพจาก ผู้ใหญ่บ้าน สนิท เนตรทิพย์).....207
ภาพที่ 5.2	แสดง ประเพณีเลี้ยงป่าง ของชุมชนบ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน (ภาพจาก ผู้ใหญ่บ้าน บ้านร้องแง สนิท เนตรทิพย์).....208
ภาพที่ 5.3	แสดง พิธีสังคหะทุ่งนา ของชุมชนบ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน (ภาพจาก ผู้ใหญ่บ้าน บ้านร้องแง สนิท เนตรทิพย์).....208
ภาพที่ 5.4	แสดงพิธีสืบชะตาข้าว ของชุมชนบ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน (ภาพจาก ผู้ใหญ่บ้าน บ้านร้องแง สนิท เนตรทิพย์).....209
ภาพที่ 5.5	แสดงพิธีตานดอนของชุมชนบ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน (ภาพจาก ผู้ใหญ่บ้าน บ้านร้องแง สนิท เนตรทิพย์).....210
ภาพที่ 5.6	แสดงวิถีชีวิต ในอดีตและปัจจุบัน ของ ชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.....210
ภาพที่ 5.7	แสดงหัตถกรรมงานฝีมือการทอผ้าที่ยังหาชมได้ในชุมชนโดยเฉพาะ อย่างยิ่งผ้าทอไทลื้อ สายน้าไหล.....211
ภาพที่ 5.8	แผนที่เมืองสิบสองปันนา ทางตอนเหนือ และ ตอนใต้ (ภาพจาก โครงการ พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : ไทลื้อ อัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ไท: หน้า 11).....212
ภาพที่ 5.9	แสดงตำแหน่งของอำเภอ และ ตำบล ต่างๆที่มีการตั้งถิ่นฐานของ ชาวไทลื้อในจังหวัดน่าน.....213
ภาพที่ 5.10	แสดงลักษณะเรือนเครื่องผูก ของชาวไทลื้อ ต.ห้วยโก๋น อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน (ภาพจาก พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จ.น่าน).....214

สารบัญญภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่		หน้า
ภาพที่ 5.11	แสดงพื้นที่อำเภอต่างๆใน จ.น่าน ที่สร้างเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ.....	215
ภาพที่ 5.12	แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ บ.ได้ร่มโพธิ์ทอง ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน อยู่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้าง ปี พ.ศ.2553.....	215
ภาพที่ 5.13	แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	217
ภาพที่ 5.14	แสดงลักษณะทางเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	218
ภาพที่ 5.15	แสดงลายเส้นภายในเรือน และ โครงสร้างต่างๆของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	219
ภาพที่ 5.16	แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ในวัด หนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	220
ภาพที่ 5.17	แสดงผังพื้น , รูปตัด เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (เรือนอนุรักษ์ภายในวัดหนองบัว).....	221
ภาพที่ 5.18	แสดงรูปด้านของเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา ที่ตั้งอยู่ในวัดหนองบัว.....	222
ภาพที่ 5.19	แสดงภาพลายเส้น ในเรือนและส่วนโครงสร้างรวมถึงรายละเอียด ของการเข้าไม้ ของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา เรือนในวัดหนองบัว.....	223
ภาพที่ 5.20	แสดงลักษณะทางเทคโนโลยี สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ ในหมู่บ้าน บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	224
ภาพที่ 5.21	แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ (โฮมสเตย์) บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	225
ภาพที่ 5.22	แสดงรูปด้านเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ (โฮมสเตย์) บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	226
ภาพที่ 5.23	แสดงภาพลายเส้น ในเรือนและส่วนโครงสร้างรวมถึงรายละเอียด ของการเข้าไม้ ของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา เรือนโฮมสเตย์.....	227
ภาพที่ 5.24	แสดงลักษณะทางเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ บ้านร่องแง ต.วรนคร อ.ปัว จ.น่าน.....	228

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่		หน้า
ภาพที่ 5.25	แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรืออนนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน.....	229
ภาพที่ 5.26	แสดงรูปด้าน เรืออนนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน.....	230
ภาพที่ 5.27	แสดงลายเส้น เรืออนนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน.....	231
ภาพที่ 5.28	แสดงลักษณะทางเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนเครื่องผูกชาวไทลื้อ จ.น่าน จากเรือนสาธิต จัดแสดงชั่วคราว เมื่อปี พ.ศ. 2553 ที่ลานศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จ.น่าน.....	232
ภาพที่ 5.29	แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนเครื่องผูก อนุรักษ์ไทลื้อ ศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน.....	233
ภาพที่ 5.30	แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนเครื่องผูก อนุรักษ์ไทลื้อ ศูนย์บริการนัก ท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน.....	234
ภาพที่ 5.31	แสดงภาพลายเส้น ของ อนุรักษ์ไทลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน.....	235
ภาพที่ 5.32	แสดงเสาแหล่งหมา เรือนไทลื้อ จ.น่าน.....	236
ภาพที่ 5.33	แสดงส่วนจานแล้งหรือขานแล้ง เรือนไทลื้อ จ.น่าน.....	236
ภาพที่ 5.34	แสดงส่วนขาน หรือ จาน บนเรือน ไทลื้อ จ.น่าน.....	237
ภาพที่ 5.35	แสดงส่วนหัวแทน เรือนไทลื้อ จ.น่าน.....	237
ภาพที่ 5.36	แสดงส่วนขาตบ ภายในเรือนไทลื้อ จ.น่าน.....	238
ภาพที่ 5.37	แสดงส่วนขานเรือน เรือนไทลื้อ จ.น่าน.....	238
ภาพที่ 5.38	แสดงส่วนขานน้อย ภายในเรือนไทลื้อ จ.น่าน.....	239
ภาพที่ 5.39	แสดงส่วน บันไดรอง เรือนไทลื้อ จ.น่าน.....	239
ภาพที่ 5.40	แสดงส่วนพื้นที่เล่าข่าว ของเรือนไทลื้อ จ.น่าน.....	240
ภาพที่ 5.41	แสดงหิ้งบูชาข้าว ภายในเรือนไทลื้อ จ.น่าน.....	240
ภาพที่ 5.42	แสดงส่วน ช้างน้ำ ภายในเรือนไทลื้อ จ.น่าน.....	241
ภาพที่ 5.43	แสดงพื้นที่ส่วนนอน ภายในเรือนไทลื้อ จ.น่าน.....	241
ภาพที่ 5.44	แสดงส่วนแม่เตาไฟ ภายในเรือนไทลื้อ จ.น่าน.....	241

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูปภาพที่		หน้า
ภาพที่ 5.45	แสดงการเปลี่ยนแปลงรูปทรงภายนอกทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน จากการลงพื้นที่สำรวจตั้งแต่ พ.ศ. 2552- 2554.....	244
ภาพที่ 5.46	แสดงถึงลำดับความสัมพันธ์ของพื้นที่ และ ทางสัญจรภายในเรือน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ในจังหวัดน่าน.....	247

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 2.1	แสดงการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีขนาดกลางกับเทคโนโลยีขั้นสูง.....	14
ตารางที่ 2.2	แสดงการเปรียบเทียบความเป็นอยู่ภายในเรือนระหว่าง เครื่องสับ และเครื่องผูก.....	16
ตารางที่ 2.3	แสดงผัง บ้านพักอาศัยที่นิยมออกแบบกันใน ปัจจุบัน.....	17
ตารางที่ 2.4	แสดงการพื้นที่ใช้สอย และ ขนาดของพื้นที่ ในงานสถาปัตยกรรม พื้นที่นไถลื้อ.....	46
ตารางที่ 2.5	สรุปการแบ่งพื้นที่ใช้สอย และ จำนวนพื้นที่ใช้สอยของเรือนไถลื้อ.....	49
ตารางที่ 3.1	แสดงตัวแปรในงานศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรม พื้นที่นไถลื้อจังหวัดน่าน.....	74
ตารางที่ 4.1	แสดงวัสดุการปลูกเรือน ของเรือนอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมพื้นที่นไถลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	131
ตารางที่ 4.2	แสดงวัสดุการปลูกเรือน ของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นที่นไถลื้อ ภายในวัด หนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคาอ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	132
ตารางที่ 4.3	แสดงวัสดุ ของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นที่นไถลื้อโฮมสเตย์ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	133
ตารางที่ 4.4	แสดงวัสดุการปลูกเรือน ของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นที่นไถลื้อ บ้านร่องแง ต.วรนคร อ.ปัว จ.น่าน.....	133
ตารางที่ 4.5	แสดงวัสดุการปลูกเรือนเครื่องผูก ของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรม พื้นที่นไถลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอ.เมือง จ.น่าน.....	134
ตารางที่ 4.6	แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย แม่ ชันขำ ภิมาลย์ อายุเรือน 80 ปี โดย ประมาณ ในชุมชนไถลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคาอ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	136
ตารางที่ 4.7	แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย พ่อส่วน อายุเรือน 60-70 ปีโดยประมาณ ในชุมชนไถลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	136
ตารางที่ 4.8	แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย พ่อสมบุญ อายุเรือน 60 ปีโดยประมาณ ในชุมชนไถลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิอ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	137
ตารางที่ 4.9	แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย แม่ซ้อย อายุเรือน มากกว่า50 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไถลื้อ บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว จ.น่าน.....	137

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4.10	137
แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย แม่ขึ้น อายุเรือน มากกว่า50 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไทลื้อ บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนาอ.ปัว จ.น่าน.....	
ตารางที่ 4.11	139
แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย แม่สุ ชุมชนไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว อายุเรือน 35 ปี.....	
ตารางที่ 4.12	139
แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย พ่อศิลป์ ชุมชนไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว อายุเรือน 39 ปี.....	
ตารางที่ 4.13	140
แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย แม่ศรีจุม ชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา อายุเรือน 40 ปี.....	
ตารางที่ 4.14	140
แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย พ่อดำ ชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา อายุเรือน 30 ปี.....	
ตารางที่ 4.15	140
แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย พ่อแต่ง ชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา อายุเรือน ปรับปรุงใหม่ทั้งหมดเมื่อ พ.ศ. 2553.....	
ตารางที่ 4.16	143
แสดงภาพโครงสร้างเรือนอนุรักษ์ บ้านไทลื้อ ของ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อำเภอ ท่าวังผา จังหวัดน่าน.....	
ตารางที่ 4.17	144
แสดงภาพโครงสร้างเรือนอนุรักษ์ ของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรม พื้นถิ่นไทลื้อภายในวัด หนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	
ตารางที่ 4.18	145
แสดงระบบโครงสร้างทางวิศวกรรมของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรม พื้นถิ่นไทลื้อ โสมสเดย์ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	
ตารางที่ 4.19	146
แสดงระบบโครงสร้างทางวิศวกรรมของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรม พื้นถิ่นไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน.....	
ตารางที่ 4.20	147
แสดงระบบโครงสร้างทางวิศวกรรมของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรม พื้นถิ่นไทลื้อ เรือนเครื่องผูก ไทลื้อ ปลุกเรือนที่ ศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว (ปัจจุบันรื้อถอนแล้ว).....	
ตารางที่ 4.21	149
แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย แม่ ชันขำ ภิมาลัย อายุเรือน 80 ปีโดยประมาณ ในชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคาอ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4.22	150
แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย พ่อส่วน อายุเรือน 60-70 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	
ตารางที่ 4.23	151
แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย พ่อสมบุญ อายุเรือน 60 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	
ตารางที่ 4.24	152
แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย แม่ซ้อย อายุเรือน มากกว่า50 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไทลื้อ บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว จ.น่าน.....	
ตารางที่ 4.25	153
แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย แม่ชื่น อายุเรือน มากกว่า 50 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไทลื้อ บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา.อ.ปัว จ.น่าน.....	
ตารางที่ 4.26	155
แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย แม่สุ ชุมชนไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว อายุเรือน 35 ปี.....	
ตารางที่ 4.27	156
แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย พ่อศิลป์ ชุมชนไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว อายุเรือน 39 ปี.....	
ตารางที่ 4.28	157
แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย แม่ศรีจุม ชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา อายุเรือน 40 ปี.....	
ตารางที่ 4.29	158
แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย พ่อดำ ชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา อายุเรือน 30 ปี.....	
ตารางที่ 4.30	159
แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย พ่อแต่ง ชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา อายุเรือน ปรับปรุงใหม่ทั้งหมดเมื่อ พ.ศ. 2553.....	
ตารางที่ 4.31	162
แสดงการศึกษาถึงขนาดสัดส่วน ต่างๆของพื้นที่ในเรือนเรือนไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	
ตารางที่ 4.32	177
แสดงการเปลี่ยนแปลงลักษณะภายนอกของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	
ตารางที่ 4.33	182
แสดงการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้พื้นที่ ของสถาปัตยกรรม พื้นถิ่น เรือนอนุรักษ์ ของไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	
ตารางที่ 4.34	183
แสดงการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้พื้นที่ ของสถาปัตยกรรม พื้นถิ่น เรือนพักอาศัย ของชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน ที่มีอายุเรือน มากกว่า 50 ปี.....	

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4.35	
แสดงการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้พื้นที่ ของสถาปัตยกรรม พื้นถิ่น เรือนพักอาศัย ของชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน ที่มีอายุเรือน น้อยกว่า50 ปี.....	184
ตารางที่ 5.1	
แสดงลักษณะการเปลี่ยนแปลงภายนอกทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน.....	245

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย การศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่าน เพื่อใช้ เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลกและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 10 (ปี พ.ศ. 2550-2554) ได้กล่าวถึงของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกัน เพื่อพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง และผลกระทบอันอาจจะเกิดขึ้นของ กระแสโลกาภิวัตน์ (GLOBALIZATION) โดยภูมิปัญญาท้องถิ่น (FOLK WISDOM) ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นสำคัญทุกครั้งเมื่อมีการพูดถึงการพัฒนาที่ต้องการให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นมีส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง ตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 10 และเมื่อกล่าวถึง ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องกล่าวถึงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ซึ่งมีอิทธิพลอันเกิดจาก สภาพภูมิประเทศ, อิทธิพลเผ่าชนความเชื่อและศาสนา, เศรษฐกิจ, วัสดุและอุปกรณ์การก่อสร้าง (วิโรฒ ศรีสุโร: 2543)

เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 10 (ปี พ.ศ. 2550-2554) ที่เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้การศึกษานี้ ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอก, ผังบริเวณชุมชน, โครงสร้าง, เทคนิคในการก่อสร้าง รวมทั้งคติความเชื่อในการก่อสร้าง การเปลี่ยนแปลงของงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจังหวัดน่าน ตั้งแต่อดีตซึ่งทาง สาขาได้เข้าไปทำการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นมาตั้งแต่ปี 2544 เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับวิวัฒนาการ ของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น อันจะส่งผลให้ทราบถึงทิศทางในการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งทราบถึงรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของ ชุมชน จ. น่าน อันเป็นชุมชนที่มีข้อมูลการตั้งถิ่นฐานมาอย่างช้านาน หนึ่งในโครงการ เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาต่อไปในอนาคต

ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2538 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังอุทยานแห่งชาติภูคา ณ. แนวพรมแดน อำเภอป่อเกือ ปัญหาที่ทอดพระเนตรเห็น คือปัญหาความยากจนของพี่น้องประชาชน ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างมาก อันเนื่องมาจากผลของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชน สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม ของชุมชน ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดแผนภูฟ้าพัฒนาตามพระราชดำริ จึงกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ เพื่อการสร้างค่านิยมให้กับเด็กเยาวชนและชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของตนเอง รวมทั้งมีการศึกษา ค้นคว้า

รวบรวมและเผยแพร่ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่นต่อไป จึงมีกรอบในการดำเนินการพัฒนาดังนี้

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. ส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยส่งเสริมให้ทำโครงการด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับภาษาท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในสถานศึกษา จัดกิจกรรมสำคัญทางประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการผลิตและจำหน่าย ศิลปะหัตถกรรมของท้องถิ่น
3. การเผยแพร่ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยจัดทำแหล่งข้อมูลรวมวัฒนธรรมท้องถิ่น และผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ของราษฎรในท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป

นอกจากนี้แผนพัฒนาจากภาครัฐได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ คือ เมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จีนตอนใต้ ไทย เวียดนาม และกัมพูชา ซึ่งได้ริเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ในการส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางด้านการค้า การลงทุน ระหว่างประเทศในกลุ่มมากขึ้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือ (กลุ่มล้านนา) ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2546 กำหนดให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) และเอเชียใต้ พัฒนาประตูเศรษฐกิจเพื่อเป็นช่องทางการค้าและการท่องเที่ยวเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน กำหนดแนวทางในการพัฒนาจังหวัดน่านเพื่อมุ่งสู่เมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ให้เมืองเก่าเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของล้านนาตะวันออก ที่สืบทอดประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนเป็นศูนย์กลางการศึกษา ค้นคว้า วิจัย รวบรวมวิทยาการด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก ทุกแขนงในลักษณะของพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต (LIVING MUSEUM)

เมื่อพิจารณาจากแนวคิดในการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น ทางภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จึงมีแนวคิดในการวิจัยศึกษาการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น จังหวัดน่าน โดยในการวิจัยครั้งนี้เน้นศึกษาและรวบรวมข้อมูลลักษณะทางกายภาพ การตั้งถิ่นฐาน รูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โดยการรวบรวมคติและประเพณีที่เกี่ยวข้องของกับวัฒนธรรม การอยู่อาศัย การปลูกเรือน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปรูปแบบสถาปัตยกรรมและสรุปรวมกับโครงการวิจัยหลัก สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ใช้เป็นข้อมูลที่เอื้อต่อการพัฒนาเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมและสนองพระราชดำริของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (แผนพัฒนาโครงการภูฟ้าพัฒนา) และ พระเสาวนีย์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืนต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2. ความสำคัญความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน

จากการความสำคัญและที่มาของปัญหาทางงานวิจัย การศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม จังหวัดน่าน เพื่อใช้ เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลกและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้ การศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่านเป็นสิ่งสำคัญ ในแง่มุมของการเป็นมรดกโลก และ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดย ลักษณะทางสภาพแวดล้อมของจังหวัดน่าน ประกอบด้วย ศิลปวัฒนธรรม มรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ต่างๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นแหล่งแห่งการเรียนรู้และการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญของประเทศ และ ชุมชนชาวไทลื้อ ในจังหวัดน่านเป็นชุมชนที่สำคัญ ชุมชนหนึ่งของจังหวัดน่าน ที่ก่อให้เกิดลักษณะทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ที่เป็นลักษณะเฉพาะของ จังหวัดน่าน หากแต่เป็นชุมชนที่อยู่รอบๆ นอกเขตใจเมืองน่าน และเพื่อความสมบูรณ์ของการศึกษา สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่าน จึงขาดไม่ได้ที่ต้องศึกษา ลักษณะสภาพแวดล้อมทาง วัฒนธรรมของชุมชน ชาวไทลื้อ ในจังหวัดน่าน

ชุมชนชาวไทลื้อในจังหวัดน่าน ในอดีตเมื่อ พ.ศ. 2527 ได้ระบุถึงจำนวนชนชาวไทลื้อใน จังหวัดน่าน มีจำนวนราว 616 คน ซึ่งเป็นตัวเลขที่คาดว่าจะเป็นชนชาวไทลื้อที่ ย้ายถิ่นฐานจาก ประเทศเพื่อบ้านเข้ามาในเขตอำเภอทุ่งช้าง และ จากหลักฐานพบว่าชนชาวไทลื้อ ได้ย้ายถิ่นฐานเข้า มาอยู่ในพื้นที่ส่วนต่างๆของจังหวัดน่านมากกว่า 200 ปี (กรมศิลปากร 41:2530) โดยได้อาศัยอยู่ใน บริเวณ อำเภอ ปัว ท่าวังผา เชียงกลาง ทุ่งช้าง ด้านประเพณีวัฒนธรรม รวมถึงงานศิลปแขนงต่างๆ ของชนชาวไทลื้อยังคงมีอิทธิพลต่อมรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดน่าน อย่างสูง เช่น งานจิตรกรรม ภายในวัด ภูมินทร์ เป็นต้น รวมทั้งสถาปัตยกรรมไทลื้อ อย่างวัดหนองบัว วัดดอนมูล วัดปงสกัต วัด หนองแดง เป็นต้น หากแต่การศึกษาในด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนพักอาศัย ไทลื้อในจังหวัดน่าน ยังคงมีไม่มากนักในปัจจุบัน

รวมถึงปัจจุบันเศรษฐกิจการท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลง การพัฒนา ระบบสาธารณูปโภค ใน จังหวัดน่าน มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2519 เป็นต้นมา ทำให้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไท ลื้อ เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ทำให้การศึกษานี้จึงมีความสำคัญในแง่ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน จังหวัดน่าน อีกทั้งยัง ช่วยสนับสนุนข้อมูล ทั้งเพื่อเป็นเอกสารประกอบการเป็นมรดกโลกและเพื่อการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในภาพรวมของจังหวัดน่าน อันเป็นการศึกษาวิจัยโครงการหลักของงานศึกษานี้

1.3. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะกายภาพของหมู่บ้าน ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ ชนชาว ไทลื้อ ในจังหวัดน่าน
2. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ของงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไท ลื้อ จังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ศึกษารวบรวมวัฒนธรรมประเพณี และ ความเชื่อ ของท้องถิ่นและเผยแพร่ ให้องค์ความรู้ ต่อประชาชนในท้องถิ่นและประชชนทั่วไป

1.4. คำสำคัญ (Keywords) ของโครงการวิจัย

สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น การเปลี่ยนแปลง ไทลื้อ จังหวัดน่าน

1.5. ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาถึง เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ซึ่งเป็น โครงการย่อยของ โครงการการศึกษาลักษณะสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม จังหวัดน่าน เพื่อเป็น เอกสารประกอบมรดกโลก และ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นี้ ได้ทำการศึกษา ขอบเขตของพื้นที่ พิจารณาพื้นที่ ที่ได้รับผลกระทบจากความเจริญของสังคม จากโครงการย่อย ที่ทำการศึกษา มา วิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหารูปแบบการเปลี่ยนแปลง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- ฝั่งกายภาพของหมู่บ้าน องค์ประกอบหลักของหมู่บ้าน ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ
- ลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้าน กลุ่มบ้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่เลือก
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม
- รายละเอียดทางด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่เลือกเป็นกรณีศึกษา ประกอบด้วย ฝั่งพื้น รูป ด้าน รูปตัด ที่วางภายใน ทิศนัยภาพ รายละเอียดของสถาปัตยกรรม สรุปรูปแบบการเปลี่ยนแปลง

1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น การเผยแพร่ในวารสาร จดลิตธิ์บัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่ นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

11.1 ผลสำเร็จของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

- 1. แก้ปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงานที่ทำการวิจัย
- 2. เป็นองค์ความรู้ในการวิจัยต่อไป
- 3. บริการความรู้แก่ประชาชน
- 4. บริการความรู้แก่ภาคธุรกิจ
- 5. นำไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์
- 6. เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต
- 7. เป็นประโยชน์ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย
- 8. อื่น ๆ ระบุ ใช้ข้อมูลประกอบขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมและ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7. หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จังหวัดน่านสามารถนำข้อมูลใช้ประกอบการพัฒนาในการประกอบการขึ้นทะเบียนมรดกโลก
2. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาสามารถใช้ข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพกำหนดเป็นแผนแม่บทเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
3. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสามารถใช้เป็นจุดขายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว
4. องค์การบริหารท้องถิ่นและองค์กรชุมชนต่างๆ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
5. ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวสามารถเชื่อมโยงแหล่งการท่องเที่ยวและเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลกอันก่อให้เกิดปริมาณการท่องเที่ยว ทำให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
6. นักท่องเที่ยวสามารถสืบค้นข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษและมีแหล่งเรียนทางวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น
7. สถาบันการศึกษาต่างๆ

1.8. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

1. เพื่อนำข้อมูลสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน ใช้ประกอบในการพัฒนาจังหวัดน่านเป็นมรดกโลกทั้งยังเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก
2. เพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นสากลระดับโลก ก่อให้เกิดการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวนำไปสู่การเพิ่มรายได้ของประชากรให้กับชุมชนและประเทศในภาพรวม
3. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนการสอนด้านประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมเชิงประจักษ์
4. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการสืบค้นแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยสู่สากล โดยนำเสนอผ่านสื่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
5. เพื่อเป็นการผลักดันให้เกิดการพัฒนาสืบต่อไปในด้านการออกแบบ ทางด้านสถาปัตยกรรม การพัฒนาและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์
6. เพื่อสรุปลักษณะรูปแบบการเปลี่ยนแปลงและเผยแพร่ความเป็นเอกลักษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพยานหลักฐานแสดงขนบธรรมเนียมประเพณีหรืออารยธรรมที่คงอยู่จากบริบทสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม

1.9. วิธีดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการเก็บข้อมูล

1 สถานที่ทำการศึกษาค้นคว้าการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน (จากโครงการย่อย)

2 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

- ศึกษาเอกสารประวัติศาสตร์ความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน ตามฐานทางประวัติศาสตร์ ลักษณะทางวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเดิมของชุมชนไทลื้อ

- สำรวจสภาพปัจจุบันด้วยการถ่ายภาพ และแผนที่ในลักษณะทาง VISUAL SURVEY ผนวกกับการรังวัดผังพื้นอาคารลักษณะของ MEASURE SURVEY

- ใช้การสังเกตผู้ที่มีส่วนร่วมในการใช้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โดยการทำผังพฤติกรรมและบันทึกเอกสารโดยการถ่ายภาพ รังวัดพื้นที่

- การจัดทำรายการสิ่งของเครื่องใช้ (SPACE INVENTORY) เน้นที่ตำแหน่งของสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อต่าง ๆ เช่น เสาผี แม่เตาไฟ เป็นต้น

- สัมภาษณ์ถึงวิถีชีวิตชุมชน การดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมไทลื้อ จังหวัดน่าน

- SERVEY RESEARCH ทำแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยส่วนที่ระบุถึงจุดมุ่งหมายข้อมูลของผู้ตอบ และเนื้อหาที่ต้องการทราบ เช่น ความสัมพันธ์ของผู้ตอบกับเรือนพื้นบ้าน ทศนคติในการ

- การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ เพื่อทำเป็นสรุปใช้ประกอบการวิเคราะห์ของผู้วิจัย เป็นข้อมูลการพิจารณาของโครงการวิจัย เพื่อนำเสนอการพิจารณาเป็นมรดกโลก และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ครองเรือน ฯลฯ โดยโครงสร้างของคำถามมีทั้งที่เป็นแบบปลายเปิดและปลายปิด จากการสัมภาษณ์ เจ้าของบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ครูใหญ่ของโรงเรียนในหมู่บ้าน

- การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ เพื่อทำเป็นสรุปใช้ประกอบการวิเคราะห์ของผู้วิจัย เป็นข้อมูลการพิจารณาของโครงการวิจัย เพื่อนำเสนอการพิจารณาเป็นมรดกโลก และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3 ขั้นตอนและวิธีในการวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์ความสัมพันธ์ในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและความเชื่อต่าง ๆ ที่ส่งผลมายังสถาปัตยกรรม

- วิเคราะห์ถึงเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชาวไทลื้อ ที่มีคุณค่าต่อการศึกษาศาปัตยกรรมพื้นถิ่น

- สรุปผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และเสนอแนะความเป็นไปได้ในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ค้นคว้าจากเอกสารรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง ตามที่มีการศึกษาไว้แล้ว

ขั้นตอนที่ 2 เข้าสำรวจภาคสนามในแหล่งพื้นที่ศึกษาจนครบรอบฤดูกาล ในรอบปี แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สำรวจลักษณะทางกายภาพของผัง ด้วยการถ่ายภาพทำผังชุมชน ศึกษาสภาพแวดล้อมรอบ ๆ หมู่บ้าน และสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน ประเพณี และวิถีชีวิตจากครู หัวหน้าชุมชน ชาวบ้าน

ระยะที่ 2 สำรวจบ้านที่เป็นกรณีศึกษา ทำการรังวัด และถ่ายภาพสภาพแวดล้อมภายในตัวเรือน รวมถึงผังบริเวณบ้าน โดยการสัมภาษณ์ถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ตามช่วงฤดูกาลที่สอดคล้องกับความเชื่อในการครองเรือน

ระยะที่ 3 ทบทวนข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ขั้นตอนแล้ว นำมาวิเคราะห์และสรุปผล โดยแยกเป็นประเด็นการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ที่เกี่ยวข้องกับการวางผัง ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน ต่อกิจกรรม ประเพณีต่าง ๆ รวมถึงวิเคราะห์แนวโน้มความคงอยู่ของเรือนพื้นถิ่นไทลื้อ

1.10. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกสามารถจำแนกผลสำเร็จของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยระยะแรกจะได้ค้นพบถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในปัจจุบันต่าง ๆ และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างกรอบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ พื้นฟู ให้สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่เลือกใช้เป็นพื้นที่ศึกษา ซึ่งเป็นผลสำเร็จเบื้องต้น(P)

2. การศึกษาวิจัยในระยะต่อมา ศึกษาถึงความเชื่อมโยงของปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้พบในระยะแรก อันเกิดจากการสำรวจจริงวัด เก็บข้อมูล เก็บข้อมูลต้นแบบ สัมภาษณ์ เขียนแบบในเขตพื้นที่ศึกษาซึ่งเป็นผลสำเร็จในระยะกลาง(I)

3.การศึกษาในระยะต่อมาสามารถกำหนดแนวทางในการดำเนินการกำหนดแนวทฤษฎศาสตร์ในการอนุรักษ์พื้นฟู สรุปข้อมูล เพื่อสนับสนุนให้จังหวัดน่านเป็นเมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรมเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง และยังสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์อันสอดคล้องกับพระราชดำริของ สมเด็จพระเทพพระรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสนองพระเสาวนีย์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการจัดการเรียนการสอนด้านประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรม หรือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ โครงการวิจัย โครงการที่ 8 เรื่อง เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ การศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบพิจารณาเป็นมรดกโลก และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประกอบด้วย วรรณกรรมต่างๆดังต่อไปนี้

2.1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ ข้อมูลในการประกอบการพิจารณา เป็นมรดกโลก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ ข้อมูลในการประกอบการพิจารณา เป็นมรดกโลก นั้น เป็นการศึกษาข้อมูล ทางเอกสารเพื่อวางกรอบแนวทางในการศึกษาวิจัย โครงการ เรื่อง เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน

2.2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยี และ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยี และ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนั้น เป็นการศึกษาและเป็นการปูพื้นความรู้ อีกทั้ง เป็นการสร้างนิยามเพื่อวางกรอบแนวทางของการวิจัยให้เกิดความชัดเจนทางการศึกษาข้อมูลดังกล่าว

2.3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เป็นการศึกษาทางวรรณกรรม เพื่อให้ทราบถึง ต้นเหตุของการเปลี่ยนแปลงใด ที่เป็นตัวส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และ การเปลี่ยนแปลงใดในองค์ประกอบทางกายภาพของ สถาปัตยกรรมพื้นที่ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง จากเหตุปัจจัยนั้นๆ

2.4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ไทลื้อ จังหวัดน่าน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ไทลื้อ จังหวัดน่าน นี้เป็นการศึกษาบทความ ที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับไทลื้อ จังหวัดน่าน เพื่อให้ทราบถึง บริบทของ ไทลื้อ ในแง่มุมต่างๆ เพื่อ เป็นการ กำหนดนิยาม และวางกรอบตัวแปรงานศึกษาวิจัย ต่อไป

2.5. สรุปการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สรุปการศึกษาวรรณกรรม ตามแนวทางของ วัตถุประสงค์ ,และตัวแปรในการศึกษา ต่างๆ เพื่อให้ นำไปสู่กระบวนการศึกษาวิจัยต่อไป

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องใน แง่มุมต่างๆ ทั้ง ในส่วนของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเอกสารประกอบการพิจารณามรดกโลก, วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยี และ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น,วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทาง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น,วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ทั้ง 4 กลุ่ม

วรรณกรรมนี้ เป็นการศึกษา เพื่อหา กรอบแนวทาง, นิยามศัพท์, และเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานศึกษาวิจัย เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ ข้อมูลในการประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ ข้อมูลในการประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลก เป็นประเด็นสำคัญ ในหัวข้อการศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่านเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลก และ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้เข้าใจถึง นิยาม และความสำคัญ ในรายละเอียด

2.1.1 นิยาม และ ความหมายของ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่ให้ความหมายเช่นเดียวกัน ที่สำคัญได้แก่ Nature Tourism, Biotourism, Green Tourism เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวดังกล่าวล้วนแต่เป็นการบ่งบอกถึง การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (sustainable tourism) ซึ่งจากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดา ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยว แบบยั่งยืนว่า "การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวน รักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย" โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการท่องเที่ยว ที่ดำเนินการภายใต้ขีดจำกัดความสามารถของธรรมชาติ และต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชนชนบทธรรมนิยม ประเพณี ที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้ นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม แห่งประเทศไทย, 2539) สำหรับความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้มีบุคคลหรือองค์กรต่างๆ ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้มากมาย เป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่งและได้รับการอ้างอิงถึงเสมอ ที่สำคัญมีดังนี้

Ceballos Lascurain (1991) อาจจะเป็นคนแรกที่ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "เป็นการท่องเที่ยว รูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์ เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติ เหล่านั้น"

Elizabeth Boo (1991) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวนิเวศว่า "การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อ การอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษา

พื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและ สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม"

The Ecotourism Society (1991) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของ ระบบนิเวศและในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น"

Western (1993) ได้ปรับปรุงคำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ The Ecotourism Society ให้สั้นและกะทัดรัด แต่มีความหมายสมบูรณ์มากขึ้นคือ "การเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น"

The Commonwealth Department of Tourism (1994) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือ การท่องเที่ยว ธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่า ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่าการรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้นหมายถึง การันผลประโยชน์ต่างๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เสรี เวชบุษกร (2538) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นธรรมชาติและต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหมายรวมถึงวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ใน ท้องถิ่นด้วย"

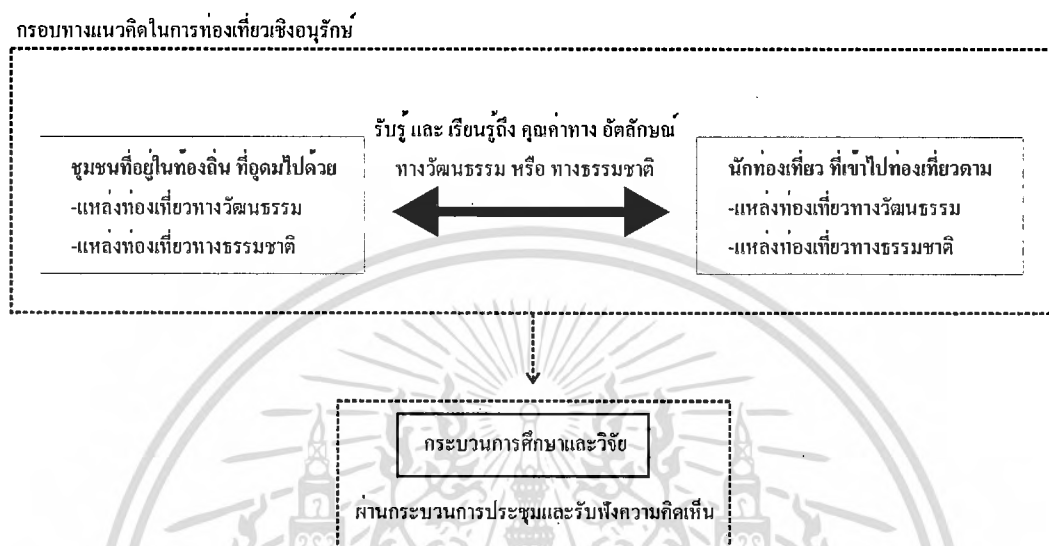
สถัญญ์ แสงอรัญญา (2553) นักวิชาการป่าไม้ ฝ่ายนันทนาการและสื่อความหมาย ส่วนอุทยานฯ ทางทะเล กรมป่าไม้ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

“ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยัง แหล่งธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบต่อ โดยไม่ก่อให้เกิด การรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม แต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่นเพื่อชื่นชม ศึกษา เรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้างโอกาส ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นด้วย”

จากการศึกษาเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับ นิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อกำหนด แนวทางในการศึกษาวิจัย ถึง เทคโนโลยี และ การเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน นั้น พบว่า มีการกล่าวถึง การท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทาง ทรัพยากรธรรมชาติ และ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยเน้น ให้นักท่องเที่ยวและชุมชนในท้องถิ่น รับรู้ และ เรียนรู้ ถึง สุนทรียภาพในแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังกระตุ้นถึงการปลูกจิตสำนึก ให้แก่ นักท่องเที่ยวและชุมชนในท้องถิ่น ถึงความสำคัญในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เป็นสำคัญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จึงทำให้กระบวนการในการศึกษาวิจัย ในงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นถึง การประชุมและการฟังความคิดเห็น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและการเข้าถึง ดังภาพที่ 2.1 ในประเด็นความสำคัญของเทคโนโลยี และ การเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน ให้นักท่องเที่ยว และ ชุมชนในท้องถิ่น ตระหนัก ถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นสำคัญ

ภาพที่ 2.1 แสดงที่มาของกระบวนการศึกษาวิจัยจากกรอบแนวคิดในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.1.2. นิยามและความหมาย ของ ข้อมูลในการประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลก

จากการศึกษารรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลในการประกอบการพิจารณา เพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็น มรดกโลก นั้นต้องรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ที่เกี่ยวกับที่ตั้ง และ ความสำคัญตามหลักเกณฑ์ ตามข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้เป็นมรดกโลก ทั้งตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณาทางวัฒนธรรม , ตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณาทางธรรมชาติ ในส่วนงานวิจัย เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่านนี้ จึงจำเป็นที่จัก แสดงถึง รายละเอียดต่างๆ ดังนี้

- แสดงความชาญฉลาดของมนุษย์ในการสร้างงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ของ ชาวไทลื้อ ในจังหวัดน่าน
- แสดงถึง อิทธิพล ที่ผลักดันให้เกิดการพัฒนาสืบต่อมาในด้านการออกแบบ ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หรือ การพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ที่เกิดขึ้นในเวลาใดเวลาหนึ่งที่คงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ของ ชาวไทลื้อ จังหวัดน่าน
- แสดงถึง วัฒนธรรมหรืออารยธรรมที่ปรากฏ ของชาวไทยลื้อ ในจังหวัดน่าน ในปัจจุบันหรืออดีต

- แสดงถึง ตัวอย่าง ทางเทคโนโลยี และ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ของชาว ไทลื้อ ในจังหวัดน่าน ที่สะท้อนถึง ภูมิปัญญาทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

- แสดงถึง รายละเอียดที่บ่งบอกถึง ความโดดเด่น ทางประวัติศาสตร์ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ของ ชาวไทลื้อ จังหวัดน่าน

จากการศึกษาเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของนิยาม และ ความหมายของ ข้อมูลในการประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลก ในส่วนงานวิจัยหลัก คือการศึกษา สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลก และ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นี้ ส่งผลให้เกิดโครงการย่อยต่างๆ และ ในโครงการย่อย เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน นี้ ต้องแสดงถึง หลักเกณฑ์ต่างๆ ที่ได้ระบุไว้ ในการสรุปงานวิจัย

2.2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยี และ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยี และ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนั้น เป็นการศึกษาและเป็นการปูพื้นความรู้ อีกทั้ง เป็นการสร้างนิยามเพื่อวางกรอบแนวทางการวิจัยให้เกิดความชัดเจนทางการศึกษาข้อมูลดังกล่าว

2.2.1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยี ต่อ งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยี ในงานศึกษาวิจัยเรื่อง เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน นี้ มีความจำเป็น ที่จะต้องทำการศึกษาถึงความหมาย ของคำว่า “เทคโนโลยี” เพื่อให้เข้าใจถึงความหมาย และ กำหนดตัวแปร ทางการศึกษาวิจัยเรื่อง เทคโนโลยี ในงานศึกษาวิจัยเรื่อง เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากพจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552 ได้กล่าวว่า “ เทคโนโลยีคือ วิทยาการที่เกี่ยวกับศิลปะในการนำเอาวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติและอุตสาหกรรม”

ศิริ ฮามสุโพธิ์ (2536 : 2) ได้ให้ความหมาย เกี่ยวกับคำว่า เทคโนโลยีไว้ ว่า “ เทคโนโลยีคือ การประยุกต์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการผลิต หรือดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ด้วยวิธีใหม่ๆ เพื่อให้กิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ ต่อ มวลมนุษยมากที่สุด”

ส่วนในทาง สถาปัตยกรรม เมื่อกล่าวถึง เทคโนโลยี มักมีความเห็นที่สอดคล้องไปในทางเดียวกัน ถึง ด้านวิศวกรรมการก่อสร้าง รวมถึงวัสดุ เช่น เลอสม สถาปิตานนท์ (2543:79-80) ได้มีการกล่าวถึง องค์ทางเทคโนโลยี (Technological Factors) มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- องค์ประกอบทางเทคโนโลยี ของวัสดุ ซึ่งจักประกอบด้วย วัสดุในการก่อสร้าง และ วัสดุในงาน ตกแต่ง

- องค์ประกอบทางเทคโนโลยี ระบบวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ระบบวิศวกรรมงานระบบขนส่งภายในอาคาร , ระบบโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ รวมถึง ระบบโครงสร้าง เป็นต้น
- องค์ประกอบทางเทคโนโลยี การก่อสร้าง ซึ่งได้แก่ ระบบการก่อสร้างในสถานที่ก่อสร้าง หรือระบบก่อสร้างแบบสำเร็จรูป

ส่วนการศึกษาเรื่องเทคโนโลยีในงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ของ อรศิริ ปาณินท์ (2540) เรื่อง หมู่บ้าน บ้าน และเทคโนโลยีการก่อสร้างของหมู่บ้านจันทอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน , ศราวุธ ดรณวัติ (2540) เรื่อง โครงสร้างและเทคโนโลยีการก่อสร้างเรือนพื้นถิ่นชาวสวนมะพร้าว บ้านคลองน้ำเขียว ต.หนองปลาไหล อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี, และ การศึกษา เทคโนโลยีการก่อสร้าง เรือนพื้นถิ่นชาวเขาเผ่าอีโก้ หมู่บ้านลิเซ ดอยตุง ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ของ ศรีนยา โทณสุกumar (2542) ซึ่งในการศึกษาเรื่อง เทคโนโลยีในงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นต่างๆ ที่กล่าวมานั้น ล้วนสอดคล้องกับ การศึกษาตาม องค์ทางเทคโนโลยี (Technological Factors) ดังที่กล่าวมา

และการจำแนกเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ทางองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น จากการศึกษาของ: วิวัฒน์ เตมียพันธ์ ,2537 :43-50. ได้จำแนกไว้ดังต่อไปนี้ ตารางที่ 2.1

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ความหมายของคำว่า เทคโนโลยีทางสถาปัตยกรรม นี้ ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบ และการจำแนกประเภทของเทคโนโลยีทางสถาปัตยกรรม ทำให้พบ ขอบเขตของการศึกษา ทางเทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบทางวัสดุ,องค์ประกอบทางวิศวกรรม และ องค์ประกอบทางการก่อสร้าง ดังที่กล่าวมา

และเมื่อนำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ การทำเอกสารประกอบการพิจารณามรดกโลก มาทำการศึกษาร่วม ทำให้พบว่า มีบางประเด็นที่ สอดคล้องกัน หากแต่ไม่ทั้งหมดทุกประเด็น แต่การศึกษาวิจัยนี้ เป็นโครงการ ย่อย ที่ 8 เรื่อง เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน จากทั้งหมด 11 ฉบับ ของโครงการหลัก การศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลก จึงต้องเน้นการศึกษาในประเด็นที่สอดคล้อง ต่อประเด็นในโครงการนี้ เพื่อให้เกิดความโดดเด่น ที่แตกต่างกันในแต่ละโครงการนั้นๆ

ตารางที่ 2.1 แสดงการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีขนาดกลางกับเทคโนโลยีขั้นสูง

เทคโนโลยีขนาดกลาง	เทคโนโลยีขั้นสูง
<ul style="list-style-type: none"> - ใช้วัสดุท้องถิ่น - สามารถสร้างงานได้หลายประเภท - เกิดโรงงานขึ้นในหมู่บ้าน - หาช่างที่มีความชำนาญระดับพื้นฐานได้ง่าย - ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นสามารถใช้ได้ในระดับชาวบ้านทั่วไป - สภาพแวดล้อมไม่เป็นมลภาวะ - สามารถหาแหล่งพลังงานชดเชยขึ้นมาได้ - ไม่ขัดประเพณีท้องถิ่นและวิถีชีวิตของประชาชน - ซ่อมแซมได้ในท้องถิ่น - ติดตั้งในราคาถูก 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้วัสดุที่สั่งจากต่างประเทศ - ใช้เครื่องจักรกลแทนแรงงาน - ต้องสร้างโรงงานขึ้นในเมือง - ต้องฝึกอบรมช่างชำนาญขึ้นมา - ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องส่งขายไปต่างประเทศ - เกิดมลภาวะขึ้นได้ - ต้องใช้พลังงานน้ำมันที่หมดไปชดเชยไม่ได้ - ทำลายแบบแผนระเบียบประเพณีของสังคม - เครื่องอะไหล่มีราคาแพงมาก - ต้องใช้ต้นทุนสูงในการติดตั้ง

ที่มา : วิวัฒน์ เตมียพันธ์ ,2537 :43-50.

2.2.2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ของ ปณิตา วงศ์มหาดเล็ก และ คณะ (2547 :4-5) ได้ให้ความหมาย ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไว้ที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

“คำว่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หรือ Vernacular Architecture เป็นคำที่ใช้เรียกสถาปัตยกรรมที่ไม่ได้สร้างขึ้นตามองค์ความรู้หรือหลักการออกแบบที่ได้เรียนรู้ในสถาบันการศึกษา หากแต่เกิดจากภูมิปัญญาและประสบการณ์ของช่างพื้นบ้านที่ได้ถ่ายทอดกันมา ซึ่งมักมีรูปแบบและรูปทรงที่คล้ายกันในแต่ละท้องถิ่นตามแต่สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ นอกจากนั้นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นยังสะท้อนวัฒนธรรมและความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติอีกด้วย (กาญจนา ต้นสุวรรณรัตน์ :2543) สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อสนองประโยชน์ใช้สอย ภายใต้ภาวการณ์ของระบบนิเวศและวัฒนธรรมพื้นบ้านของท้องถิ่นนั้นๆ ในกระบวนการดำรงชีพของชุมชน (อนุวิทย์ เจริญศุกกุล:2539)

รูปแบบของสถาปัตยกรรมอาจมีการพัฒนาไปจากแบบดั้งเดิมอันเกิดจากการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต(คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ,ม.ป.ป: 18) และอิทธิพลจากภายนอกอันเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งที่มีผลต่อรูปแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และรูปทรงของอาคาร อันเนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์กับสังคมอื่นรอบข้าง (Oliver:1969) การก่อสร้างส่วนใหญ่จะเกิดจากการลงแขกของเพื่อนบ้านในหมู่บ้านและตัวเจ้าของบ้านอันเป็น ระบบช่วยเหลือตัวเองของชุมชน เป็นวงจรชีวิตอย่างหนึ่งของสังคมประเภทพึ่งตนเอง และวัสดุก่อสร้างนั้นก็ ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงจนกระทั่งเกิดความสอดคล้องกับวิถีชีวิตสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ และความนิยมของคนทั่วไป (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ,ม.ป.ป:22)”

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ทำให้ทราบถึงความหมาย และ เป็นตัวกำหนดกรอบ การศึกษาข้อมูลให้เกิดความชัดเจน ต่องานศึกษาวิจัย ทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน ในตัวแปรเชิงแนวความคิด (conceptual variable) ของความหมายที่เกี่ยวข้องกับ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ที่ประกอบไปด้วย ตัวแปรที่ต้องทำการศึกษา ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นรากฐานของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ,ภูมิปัญญา หรือองค์ความรู้ที่สั่งสมจากประสบการณ์

2.3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เป็นการศึกษาทาง วรรณกรรม เพื่อให้ทราบถึง ต้นเหตุของการเปลี่ยนแปลงใด ที่เป็นตัวส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และ การเปลี่ยนแปลงใดในองค์ประกอบทางกายภาพของ สถาปัตยกรรมพื้นที่ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง จากเหตุปัจจัยนั้นๆ

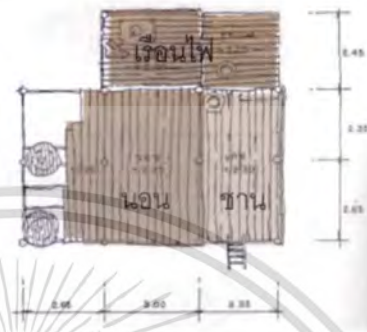

งานศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยในส่วนตัวย่อย ที่เน้นประเด็นถึง เทคโนโลยีและการ เปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน ซึ่งเป็น 1 ใน 11 โครงการย่อย ที่ประกอบ ขึ้นเป็น การศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่าน เพื่อใช้เป็นข้อมูล ประกอบการพิจารณา เป็นมรดกโลก และ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ทำให้การศึกษาในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องถึงการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น นี้ ต้อง วางกรอบของการศึกษา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นภาพ ของการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดจากการท่องเที่ยว เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1. การเปลี่ยนแปลงทางผังพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมภายใน เรือนพักอาศัย

จากการศึกษาเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ของ พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ (2547) ได้ ทำการศึกษา ถึงการเปลี่ยนแปลง ของรูปแบบสถาปัตยกรรม เพื่อการพักอาศัย โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ ตั้งแต่สมัย อยุธยา และ รัตนโกสินทร์ จนถึง กรุงเทพมหานคร ถึง ลักษณะของการ เปลี่ยนแปลงของเรือนพักอาศัย ในลักษณะต่างๆ แล้วนำมาเปรียบเทียบให้เห็นถึง การเปลี่ยนแปลง ทางผังพื้นที่ และ ประโยชน์ใช้สอย ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน ของ รูปแบบทาง สถาปัตยกรรมภายนอก ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แสดงการเปรียบเทียบความเป็นอยู่ภายในเรือนระหว่าง เครื่องสับและเครื่องผูก(พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ :2547)

<p>เรือนเครื่องสับ คู่มขุนแผน จ. พระนครศรีอยุธยา(บ้านไทย 72-77)</p>	<p>เรือนเครื่องผูก (บ้าน ยายทอง อ.ชานุมาน จ.อำนาจเจริญ)</p>
	
<p>เชื่อมต่อเรือนต่างๆด้วยชานโดยขยายพื้นที่ใช้สอยในเชิงราบ</p>	<p>เชื่อมต่อพื้นที่ใช้สอยด้วยการเล่นระดับเรือนและขยายพื้นที่ใช้สอยในเชิงราบ</p>
	
<p>ใช้การยกกระดานเพื่อแบ่งพื้นที่ใช้สอย</p>	<p>ใช้การยกกระดานเพื่อแบ่งพื้นที่ใช้สอย</p>
	
<p>พฤติกรรมเชิงราบบนเครื่องเรือนประเภทตั้งเพื่อการแยกระดับความสำคัญของสังคม</p>	<p>พฤติกรรมการใช้เรือนในลักษณะเชิงราบแบ่งแยกสถานะด้วยเครื่องเรือนประเภทเสื่อกก หรือ เรือนชานบาน</p>
	
<p>การปิดบังสายตาระหว่างเรือนนอนกับระเบียบชานด้วยฉากบังตา</p>	<p>การปิดบังสายตาระหว่างเรือนนอนกับชานด้วยการกางมุ้ง</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.3 แสดงผัง บ้านพักอาศัยที่นิยมออกแบบกันใน ปัจจุบัน (พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ :2547)

ลักษณะบ้านเดี่ยวในปัจจุบัน ที่นิยมทำการออกแบบตกแต่งภายใน	ลักษณะคอนโดมิเนียมในปัจจุบัน ที่นิยมทำการออกแบบตกแต่งภายใน																				
 <p style="text-align: center;">ผังพื้นที่ ล่าง</p> <p style="text-align: center;">ผังพื้นที่บน</p>	 <p style="text-align: center;">ผังพื้นที่</p>																				
พื้นที่ที่ใส่อุปกรณ์ภายในที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ใส่อุปกรณ์ภายในที่พักอาศัย																				
<table border="0"> <tr> <td>1. โถง</td> <td>7. นั่งเล่น</td> </tr> <tr> <td>2. รับประทานอาหาร</td> <td>8. นอน 2 + ห้องน้ำ</td> </tr> <tr> <td>3. รับประทานอาหาร</td> <td>9. นอน 3 + ห้องน้ำ</td> </tr> <tr> <td>4. ครีว</td> <td>10. นอน + ห้องน้ำ + แต่งตัว</td> </tr> <tr> <td>5. นอน 1 + ห้องน้ำ</td> <td>11. ห้องพระ</td> </tr> <tr> <td>6. ทำงาน</td> <td></td> </tr> </table>	1. โถง	7. นั่งเล่น	2. รับประทานอาหาร	8. นอน 2 + ห้องน้ำ	3. รับประทานอาหาร	9. นอน 3 + ห้องน้ำ	4. ครีว	10. นอน + ห้องน้ำ + แต่งตัว	5. นอน 1 + ห้องน้ำ	11. ห้องพระ	6. ทำงาน		<table border="0"> <tr> <td>1. รับประทานอาหาร</td> <td>5. นอน + ห้องน้ำ</td> </tr> <tr> <td>2. รับประทานอาหาร</td> <td>6. นอน + ห้องน้ำ</td> </tr> <tr> <td>3. ครีว</td> <td>7. นอน + แต่งตัว + ห้องน้ำ</td> </tr> <tr> <td>4. นั่งเล่น</td> <td></td> </tr> </table>	1. รับประทานอาหาร	5. นอน + ห้องน้ำ	2. รับประทานอาหาร	6. นอน + ห้องน้ำ	3. ครีว	7. นอน + แต่งตัว + ห้องน้ำ	4. นั่งเล่น	
1. โถง	7. นั่งเล่น																				
2. รับประทานอาหาร	8. นอน 2 + ห้องน้ำ																				
3. รับประทานอาหาร	9. นอน 3 + ห้องน้ำ																				
4. ครีว	10. นอน + ห้องน้ำ + แต่งตัว																				
5. นอน 1 + ห้องน้ำ	11. ห้องพระ																				
6. ทำงาน																					
1. รับประทานอาหาร	5. นอน + ห้องน้ำ																				
2. รับประทานอาหาร	6. นอน + ห้องน้ำ																				
3. ครีว	7. นอน + แต่งตัว + ห้องน้ำ																				
4. นั่งเล่น																					
<p>การเชื่อมต่อระหว่างห้องด้วยโถงทางเดินภายในอาคาร มีการแบ่งพื้นที่โดยผนังกันและ มีการเพิ่มพื้นที่ในแนวตั้ง</p>	<p>การเชื่อมต่อระหว่างห้องด้วยโถงทางเดินภายในอาคาร มีการแบ่งพื้นที่โดยผนังกันและ มีการเพิ่มพื้นที่ในแนวตั้ง</p>																				

สรุป จากการศึกษาวรรณกรรมที่ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลง เรือนพักอาศัย เพื่อเชื่อมโยงถึง การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน นี้ ทำให้ทราบถึง การเปลี่ยนแปลง เชิง ผังพื้นที่ ของเรือน พักอาศัย ที่มีผลกระทบอย่างยิ่ง ต่อการเปลี่ยนแปลงทาง สถาปัตยกรรม ทั้งหมด ดังนั้นส่วนนี้การเปลี่ยนแปลงทางผังพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมภายใน สามารถ นำไปกำหนดกรอบตัวแปรทางการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงได้ ในงานศึกษา เทคโนโลยีและการ เปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน ได้เป็นอย่างดี

2.3.2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ที่มีผลจากการท่องเที่ยวในจังหวัดน่าน

จากการศึกษาของ ระบุพิพรรณ ทองห่อ และ คณะ (2545) ได้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม ที่เป็นผลจากการท่องเที่ยว ในจังหวัดน่าน พบว่า

“การเปลี่ยนแปลงทางด้าน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ของจังหวัดน่านที่เป็นผลจากการท่องเที่ยว มีการเปลี่ยนแปลงที่น้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสังคม และ วัฒนธรรม สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนกว่าด้านอื่นๆ กล่าวคือ ผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดน่านทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีอาชีพเสริมใหม่ๆ และ หลากหลายมากขึ้น นอกเหนือจากการประกอบอาชีพด้านการเกษตรเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมจัดได้ว่ายังเกิดการเปลี่ยนแปลงที่น้อยมาก”

จากการศึกษาดังกล่าวในรายละเอียดเมื่อ พุดถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน ในแง่วิถีชีวิต และ การพัฒนา โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ สถานประกอบการ และ กลุ่มประชาชน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- กลุ่มผู้ประกอบการ

การท่องเที่ยวทำให้เกิดรายได้มากขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น และทำให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่ทันสมัยมากขึ้น มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การท่องเที่ยวทำให้เกิดการผลิตสินค้าประเภทหัตถกรรมเพิ่มขึ้น และการท่องเที่ยวนำไปสู่การพัฒนาด้านการคมนาคม ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ สถานพยาบาลตามลำดับ

- กลุ่มประชาชน

ในส่วนของกลุ่มประชาชนมีความคิดเห็นที่เป็นผลจากการท่องเที่ยว ในด้านเศรษฐกิจ พบว่าการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เป็นคนที่มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพมากที่สุด ในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่าการท่องเที่ยวทำให้ระบบไฟฟ้า น้ำประปา และการคมนาคม มีความสะดวกมากขึ้น ในส่วนด้าน วัฒนธรรม การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่ทันสมัยมากขึ้น

จากการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมของจังหวัดน่านที่เป็นผลจากการท่องเที่ยวทำให้ พบว่า ผลจากการท่องเที่ยวดังกล่าวทำให้ ทั้งกลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และ กลุ่มประชาชน มีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น มีวิถีชีวิตที่ทันสมัย และมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ทันสมัยขึ้น

2.3.3. การเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

ในส่วนของ การเปลี่ยนแปลงในแง่ภูมิของ งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นได้มีการกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลง ไว้ในการศึกษาทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

อรศิริ ปาณินท์(2540:190) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ของหมู่บ้าน จินฮ่อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไว้ว่า

“ถึงแม้ว่าในภาพรวมของหมู่บ้านในกรณีศึกษาทั้งสองแห่ง จะยังแสดงภาพลักษณ์ที่เด่นชัดของ บ้านแบบจีน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีบ้านจำนวนหนึ่งที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงรูปโฉม เมื่อมีการซ่อมแซมต่อเติม หรือ สร้างใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเริ่มมีฐานะดีขึ้น ซึ่งจะเห็นว่าเริ่มมีการเปลี่ยนวัสดุผนังหลังคาเป็น สังกะสีบ้างประปราย และเมื่อเปลี่ยนวัสดุผนังลักษณะโครงสร้างก็จะเปลี่ยนไปด้วย ทำให้ต้องเปลี่ยนเป็น ระบบโครงสร้างแบบไทย วัสดุนั้นก็เช่นเดียวกัน บ้านสร้างใหม่นิยมใช้ฝาอกปากไม้ไผ่ เพราะก่อสร้างเร็ว และง่าย และบางหลังเริ่มก่ออิฐบล็อกที่แข็งแรงและชัดตา ซึ่งสรุปปัจจัยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง ได้ ดังนี้ 1. ความเข้าใจผิดของชาวบ้านว่าการใช้วัสดุใหม่คือ ความทันสมัย 2. ความไม่เข้าใจต่อลักษณะ ท้องถิ่นของหน่วยงานของรัฐ เพราะอาคารสร้างใหม่ของหน่วยงานของรัฐที่เกิดขึ้นใหม่หมู่บ้าน ชัดแย้งกับ สภาพแวดล้อมโดยสิ้นเชิง เช่นการสร้างบ้านพักครูของโรงเรียนบ้านแม่อรักไทย โดยใช้ระบบโครงสร้าง สามเหลี่ยม (A-frame) แบบปริสตร์ทำให้ชาวบ้านเกิดความลัสนคิดว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของหมู่บ้าน และ เริ่มเอาอย่างบ้าง”

ในส่วนของ จันทิพย์ วงศ์คำ (2546) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาการเรือนกะเลิง กรณีศึกษาบ้านหนองหนาว อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร จุดเปลี่ยนทางสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสถาปัตยกรรม ได้สรุป ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการนั้นคืออะไร ไว้ดังต่อไปนี้

“ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการของชุมชนบ้านหนองหนาวได้แก่ 1.อายุการสร้างของเรือน เรือนที่มีอายุการสร้างมากก็มีการต่อเติมและซ่อมแซมตลอดเวลา 2.วัสดุก่อสร้าง การใช้วัสดุสมัยใหม่ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อเนื่องมาจากวัสดุนั้นๆ เช่น รูปทรงหลังคาของเรือนนอนจากความลาดชัน 40 องศา เหลือเพียง 15 องศา หรือ คุณสมบัติของวัสดุก็ระยะเวลาที่กว้างขึ้นของโครงสร้างกว่าการใช้วัสดุ ธรรมชาติ ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อรูปแบบและรูปทรงเรือนโดยตรง 3. เศรษฐกิจของคนในชุมชน เมื่อมีฐานะ ฐานะขึ้นก็สามารถซ่อมแซมเรือน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือสร้างใหม่ได้ง่ายกว่าผู้ที่มีฐานะยากจนที่ต้องอยู่ใน เรือนเดิมโดยมีการเปลี่ยนแปลงได้น้อย หรือ ปรับเปลี่ยนเท่าที่ทำได้ในแต่ละช่วงเวลา 4.ความต้องการ ด้านพื้นที่ใช้สอย ค่านิยมและระบบสังคมที่เปลี่ยนไป เช่นการต่อเติมห้องหรือการกั้นห้องสำหรับลูกที่ไม่ได้เกิดจากการแต่งงานแล้วจึงกั้นห้อง หรือ ความต้องการห้องรับแขกและชุดโต๊ะเก้าอี้ แต่ยังคงนั่งแคร่ หรือนั่งพื้นทานอาหาร เป็นต้น ซึ่งความต้องการเหล่านี้ย่อมส่งผลโดยตรงกับเรือนในทุกๆด้าน”

อรศิริ ปาณินท์ และ สมคิด จิระทัศนกุล (2535) ได้ทำการศึกษาถึงความแตกต่างของบ้าน ไตลื้อ ในสิบสองปันนา และ ไตลื้อเมืองน่าน ได้มีข้อสรุปถึง การพัฒนาการของเศรษฐกิจและสังคมเมืองที่ส่งผลกระทบต่อ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไตลื้อ หรือ ไทลื้อ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขนาดพื้นที่ใช้งานของบ้าน และ บริเวณบ้านไตลื้อสิบสองพันนาโตกว่าของไตลื้อที่บ้านปางสา เพราะสิบสองพันนาเป็นหลักแหล่งดั้งเดิมที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ การตั้งถิ่นฐาน เศรษฐกิจ ชุมชน มีความมั่นคง และแทบจะไม่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองของจีน ดังนั้นสภาพความร่มรื่น กินดีอยู่ดี จึงยังปรากฏทั่วไป ส่วนที่บ้านปางสาอยู่แบบชนกลุ่มน้อย ถึงแม้จะมีอิสระแต่การใช้ที่ดิน และการก่อสร้างต้องประหยัดตามระบบ เศรษฐกิจ
2. วัสดุก่อสร้างที่บ้านปางสา ใช้วัสดุชั่วคราวเป็นส่วนใหญ่ ตามเหตุผลทางเศรษฐกิจ
3. รูปทรงบ้านไตลื้อในสิบสองพันนา แสดงความต้องการกันฝนและลมมากกว่าของบ้านปางสา เพราะสภาพดินฟ้าอากาศของจังหวัดน่าน โปร่งสบายกว่า
4. วัสดุของ “ใจบ้าน” ของไตลื้อบ้านปางสา เป็นคอนกรีต แทนที่จะเป็นไม้แบบของไตลื้อในสิบสองพันนา ตามความนิยมของพัฒนาการวัสดุใหม่ ซึ่งในแง่ของนามธรรม เป็นผลลบต่อความเชื่อและจิตใจมาก
5. เมื่อมีสาธารณูปโภคครบครันขึ้น พื้นที่กลางที่ให้ความสัมพันธ์ร่วมของชุมชนจะสูญสลายไป เช่น บ่อน้ำประจําหมู่บ้าน เริ่มไม่มีความหมาย เมื่อมีแหล่งน้ำอื่นๆ หรือ เมื่อในอนาคตมีน้ำประปามาถึง

ในการพิจารณาความเหมือนและความต่างของบ้านไตลื้อทั้งสองแห่ง จะพบว่าพัฒนาการด้านเศรษฐกิจสังคมของเมืองใหญ่ มีอิทธิพลต่อการแปรเปลี่ยนของรูปลักษณะบ้านพื้นถิ่นดั้งเดิมค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในประเทศไทย

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม ที่เป็นผลจากการท่องเที่ยว ในจังหวัดน่าน และ การเปลี่ยนแปลงทางด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น นั้นทำให้พบ ว่า จากการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิด เศรษฐกิจในท้องถิ่นที่ดีขึ้น มีการยกระดับคุณภาพชีวิต ในแง่ ระบบสาธารณูปโภค ที่ครบครัน มากขึ้นอันส่งผลให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น แต่ จากการศึกษาทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น กลับพบว่า สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวนั้น กลับส่งผลให้ อัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ในสถานที่ต่างๆเปลี่ยนแปลงไป จนมองไม่พบ อัตลักษณ์เดิมทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเดิม โดยจากการศึกษาทางเอกสารยังพบ ว่า องค์ประกอบต่างๆของสถาปัตยกรรมพื้นที่จักเปลี่ยนแปลง นั้น คือ รูปทรงของหลังคา , พื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอกตัวสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น, วัสดุในการก่อสร้าง(จันทน์ ยี่ วงศ์คำ 2546:11) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ เกิดจาก การพัฒนาด้านจิตใจ ของ ชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นนามธรรมตามไม่ทัน (อรศิริ ปาณินท์ และ สมคิด จิระทัศนกุล,2535:6) จากที่ศึกษาวรรณกรรมต่างๆ นี้ยังพบว่า มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสวนทางกันระหว่าง การพัฒนาอันเกิดจากการท่องเที่ยว ที่ส่งผลในทางลบต่อ การเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนา ของ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หากสังเกตในเรื่องของการท่องเที่ยว ของการศึกษานั้น เป็น การท่องเที่ยวเชิงอุตสาหกรรม (ระพีพรรณ ทองหล่อ และ คณะ 2545) ในการศึกษาเป็นหลัก การศึกษาดังกล่าวในวรรณกรรมส่วนนี้ทำให้พบเห็นถึง ปัจจัยในการเปลี่ยนแปลง และ ผลกระทบทาง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

2.4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ไทลื้อ จังหวัดน่าน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ไทลื้อ จังหวัดน่าน นี้เป็นการศึกษาบทความ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับไทลื้อ จังหวัดน่าน เพื่อให้ทราบถึง บริบทของ ไทลื้อ ในแง่มุมต่างๆ เพื่อเป็นการ กำหนด นิยาม และวางกรอบตัวแปรงานศึกษาวิจัย ต่อไป

2.4.1. วิถีชีวิตและประเพณีชาวไทลื้อ จ.น่าน

ชาวไทลื้อที่จังหวัดน่าน นับถือผี ควบคู่ไปกับศาสนาพุทธนิกายเถรวาท เช่นเดียวกับกับชาวไทยวน การนับถือผีมีความผูกพันกับวิถีชีวิตมากกว่าศาสนาพุทธและมีบทบาทควบคุมพฤติกรรมของผู้คนใน หมู่บ้านเหมือนกับความเชื่อของชาวไทยวน ชาวบ้านติดต่อผีผ่านคนทรง(ม้าขี่) มีหมอมผีเป็นผู้นำในการ ประกอบพิธีกรรมต่างๆ เมื่อต้องเดินทางเข้าออกหมู่บ้านเพื่อไปไร่นาจจะต้องบอกกล่าวผีอ่าภักหมู่บ้าน หรือ เลื้อบ้าน เพื่อขอความคุ้มครองเหมือนเช่นธรรมเนียมปฏิบัติที่สอสองปันนา การนับถือผีมีระดับชั้น เหมือนเช่นการปกครองคนในชุมชนและเมืองความเชื่อของชาวไทลื้อที่บ้านดอนมูลและบ้านต้นฮ้าง อำเภอท่าวังผา มีลักษณะพิเศษคือ ได้นำผีบ้านผีเมืองมาจากเมืองเดิมในเขตสิบสองปันนาที่เคยอพยพมา เช่นผีเจ้าเมืองลำ มีพิธีกรรมบวงสรวงผีเจ้าหลวงเมืองลำ ด้วย ประเพณีอยู่กรรมที่เริ่มต้นในฤดูเก็บเกี่ยว สามปีต่อครั้งในพิธีกรรมจะนำ ตะแหว(เฉลว) ไปแขวนไว้ที่ทางเข้าหมู่บ้าน ห้ามคนในออก คนนอกเข้า หมู่บ้าน

ประเพณีที่สำคัญของชาวไทลื้อคล้ายคลึงกับชาวเผ่าไท อื่นๆ คือ มีประเพณีเรียกขวัญ การส่งเคราะห์ การสืบชะตาคน การสืบชะตาบ้าน การบูชาเทียน การบูชาข้าวหลักเคราะห์การปกเฮือน (ขึ้นเสาเอกเรือน) การขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีเกี่ยวกับการเกิด การอยู่ช่วง (จับคู่) การแต่งงาน ปีใหม่(สงกรานต์) เก็บขวัญข้าว แห่พระอุปคุตในงานบุญ การแฮกนา การสู่ขวัญควาย การตานข้าวใหม่ และ ประเพณี เกี่ยวกับการตาย เป็นต้น

ชาวไทลื้อมีความโดดเด่นเรื่องการทำหัตถกรรม ในอดีตฝ่ายชายจะผลิตเครื่องจักสาร เช่น กระบุง ตะกร้า หมวก พัด และเสื่อ ฝ่ายหญิงจะทอผ้าโดยนำฝ้ายที่ปลูกเองมาปั่นแล้วม้วนเป็นใจ (ต่อง) แล้วนำไป แขน้ำข้าวให้เหนียวยิ่งขึ้น จากนั้นอาจนำมาย้อมและทอเป็นผ้าผืน

2.4.2.การตั้งถิ่นฐาน ชาวไทลื้อ จ.น่าน

บ้านเรือนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์ มีความผูกพันกับการอยู่อาศัยและการดำรงวิถีชีวิตมากกว่าสถานที่อื่นๆ มนุษย์เราจึงมักจะเลือกสถานที่ที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยและมีความสุข ชาวไทลื้อ อาศัยอยู่ในดินแดนที่เรียกว่า สิบสองปันนา หรือ สิบสองพันนา เป็นดินแดนที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลยูนนาน ทางตอนใต้ ติดกับ สหภาพพม่า และ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเมืองสิบสองปันนา มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน และแต่ละฝั่งของแม่น้ำโขงจักประกอบด้วย หัวเมืองใหญ่ ได้แก่ ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำ ประกอบด้วย เมืองเชียงรุ่ง,เมืองแจ้,เมืองหลวง (เมืองลู),เมืองฮุน,เมืองเชียงเจิง,เมืองเชียงล่อ และทางทิศตะวันออกของแม่น้ำประกอบด้วย เมืองล่า,เมืองเฮมและเมืองแวน ,เมืองลา,เมืองพง,เมืองอู,เมืองเชียงทอง ภาพที่ 2.9 โดยการย้ายถิ่นฐานของชาวไทลื้อไม่ว่าจะเหตุจากสงคราม หรือ การย้ายที่อยู่เนื่องจากการหาทำเลที่ทำกินที่อุดมสมบูรณ์ นั้น ชาวไทลื้อมักจะอาศัยเส้นทาง 4 สายในลักษณะเคลื่อนลงใต้ ได้แก่ สายที่ 1 เข้าสู่ประเทศพม่า แถบเมืองยอง ,เมืองยู ,เมืองหลวย,เมืองเชียงลาบ,เมืองไร,เมืองพะยาก,เมืองโก,เมืองโตน,เมืองเลน,เชียงตุง สายที่ 2 เข้าสู่ประเทศเวียดนามที่เมืองบินลูห์,เมืองแทน,และบริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำดำตามแนวพรมแดนติดกับจีน สายที่ 3 เข้าสู่ประเทศลาวเช่น เมืองหลวงภูคา,เมืองลองในแขวงหลวงน้ำทา เมืองเงิน,เมืองเชียงฮ่อน เป็นต้น และ สายที่ 4 คือ ทางภาคเหนือของประเทศไทย ในจังหวัดเชียงราย,เชียงใหม่,ลำพูน,ลำปาง,พะเยา,น่าน,แพร่ ในส่วนการย้ายถิ่นฐานที่ชัดเจนของชาวไทลื้อ ที่เข้ามาสู่ประเทศไทย ก็เมื่อ พ.ศ.2347 หรือ ต้นรัตนโกสินทร์ โดย ชาวไทลื้อในจังหวัดน่าน นั้น ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐาน อยู่ใน พื้นที่ต่างๆ ดังนี้ ภาพที่ 2.2

- อำเภอเมือง ที่ตำบลทุ่งพงษ์
- อำเภอท่าวังผา ที่ตำบลศรีภูมิ,ตำบลสบบยม,ตำบลจอมพระ,ตำบลแสงทอง ได้แก่บ้านแฮะ บ้านฮวก ในส่วนตำบลป่าคา ได้แก่ บ้านต้นฮาง และบ้านหนองบัว
- อำเภอปัว ที่ตำบลวรรณคร ได้แก่ บ้านร่องแง,บ้านมอน,บ้านดอนแก้ว,บ้านดีด,บ้านซอน ที่ตำบลศิลาแลง ได้แก่ บ้านตีนตุ๊ก , บ้านดอนไชย,บ้านศาลา,บ้านหัวน้ำ, และที่ตำบลศิลาเพชรได้แก่ บ้านาค้า,บ้านป่าตอง,บ้านทุ่งรัตนา
- อำเภอเชียงกลาง ที่ตำบลยอดได้แก่ บ้านปางสา,บ้านผาสิงห์,บ้านผาหลัก,บ้านยอด
- อำเภอทุ่งช้าง ที่ตำบล กอบ ได้แก่ บ้านได้รัมย์โพธิ์ทอง , บ้านงอบเหนือ , บ้านงอบใต้ และในตำบลหอน ได้แก่ บ้านห้วยโก้น ,บ้านห้วยสะแกง,บ้านเมืองเงิน และ ในตำบลแพะได้แก่ บ้านห้วยเตย , บ้านสะหลี

ภาพที่ 2.2 แสดงตำแหน่งของอำเภอ และ ตำบล ต่างๆ ที่มีการตั้งถิ่นฐานของ ชาวไทลื้อในจังหวัดน่าน

จากการศึกษาเนื้อหาของการตั้งถิ่นฐานของ ชาวไทลื้อ ในจังหวัดน่าน นี้ เพื่อหาขอบเขตของพื้นที่ในการศึกษา ในเบื้องต้น แล้วนำสู่การศึกษา หรือ หาข้อสรุปในการเก็บข้อมูลต่อไป

2.4.3. ลักษณะเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อจังหวัดน่าน

จากการสำรวจเพื่อศึกษาข้อมูล เรื่อง เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน นั้นทำให้ พบ เรือนไทลื้อ ที่ชนชาวลื้อ ในจังหวัดน่าน ได้สร้างอนุรักษ์ไว้ ในพื้นที่ส่วนต่างๆ ของจังหวัดน่าน (ภาพที่ 2.3) น่านได้แก่

ภาพที่ 2.4 แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ลื้อ เรือนอนุรักษ์ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่า
วังผา จ.น่าน

ภาพที่ 2.5 แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ลื้อ เรือนอนุรักษ์ ในวัดหนองบัว บ้านหนอง
บัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.6 แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ลื้อ เรือนอนุรักษ์ ในหมู่บ้าน บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

ภาพที่ 2.7 แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ลื้อ เรือนอนุรักษ์ บ้านร่องแง ต.วรนคร อ.ป่า จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.8 แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ลื้อ เรือนอนุรักษ์ บ.ได้รัมย์โพธิ์ทอง ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน อยู่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้าง

โดยการศึกษาสำรวจพื้นที่ในส่วนต่างๆ ที่กล่าวมานั้นได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลทางโครงสร้าง เรือนอนุรักษ์ดังกล่าว เพื่อนำเสนอให้ทราบถึง ลักษณะอันเป็น อัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ชนชาวไม้ลื้อ ในส่วนบทความนี้ได้ทำการสำรวจและร่างวัด ขนาดตัวสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไม้ลื้อ เรือนอนุรักษ์ เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงลักษณะของโครงสร้าง ขนาดสัดส่วน อันเป็นองค์ประกอบของสถาปัตยกรรม โดยนำเสนอผ่านเรือนอนุรักษ์ ในวัดหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ที่เป็นชุมชนไม้ลื้อแห่งหนึ่งที่ยังคงอนุรักษ์ วัฒนธรรมและศิลปะประเพณี ของชนชาวไม้ลื้อมาอย่าง ช้านาน

ประวัติความเป็นมาของชุมชนชาวไม้ลื้อ ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน นั้นได้ถูกกล่าวในจารึกสมุดข่อย ซึ่งเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี โดยมีใจความในแง่ มุมของประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชุมชนไม้ลื้อ ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ถึงการย้ายถิ่นฐาน มาจากเมืองลา หรือ เมืองล่า อันเป็นเมืองที่อยู่ทางใต้ของแคว้นสิบสองปันนา(ภาพที่ 2.9)

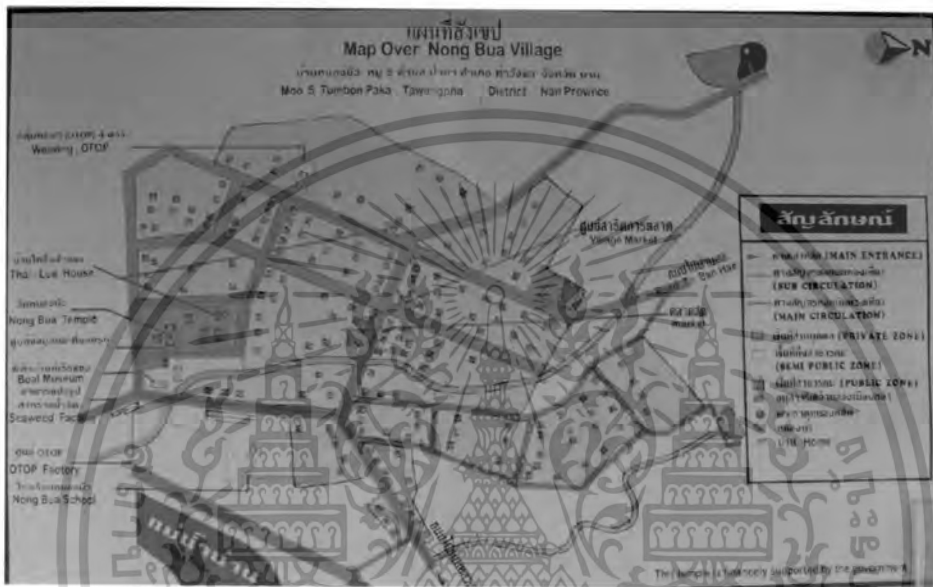
แผนที่เมืองสิบสองปันนาตอนเหนือ (ซ้าย) และตอนใต้ (ขวา) © TK

ภาพที่ 2.9 แผนที่เมืองสิบสองปันนา ทางตอนเหนือ และ ตอนใต้ (ภาพจาก โครงการพิพิธภัณฑ์ วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : ไม้ลื้อ อัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ โท: หน้า 11)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในสมัยพญาเมษายศเป็นเจ้าผู้ครองเมืองน่าน ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อมาเมื่อได้ตั้งหลักแหล่งเป็นที่มั่นคงแล้ว ยังได้ขยายการตั้งรกราก ไปที่ บ้านต้นฮ้าง ตำบลป่าคา,บ้านดอนมูล ตำบลศรีภูมิ ในเขตอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน และ บ้านแวนพัฒนา ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงค้ำ จังหวัด พะเยา

ปัจจุบัน ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน มีจำนวนประชากร จำนวน 5,670 โดยแบ่งเป็น 1,442 หลังคาเรือน และในส่วนของบ้านหนองบัว มีการจัดรูปแบบของชุมชน ดังภาพที่ 2.10

ภาพที่ 2.10 แสดงผังชุมชน บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน (ภาพจากองค์การบริหารส่วนตำบล หน้าวัด หนองบัว บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน)

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบ อาชีพ เกษตรกรรมได้แก่ การทำนา,ทำไร่ และอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ทอผ้า เป็นต้น ดังภาพที่ 2.11

ภาพที่ 2.11 แสดงวิถีชีวิต ในอดีตและปัจจุบัน ของ ชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดน่าน

ส่วนเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.กำแพงเพชร จ.น่าน นั้นมีจำนวนหลัง ได้แก่ บ้านอนุรักษ์ไทลื้อ ที่อยู่ในวัดหนองบัว ที่ตั้งตามด้วยสถาปัตยกรรมแบบไทลื้อ อีกหลังหนึ่ง ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นเรือนรับรองแขกผู้มาเยือน หรือ โฮมสเตย์ (Home Stay) โดยก่อนสร้างเรือนอนุรักษ์ ทางผู้ใหญ่บ้าน บ้านหนองบัว คือ นายแทน เทพแสน ดังภาพที่ 2.12 ได้เดินทางเพื่อเก็บข้อมูลรูปแบบทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น แบบไทลื้อ ที่เมืองเชียงใหม่ แคว้นสิบสองปันนา แล้วได้กลับมาสร้าง เรือนอนุรักษ์ ไว้ในวัดหนองบัว เมื่อปี พ.ศ. 2547 โดยมี สล่า(นายช่าง) ประเสริฐ มีชัย(ดังภาพที่ 2.12) ,สล่า ฉิม,สล่าวิไล ,สล่า ชัยยง เป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้าง และ ก่อสร้างตามลำดับ เพื่อวัตถุประสงค์ที่จักอนุรักษ์ ให้ ลูกหลานชาวไทลื้อ ได้ศึกษา และ เรียนรู้สืบต่อกัน ใช้เวลาปลูกสร้างเรือน เป็นเวลา 2 เดือน แล้ว ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 จึงได้สร้างเรือน อนุรักษ์ ไทลื้อ แห่งที่ 2 ขึ้นไว้ ในหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็น โฮมสเตย์ (Home stay) ดังภาพที่ 2.6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

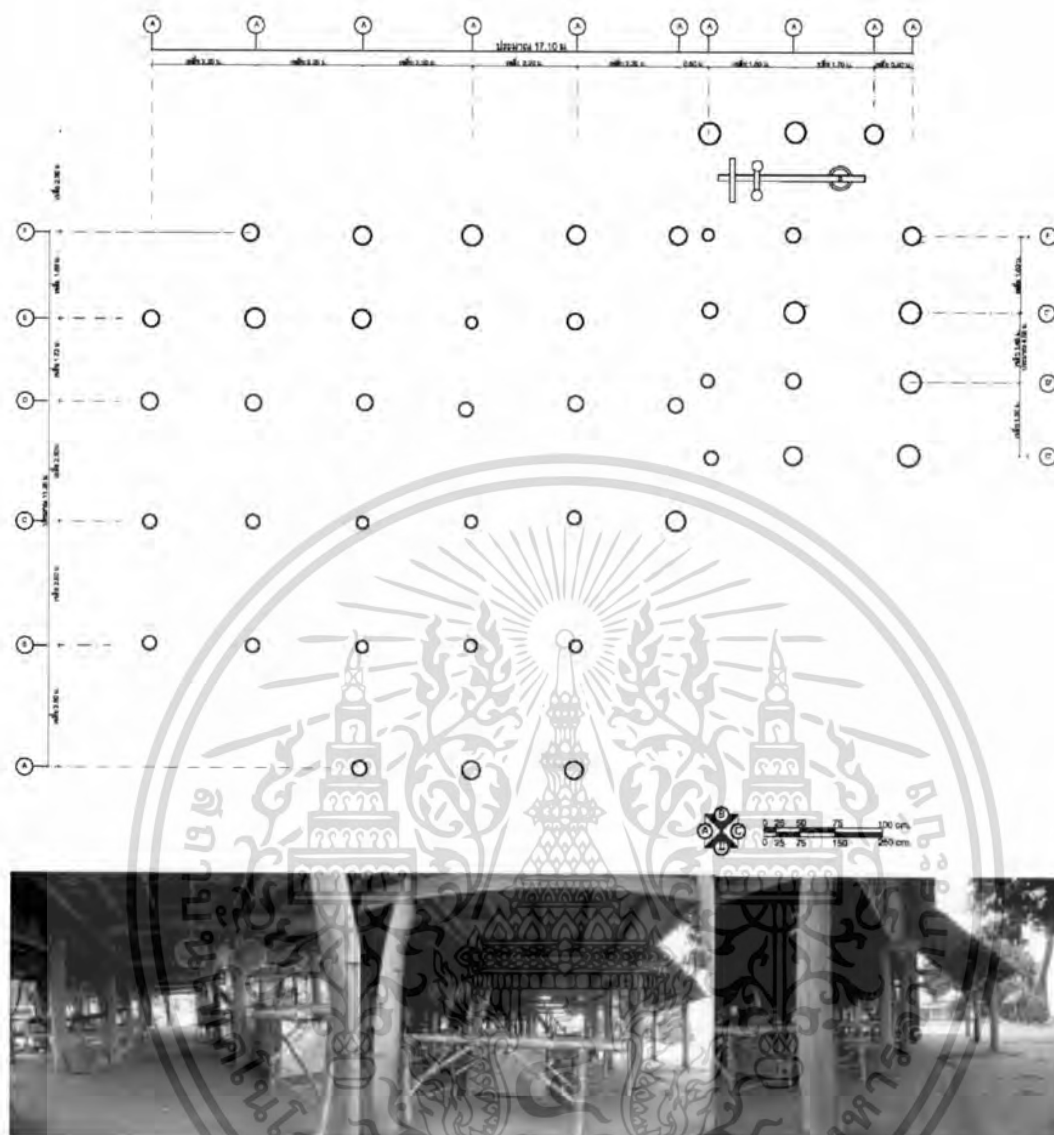

ภาพที่ 2.12 (ด้านซ้าย) สล่า ประเสริฐ มีชัย นายช่างผู้ก่อสร้างเรือน อนุรักษ์ไถลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (ด้านขวา) นายแทน เทพแสน ผู้ใหญ่บ้าน บ้าน หนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ผู้ริเริ่มสร้างเรือนอนุรักษ์ ไถลื้อขึ้นในหมู่บ้าน

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนอนุรักษ์ ไถลื้อ ในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

จากแนวความคิดอนุรักษ์เรือนไถลื้อ ของ ผู้ใหญ่บ้าน บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จังหวัดน่าน นี้ ได้เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน กับ ชุมชนไถลื้อ ในพื้นที่ใกล้เคียงได้แก่ เรือน อนุรักษ์ไถลื้อ ช่างวัด ตอนมูล บ้านตอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน (ภาพที่ 2.4) , เรือน อนุรักษ์ไถลื้อ บ.ร้องแฉง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน (ภาพที่ 2.7) , เรือนอนุรักษ์ไถลื้อ บ.ไทร่มโพธิ์ทอง ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน ซึ่งอยู่ระหว่างการกำลังดำเนินการก่อสร้าง (ภาพที่ 2.8) ซึ่งเห็นได้ถึงความตระหนักของชุมชนชาวไถลื้อ ในจังหวัดน่าน ต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม ของชุมชนชาวไถลื้อ ในจังหวัด น่าน เป็นอย่างดี และ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมบ้านไถลื้อ ส่วนเรือนอนุรักษ์ ของชุมชนบ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ที่ตั้งอยู่ในวัดหนองบัว นั้นมีลักษณะต่างๆ ดังนี้

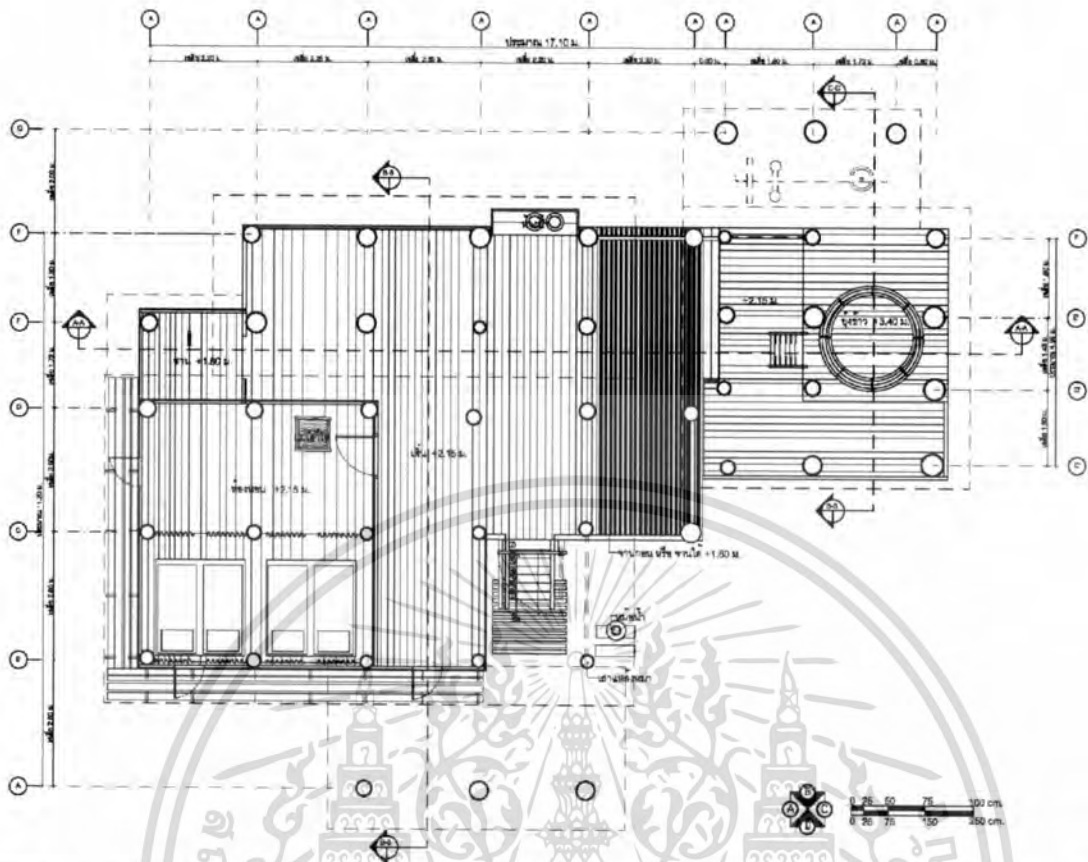
- ฝังพื้นใต้เรือน พื้นเป็นดินอัดแน่น มีความสูงของโครงสร้าง ประมาณ 1.95 ม. ใช้ประโยชน์ในการ สาธิตการทอผ้า และ จำหน่ายผ้าไถลื้อ โดยมีขนาดสัดส่วน และ ลักษณะดัง ภาพที่ 2.13

ภาพที่ 2.13 แสดงการวางตำแหน่งเสาโครงสร้าง ใต้เรือน ของ เรือนอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ของ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ที่ตั้งอยู่ใน วัด หนองบัว

- ผังพื้นเรือน บนเรือนอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ของบ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน นั้นได้แบ่งสัดส่วนออกเป็นพื้นที่ส่วนต่างๆ ได้แก่ ชาน (จานกอน) ซึ่งถูกแบ่งออกเป็น สองส่วน ได้แก่ส่วนที่มีหลังคาคลุม(ความสูงภายในห้อง 2.40 ม.) และไม่มีหลังคาคลุม ในส่วนที่ไม่มีหลังคาคลุม นั้น พื้นจะถูกตีเว้นระยะห่างเพื่อสะดวกในการระบายน้ำ และ พื้นที่ส่วนนี้ จะเชื่อมต่อไปยัง เล้าข้าว (ยุงข้าว) ส่วนชาน (จานกอน) ซึ่งมีลักษณะคล้ายพื้นที่ส่วน เติ่นในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนพักอาศัยล้านนา นั้นเชื่อมต่อ กับ โถง ออกไปสู่ ชานด้านหลังบ้าน และ เชื่อมต่อ กับห้องนอน ซึ่ง เรือน นี้ มีแม่เตาไฟ อยู่ในห้องนอน เพื่อสร้างความอบอุ่น (ภาพที่ 2.14 และ ภาพที่ 2.15)

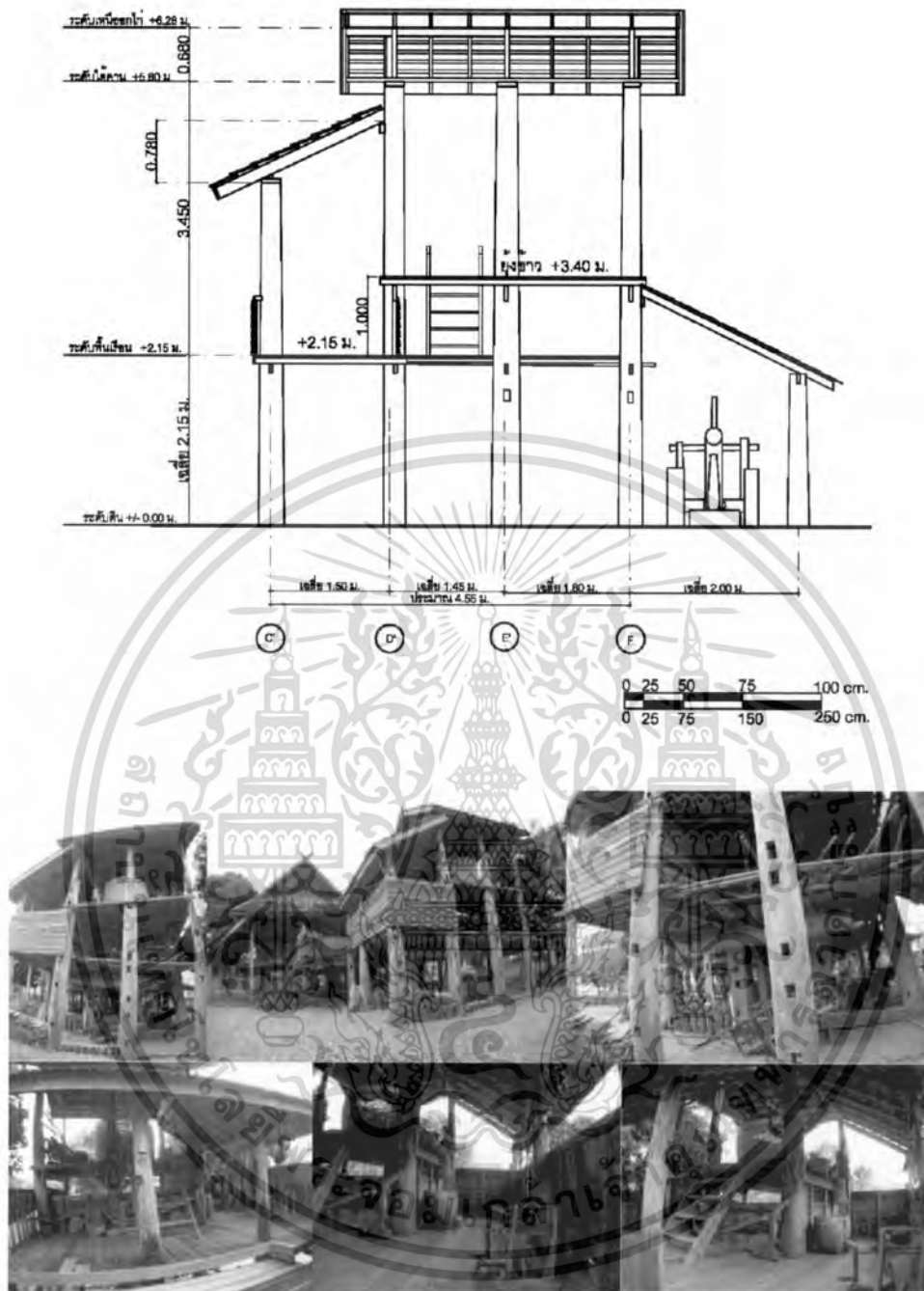
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.14 แสดงผังพื้น เรือนอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ของ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวัง ฝาง จ.น่าน ที่ตั้งอยู่ใน วัดหนองบัว

- ส่วนพื้นที่ขี้ข้าว หรือ เล้าข้าว ในบ้านไทลื้อเรือนอนุรักษ์ บ้านหนองบัว ในวัดหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวัง ฝาง นี้ ได้ใช้เป็นพื้นที่ เก็บเครื่องมือเครื่องมือทางการเกษตร , ข้าวเปลือก และ ข้าว โดยมีลักษณะอาคาร เป็นเรือนยกสูง จากพื้น 3.14 ม.ในส่วนเก็บข้าวเปลือก และ เสริมโครงสร้างเพื่อเพิ่มความแข็งแรงทาง โครงสร้าง ด้านข้าง ส่วนเล้าข้าว มีหลังคาคลุม ใช้เพื่อแสดงส่วน ตำข้าวด้วยครกไม้ (ภาพที่ 2.15)

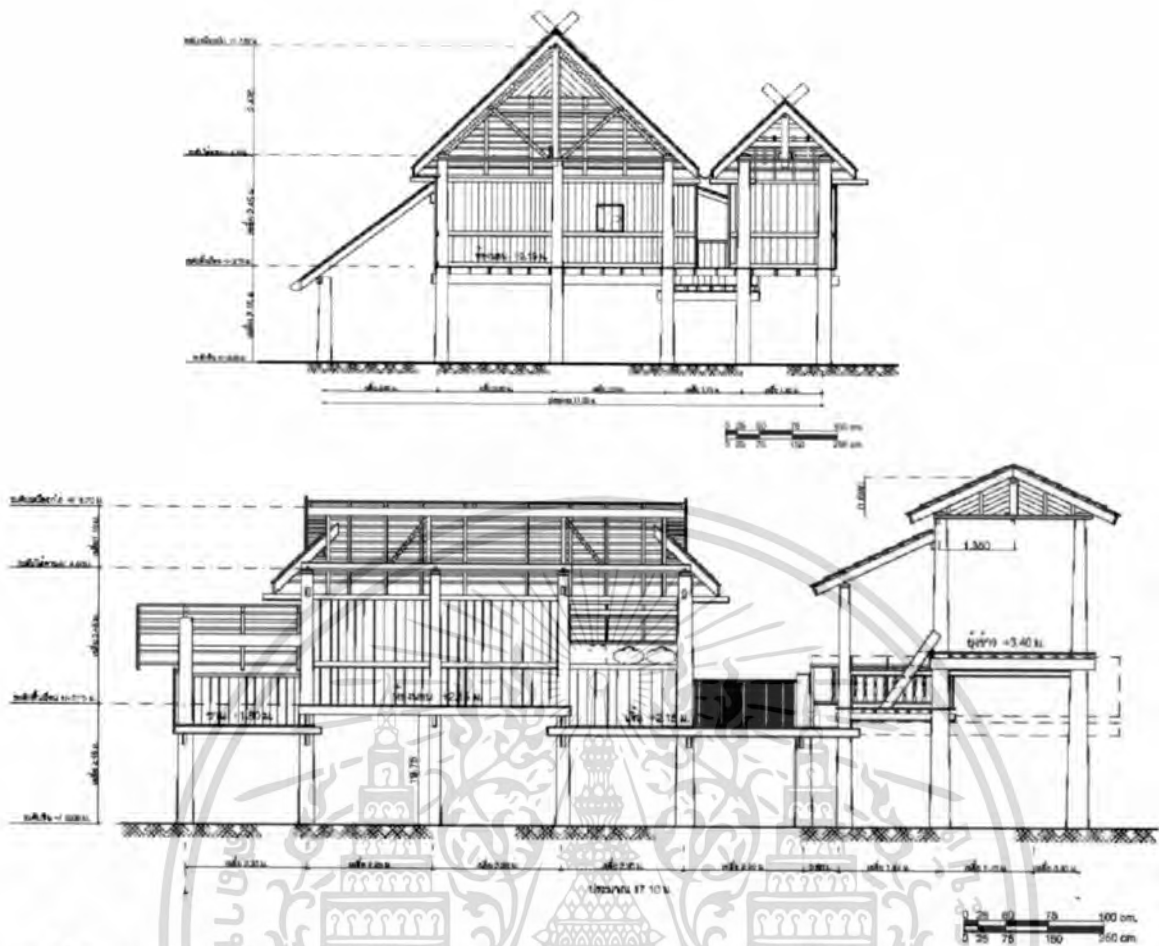
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.15 แสดงส่วนล่างของเรือนอนุรักษ์ ในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

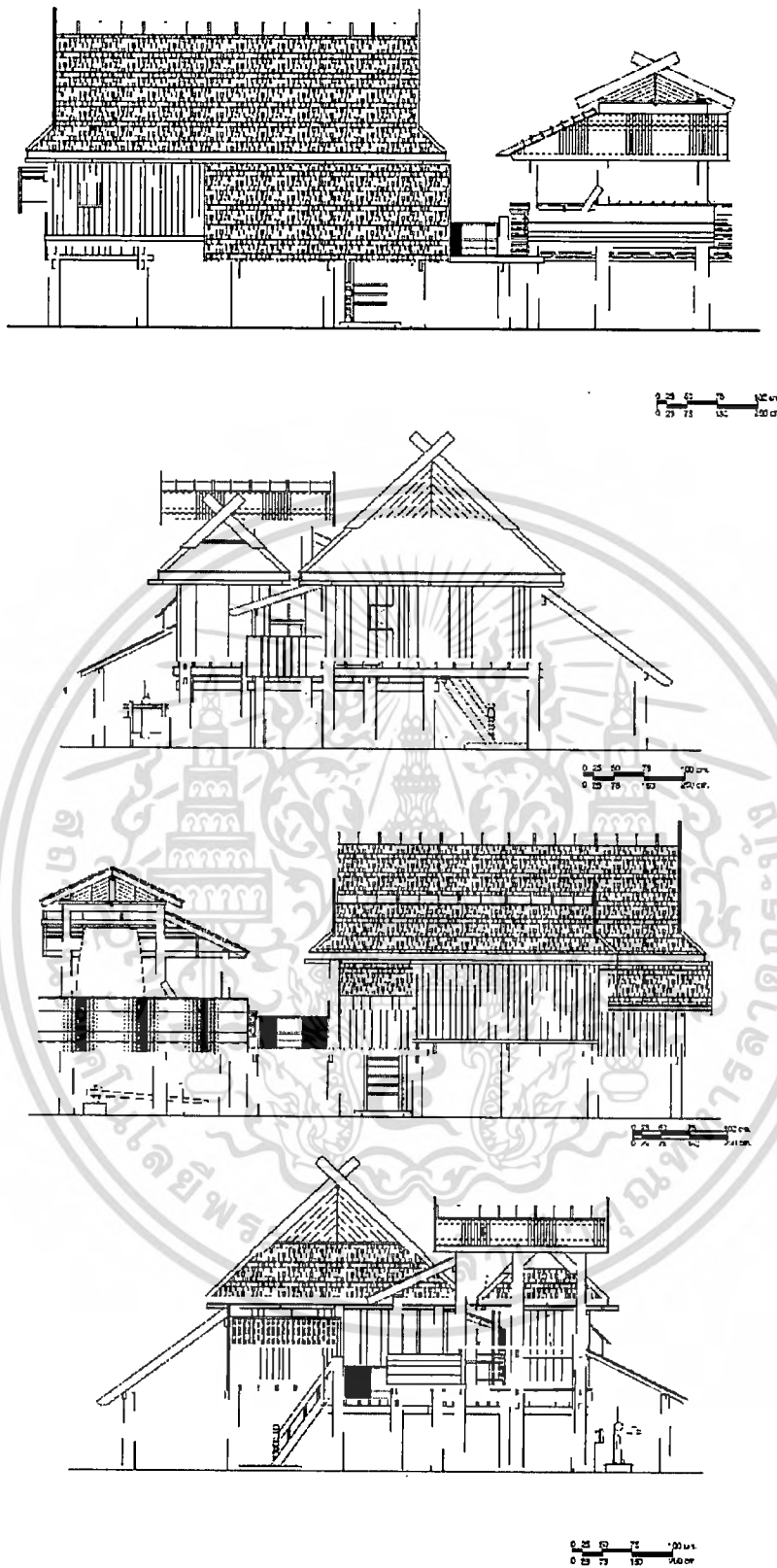
- ขนาดและส่วนตัดความสูง ต่างๆของเรือน อนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ที่ตั้งอยู่ในวัดหนองบัวนั้นมี ความสูงจากระดับพื้นดิน ถึง พื้นเรือน ส่วนนอน อยู่ที่ 2.15 ม. และ ระดับความสูงจากพื้นเรือน ถึง ระดับ อดเส 2.45 ม. และ ความสูงของดั่ง อยู่ที่ 1.10 ม. โดยประมาณ (ดังภาพที่ 2.16)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.16 แสดงสัดส่วนความสูง และ ความกว้างของเรือน อนุรักษ์ ไม้ไผ่ ในวัดหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

- ส่วนสัด ด้านต่างๆของเรือน อนุรักษ์ไม้ไผ่ ในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ในด้านต่างๆ ของเรือนดังกล่าว ภาพที่ 2.17 และ ภาพที่ 2.18

ภาพที่ 2.17 แสดงรูปด้านต่างๆของเรือนอนูรักษ์ ไทลื้อ บ้านในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.18 แสดงทัศนียภาพ เรือนอนุรักษ์เกลือ ในวัดหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน โดย ธนพล หนูมา

สรุป

จากการศึกษาพื้นที่ ในงานศึกษาวิจัยเรื่อง เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น นั้น เกลือ จ.น่าน อันเป็นโครงการย่อยของ การศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่าน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลก และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้ทราบถึง ความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น ใน บ้านดอนมูล ,บ้านหนองบัว ในอำเภอท่าวังผา , บ้านร่องแจ้ ในอำเภอบัว , บ้านไต้ร่มโพธิ์ทอง ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง ซึ่งเป็นพื้นที่อาศัยของ ชุมชนชาวเกลือ อยู่ในจังหวัดน่าน โดยการแสดงออกด้วยการสร้างงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เกลือ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ ให้ชนรุ่นหลัง ได้ทราบถึงมรดกความงาม ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชาวเกลือ ซึ่งมีอยู่จนถึงปัจจุบันและเริ่มมีการแปรเปลี่ยนไป และ หากดูได้ยากยิ่งในสมัยปัจจุบัน ซึ่งความตื่นตัวในการอนุรักษ์ ดังกล่าวนี้นี้ ได้สร้างให้ เกิดการตื่นตัวในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น ในชุมชน โดย นักท่องเที่ยวจะสามารถได้รับรู้ถึง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายในประเทศ และนักท่องเที่ยวจะรับรู้ถึงมรดกความงามทางศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริบททางสังคมในชุมชนเกลือ ในจังหวัดน่าน

2.4.4. ผังพื้นเรือนเกลือ

การศึกษาผังพื้นเรือนเกลือ นี้เป็นการศึกษาองค์ประกอบ พื้นฐานของการสร้างเรือน และ จากการศึกษาเอกสารพบ การศึกษาลักษณะภายนอก ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนเกลือ ในจังหวัดต่างๆ ของไทย แต่จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลง เรือน พักอาศัย ของ รัตนโกสินทร์ พบว่า หากเกิดการเปลี่ยนแปลง ในระดับผังพื้นของเรือน นั้น จะส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับ อุดมคติ ของการปรับตัว ในการเป็นอยู่ ของเรือน ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รูปลักษณะภายนอก ของเรือนโดยสิ้นเชิง ดังนั้น การศึกษา นี้ เป็นการศึกษาถึงพื้นที่ส่วนต่างๆ ของผังพื้นเรือน เกลือ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และ ในอดีต เพื่อ

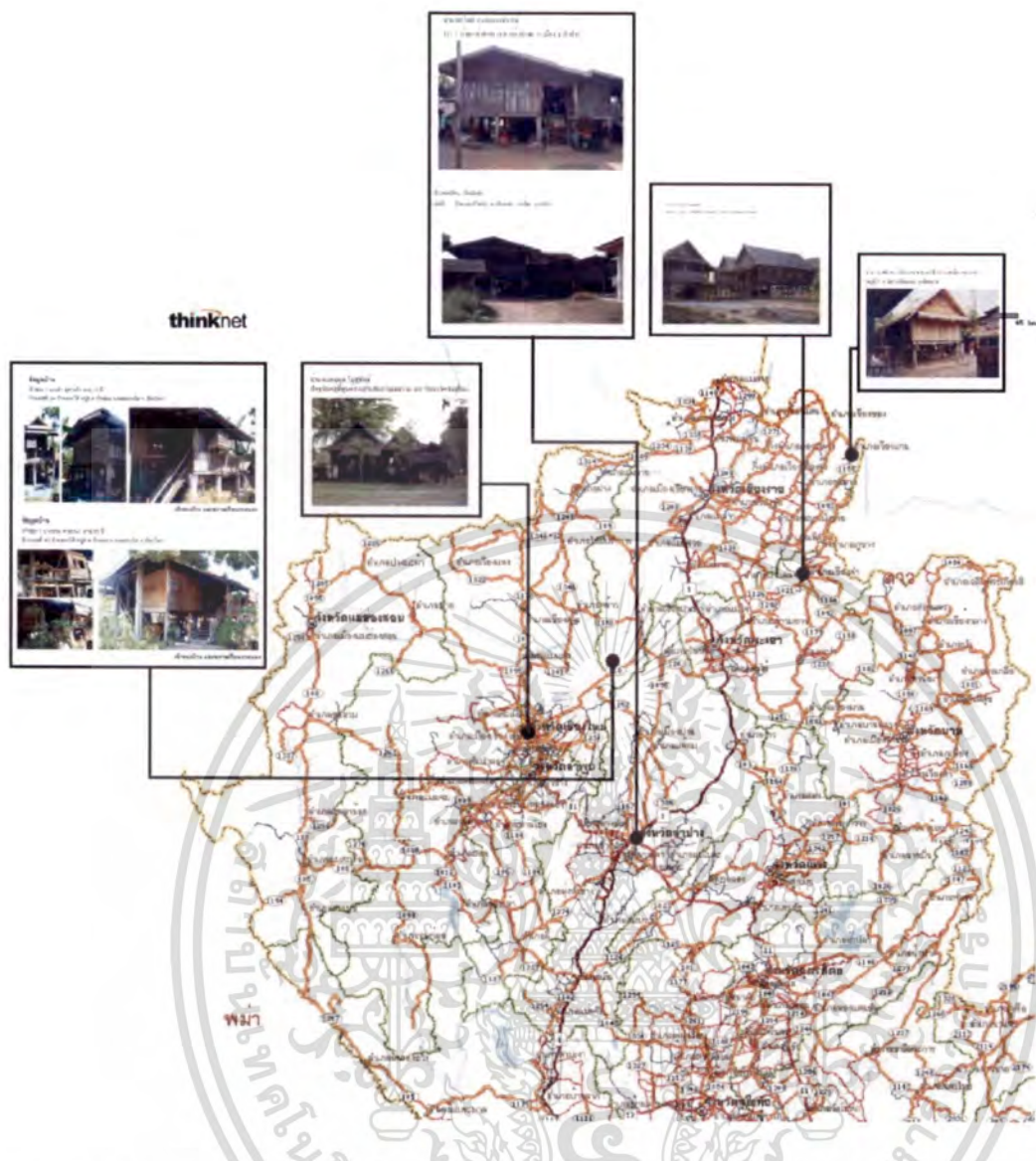
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปรียบเทียบถึงความแตกต่าง และ ประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่ เรือน โดยการศึกษานี้ได้ทำการศึกษาในพื้นที่ต่างๆดังนี้

การศึกษาเรือนไทลื้อ จากการค้นคว้าทางเอกสาร ในการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ในประเทศไทย พบ การศึกษาเชิงสำรวจและวัดขนาดสัดส่วนทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ในแหล่งต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาของสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โครงการพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา และโครงการวิจัย เรื่องการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์ความรู้พื้นถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ การศึกษาทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ของมหาวิทยาลัยศิลปากร รวมทั้ง การศึกษาทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ของ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาสถาปัตยกรรมภายใน และ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง นั้นทำให้พบ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรือนไทลื้อ ดังต่อไปนี้

- เรือนไทลื้อ หม่อนตูด ใบสูงชัน์ ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เรือนไทลื้อ แม่แสงดา สมฤทธิ์ เลขที่31 หมู่2 ถ.สิทธิประชาราษฎร์ ต.ห้วยวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา
- เรือนไทลื้อ แม่คำ สูดาก้าว เลขที่ 54 บ้านลวงใต้ หมู่ 8 ต.เชิงดอย อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ (เก็บข้อมูลโดย ไพลิน ทองธรรมชาติ : 2553)
- เรือนไทลื้อ แม่อวน ตายะนะ เลขที่ 43 บ้านลวงใต้ หมู่ 8 ต.เชิงดอย อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ (เก็บข้อมูลโดย ไพลิน ทองธรรมชาติ : 2553)
- เรือนไทลื้อ พ่อโผด หอมแก่นจันทร์ เลขที่ 121/1 บ้านกล้วยแพะ อ.เมือง จ.ลำปาง
- เรือนไทลื้อ พ่อเรือน อินนันชัย เลขที่ 11 บ้านแพะหัวฝาย ต.กล้วยแพะ อ.เมือง จ.ลำปาง
- เรือนไทลื้อ (เครื่องผูก) แม่จันทร์ หมิ่นนาง หมู่ที่ 3 ต.ป่อ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย

เรือนดังกล่าวนี้ เป็นเรื่องที่ศึกษาทางเอกสาร ซึ่งถูกรวบรวมข้อมูลมาจากหลายแหล่ง ดังที่กล่าวมาแล้ว โดยตำแหน่งและที่ตั้งต่าง สอดคล้องกับข้อมูลทางเอกสารที่กล่าวถึง ถิ่นฐานของชาวไทลื้อ ทางภาคเหนือของประเทศไทย (ภาพที่ 2.19)

ภาพที่ 2.19 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของเรือนไทลื้อ ทางภาคเหนือของประเทศไทย จากการค้นคว้าทางเอกสาร

จากการศึกษา ส่วนเอกสารและการสัมภาษณ์ สล่า (ช่างพื้นบ้าน ชาวไทลื้อ ในหมู่บ้าน) , ผู้ใหญ่บ้าน และ เจ้าของเรือน ถึง การแบ่งพื้นที่ภายในเรือนพักอาศัย ของชาวไทลื้อ ในจังหวัดน่าน สามารถแบ่งพื้นที่ต่างๆได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เสาแหล่งหมา เป็นเสาโครงสร้าง สูงจากพื้นถึง อะเส ของเรือน ตำแหน่งอยู่ตรงบันไดหลักของเรือน ซึ่งชาวไทลื้อ ในสิบสองปันนา นิยมผูกสุนัขเพื่อเฝ้าเรือน

ภาพที่ 2.20 แสดงเสาแหล่งหมา เรือนไทลื้อ จ.น่าน

- ชานแล้ง หรือ จานแล้ง เป็นส่วนชาน อยู่ตำแหน่งเมื่อขึ้นบันไดเรือน ซึ่ง สำเนียงลื้อ เรียกว่า จาน ในส่วนชานนี้ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน โดยสังเกตได้จาก การตีเว้นร่องของพื้นเรือนที่มีความ ชิด และห่างต่างกัน ในส่วนที่ พื้นเรือนห่าง จะห่างประมาณ 2 นิ้ว และอยู่ในตำแหน่ง ชานแล้ง(จานแล้ง) โดยมีหน้าที่ใช้สอย เพื่อรองรับแขกผู้มาเยือน ทั้งเป็นทางสัญจรไปสู่พื้นที่อื่นๆต่อไป ในส่วนนี้ จะไม่มีหลังคาคลุม

ภาพที่ 2.21 แสดงส่วนจานแล้ง เรือนไทลื้อ จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ชาน หรือ จาน ได้แก่ พื้นที่ ที่อยู่ติดกับ จานแล้ง ในตำแหน่งที่ ขึ้นบันได มาสู่ บนเรือน ในตำแหน่งนี้ จุดสังเกต คือ การตีพื้นเรือนชิด และ อยู่ใต้ชายคา มีหลังคาคลุม ใช้สอยเป็นพื้นที่ ก่อนเข้าเรือน

ภาพที่ 2.22 แสดงส่วนชาน หรือ จาน บนเรือน ไทลื้อ จ.น่าน

- หัวแทน พื้นที่ ที่อยู่บริเวณ พื้นยกระดับ จาก ชานเรือน มักอยู่ติดกับบันไดทางขึ้นเรือน และมีผนังระหว่าง บันไดเรือน และ ผนังภายนอก บ้าน ประโยชน์ใช้สอยส่วนนี้ นิยมไว้เป็นส่วนนอน ของแขก เรือน หรือ ส่วนนอน ของ ลูกชาย ในยามที่กลับบ้าน ตอนดึก โดยมีขนาดของพื้นที่ เพียงพอต่อการ ปูเสื่อ นอน

ภาพที่ 2.23 แสดงส่วนหัวแทน เรือนไทลื้อ จ.น่าน

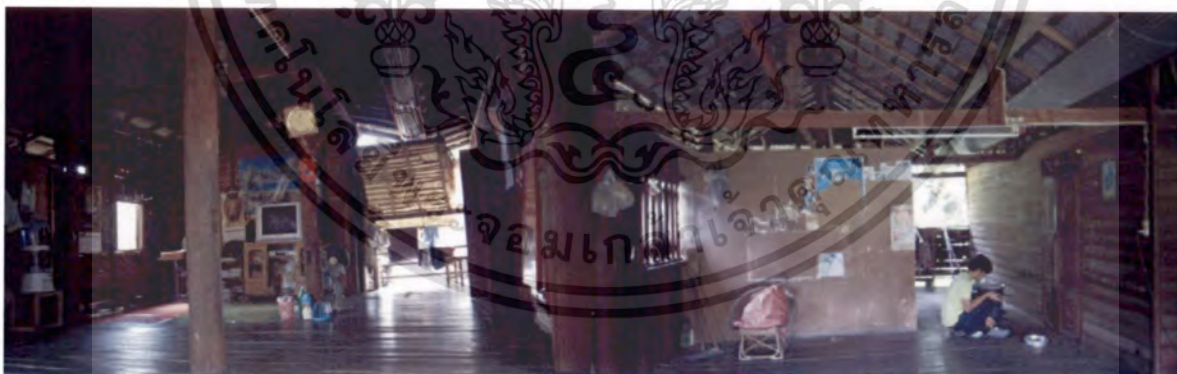
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ขาดบ ผนังที่ส่วนยกระดับ จาก ชาน สู่ หัวแทน หรือ หัวแทน เป็นพื้นยกระดับ สูงราว 20-30 ซม. โดยมีประโยชน์ใช้สอย สำหรับ นั่ง พัก หรือ นั่งสนทนา

ภาพที่ 2.24 แสดงส่วนขาดบ ภายในเรือนไถลื้อ จ.น่าน

- ชานเรือน หรือ จานเรือน หรือโถงเรือน ในงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ล้านนา นิยมเรียกส่วนนี้ว่า เต็น เป็น ชานเชื่อมพื้นที่ส่วนต่างๆบนเรือน เช่น ส่วนนอน กับ เต่าไฟ เป็นต้น พื้นที่ใช้สอยส่วนนี้ ใช้เป็นทางสัญจร ภายในเรือน

ภาพที่ 2.25 แสดงส่วนชานเรือน เรือนไถลื้อ จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ชานน้อย หรือ จานน้อย เป็นพื้นที่ชาน ขนาดเล็ก อยู่ด้านหลัง เรือน เป็นชานขนาดเล็ก โดยชาน ในส่วนนี้ มักมีการบากพื้น เป็นร่อง ขนาดเล็ก ยางประมาณ 1 ฟุต จากการสัมภาษณ์พบว่าในส่วนนี้ ในอดีตใช้เป็นพื้นที่ ขั้วถ่ายของสตรี ในยามค่ำคืน เพื่อความสะดวก และความปลอดภัย แต่ในปัจจุบัน เมื่อ ระบบสาธารณสุขภาค มีการพัฒนาขึ้น พื้นที่ในส่วนนี้ จึงลดความสำคัญลงไปตามลำดับ

ภาพที่ 2.26 แสดงส่วนชานน้อย ภายในเรือนไทลื้อ จ.น่าน

- บ้านไครอง หรือ คะไค หรือ ชันไค เป็นบ้านไคหลังบ้าน มักอยู่ติดกับส่วน แม่เตาไฟ และเมื่อขึ้นมาจะพบชานเรือน ขนาดใหญ่ เทา ชาน ของทางขึ้นหลัก เพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการจัดเตรียมสำหรับอาหาร ในงานบุญต่างๆ ของชาวไทลื้อ

ภาพที่ 2.27 แสดงส่วน บ้านไครอง เรือนไทลื้อ จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เล้าข้าว หรือ ยุ้งข้าว เป็นพื้นที่เก็บข้าว มักมีขนาดสูงกว่า พื้นเรือน และมีโครงสร้าง พื้นในการรับน้ำหนัก หนาแน่น กว่า พื้นเรือน อย่างสังเกตได้ชัด ในส่วนนี้ มักใช้เป็นพื้นที่ เก็บเครื่องมือ ต่างๆ ทั้งทางการเกษตร และ งานช่าง โดย ส่วนเล้าข้าว มักเป็นพื้นที่เปิดโล่ง ภาพที่ 2.28

ภาพที่ 2.28 แสดงส่วนพื้นที่เล้าข้าว ของเรือนไทลื้อ จ.น่าน

- หิ้งบูชาข้าว ในอดีต ความเชื่อของชาวไทลื้อ ไม่นิยมมีหิ้งพระ ไว้ในเรือน เนื่องจาก ชาวไทลื้อถือว่า พระ ต้องอยู่ที่วัด ดังนั้นพื้นที่ส่วนนี้ มักใช้ ในการบูชาข้าว หรือ บูชาสิ่งต่างๆ ตามความเชื่อ ของชาวไทลื้อ ตำแหน่ง ส่วนใหญ่ จะอยู่บริเวณ ขาน หรือ หัวแทน ของเรือน

ภาพที่ 2.29 แสดงหิ้งบูชาข้าว ภายในเรือนไทลื้อ จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ช้างน้ำ ตำแหน่งวาง หม้อน้ำ สำหรับต้ม นียมวางในตำแหน่งเดียวกับ ชาน ไว้สำหรับต้อนรับแขก ผู้มาเยือน

ภาพที่ 2.30 แสดงส่วน ช้างน้ำ ภายในเรือนไทลื้อ จ.น่าน

- ส่วนนอน เป็นพื้นที่ บนเรือน ที่มีพื้นที่ ปิดมิดชิดกัน มิดชิด ภายใน มีมุ้ง ในอดีต มุ้งจะเป็นสีดำ อันเกิดจากควันของแม่เตาไฟ โดยการอยู่อาศัยในเรือน มักนอนรวมกันในห้องเดียว

ภาพที่ 2.31 แสดงพื้นที่ส่วนนอน ภายในเรือนไทลื้อ จ.น่าน

- แม่เตาไฟ (คร้ว) เป็นพื้นที่สำหรับ ปิ้งอาหาร ส่วนใหญ่ แยกพื้นที่ออก ชัดเจน ตำแหน่งอยู่บนเรือน และนิยมอยู่ติดส่วนพักอาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

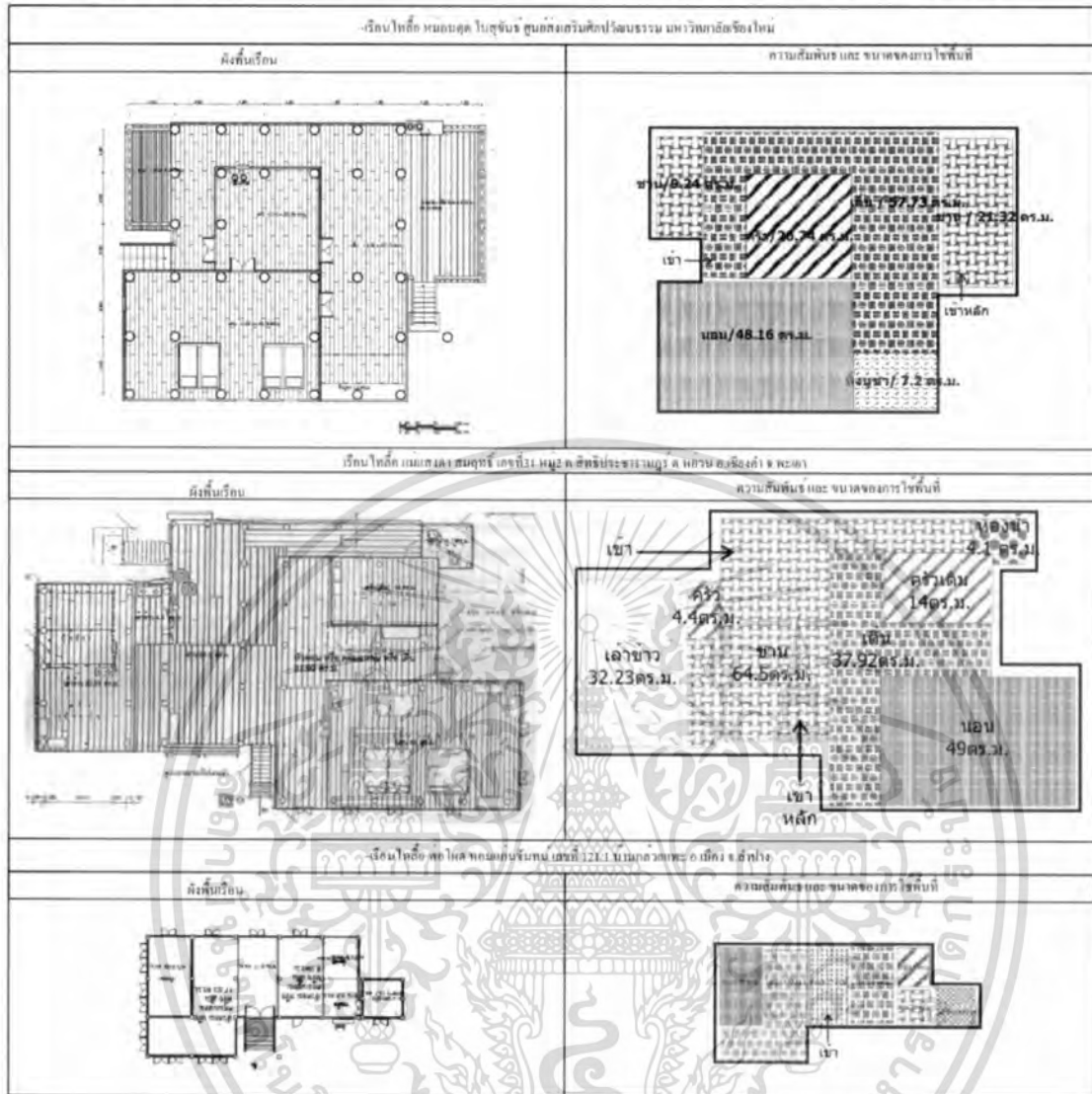
ภาพที่ 2.32 แสดงส่วนแม่เตาไฟ ภายในเรือนไถลื้อ จ.น่าน

จากการค้นคว้าหาข้อมูล ทั้งทางเอกสารและการสำรวจ ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไถลื้อ ในบทความนี้ พบการศึกษาทางสถาปัตยกรรมไถลื้อ ในภาคเหนือ ของไทย และ ในตัวจังหวัดน่าน จำนวน 14 เรือน โดยแบ่งเป็นเรือนที่ได้จากการค้นคว้าทางเอกสาร จำนวน 7 เรือน ภาพที่ 2.19 และ จากการลงพื้นที่สำรวจ จำนวน 7 เรือน ภาพที่ 2.3 โดยเมื่อนำมาศึกษา ถึง ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ และ ขนาดสัดส่วนของพื้นที่ ในแต่ละเรือนไถลื้อ โดยสามารถแบ่งการใช้พื้นที่ ได้ดังต่อไปนี้ ตารางที่ 2.4

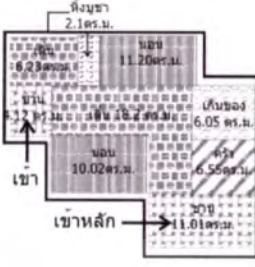

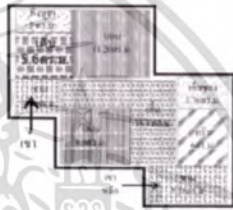
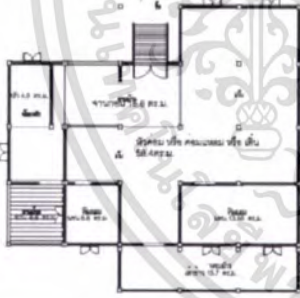

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.4 แสดงการพื้นที่ใช้สอย และ ขนาดของพื้นที่ ในงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ

จากตาราง ได้แสดงการแบ่งพื้นที่ต่างๆ และ ขนาด ของเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ ทั้งเรือนไทลื้อ ที่ได้จากการศึกษา ในวรรณกรรม และ การลงพื้นที่สำรวจ ประกอบด้วย เรือน ทั้งสิ้น 14 หลัง ตารางที่ 2.4 ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้สามารถวิเคราะห์การพื้นที่ใช้สอย และ ขนาดของพื้นที่ ได้ดัง ตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.4 (ต่อ) แสดงการพื้นที่ใช้สอย และ ขนาดของพื้นที่ ในงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ

-เรือนไทลื้อ เมวาม ต.ชะนะ เขตที่ 43 บ้านควนไต่ หมู่ 8 ส.เชิงซ้อน อ.ดอกกระเจ็ด จ.ศรีสะเกษ (เก็บข้อมูลโดย ไทลื้อ ทอธรรมาชาติ 2553)	
ผังพื้นเรือน	ความสัมพันธ์ และ ขนาดของกรงใช้พื้นที่
	
-เรือนไทลื้อ เมวาม ต.ชะนะ เขตที่ 54 บ้านควนไต่ หมู่ 8 ส.เชิงซ้อน อ.ดอกกระเจ็ด จ.ศรีสะเกษ (เก็บข้อมูลโดย ไทลื้อ ทอธรรมาชาติ 2553)	
ผังพื้นเรือน	ความสัมพันธ์ และ ขนาดของกรงใช้พื้นที่
	
-เรือนไทลื้อ พอวีน ต.นันทบุรี เขตที่ 11 บ้านพละพิ ฝาย ส.กวดและ สมอเฒ่า จ.ลำปาง	
ผังพื้นเรือน	ความสัมพันธ์ และ ขนาดของกรงใช้พื้นที่
	
-เรือนไทลื้อ (เครื่องสูง) เมวาม ต.นันทบุรี หมู่ที่ 3 ต.ปัด อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย	
ผังพื้นเรือน	ความสัมพันธ์ และ ขนาดของกรงใช้พื้นที่
	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.4 (ต่อ) แสดงการพื้นที่ใช้สอย และ ขนาดของพื้นที่ ในงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ

เรือน อนุรักษ์ไทลื้อ ช่างวัดดอนมูล บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน	
ผังพื้นเรือน	ความสัมพันธ์ และ ขนาดของอาคาร ไร่พื้นที่
เรือน อนุรักษ์ไทลื้อ ในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน	
ผังพื้นเรือน	ความสัมพันธ์ และ ขนาดของอาคาร ไร่พื้นที่
เรือน อนุรักษ์ไทลื้อ ในหมู่บ้าน บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน	
ผังพื้นเรือน	ความสัมพันธ์ และ ขนาดของอาคาร ไร่พื้นที่
เรือน อนุรักษ์ไทลื้อ ม.ร่องแง ต.วรรณคร อ.ป่า จ.น่าน	
ผังพื้นเรือน	ความสัมพันธ์ และ ขนาดของอาคาร ไร่พื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.5

สรุปการแบ่งพื้นที่ใช้สอย และ จำนวนพื้นที่ใช้สอยของเรือนไทยคู่

เรือนไทยคู่	พื้นที่ใช้สอย	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	รวม
		บันไดหลัก	ซอ	เดิน	เดิน 2	ห้องประชุม	นอน 1	นอน 2	ครัว	ชานวาง	บันไดรอง	เส้าข้าว	ห้องน้ำ	
 เรือนหม่อมสุด เชียงใหม่	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	0	8
	พื้นที่/ตร.ม.	0	21.32	57.73	0	7.2	48.16	0	20.74	9.24	0	0	0	164.39
	ร้อยละ	0	12.97	35.12	0	4.38	29.3	0	12.62	5.621	0	0	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 164.39 ตร.ม. มี 8 ส่วนพื้นที่ใช้สอย และมีพื้นที่ส่วน เต้น มากที่สุด												
 เรือนแม่แสงดา เชียงคำพะเยา	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	8
	พื้นที่/ตร.ม.	0	64.5	37.92	0	0	49	0	14	0	0	32.23	4.2	201.85
	ร้อยละ	0	31.95	18.79	0	0	24.28	0	6.936	0	0	15.97	2.081	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 201.85 ตร.ม. มี 8 ส่วนพื้นที่ใช้สอย และมีพื้นที่ส่วน ชาน มากที่สุด												
 เรือนพ่อโศด ลำปาง	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	8
	พื้นที่/ตร.ม.	0	8.17	17.63	8.9	0	9.99	0	3.9	6.8	0	15.7	0	71.09
	ร้อยละ	0	11.49	24.8	12.52	0	14.05	0	5.486	9.565	0	22.08	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 271.09 ตร.ม. มี 8 ส่วนพื้นที่ใช้สอย และมีพื้นที่ส่วน เสาข้าว มากที่สุด												
 เรือนแม่จวน คอยสะเท็ด เชียงใหม่	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	9
	พื้นที่/ตร.ม.	0	4.12	24.43	0	2.1	11.2	10.2	6.56	11.01	0	0	0	69.62
	ร้อยละ	0	5.918	35.09	0	3.016	16.09	14.65	9.423	15.81	0	0	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 69.62 ตร.ม. มี 9 ส่วนพื้นที่ใช้สอย และมีพื้นที่ส่วน เต้น มากที่สุด												
 เรือนแม่คำ คอยสะเท็ด เชียงใหม่	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	8
	พื้นที่/ตร.ม.	0	3.3	20.1	0	3	11.2	8.5	6	7.74	0	0	0	59.81
	ร้อยละ	0	5.517	33.61	0	5.016	18.73	14.21	10.03	12.89	0	0	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 59.81 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 8 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน เต้น มากที่สุด												
 เรือนพ่อเรือน ลำปาง	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	0	8
	พื้นที่/ตร.ม.	0	15.6	58.4	0	0	13.58	6.6	4.9	6.8	0	15.7	0	121.58
	ร้อยละ	0	12.83	48.03	0	0	11.17	5.429	4.03	5.593	0	12.91	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 121.58 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 8 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน เต้น มากที่สุด												

หมายเหตุ ส่วนพื้นที่ใช้สอย 1 หมายถึง มี พื้นที่นั้น. 0 หมายถึง ไม่มีพื้นที่นั้น

ตารางที่ 2.5 (ต่อ) สรุปรายการแบ่งพื้นที่ใช้สอย และ จำนวนพื้นที่ใช้สอยของเรือนไทยลื้อ ทั้ง 14 หลัง

เรือนไทยลื้อ	พื้นที่ใช้สอย	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	รวม
		บันไดหลัก	ชาน	เดิน 1	เดิน 2	ห้องบูชา	นอน 1	นอน 2	ครัว	ชานรอง	บันไดรอง	เส้าข้าว	ห้องน้ำ	
 เรือนแม่จันทร์ เวียงแก่น เชียงราย	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	6
	พื้นที่/ตร.ม.	0	4.9	15.7	0	0	9.91	5.9	9.4	0	0	0	0	45.81
	ร้อยละ	0	10.7	34.27	0	0	21.63	12.88	20.52	0	0	0	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 45.81 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 6 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน เดิน มากที่สุด												
 เรือนอนุรักษ์ บ้านดอนมูล จ.น่าน	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	0	1	0	1	1	0	1	0	7
	พื้นที่/ตร.ม.	0	24.27	11.73	0	0	24.66	0	10.1	4.2	0	31.24	0	106.2
	ร้อยละ	0	22.85	11.05	0	0	23.22	0	9.51	3.955	0	29.42	0	100
	สรุป	สรุป เรือนมีพื้นที่ 106.2 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 7 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน เส้าข้าว มากที่สุด												
 เรือนอนุรักษ์ ในวัดหนองบัว น่าน	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	0	1	0	1	1	0	1	0	7
	พื้นที่/ตร.ม.	0	28.4	28.7	0	0	26.44	0	3.07	3.75	0	26.68	0	117.04
	ร้อยละ	0	24.27	24.52	0	0	22.59	0	2.623	3.204	0	22.8	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 117.04 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 7 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน เดิน มากที่สุด												
 เรือนอนุรักษ์ บ้านหนองบัว น.น.	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	6
	พื้นที่/ตร.ม.	0	17.78	28.45	0	0	20.62	0	5.09	3.51	0	0	0	70.45
	ร้อยละ	0	18.14	40.38	0	0	29.27	0	7.223	4.982	0	0	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 70.45 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 6 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน เดิน มากที่สุด												
 เรือนอนุรักษ์ บ้านร้องแง น่าน	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	0	1	0	1	1	0	1	0	7
	พื้นที่/ตร.ม.	0	24.43	23.86	0	0	26.69	0	10.73	9.76	0	35.04	0	130.51
	ร้อยละ	0	18.72	18.28	0	0	20.45	0	8.222	7.478	0	26.85	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 130.51 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 7 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน เส้าข้าวมากที่สุด												
 เรือนแม่ซ้อย ท่าควาย น่าน	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	8
	พื้นที่/ตร.ม.	0	33.25	34.44	0	3.3	23.65	8.8	9.93	0	0	15.56	0	128.93
	ร้อยละ	0	25.79	26.71	0	2.56	18.34	6.825	7.702	0	0	12.07	0	100
	สรุป	เรือน มีพื้นที่ 128.93 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 8 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน เดิน มากที่สุด												

หมายเหตุ ส่วนพื้นที่ใช้สอย 1 หมายถึง มี พื้นพื้นนั้น 0 หมายถึง ไม่มีพื้นพื้นนั้น

ตารางที่ 2.5 (ต่อ) สรุปการแบ่งพื้นที่ใช้สอย และ จำนวนพื้นที่ใช้สอยของเรือนไถลื้อ ทั้ง 14 หลัง

เรือนไถลื้อ	พื้นที่ใช้สอย	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	รวม
		บันไดหลัก	ชาน	เคียน 1	เคียน 2	คังบูชา	นอน 1	นอน 2	ครัว	ชานรอง	บันไดรอง	เก้าอี้	ห้องท่า	
 เรือนแม่สุ วารนคร .น่าน	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	10
	พื้นที่/ตร.ม.	0	14.5	31.4	0	0.8	20.76	8.88	5.01	9.99	0	26.71	0	118.05
	ร้อยละ	0	12.28	26.6	0	0.678	17.59	7.522	4.244	8.463	0	22.63	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 118.05 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 10 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน เคียนมากที่สุด												
 เรือนแม่เงิน ท่าควาย.น่าน	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	9
	พื้นที่/ตร.ม.	0	29.68	13.88	0	4.48	19.48	12.06	21.36	0	1	19.96	0	121.9
	ร้อยละ	0	24.35	11.39	0	3.675	15.98	9.893	17.52	0	0.82	16.37	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 121.9 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 9 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน ชานมากที่สุด												

หมายเหตุ ส่วนพื้นที่ใช้สอย 1 หมายถึง มีพื้นที่นั้น 0 หมายถึง ไม่มีพื้นที่นั้น

จากตารางดังกล่าวทำให้พบว่า การแบ่งพื้นที่ของเรือนไถลื้อ ในประเทศ โดยผ่านการศึกษาวิเคราะห์จากวรรณกรรม และการสำรวจเรือนไถลื้อ ในจังหวัดน่าน ทั้งในสวนเรือนอนุรักษ์ และ เรือนที่พักอาศัย ในเขต อ.ปัว ว่า เรือนไถลื้อนั้น ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญ กับพื้นที่ ในส่วน เคียน , ชาน และ เก้าอี้ เป็นอย่างมาก เพราะเนื่องจาก วิธีการดำรงชีวิตที่ผูกพันกันกับการทำการเกษตร และการต้อนรับแขกเรือน และบางเรือน ยังมีทางขึ้น 2 ทาง ซึ่งนิยมขึ้นผ่านทางครัว เป็นต้น ส่วนในเรือนที่พักอาศัย มักมีหิ้งบูชา โดยจักไม่มีพระ อยู่บนหิ้ง เพราะยังคงมีคติความเชื่อแบบดั้งเดิมของชนชาวไถลื้อ

สรุป

จากการศึกษาเอกสาร ทำให้พบถึงการเปลี่ยนแปลง ของ ผังเรือน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลง รูปแบบเรือนภายนอก อย่างสิ้นเชิง ดังนั้นการศึกษานี้จะเป็นแนวทางในการศึกษาถึง การเปลี่ยนแปลง ของเรือนพื้นถิ่นไถลื้อ จ.น่าน

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากผังพื้น ของเรือนพื้นถิ่น ในจังหวัดน่าน จากการลงพื้นที่ได้มี การเปลี่ยนแปลง อันเกิดจาก วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป , วัสดุและเทคนิคในการก่อสร้าง ที่ เปลี่ยนไป , ซึ่งหากความนิยม หรือ ค่านิยม ในมรดกทางวัฒนธรรม ที่แฝงอยู่ในผังพื้นเรือน ต้องเปลี่ยนไปด้วย นั้น จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิงของรูปแบบทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไถลื้อ จ.น่าน อันจะก่อให้เกิดการสวนทางต่อ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อไป

2.5.สรุปการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษา ต่างๆ ไว้ ได้แก่ การศึกษา ลักษณะกายภาพของหมู่บ้าน ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ , การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ของงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น , ศึกษารวบรวมวัฒนธรรมประเพณี และ ความเชื่อ ของท้องถิ่นและเผยแพร่ ให้องค์ความรู้ต่อประชาชนในท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป ซึ่งการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนี้ ได้ศึกษาจาก ภาคสนาม และจากเอกสาร ด้วยกระบวนการทางการศึกษาวิจัย และสามารถสรุป ได้ในแง่มุมต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.5.1. กรอบการศึกษาถึง ความสำคัญของ ชุมชนไทลื้อจังหวัดน่าน ต่อข้อมูลประกอบการพิจารณาการเป็นมรดกโลก และ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากการศึกษาถึง ความหมายต่างๆ ของ การศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการเป็นมรดกโลก และ การศึกษาถึงความหมายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในการศึกษาโครงการสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่าน นี้ ได้มีการศึกษาประกอบด้วยกันทั้งสิ้น 11 โครงการ และ การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน นี้ เป็นส่วนหนึ่ง และ ตำแหน่งการศึกษาอยู่นอกขอบเขต ต่อการให้ความสนใจ ในการขอขึ้นทะเบียนการเป็นมรดกโลกเชิงวัฒนธรรม หากแต่ จังหวัดน่าน นี้ ได้มีความหลากหลายของชุมชนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ชมู, ลัวะ, ตอง, เหลือง, ม้ง, เมี่ยน และ ลื้อ หากแต่ ลื้อนั้น เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีความสำคัญอันเนื่องมาจาก แบบแผนการดำเนินชีวิต , รูปแบบทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการจัดระเบียบทางสังคมและประเพณีพิธีกรรมหลายอย่างมีความคล้ายคลึง ของคนเมืองน่านอย่างมาก อีกทั้ง งานศิลปวัฒนธรรม ล้วนมีอิทธิพลต่อ งานศิลปวัฒนธรรมด้านต่างๆของ จังหวัดน่าน

ดังนั้นการศึกษาถึง เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน นี้ นั้นได้ให้น้ำหนักแก่การศึกษาเพื่อ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อนำไปสู่การสรุปทางการศึกษาวิจัย ในภาพรวม โดยการศึกษา นี้ ได้นำสู่แนวทางการสรุปถึง ความสำคัญทางมรดกทางวัฒนธรรมของไทลื้อ ต่อกลุ่มคนต่างๆทั้ง ในจังหวัดน่าน และ นักท่องเที่ยวผู้มาเยือน

2.5.2. กรอบการศึกษาถึงเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง ของงานวิจัย

การศึกษาถึง เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลง ทาง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน นี้ จากการทบทวนวรรณกรรม ถึง วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยี และ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ทำให้พบกรอบของการศึกษา ด้านเทคโนโลยีทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โดยแบ่งเป็นองค์ประกอบต่างๆดังต่อไปนี้

- องค์ประกอบทางเทคโนโลยี ของวัสดุ ซึ่งจักประกอบด้วย วัสดุในการก่อสร้าง และ วัสดุในงานตกแต่ง
- องค์ประกอบทางเทคโนโลยี ระบบวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ระบบวิศวกรรมงานระบบสัญญาณในอาคาร ระบบโครงสร้าง เป็นต้น
- องค์ประกอบทางเทคโนโลยี การก่อสร้าง ซึ่งได้แก่ ระบบการก่อสร้างในสถานที่ก่อสร้าง หรือระบบก่อสร้างแบบสำเร็จรูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลง ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น นี้ จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ได้มีการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลง ถึง รูปแบบสถาปัตยกรรม ที่เปลี่ยนของไหลื้อ ในจังหวัดน่าน แต่จากการทบทวนวรรณกรรมถึงการเปลี่ยนแปลง ผังพื้น เรือน รัตนโกสินทร์ และจากการลงพื้นที่ ทำให้ พบ ประเด็นในการสำรวจ ระดับผังพื้น ซึ่งหากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ไม่ได้มีการศึกษาเก็บข้อมูลไว้ จะทำให้เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไปแล้ว จะไม่สามารถทราบถึงพื้นที่ภายใน และการแบ่งพื้นที่ ได้โดยสิ้นเชิง ดังนั้นการศึกษาเพื่อเผยแพร่ ตามวัตถุประสงค์ ของการศึกษาวิจัยนั้น จำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องเก็บเป็นข้อมูล ระดับผังพื้น เพื่อเสนอแนวทางให้ เกิดการทวงแทน มรดกทางวัฒนธรรม อันสอดคล้องต่อ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ดังนั้นการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลง ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนี้ จะทำการศึกษา ใน 2 ประเด็น ได้แก่

- การเปลี่ยนแปลง ทางภายนอก ซึ่งได้แก่ องค์ประกอบทางเทคโนโลยี ทางวัสดุ,เทคโนโลยีการก่อสร้าง,ระบบวิศวกรรม
 - การเปลี่ยนแปลงทางผังพื้น ซึ่งประกอบด้วย ขนาดของพื้นที่, การเปิดช่องเปิด,การแบ่งพื้นที่ใช้สอย รวมถึง ทางสัญจร ภายใน
- กรอบการศึกษานี้ได้มาจากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม ทั้ง ทางเอกสาร และ การสำรวจพื้นที่ต่างๆ ทำให้พบถึงตัวแปรต่างๆในการศึกษา

2.5.3. กรอบการลงพื้นที่ และ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า ชุมชนไหลื้อ ได้กระจายตัวในการตั้งถิ่นฐาน ในพื้นที่ต่างๆ ดังต่อไปนี้

- อำเภอเมือง ที่ตำบลคูพงษ์
- อำเภอท่าวังผา ที่ตำบลศรีภูมิ,ตำบลสยยม,ตำบลจอมพระ,ตำบลแสงทอง ได้แก่บ้านแฮะ บ้านฮวก ในส่วนตำบลป่าคา ได้แก่ บ้านต้นฮาง และบ้านหนองบัว
- อำเภอปัว ที่ตำบลวรรณคร ได้แก่ บ้านร่องแง,บ้านมอน,บ้านดอนแก้ว,บ้านดีด,บ้านซอน ที่ตำบลศิลาแลง ได้แก่ บ้านตินตูก , บ้านดอนไชย,บ้านศาลา,บ้านหัวน้ำ, และที่ตำบลศิลาเพชรได้แก่ บ้านาค้า,บ้านป่าตอง,บ้านทุ่งรัตนนา
- อำเภอเชียงกลาง ที่ตำบลยอดได้แก่ บ้านปางสา,บ้านผาสิงห์,บ้านผาหลัก,บ้านยอด
- อำเภอทุ่งช้าง ที่ตำบล หนอง ได้แก่ บ้านไต้ร่มโพธิ์ทอง , บ้านงอบเหนือ , บ้านงอบใต้ และในตำบลหนอง ได้แก่ บ้านห้วยโก๋น ,บ้านห้วยสะแกง,บ้านเมืองเงิน และ ในตำบลแพะได้แก่ บ้านห้วยเตย , บ้านสะหลี

หากแต่การลงพื้นที่ ในพื้นที่ต่างๆ ทำให้พบพื้นที่ ที่มีความตระหนักถึง มรดกทางวัฒนธรรมด้วยการแสดงออก เชิงสัญลักษณ์ ด้วยการก่อสร้าง เรือนอนุรักษ์ ขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา และ

จากความตระหนัก ถึง มรดกทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ ทำให้พบว่า จาก พื้นที่ต่างๆที่ไ้ได้ลง สํารวจ พบว่า มีพื้นที่ที่ตระหนักถึงมรดกทางวัฒนธรรมไทลื้อ ได้แก่

- อำเภอปัว ตำบลวรรณคร บ้านร่องแง
- อำเภอท่าวังผา ตำบลศรีภูมิ บ้านดอนมูล
- อำเภอ ท่าวังผา ตำบล ป่าคา บ้านหนองบัว

จึงทำการเลือกเป็นพื้นที่ในการศึกษา โดยการเข้าพื้นที่ เน้นการให้คนในพื้นที่ ที่ให้ความสำคัญต่อ มรดกทางวัฒนธรรม อีกทั้ง เป็นปราชญ์ชาวบ้าน นำทางชม ลักษณะทางกายภาพพื้นที่ชุมชน ไทลื้อ เพื่อให้เกิดความซึ่มซึ้งองค์ความรู้ และ ภูมิปัญญา อีกทั้ง ความหวงแหน ของคนในชุมชน ต่อ ศิลปวัฒนธรรมไทลื้อ

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม ในส่วนนี้ ได้ทำการศึกษาตามกรอบ และ กระบวนการ ของ การศึกษา เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน ที่ได้นำเสนอต่อ สำนักงาน คณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เพื่อให้ครบถ้วนตามประเด็นทางการศึกษา ของวัตถุประสงค์ ดังกล่าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1. ลักษณะของวิธีการศึกษา

การศึกษา เทคโนโลยี และ การเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม จังหวัดน่าน เพื่อเป็นเอกสารประกอบการพิจารณามรดกโลก และ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการศึกษาดูเชิง คุณภาพ เพื่อให้เกิดการเข้าถึงแหล่งข้อมูลให้มากที่สุด

โดยเป็นการศึกษาถึง เทคโนโลยี อันประกอบด้วย องค์ประกอบต่างๆได้แก่ องค์ประกอบด้านวัสดุ, องค์ประกอบด้าน ระบบโครงสร้าง , องค์ประกอบด้าน การก่อสร้าง และการศึกษาการเปลี่ยนแปลง ของเรือนพื้นถิ่น โดย ศึกษาเปรียบเทียบ องค์ประกอบภายนอก ได้แก่ องค์ประกอบด้านวัสดุ,องค์ประกอบด้าน ระบบโครงสร้าง,องค์ประกอบด้านการก่อสร้าง และศึกษาเปรียบเทียบ องค์ประกอบต่างๆของผังพื้น ได้แก่ การใช้พื้นที่,ประโยชน์ใช้สอยต่างๆ ของพื้นที่ และ การเชื่อมต่อของพื้นที่ ในส่วนต่างๆ ของเรือนพักอาศัย กับ เรือนอนุรักษ์ ที่สร้างขึ้นตาม ทัศนคติ เรือนพื้นถิ่นแบบดั้งเดิม ของไทลื้อ ใน จ.น่าน

ดังนั้นการศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน นั้น จำเป็นที่ต้องเข้าถึงพื้นที่ ชุมชนต่างๆ เพื่อให้ได้มาศึกษา องค์ประกอบต่างๆของข้อมูล เพื่อทำการศึกษา ทำให้ การศึกษานี้เป็นการศึกษาในเชิง คุณภาพ เพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3.2. ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มประชากร และ กลุ่มตัวอย่างในงานศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ ในจังหวัดน่าน เพื่อเป็นเอกสารประกอบการพิจารณามรดกโลก และ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นี้ เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ อันเนื่องจากการศึกษาเจาะลึกถึงพฤติกรรม,วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ที่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ในจังหวัดน่าน

โดยการศึกษานี้ได้ทำการศึกษา จากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อสร้างกรอบของขอบเขตในการลงพื้นที่ ในการศึกษาถึงชุมชนไทลื้อ แล้ว นำไปสู่การกำหนดกรอบพื้นที่การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการเก็บข้อมูลนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (nonprobability sampling) และใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบ เฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยการ แจ้งความประสงค์และทำความเข้าใจ แก่ ผู้นำชุมชน และ ชาวบ้านในท้องถิ่น รวมถึง ปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น เพื่อให้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ โดยการ

ชุมชนชาวไทลื้อ ที่พยายามอนุรักษ์ เรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ ของจังหวัดน่านไว้ ให้นุชนรุ่นหลังได้ทำการศึกษา โดยการก่อสร้างเรือน อนุรักษ์ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อนั้น ได้ปลูกสร้าง โดยสล่าในชุมชน ไทลื้อนั้นๆ ดังภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.3 แสดงตัวอย่างการเก็บข้อมูลจากแหล่งต่างๆของผู้นำชุมชน และ ชาวบ้านในชุมชน เพื่อปลูกสร้าง เรือน อนุรักษ์ไทลื้อ (ในภาพ ถ่ายจากชุมชน และ จิตรกรรมฝาผนังใน วัดหนองบัว ที่บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.4 แสดง สล่า ทอง และ ผู้ใหญ่ สนิท เนตรทิพย์ บ้าน ร่องแก และ เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านร่องแก ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน

ภาพที่ 3.5 ผู้ใหญ่ สมศักดิ์, สล่า สวิง (อดีตผู้ใหญ่บ้าน), ครูบุญยัง บ้านดอนมูล และ เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน และ เรือนอนุรักษ์เรือนเครื่องผูก บ้านไทลื้อ ที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จ.น่าน

ภาพที่ 3.6 สล่า ประเสริฐ และ ผู้ใหญ่ แทน บ้านหนองบัว และ เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ภายในวัดหนองบัว และ เรือนอนุรักษ์โฮมสเตย์ ไทลื้อ ในหมู่บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

โดยการศึกษากลุ่มตัวอย่าง ของกลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ จังหวัดน่าน ซึ่งจัดสร้างขึ้นอย่างมีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางไปดูงาน ณ เมืองเชียงรุ่ง (สัมภาษณ์ ผู้ใหญ่ แทน บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา) และ การร่วมมือกันจัดสร้างเพื่อการอนุรักษ์โดยชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และ ปลุกสร้างโดย สล่า ซึ่งมีความชำนาญการณ์ ในการปลุกเรือน ไทลื้อ ในอดีต เพียงแต่เรือนแบบ ไทลื้อ ที่เคยปลุกสร้างนั้นในปัจจุบันไม่ได้รับความนิยม จากคนรุ่นหลัง

ดังนั้นการศึกษา เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน นี้ ได้ ดำเนินการ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเรือน ในกลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ ในจังหวัดน่าน ทั้งสิ้น 5 เรือน ได้แก่

- เรือนอนุรักษ์ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน
- เรือนอนุรักษ์ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ. น่าน
- เรือนอนุรักษ์ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (เรือนไทลื้อ ในวัดหนองบัว)
- เรือนอนุรักษ์ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (เรือนไทลื้อ โฮมสเตย์)
- เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ เรือนเครื่องผูก อ.เมือง จ.น่าน (ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว)

3.2.2. กลุ่มตัวอย่างที่ 2

การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน โดยได้ทำการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เรือนอนุรักษ์ และ เรือนพักอาศัย ใน หมู่บ้าน และ พื้นที่ใกล้เคียง กับ พื้นที่ ที่ได้มีการปลุกสร้าง เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ ในจังหวัดน่าน อัน ได้แก่ อ.ท่าวังผา และ อ.ปัว โดยได้เก็บข้อมูลเรือนพักอาศัย ทั้งสิ้น 10 เรือน ได้แก่

3.2.2.1. เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ อ.ปัว

การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน นั้น ใน การศึกษานี้ได้กำหนดกลุ่มพื้นที่ ที่ได้กำเนิดแนวความคิดในการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และจากการลงพื้นที่ สํารวจเบื้องต้น จนถึงการเก็บตัวอย่าง ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ การศึกษานี้ได้เลือกศึกษา เรือนพักอาศัยในพื้นที่ ชุมชนไทลื้อ ในอำเภอ ปัว จังหวัดน่าน จำนวน 5 หลัง ได้แก่

- เรือน พักอาศัยในชุมชนไทลื้อ แม่ สุ ชัยมงคล เลขที่ 11 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน (อายุ เรือน 35 ปี)
- เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ แม่ช้อย สารเทศ เลขที่ 5 หมู่ 3 บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว (อายุเรือน 50 ปีโดยประมาณ)
- เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ แม่ชื่น วรรณภาพ เลขที่ 38 หมู่ 3 ต. ไชยวัฒนา อ.ปัว (อายุ เรือน 56 ปี)
- เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ นาย ศิลป์ เนตรทิพย์ เลขที่ 100 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว (อายุเรือน 39 ปี)

ภาพที่ 3.7 แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ ของ แม่สุ ชัยมงคล เลขที่ 11 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน

สัมภาษณ์ แม่สุ ชัยมงคล เมื่อวันที่ 14 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2553

“... คุณแม่สุ ชัยมงคล บ้านเลขที่ 11 หมู่ 7 ต.วรรณคร มีอาชีพทอผ้า บ้านหลังนี้ปลูกสร้างเมื่อ พ.ศ.2518 ประมาณ 35 ปี สามีของคุณยายเป็นคนเลือกแบบบ้านหลังนี้ แต่ปัจจุบันได้เสียชีวิตไปแล้ว คุณแม่อยู่กับลูกชาย 2 คน แต่ลูกชายไปทำงานที่กรุงเทพฯ ตัวบ้านยังคงสภาพใหม่อยู่ หลังคามุงสังกะสีมี กั้นห้อง 2 ห้อง มีหอค้า ด้านหน้า ด้านหลังเป็นครัว และยังข้าว...”

ภาพที่ 3.8 แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ แม่ช้อย สารเทศ เลขที่ 5 หมู่ 3 บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว

สัมภาษณ์ ผู้อยู่อาศัย เรือน แม่ช้อย สารเทศ เมื่อวันที่ 12 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2553

“...คุณจันดี จิตอารี อายุ 43 ปี เป็นญาติของคุณยายช้อยได้ให้ข้อมูลและ พาเข้าชมบ้าน เรือนหลังนี้เป็นของ พ่อแสงเทพ กับ แม่บุญ อดีตผู้ใหญ่บ้านมีลูก ทั้งหมด 8 คน พ่อแสงกับ แม่บุญปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว บ้านหลังนี้จึงตกมาถึงแม่ช้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารเทศ อายุ 62 ปี มีบุตรสาวคนเล็ก บ้านไทลื้อหลังนี้สร้างมานานกว่า 60 ปี แต่ก่อนอยู่ด้วยกันประมาณ 10 กว่าคน มียุ้งข้าว มีห้องน้ำอยู่ด้านล่าง มีกันห้อง 2 ห้อง หอคำ และ ระเบียบ ไม่นำมาจากเรือนหลังเดิมบ้านและเก็บไว้เสื่อๆบ้าง ส่วนสลามาจากปัว สลาอุบเป็นคนสร้างบ้าน อยู่ในหมู่บ้าน ค่าแรงในการสร้าง 1,200 บาท แต่ปัจจุบัน สลา ได้เสียชีวิตไปแล้ว แต่เดิมบ้านหลังนี้อยู่ทางด้านหน้า แต่พอมีการทำถนนได้ลื้อบ้านเข้ามาในที่ตั่งปัจจุบันเมื่อ 30 ปีได้ หลังคาแต่เดิมเป็นแป้นเกร็ด แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นสังกะสี รางลันยังคงเป็นสังกะสีเหมือนเดิม เสาบ้านแต่เดิมเป็นไม้แต่ปัจจุบันเป็น คริ่งปูนครึ่งไม้แล้ว

บ้านไทลื้อในปัจจุบันเหลือเพียงหลังเดียวในหมู่บ้านท่าควาย แต่ในเดือนตุลาคมนี้จะทำการรื้อและปลูกสร้างบ้านใหม่เป็นปูน เนื่องจากบ้านเก่าได้ผุพัง หลังคารั่ว และหลานชายที่อยู่ด้วยกันก็อายุเพื่อนๆ คุณยายบอกไม่นึกเสียดายที่จะรื้อบ้านหลังนี้ เพราะมันเก่ามากแล้ว ไม่จากการรื้ออันไหนใช้ได้ก็นำมาใช้ต่อ อันไหนใช้ไม่ได้ก็นำไปขายหรือปลูกบ้านที่ห้องนา อาชีพของคุณยายเมื่อก่อนทำนา มีคอกวัว ควาย 10 กว่าตัว แต่ปัจจุบันไม่ได้ทำนาแล้ว...”

ภาพที่ 3.9 แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชน ไทลื้อ แม่ขึ้น วรรณภพ เลขที่ 38 หมู่ 3 ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว

จากคำสัมภาษณ์ ครูเอ และ แม่ขึ้น วรรณภพ เมื่อวันที่ 8 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2553

“...บ้านของคุณ พ่อ ... แม่ขึ้น วรรณภพ บ้านเลขที่ 38 หมู่ 3 ต.ไชยวัฒนา สร้างมาได้ประมาณ 56 ปี รูปแบบบ้านคงเดิมเปลี่ยนแต่หลังคาเพียงอย่างเดียว แต่เดิมเป็นแป้นเกร็ดเนื่องจากหลังคารั่ว จึงเปลี่ยนเป็นสังกะสี โดยทางผู้รับซื้อเป็นคนจัดการทุกอย่างโดยที่เจ้าของบ้านไม่ต้องทำอะไรเลย ราคาประมาณ หมื่นกว่าบาท ครูเอบอกว่าคุ้มมาก แป้นเกร็ดที่ขายไปหามาจากไม้สัก ตัวบ้านทำจากไม้เต็ง ปัจจุบันบ้านหลังนี้อยู่ด้วยกัน 6 คน มี 2 ห้องนอน มีหอคำ มีครัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มียุ่งข้าว ส่วนห้องน้ำอยู่ด้านล่าง (คำบอกเล่าจากครูเอ) ไม่นานพอ ก็มาแล้วเล่าว่า

บ้านหลังนี้ปลูกสร้างเมื่อ 2497 สล่าขาวเป็นคนสร้าง สล่าเป็นคนสืบบ้านแหลม ส่วนไม้จะมีคนเลื่อยมาขายได้ทำการเปลี่ยนหลังประมาณ 4-5 ปีที่ผ่านมา ตัวเสาบ้านทำด้วยปูนไม่ได้ทาสีเป็นสีปูนธรรมชาติ เรือนไทลื้อไม่มีการขยายตัวบ้านออกแต่อย่างใด ถ้าจะขยายตัวจะเป็นการปลูกสร้างใหม่เลย บริเวณบ้านปลูกต้นไม้ใหญ่ไว้มาก เพราะอยู่บริเวณด้านหน้าเป็นทุ่งนาเวลาที่ลมแรงจะอันตราย ที่แถวนี้ไม่มีผู้ใดอยู่เนื่องจากเชื่อว่าเจ้าที่แรงและมีการเล่นไสยศาสตร์แต่เนื่องจาก พ่อตาของครูเอ มีคาถาอาคมจึงสามารถมาปลูกสร้างได้เพียงผู้เดียว ปัจจุบันก็มีอาชีพทำนาแต่ก่อนเลี้ยงหมูด้วยแต่ไม่คุ้มจึงเลิกไป

ครอบครัวนี้ไม่ได้เป็นไทลื้อ แต่ก็ไม่ได้เพราะก็ไม่ได้สืบประวัติ แต่เป็นคนเมื่อง่านแต่เดิม ปู่ของครูเอเป็นผู้ใหญ่บ้านเก่า

วิธีการทำสี - ปูนขาว สมัยก่อน

ต้นเมี่ยง = นำผิวของมันมาผสมพรายที่นำมาจากแม่น้ำ จะได้ปูนสีขาว

ดอยผาปูน = นำผิวมาเผาไฟได้เป็นผงเอาไปจุ่มน้ำทาสี (แดง)

ไม้มาเผา = ถ่าน (สีดำ)

สีจากธรรมชาติที่ได้แต่ก่อนนิยมมาทาสีกำแพงวัด แต่ไม่คงทน ถ้าหลุดก็ทาใหม่ซ้ำๆ บ้านหลังนี้ในอนาคต 5 ปีข้างหน้าก็จะทำการรื้อแล้วปลูกสร้างแบบสมัยใหม่...”

ภาพที่ 3.10 เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ เลขที่ 100 หมู่ที่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน ของ นายศิลป์ เนตรทิพย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สัมภาษณ์ ผู้อยู่อาศัยเรือน นายศิลป์ เนตรทิพย์ เมื่อ 18 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2553

“...ปลูกสร้างเมื่อปี พ.ศ.2514 ประมาณ 39 ปี มาแล้ว บ้านหลังนี้อยู่ด้วยกัน ประมาณ 3 คน นอกนั้นไปเรียนและทำงานที่กรุงเทพทั้งหมด ภายในบ้านจะมีการ กั้นห้อง 3 ห้อง (1) เรียกว่าหอคำ เป็นจาริตประเพณี มีไว้สำหรับแขกที่มาพักที่บ้าน (2)ห้องนอนเจ้าของบ้าน (3) ห้องนอน มีเตียงข้าวอยู่บ้านยกระดับสูงกว่าตัวบ้าน มี ส่วนสำหรับทำครัวอยู่ตรงระเบียง ปกติผู้ขังจะแยกออกจากนอกตัวบ้าน แต่คน เติบโตเข้าไปถึงกันไว้กันขโมย แต่ปัจจุบันผู้ขังอยู่ในตัวบ้านเพื่อความสะดวกบาย บ้านหลังนี้ใช้ไม้สักมาปลูกสร้างบ้านเนื่องจากสามารถเจาะรูได้ง่ายกว่า ชาวบ้านใน หมู่บ้านจะช่วยกันโดยมี สล่า เป็นคนคิดแบบในการสร้างบ้านว่า จะเอากี่วา กี่ศอก กี่คืบ หลังนี้ใช้เวลาปลูกสร้างประมาณ 3 วัน เพราะมีการเตรียมไม้ไว้ก่อนแล้ว 3 วัน จะใช้ผนังไม้ฝาสานกัน สมัยก่อนหลังคาใช้หญ้าคา ถ้าเป็นคนมีฐานะก็จะใช้แป้น เกร็ด สมัยก่อนส่วนใหญ่แป้นเกร็ดจะนิยมใช้กับวัด หรือสถานที่สำคัญ ในสมัยก่อน จะให้ชาวบ้านนำแป้นเกร็ดมาครอบครัวละ 10 แผ่น หาไม้มาทำกันเอง แล้วนำมาวาง หลังคาไว้ แต่แป้นเกร็ดที่ได้ก็จะไม่สวยงามเพราะขนาดไม่เท่ากัน ส่วนนามสกุลที่ เหมือนกันเกือบทั้งหมู่บ้าน เป็นเพราะสมัยก่อนไม่นิยมให้คนในหมู่บ้านออกไปนอก หมู่บ้าน ก็เลยแต่งงานกับเครือญาติกันเอง ส่วนดีลูงสะอาด บอกว่าจะไม่ค่อยมีการ ขัดแย้งกันในครอบครัวเพราะเกิดการเกรงใจกัน...”

3.2.2.2. เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ อ.ท่าวังผา จำนวน 6 หลัง

การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน นั้น ใน การศึกษานี้ได้กำหนดกลุ่มพื้นที่ ที่ได้กำเนิดแนวความคิดในการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และจากการลงพื้นที่ สัมภาษณ์เบื้องต้น จนถึงการเก็บตัวอย่าง ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ การศึกษานี้ได้เลือกศึกษา เรือนพักอาศัยในพื้นที่ ชุมชนไทลื้อ ในอำเภอ ท่าวังผาได้แก่ จำนวน 6 หลัง โดยแบ่งเป็น ตำบล ศรีภูมิ 4 หลัง และ ตำบล ป่าคา จำนวน 2 หลัง ได้แก่

- เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ พ่อ ต้า ชัยมงคล เลขที่ 5 หมู่ 2 บ้าน ดอนมูล อ.ท่าวังผา (อายุเรือน 30 ปี)
- เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ พ่อ แต่ง อุทธิยา เลขที่ 8 หมู่ 2 บ้าน ดอนมูล อ.ท่าวังผา (อายุ ปรับปรุงเรือน เมื่อปลายปี พ.ศ. 2553)
- เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ พ่อ สมบุญ บุญมา เลขที่ 44 หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา (อายุ เรือน มากกว่า 60 ปี)
- เรือน พักอาศัยในชุมชนไทลื้อ พ่อ ส่วน ชัยยศ หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา (อายุเรือน60-70ปี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ แม่ ศรีจิม เทพเสน เลขที่ 79 หมู่ 5 ต.ป่าคา บ.หนองบัว อ.ท่าวังผา (อายุเรือน ประมาณ 40 กว่าปี)
- เรือน พักอาศัยในชุมชนไทลื้อ แม่ขันคำ ภิมาลัย หมู่ 5 ต.ป่าคา บ้านหนองบัว อ.ท่าวังผา (อายุ เรือน ประมาณ 80 ปี)

ภาพที่ 3.11 แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ บ้านเลขที่ 5 หมู่ 2 บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา ของ พ่อ ต้า ชัยมงคล

สัมภาษณ์พ่อต้า ชัยมงคล บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา เมื่อวันที่ 19 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2554

“... พ่อต้า ชัยมงคล อายุ 82 ปี บ้านเลขที่ 5 หมู่ 2 บ้านดอนมูล เป็นบ้านไทลื้ออีกหลังหนึ่งที่เก่าแก่ คุณพ่อ ต้า มีลูก 5 คน แต่ครอบครัวก็แยกย้ายกันไปตามที่ต่างๆ คุณพ่อ ต้า อยู่บ้านเพียงลำพัง บ้านหลังนี้สร้างมาแล้วกว่า 30 ปี โดยซื้อบ้านเก่า จากปัว แล้วมาสร้างใหม่โดย สล่าในหมู่บ้าน โดยค่าแรงมีค่าไม้ในราคา 900 บาท ปัจจุบัน เคยซ่อมแซมส่วนเสาข้างล่าง แต่ตัวบ้านอยู่ในสภาพดี ใต้ถุนบ้านเป็นลานดิน คุณพ่อต้า เล่าว่าแต่ก่อนพื้นจะเสมอกันแต่พอน้ำท่วม + กับการทำถนนทำให้ดินเป็นแอ่ง หลุม แต่พ่อต้า ก็บอกว่าจะไม่ทำอะไรแล้ว อยู่รอวันตายเพียงอย่างเดียวเนื่องจาก สุขภาพไม่แข็งแรง หัวเข่าทั้งสองข้างชา หูก็ไม่ค่อยได้ยิน มีก็แต่เพื่อนบ้านที่แวะเวียนมาดูแล...”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.12 แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา
ของ พ่อแดง อุทธิยา

สัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัย บ้าน พ่อแดง อุทธิยา วันที่ 20 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554

“...เรือนของลุงแสง คำแก้ว บ้านเลขที่ 156 หมู่ 2 เลขที่ 8 บ้านดอนมูล
สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2517 ค่อยๆสร้างมาเรื่อยๆ โดยสละ กับชาวบ้านช่วยกัน โดย
ใช้ไม้ยาง ไม้ประดู่ ที่หาได้จากในป่า คุณลุงเล่าให้ฟังว่าสมัยก่อนใช้เลื่อยตัดไม้มี
อยู่ 2 แบบ แบบที่ 1 ใช้ 2 คนสลับกันเลื่อยไปมา แบบที่ 2 ใช้ 2 คนเลื่อย
ข้างบนกับข้างล่างแล้วคุณลุงก็ชี้ให้ดูคานบ้านว่ายังเป็นแบบรอยเลื่อยอยู่เลย
เพราะไม่มีการขัด การทางสี่ใดๆ ตัวบ้านแต่ก่อนยกใต้ถุนสูง มี 2 ห้อง หลังคา
ทำจากสังกะสี คุณพ่อของคุณลุงเพิ่งเสียไปไม่นานมานี้ บ้านหลังนี้ก็ตกทอด
มาถึงคุณลุง น้องสาวของคุณลุงอยู่กรุงเทพฯ แกวรามคำแหง เปิดร้านตัดเสื้อ
แต่งงานกับชาวสิงคโปร์ ไม่ชอบบ้านไทลื้อเพราะว่ามันเก่าจึงทำบ้านปลูก
สร้างใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2554 โดยการทำฝ้าเพดาน ส่วนชั้นล่างเทพูน พื้นปู
กระเบื้องและกันเป็นห้องเก็บของ และห้องครัวทาสีใหม่หมดทั้งหลังเป็นสีฟ้า
ในส่วนของระเบียงมีการนำกระถางดอกไม้ มาแขวนประดับประดาถือว่าเป็น
บ้านที่ถูกเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ชาวบ้านบางกลุ่มก็ชอบ บางกลุ่มก็ไม่ชอบ แต่
คุณลุงบอกว่าก็สวยดีแล้วไม่อยากขัดใจน้องสาว บ้านหลังนี้อยู่ด้วยกัน 4 คน
คุณป้าทำอาชีพเย็บผ้า คุณลุงทำอะไรทำนา ...”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.13 แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา ของ นาย สมบุญ บุญมา

สัมภาษณ์ พ่อ สมบุญ บุญมา เมื่อวันที่ 21 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554

“...เดิมที่บ้านเลขที่ 44 บ้านดอนมูล เป็นบ้านของ นายปั่น บุญมา แต่ปัจจุบันเสียชีวิตไปแล้ว จึงตกทอดมาถึงคุณลุง สมบุญ บุญมา เป็นลูกชายทำอาชีพรับจ้างทั่วไป คุณลุงเกิดเมื่อ พ.ศ. 2505 มีพี่น้องทั้งหมด 6 คน แยกย้ายกันไปหมดแล้ว คุณลุงอยู่บ้านคนเดียว บ้านหลังนี้ถือว่าเก่าแก่มากเพราะคุณลุงบอกว่าจำไม่ได้ว่าสร้างเมื่อไร แต่เกิดมาก็เห็นบ้านและมีแบบนี้แล้ว บ้านขนาดเล็กหลังคาเดิมมุงด้วยหญ้าคา ปัจจุบันสลับด้วยสังกะสี ส่วนของผนังบ้านใช้ไม้ไผ่สานกัน บ้างก็มีแผ่นกระเบื้อง มีชานบ้าน มีห้องนอน 1 ห้อง ห้องน้ำ 1 ห้อง ในส่วนของพื้นบ้านใช้ไม้มาพาดวางไว้เฉยๆ แผ่นไหนผุก็เอามาแล้วหาไม้เท่าที่หาได้มาวางแทน ที่เคยซ่อมแซมก็แค่เสาเรือนเท่านั้น...”

ภาพที่ 3.14 แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา ของ พ่อ ส่วนชัยยศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัย พ่อ ส่วน ชัยยศ วันที่ 21 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554

“... พ่อ ส่วน ชัยยศ เกิดเมื่อ พ.ศ. 2499 อยู่บ้านเลขที่ 29 หมู่ 2 บ้านนี้สร้าง มาประมาณ 60-70 ปี ใช้ไม้ยาง และ ไม้ประดู่ และไม้จากเรือนหลังเก่าที่ พ่อ ตีม แก้วทิพย์ เคยอยู่อาศัย พ่อตีม เก็บพ่อส่วนมาเลี้ยง บ้านหลังนี้อยู่ด้วยกัน 6 คน แต่ก็แยกย้ายไปทำงานตามจังหวัดต่างๆ แต่เดิมบ้านนี้ มุงหลังคาด้วยหญ้าคา แต่เกิดไฟไหม้จากการที่มีคนจุด พลุเล่น ในวันลอยกระทง เมื่อหลายปีก่อน ทาง อบต.จึงช่วยเงิน 1,500 บาท ในการมุงหญ้าคาใหม่ แต่ปัจจุบันมาเปลี่ยนเป็นสังกะสี เมื่อ 2 ปีก่อน ใช้เงินไป 20,000 บาท +ค่าแรงซ่อม เสาซ่อมแซมใหม่เมื่อ 10 ปีที่แล้วเพราะเกิดน้ำท่วมดินเลยทรุดตัว แต่บริเวณรอบนอกยังไม่ได้เปลี่ยนเสา (หญ้าคา 1 หลังใช้ 200 กว่าจับ อาชีพของพ่อ ส่วน คือ รับจ้างทั่วไปและไม่ทำवाद)...”

ภาพที่ 3.15 แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา ของ แม่ ศรีจิม เทพเสน

สัมภาษณ์ แม่ศรีจิม เทพเสน เมื่อวันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553

“...สัมภาษณ์ แม่ศรีจิม เทพเสน เล่าให้ฟังว่า เดิมที บ้านหลังนี้ได้อยู่กับหลาน แต่พ่อเติบโต และไปเรียนต่อที่กรุงเทพ แล้วได้ตั้งรกรากที่กรุงเทพ เลยทำให้ปัจจุบันอาศัยอยู่คนเดียว และปัจจุบัน สุขภาพไม่ค่อยดี โดยบ้านหลังนี้ สร้างเมื่อ 40 กว่าปีที่แล้ว โดย สล่า ในหมู่บ้าน มีทางขึ้น 2 ทาง แต่ปัจจุบัน ได้ปิดทางขึ้นไป 1 ทาง และ วัสดุที่ปลูกสร้างส่วนใหญ่เอามาจากป่าชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไม้ยาง...”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.16 แสดงเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา บ้านหนองบัว อ.ท่าวังผา ของ แม่ขันคำ ภิมาลย์

สัมภาษณ์ แม่ ขันคำ ภิมาลย์ เมื่อวันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553

“...ยายขันคำ ภิมาลย์ อายุ 86 ปี แต่ก่อนบ้านหลังนี้อยู่ด้วยกัน 9 คน แต่พอแต่งงาน ก็แยกย้ายกันไป ปัจจุบันคุณยายอยู่บ้านคนเดียวไม่มีใครครบถ้วน บ้านหลังนี้สร้างมาแล้วประมาณ 80 ปี ใช้ สล่ำ ในหมู่บ้านและใช้ไม้ยาง เนื่องจากไม้ยางคงทน และไม่เหม็นคาว ภายในบ้านมีชาน และ ห้องนอน 1 ห้อง ห้องเก็บของ 1 ห้อง ยังข้าวและห้องน้ำอยู่ชั้นบน ส่วนห้องครัวสามารถทำได้ทั้งหน้าบ้านและหลังบ้าน ในส่วนของที่รับแขกนั้นก็กว้างมากๆ เพราะเวลามีงานสำคัญๆ สามารถรองรับผู้คนได้ ในส่วนของยังข้าวถ้าบ้านไหนมีบ่งบอกว่าบ้านนั้นมีอาชีพทำนา ทำไร่ และยังข้าวต้องอยู่บนบ้านเพราะป้องกันขโมย และน้ำท่วม และที่ยกสูงกว่าตัวบ้านเป็นการบูชาข้าวเพราะข้าวเป็นของสูงมีบุญคุณเลี้ยงชีวิต เป็นความเชื่อคนไทลื้อ ในปี พ.ศ. 2549 น้ำท่วมหนักและนานติดต่อกัน 3 วัน น้ำท่วมถึงชั้นบนข้าวของลอยน้ำหมด มีคนหนีน้ำไปอยู่โรงเรียนข้างบนเขาบ้าง ถ้าบ้านไหนมีผู้ชายก็อยู่เฝ้าของบ้านละคน ถ้าบ้านไหนไม่มีก็ปล่อยบ้านไว้ว่าจะขึ้นประมาณเดือนสิงหา หรือ ปลายกรกฎาคม แต่ต้นกันยายน ก็เตรียมระวังกันไว้ก่อน ปัจจุบันน้ำไม่ท่วมแล้วเพราะมีการประชุมทำแนวทางแก้ไข บ้านยายคำ พิมาน เป็นบ้านไทลื้อที่เก่าที่สุดในหมู่บ้านหนองบัว...”

สรุปการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในงานศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงเรือนไทลื้อ จ.น่าน ได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้นามาทำการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 15 หลังโดยแบ่งออกเป็น เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ ในชุมชนไทลื้อต่างๆ ได้แก่ ชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว, ชุมชนไทลื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บ้านร่องแง , ชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล จำนวนทั้งสิ้น 5 หลัง และ เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จำนวน ทั้งสิ้น 10 หลัง ได้แก่ ชุมชนไทลื้อใน บ้านหนองบัว,ชุมชนไทลื้อบ้านร่องแง , ชุมชนไทลื้อบ้านดอนมูล โดยการเก็บกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ นี้ ได้ ทำการเก็บแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น เพราะการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องการข้อมูลที่เข้าถึงรายละเอียดของ สถาปัตยกรรม นั้นมีความจำเป็นที่ต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง สูง อีกทั้งต้องใช้คนที่มีความรู้ทางด้าน มรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ ในการเลือกกำหนดกลุ่มตัวอย่างให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของ การศึกษาที่มุ่งหาถึงความเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ใน จังหวัดน่าน

3.3. ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล

การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน นั้นได้ ทำการศึกษาตามกรอบของ วัตถุประสงค์ของศึกษา ได้แก่ ศึกษาลักษณะกายภาพของหมู่บ้าน ด้าน สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ, การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น , ศึกษารวบรวมวัฒนธรรมประเพณี และ ความเชื่อ ของท้องถิ่นและ เผยแพร่ ให้องค์ความรู้ต่อประชาชนในท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป โดย การศึกษาด้าน ลักษณะทางกายภาพหมู่บ้าน สังคม วัฒนธรรม และประเพณี และความเชื่อ นี้ ได้ทำการศึกษา เก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.3.1. การศึกษาทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาทบทวนวรรณกรรมได้ทำการศึกษา รวบรวมข้อมูล และ สรุปลงกลุ่มข้อมูลต่างๆ ได้แก่

- วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ ข้อมูลในการประกอบการพิจารณา เป็นมรดกโลก
- วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยี และ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
- วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
- วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ไทลื้อ จังหวัดน่าน

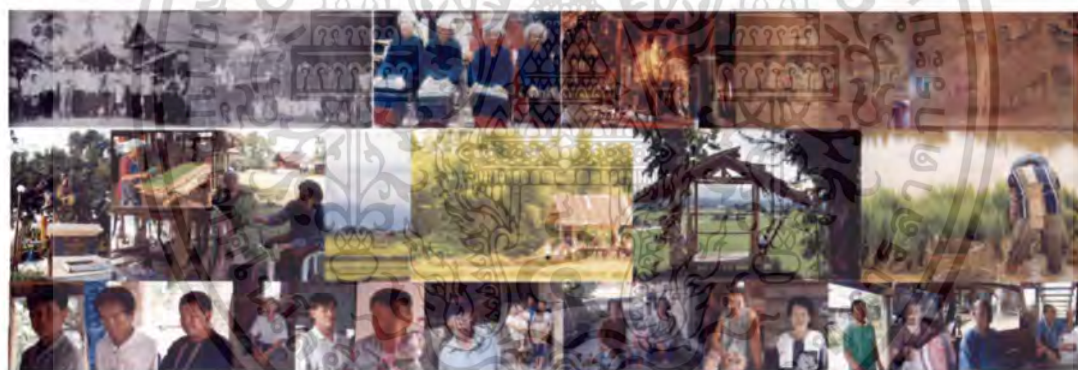
โดยการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาทันทีเอกสาร และ การสำรวจพื้นที่เบื้องต้น เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ในการสรุปวรรณกรรม เช่น กรอบพื้นที่การศึกษา และ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง,การกำหนดตัวแปรทางการศึกษา ทั้งในส่วนและเทคโนโลยี และ การเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น, ความหมายของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น , ความหมายของมรดกโลกและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3.3.2. การสำรวจพื้นที่เบื้องต้น

โดยการเก็บข้อมูลในส่วนของ การสำรวจพื้นที่เบื้องต้น เป็นการสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้าน,สังคม,วัฒนธรรมและประเพณีความเชื่อ ซึ่งอาศัยข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลทางการศึกษาทบทวนวรรณกรรม อันมุ่งหวังในแง่ของการลงพื้นที่ และ แนะนำตัวต่อชุมชนไทลื้อในพื้นที่ที่ได้ข้อมูลจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม และพื้นที่ ที่ได้ทำการศึกษาในขอบเขตพื้นที่ (ภาพที่ 3.17)

- อำเภอท่าวังผา ที่ตำบลศรีภูมิบ้านดอนมูล, ตำบลป่าคา บ้านหนองบัว
- อำเภอปัว ที่ตำบลวรรณคร ได้แก่ บ้านร่องแง,บ้านมอน,บ้านดอนแก้ว,บ้านติด,บ้านซอน ที่ตำบลศิลาแลง ได้แก่ บ้านดอนไชย, และที่ตำบลศิลาเพชร ได้แก่ บ้านาค้า,บ้านป่าตอง
- อำเภอเชียงกลาง ที่ตำบลยอด บ้านยอด
- อำเภอทุ่งช้าง ที่ตำบล งอบ ได้แก่ บ้านไต้ร่มโพธิ์ทอง , บ้านงอบเหนือ , บ้านงอบใต้ และในตำบลหอน ได้แก่ บ้านห้วยโก๋น

การศึกษาในขอบเขตพื้นที่ดังกล่าวนี้ ได้ทำการศึกษาลงพื้นที่หลังจากการ ทบทวนวรรณกรรม เรือนไทลื้อ ภายในประเทศไทย แล้ว เพื่อให้เข้าใจถึง คุณลักษณะของพื้นที่ รวมถึงบริบทในการศึกษา

ภาพที่ 3.17 แสดงการเก็บข้อมูลทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ชุมชนไทลื้อในจังหวัดน่าน

โดยการเก็บข้อมูลเบื้องต้นภาคสนามได้ทำการเก็บข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์อย่างไม่มีโครงสร้าง และการศึกษาทางกายภาพด้วยการถ่ายภาพสภาพแวดล้อม ทางวัฒนธรรม และเป็นวางแผนทางในการออกแบบเครื่องมือในการวิจัย เพื่อการเก็บข้อมูลตามตัวแปรของการศึกษา

3.3.3.การลงพื้นที่สำรวจเพื่อทดลองเครื่องงานวิจัย

ภายหลังจากการได้ลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้น อันกินขอบเขตของพื้นที่ ที่ได้กล่าวมา อันได้แก่ อำเภอท่าวังผา,อำเภอปัว,อำเภอเชียงกลาง,อำเภอทุ่งช้าง และเมื่อนำมาสังเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับข้อมูลอันได้จากการทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องกับมรดกโลก และ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้สามารถกำหนดกรอบของพื้นที่ในการศึกษาที่ ให้นำหนักถึง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และจากการ

สำรวจพื้นที่นี้ ได้นำเครื่องมือโดยเครื่องมือในการลงพื้นที่เพื่อทำการทดสอบ นี้ แบ่งเครื่องมือออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เครื่องมือในการสัมภาษณ์ , เครื่องมือในการบันทึกเทคโนโลยีทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น , และ เครื่องมือแบบสังเกตการณ์ ในการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่

หลังจากการลงเก็บข้อมูลพบว่า การลงพื้นที่สำรวจเพื่อการทดสอบเครื่องมืองานวิจัยนี้ ทั้งในส่วนแบบสัมภาษณ์, แบบสังเกตการณ์ และ แบบบันทึก อีกทั้งยังได้เป็นการทดสอบ,ทดสอบ ที่มงานที่ลงพื้นที่ ต่อเครื่องมืองานวิจัย และนำมาสู่การปรับปรุง โดยพื้นที่ที่ได้ทำการทดลองเครื่องงานวิจัย ได้แก่ ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน

3.3.4. การลงพื้นที่และเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม สู่การลงพื้นที่เบื้องต้นจนกระทั่งการสำรวจเก็บข้อมูลเพื่อการทดลอง หรือทดสอบ เครื่องมืองานวิจัย เช่น แบบสัมภาษณ์ , แบบบันทึก,และแบบสังเกตการณ์ นำมาสู่กระบวนการปรับปรุง เครื่องมืองานศึกษา แล้วจึงทำการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ อ.ปัว และ อ.ท่าวังผา จำนวนข้อกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 15 หลัง โดยแบ่งออกเป็น เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ และ เรือนพักอาศัยในชุมชน ดังที่กล่าวมาแล้ว

โดยการลงศึกษาในพื้นที่ เพื่อการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างนี้ ได้ทำการคัดเลือกเรือน พักอาศัย โดยทางผู้ทำการศึกษาได้แจ้งความประสงค์กับ ผู้นำชุมชน และ ชุมชนไทลื้อในพื้นที่ที่ทำการสำรวจ เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการศึกษา โดยการนำชมเรือนพักอาศัย ตามกรอบที่ผู้วิจัยได้วางไว้

อย่างไรก็ตามการเข้าศึกษาพื้นที่ ชาวไทลื้อ ในจังหวัดน่าน นั้นเนื่องจากเป็นพื้นที่ในชุมชน ซึ่งในบางกรณี ของพื้นที่สำรวจบ้างแห่งไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ อันเนื่องจาก ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงศึกษาวิจัย เช่น ในกรณี ปี พ.ศ. 2553 ในพื้นที่ อ.ปัว ต.ศิลาเพชร ต.มอน และ พื้นที่ อ.ท่าวังผา ต.ป่าคา ได้เกิดอุทกภัย ในช่วงเวลาในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล จึงทำให้ บางช่วงเวลาไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดของวันเวลาที่กำหนดไว้

3.4. เครื่องมือในการศึกษา

เครื่องมือในการศึกษา เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน เพื่อเป็นเอกสารประกอบการเป็นมรดกโลก และ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้ ได้ทำการทดสอบเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยขั้นตอนการลงพื้นที่เพื่อทำการทดสอบเครื่องมืองานศึกษา ซึ่งเครื่องมือ ในการศึกษา ของงานศึกษานี้ ประกอบด้วย

3.4.1. แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ใช้วิธีการวางโครงสร้างของคำถามแล้วใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แล้วทำการบันทึกเสียงด้วยเครื่องมือบันทึกเสียง โดยการสัมภาษณ์นั้นได้แบ่งการสัมภาษณ์ ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- แบบสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน , ประชาชนชาวบ้าน,ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและสถาผู้สร้างเรือน โดยการสัมภาษณ์ดังกล่าวเป็นการสัมภาษณ์ถึง วัฒนธรรม,ประเพณีท้องถิ่น,ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงของกลุ่มคนในชุมชน ต่อ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น , มรดกทางวัฒนธรรม

- แบบสัมภาษณ์ ผู้อยู่อาศัย เรือนทลื้อ ในชุมชน ต่างๆ โดยการสัมภาษณ์ดังกล่าวเป็นการ สัมภาษณ์ถึง อายุเรือน,การเปลี่ยนแปลง,การปลูกสร้าง,วัสดุ,จำนวนผู้อยู่อาศัย,อาชีพ ซึ่งการ สัมภาษณ์นี้เป็นการสัมภาษณ์ อย่างมีโครงสร้างของประเด็นการสัมภาษณ์ แต่การสัมภาษณ์เป็น ลักษณะการพูดคุยอย่างไม่มีโครงสร้าง และ รูปแบบ

3.4.2. แบบบันทึกรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

แบบบันทึกรูปแบบทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น นี้เป็นการศึกษาถึงเทคโนโลยี ทาง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นทลื้อ จังหวัดน่าน โดยแบบบันทึกรูปแบบทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ทลื้อ จังหวัดน่าน ทำการบันทึก เรือนทลื้อจำนวน 15 เรือน ได้แก่ เรือนอนุรักษ์ และ เรือนพักอาศัย ใน ชุมชนทลื้อ โดยได้แบ่งรูปแบบการบันทึก ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ดังต่อไปนี้

- แบบบันทึกรูปแบบทางสถาปัตยกรรมภายนอก

ประกอบด้วยแบบบันทึกด้วยการถ่ายภาพ องค์ประกอบต่างๆ ทางเทคโนโลยี ทั้ง องค์ประกอบทางการก่อสร้าง,องค์ประกอบทางวัสดุ,องค์ประกอบทางด้านวิศวกรรม

- แบบบันทึกรูปแบบทางสถาปัตยกรรมภายใน

ประกอบด้วยแบบบันทึกด้วยการถ่ายภาพ องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมภายใน เพื่อศึกษา ถึงการเปลี่ยนแปลงทางผังพื้น ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลต่างๆ ได้แก่ การบันทึกภาพถ่ายภายในเรือนพัก อาศัย,ทางสัญจร,และช่องเปิด ต่างๆ

-แบบบันทึกขนาดทางสถาปัตยกรรม

แบบบันทึกขนาดทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนทลื้อ ประกอบด้วยแบบบันทึกขนาดของ ตำแหน่งเสา และ ระเบียงเสา ทั้งส่วนใต้ถุนเรือนและบนเรือน , ขนาดการยื่นชายคา,ความสูงใต้ถุนระยะ จากระดับดินถึงใต้คาน,ระยะความสูงจากพื้นเรือนถึงใต้ช่อ และ อะเส,ระยะตั้งใต้คอกไก่ และ ขนาด ของบันได,รวมถึงขนาดของช่องเปิด และ ราวระเบียง,ราวเฉลียง ต่าง ๆ

3.4.3. แบบสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมภายใน

แบบสังเกตการณ์ พฤติกรรมสภาพแวดล้อมภายในเรือนพักอาศัย เป็นแบบสังเกตการณ์ เปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ เรือนพักอาศัย เรือนทลื้อของผู้อยู่อาศัย เพื่อให้ทราบถึงการปรับการใช้ พื้นที่ต่างๆ ภายในเรือน หลังจากอยู่อาศัย เมื่อเปลี่ยนเทียบกับเรือนอนุรักษ์ทลื้อ

ตารางที่ 3.1 แสดงตัวแปรในงานศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อจังหวัดน่าน

	ตัวแปรเชิงแนวความคิด (Conceptual Variable)	ตัวแปรเชิงปฏิบัติการ (Operational Variable)	เครื่องมือ			
			แบบ บันทึก	แบบ สัมภาษณ์	แบบ สังเกต	
การศึกษาด้านเทคโนโลยี การศึกษาด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน	องค์ประกอบด้านวัสดุ วิศวกรรม	วัสดุภายนอก	✓	✓	✓	
		วัสดุภายใน	✓	✓	✓	
		ระบบโครงสร้าง	✓	✓		
		องค์ประกอบด้านการ ก่อสร้าง	ขนาด/สัดส่วนเรือน	✓	✓	
			เครื่องมือในการก่อสร้าง	✓	✓	
	การเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	การเปลี่ยนแปลง ภายนอก	โครงสร้าง	✓	✓	✓
		วัสดุ	✓	✓	✓	
		การเปลี่ยนแปลงภายใน	การเปลี่ยนประโยชน์ใช้ สอยพื้นที่	✓	✓	✓
			การปรับผังพื้นที่	✓	✓	✓
		การปรับทางสัญจร	✓	✓	✓	
การปรับช่องเปิด	✓	✓	✓			

3.5. ตัวแปรการศึกษา

ตัวแปรในงานการศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน นี้ได้กำหนดตัวแปรจากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งทางเอกสาร และการสำรวจ และ สัมภาษณ์ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับไทลื้อ ในพื้นที่ต่างๆ โดยตัวแปรในกลุ่มการศึกษาต่างๆของงานศึกษา เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน ได้ทำการศึกษาทั้งในส่วนของ เรือนอนุรักษ์ และ เรือนพักอาศัย โดยรายละเอียดตาม ตารางที่ 3.1

จากตารางนี้ ได้แสดงถึงตัวแปรต่างๆ ในงานศึกษา เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ของการศึกษา ได้แก่ ประเด็นที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คือ เทคโนโลยีทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน และ การเปลี่ยนแปลง ของ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นนี้ ได้มีการแบ่งตัวแปรออกตามตารางที่ได้แสดงไว้ และ ตัวแปรต่างๆได้มีการเชื่อมโยง กันเพื่อนำไปสู่การศึกษาของงานศึกษานี้ ดังภาพที่ 3.18

ภาพที่ 3.18 แสดงการเชื่อมโยงตัวแปรในการศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

3.6. การศึกษากลุ่มตัวอย่าง เรือนไทลื้อ จังหวัดน่าน

3.6.1 การศึกษากลุ่มตัวอย่าง เรือนอนุรักษ ไทลื้อ จังหวัดน่าน

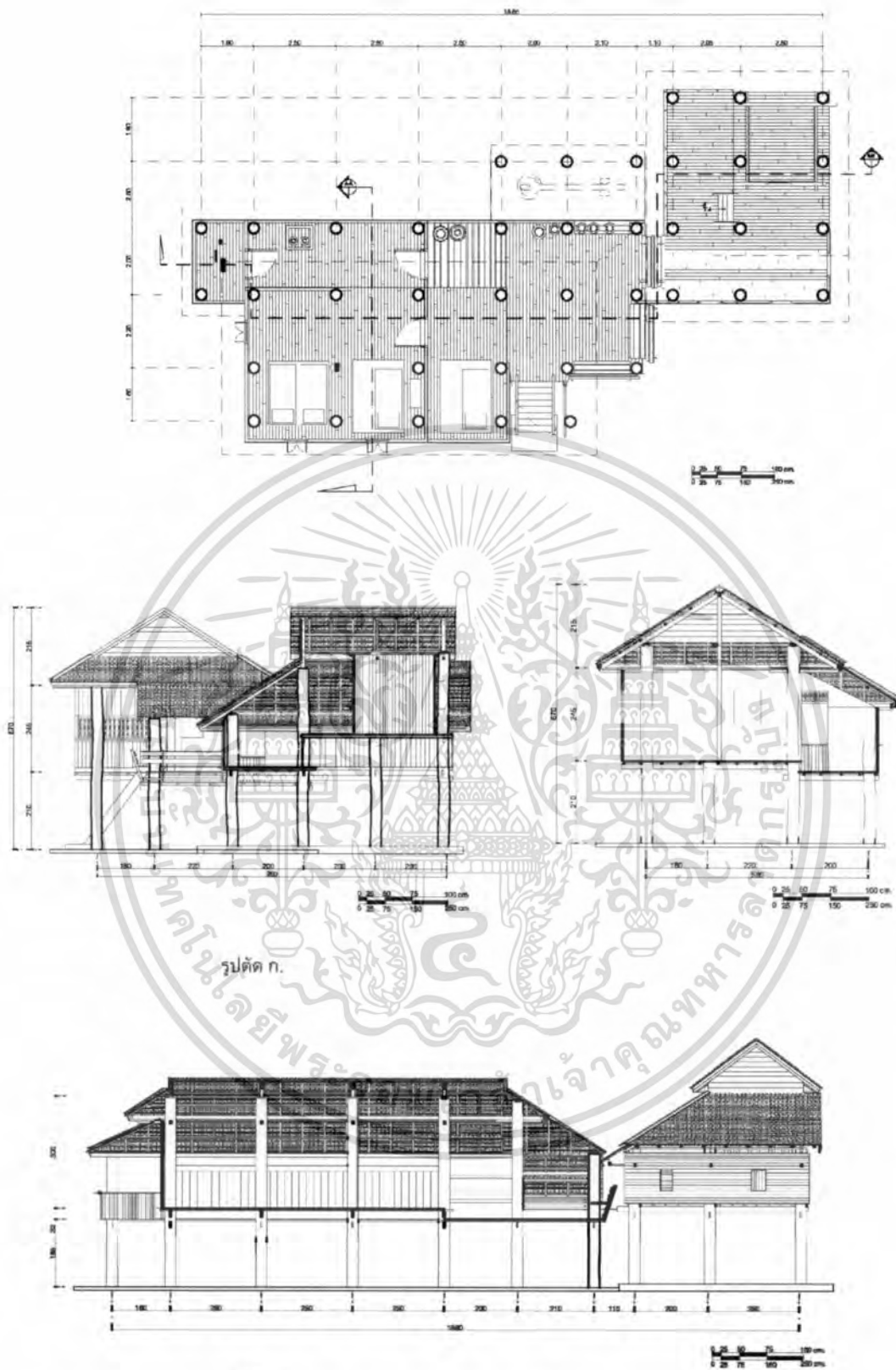
3.6.1.1. ลักษณะเรือนอนุรักษ ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เรือนอนุรักษไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน ตั้งอยู่ในชุมชนไทลื้อ ที่ย้ายถิ่นฐานมาจาก เมืองลำ จัดสร้างโดย ชุมชนไทลื้อบ้านดอนมูล และ สล่า ศักดิ์ สุเกตุ, พ่อสวิง เทพเสน, สล่า กันทะ แก้วทิศ และ สล่า ปิ่น บุญมา และ สลักส่วนต่างๆของเรือนโดย พระอธิการ อุดม ปภสฺสโร เจ้าอาวาส วัดดอนมูล และสร้างเสร็จอย่างเป็นทางการ เมื่อ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์การสร้างเรือน เนื่องจากปัจจุบัน บ้านดอนมูล ซึ่งเป็นชุมชนไทลื้อ ที่สามารถสืบค้นแหล่งที่อยู่ดั้งเดิมได้ นั่นคือ เมืองลำ และมีวัฒนธรรมไทลื้อที่เป็นลักษณะเด่น แต่ปัจจุบัน เรือนพักอาศัย หรือ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อได้เริ่มหายไปจากชุมชน ทำให้ผู้นำท้องถิ่น ทั้งผู้ใหญ่บ้าน หรือ ประชาชนชุมชน ได้มีแนวคิดในการ อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม จึงได้จัดสร้างเรือนอนุรักษไทลื้อ โดยทำการศึกษากาภาพเก่าดั้งเดิมจากคนภายในหมู่บ้าน และ ชุมชนไทลื้อ,ตลอดจนการเดินทางไปศึกษาดูงาน ที่ สิบสองปันนา เพื่อกลับมาสร้างเรือนอนุรักษที่มีลักษณะดั้งเดิม ตามแนวคิด และ อุดมคติ

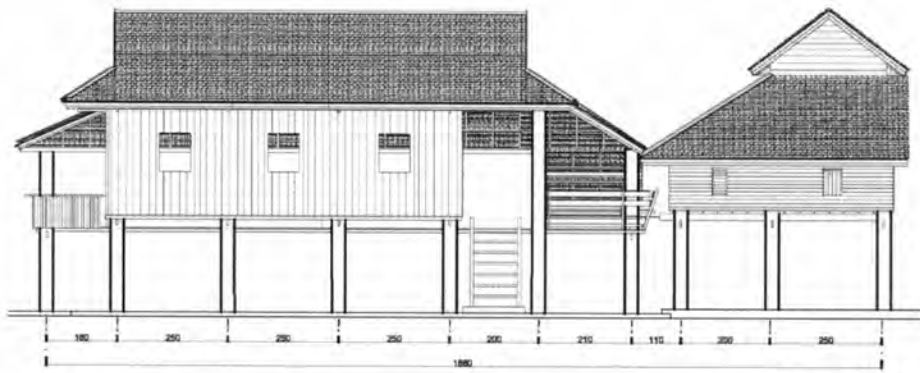
ลักษณะโครงสร้าง มีเสาทั้งหมด 25 ต้น เป็นโครงสร้างระบบเสาและคาน เป็นเรือนเครื่องสับ ใช้การเจาะรูเดียว เครื่องบน โครงไม้วางนอนเจาะรูสอดสลักเดียวไม้หัวเสา พร้อมตั้ง และไม้ค้ำตั้ง ออกไก่ไม้วางตั้ง รับจันทัน และ ระแนงไม้มุงหลังคาด้วย ไม้แป้นเกล็ด พื้นไม้ วัสดุส่วนใหญ่ใช้ไม้ สัก, ไม้ประดู่ และไม้เต็ง

ลักษณะเรือน เป็นเรือนยกพื้น สูง โดยแบ่งเรือนออกเป็น เรือนส่วนพักอาศัย และ เรือนส่วนเล่าข่าว ด้านล่างเรือนเป็นลานโล่ง ส่วนเล่าข่าวยกตัวเรือนสูงกว่าเรือนพักอาศัย ในส่วนเรือนพักอาศัยประกอบด้วยพื้นที่ส่วนต่างๆ ได้แก่ ขานเรือน, ค่อม, หอคำ, ส่วนนอน, ส่วนแม่เตาไฟ, อ่างน้ำ, ขานน้อย, ในส่วนเล่าข่าวประกอบด้วยส่วนเล่าข่าว, ส่วนเก็บเครื่องมือเครื่องใช้

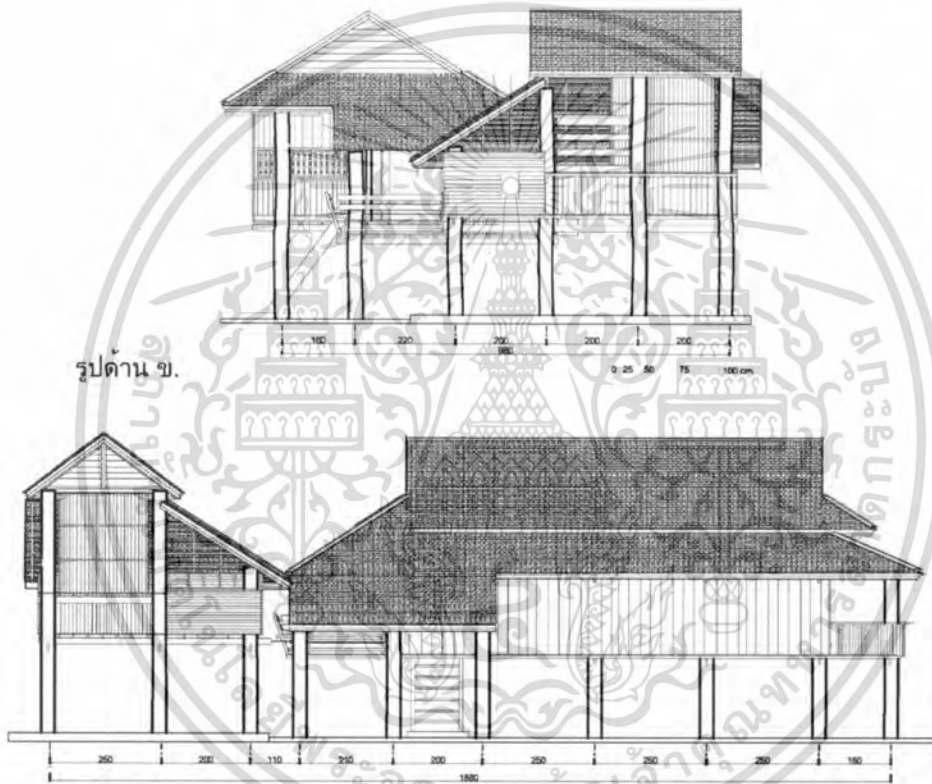

ภาพที่ 3.19 แสดงผังพื้น และ รูปตัด เรือนอนุรักษ์ ไม้สัก บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา
จ.น่าน

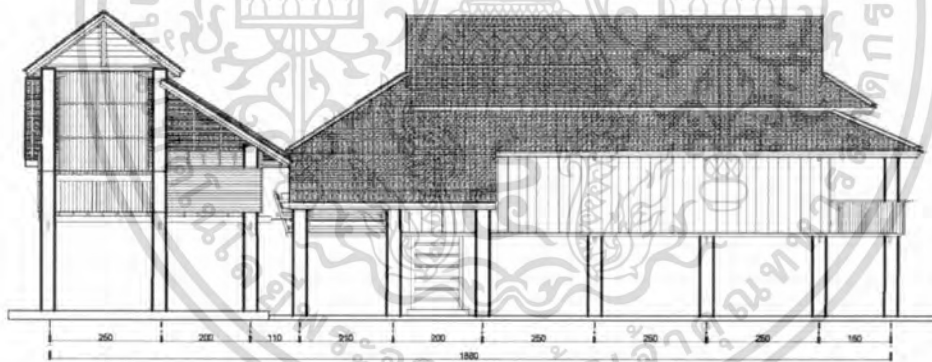
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปด้าน ก.

รูปด้าน ข.

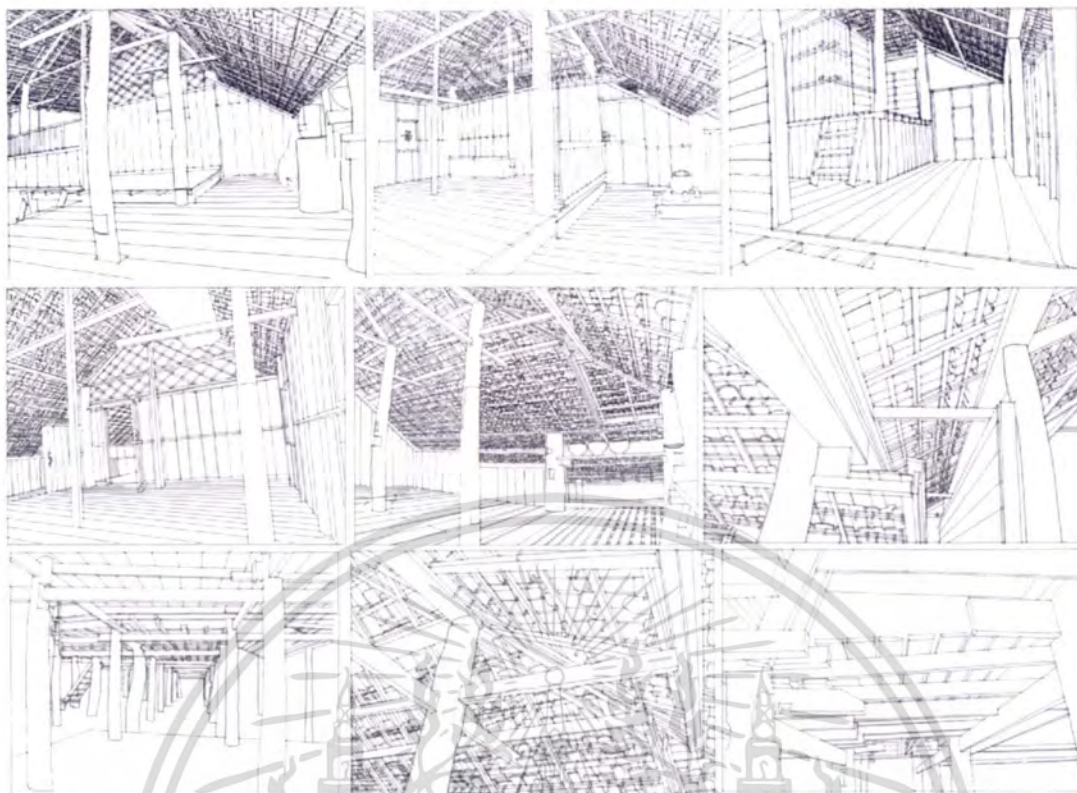

รูปด้าน ค.

ภาพที่ 3.20 แสดงรูปด้านเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.21 แสดงลายเส้นภายในเรือน และ โครงสร้างต่างๆของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา , น.ส. วาสิณี ชมโฉม , น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

ภาพที่ 3.22 แสดงภาพภายนอกและภายในและโครงสร้าง เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

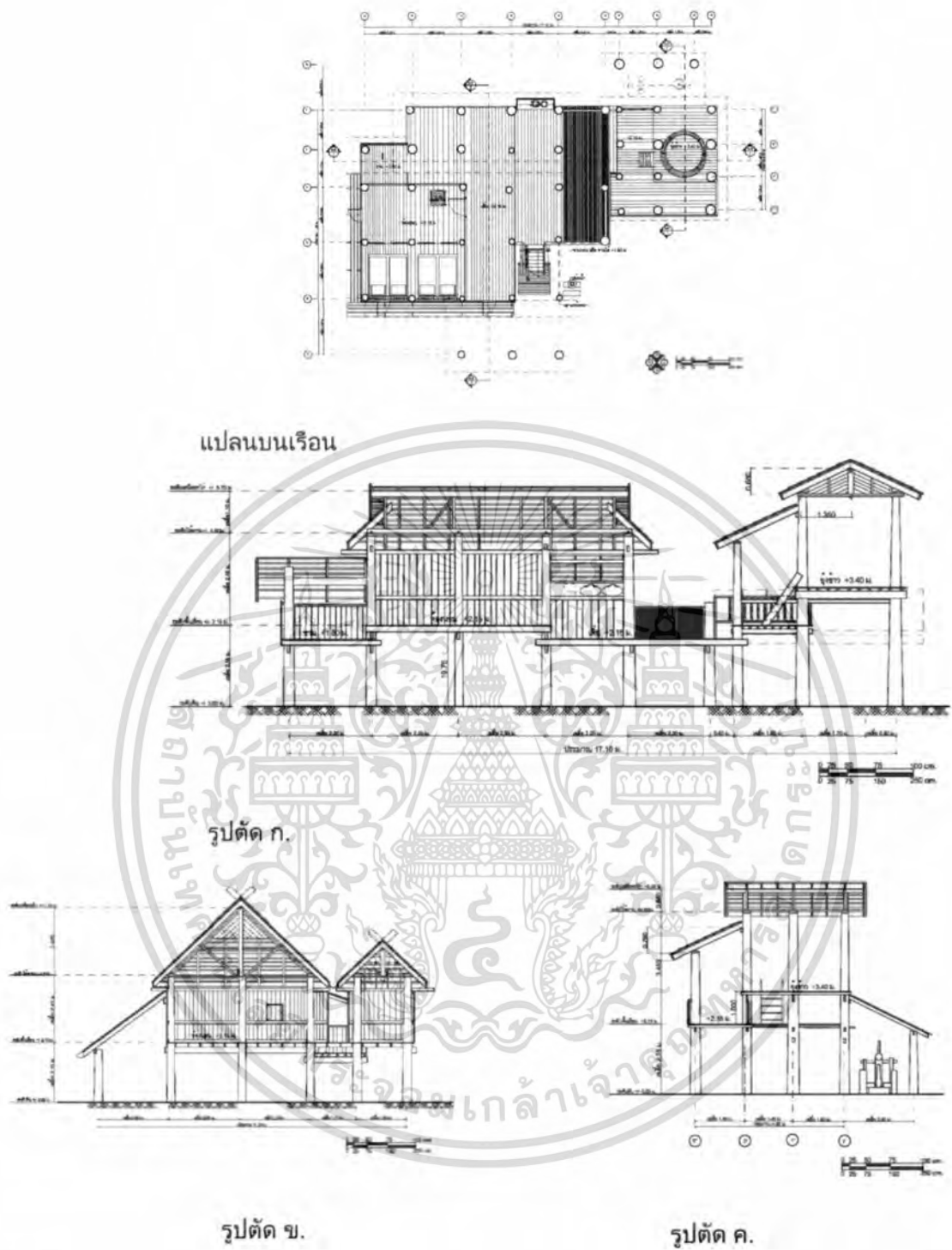
3.6.1.2. ลักษณะ เรือนนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (ภายในวัดหนองบัว)

เรือนนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา มีทั้งสิ้น จำนวน เรือน ซึ่งตั้งอยู่ในวัดหนองบัว และ กลาง หมู่บ้าน โดยเรือนนี้ เป็นเรือนนุรักษ์ ที่สร้างขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2547 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็น เรือนนุรักษ์ ทางวัฒนธรรมไทลื้อ ของชุมชน บ้านหนองบัว ที่สืบมาแต่ เมืองสิบสองปันนา เมืองล่า โดยมีหลักฐานการย้ายและตั้งถิ่นฐานเป็นสมุดข่อย ที่เก็บรักษาไว้ในวัดหนองบัว

การปลูกสร้างเรือนนุรักษ์ไทลื้อ ในวัดหนองบัว ของบ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา โดยการนำของ ผู้ใหญ่ แทน เทพเสน และ สล่า ในหมู่บ้าน รวมทั้งคนในชุมชน ที่เป็นกำลังสำคัญหลัก ในหมู่บ้านที่ช่วยกัน จัดหาทุน และ แรงงาน ในการปลูกเรือนไทลื้อ หลังนี้ ส่วนข้อมูลที่ใช้ในการปลูกเรือนนุรักษ์ นี้ แบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ รูปถ่ายโบราณสมัยอดีตในท้องถิ่น , ความจำของสล่า และ ผู้ใหญ่ตนเอง , รวมทั้ง การเดินทางศึกษาดูงานเป็นหมู่คณะ เพื่อไปดูเรือนไทลื้อ ที่เมืองเชียงรุ่ง ใน สิบสองปันนา โดยได้นำข้อมูลทั้ง 3 ส่วนนี้ ซึ่งประกอบด้วยหลักฐานในท้องถิ่น , องค์กรความรู้และภูมิปัญญาดั้งเดิมของผู้ในชุมชนที่มีจิตในการ อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้ง การกลับไปหาแหล่งที่มาต้นต่อ ของรูปแบบเรือน ไทลื้อจึงได้นำมาปลูกสร้างเรือนนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว ในวัดหนองบัว

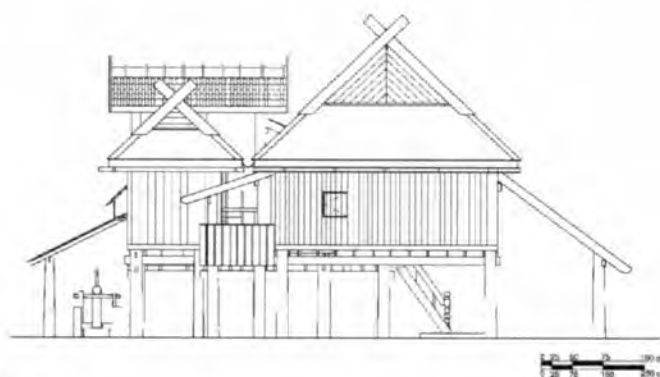
เรือนนุรักษ์ไทลื้อ ในวัดหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน นี้ เป็นเรือนนุรักษ์ที่สร้างขึ้นโดยชุมชน และ ผู้นำชุมชน รวมทั้ง สล่า ที่ปลูกเรือนไทลื้อ ด้วยไม้ที่ซื้อจากบ้านไทลื้อ เก่า จาก บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน ซึ่งเป็น ชุมชนไทลื้อ ที่มีชื่อเสียงในการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม อีกแห่งหนึ่ง ของ จังหวัดน่าน และ ทุนในการปลูกเรือนนุรักษ์แห่งนี้ ในปี พ.ศ. 2547 จำนวนเงินทั้งสิ้น 100,000 บาท

เรือนนุรักษ์ ไทลื้อ ในวัดหนองบัว เป็นเรือนเครื่องสับ หลังคามุงแบบเกล็ดไม้ ในส่วนเรือน และในส่วนเสาข้าว มุงด้วยดินขอ และไม้ที่ปลูกเรือน เป็นไม้ประดู่ ลักษณะเรือนเป็นเรือนยกใต้ถุนสูง โดยตัวเสาข้าวแยกออกจากเรือน และมีความสูงใต้ถุนที่สูงกว่าตัวเรือน พื้นที่ภายในเรือนนุรักษ์ประกอบด้วย ชานแดด,ชาน,ชานเรือน,ฮ้างน้ำ,หอคำ,ค่อมหรือคอกแหลม,แม่เตาไฟ,เรือนนอน ,เส้าข้าว,ชานน้อยหลังเรือน โครงสร้างเป็นระบบเสาและคาน โดยการก่อสร้างเป็นการ บาก โครงสร้าง ส่วนเสาเป็นการเจาะรู ส่วนเครื่องบนหลังคา ตั้งแต่คานขึ้นไปโครงสร้างไม้ตามนอน เจาะรูเข้ากับสลักหัวเสา เพื่อเป็นการยึดโครงสร้างเสาคาน ของเรือนให้เข้าที่แล้วจึงประกอบฝาเรือน

ภาพที่ 3.23 แสดงผังพื้น , รูปตัด เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (เรือนอนุรักษ์ภายในวัดหนองบัว)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

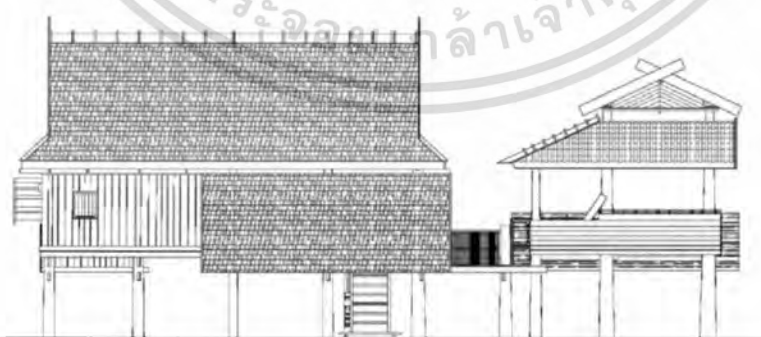
รูปด้าน ก.

รูปด้าน ข.

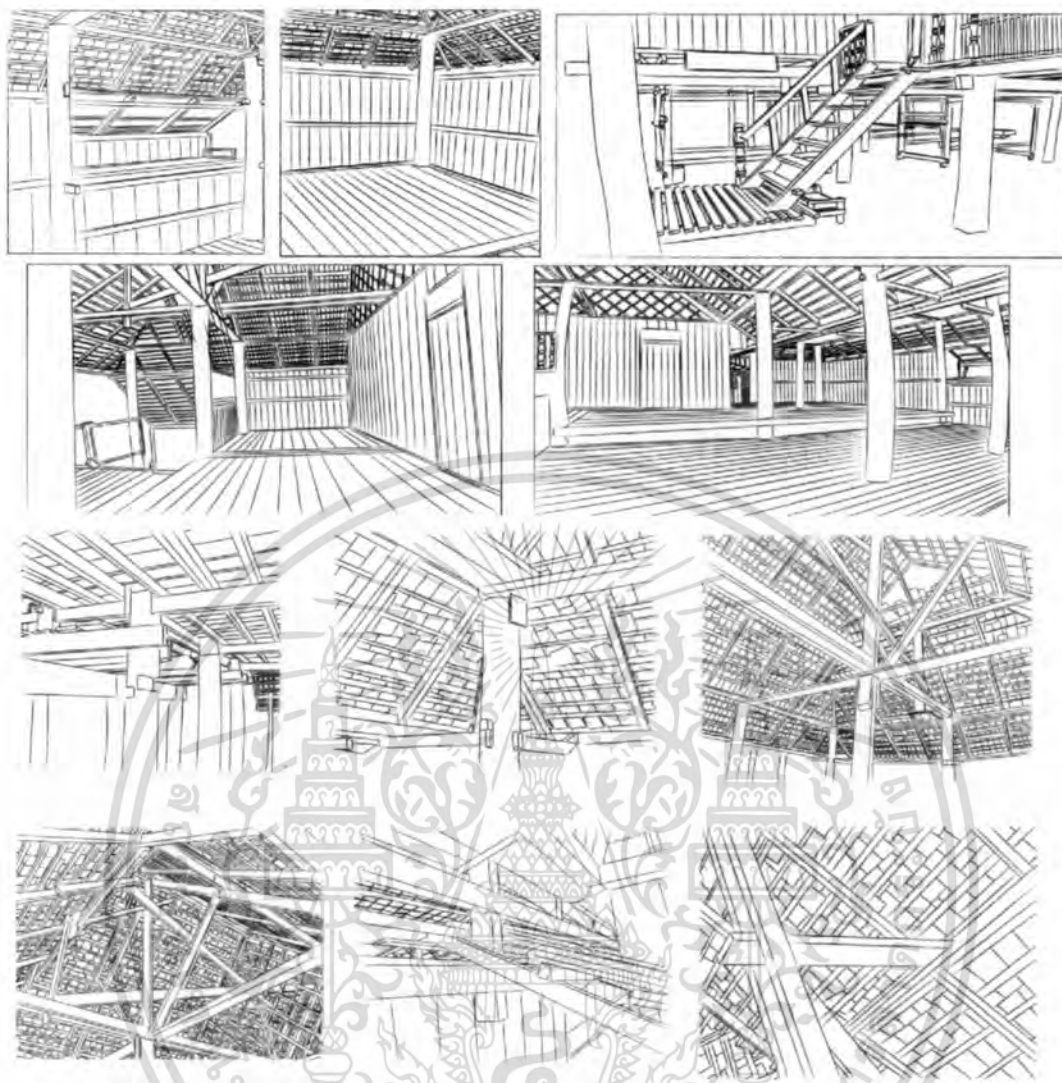
รูปด้าน ค.

รูปด้าน ง.

ภาพที่ 3.24 แสดงรูปด้านของเรือนอนุรักษ์ ไม้ลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา ที่ตั้งอยู่ใน
วัดหนองบัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.25 แสดงภาพลายเส้น ในเรือนและส่วนโครงสร้างรวมถึงรายละเอียดของการเข้าไม้ของเรือนอนุรักษ์ที่เหลือ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา เรือนในวัดหนองบัว (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา , น.ส. วาสนี ชมโฉม , น.ส. นันทวัน แก้วเฟือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

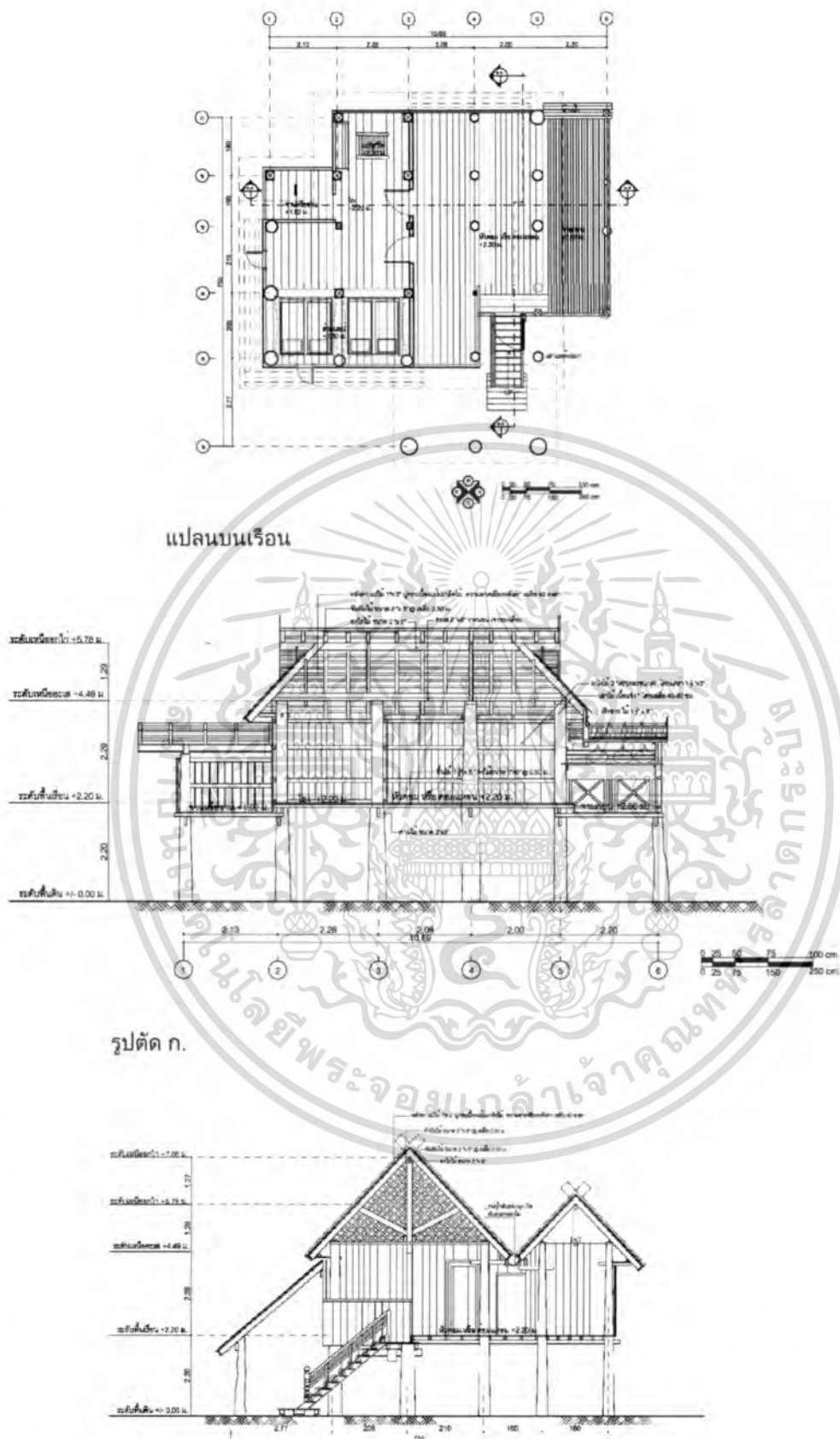
ภาพที่ 3.26 แสดงรูปร่างนอก ,ภายใน และ ส่วนโครงสร้าง ของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (เรือนภายในวัดหนองบัว)

3.6.1.3. ลักษณะ เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (โฮมสเตย์ ในหมู่บ้าน)

เรือนพักอาศัยและอนุรักษ์ ไทลื้อ ภายในหมู่บ้าน บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ตั้งอยู่กลางชุมชน เรือนพักอาศัยและอนุรักษ์ไทลื้อนี้ เป็นเรือนที่ปลูกสร้างหลัง เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ในวัดหนองบัว เพียงไม่นาน โดยงบประมาณที่ใช้ ประมาณ 100,000 บาท โดยไม้ที่ใช้ปลูกสร้าง เป็นไม้ที่ซื้อจาก เรือนไทลื้อ เก่าที่บ้านดอนมูล ส่วนแรงงานและสลา โดยคนในชุมชนบ้านหนองบัว

โดยวัตถุประสงค์ของเรือนหลังนี้ปลูกสร้างเพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ไทลื้อ ทางสถาปัตยกรรม แล้ว ยังเป็นเรือนพักอาศัย สำหรับแขกผู้มาเยือนและอยากพักอาศัยในบรรยากาศแบบไทลื้อ โดยชุมชนจะคอยช่วยเหลือ ทั้งเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมถึง อาหาร เรือนหลังนี้มีห้องน้ำ แยกออกจากเรือน โครงสร้างเป็นเรือนเครื่องสับ โครงสร้างไม้ เสาและคานเป็นการเจาะรูไม้เพื่อสอดโครงสร้าง ส่วนโครงสร้างบน วางคานนอนแล้วเจาะรูคานเพื่อยึดสลักหัวเสา ตั้งตีตรงพร้อมไม้ค้ำตั้ง วางอกไก่และจันทัน ระยะเฉลี่ยประมาณ 0.50 ม. มุงหลังคาด้วยแป้นเกล็ด

พื้นที่ภายในเรือนประกอบด้วย ส่วน ชานแดด,ชานเรือน,ค่อมหรือคอกแหลม,หอค้า,ส่วนแม่เตาไฟ,ชานน้อยและส่วนนอน

ภาพที่ 3.27 แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ (โฮมสเตย์) บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปด้าน ก.

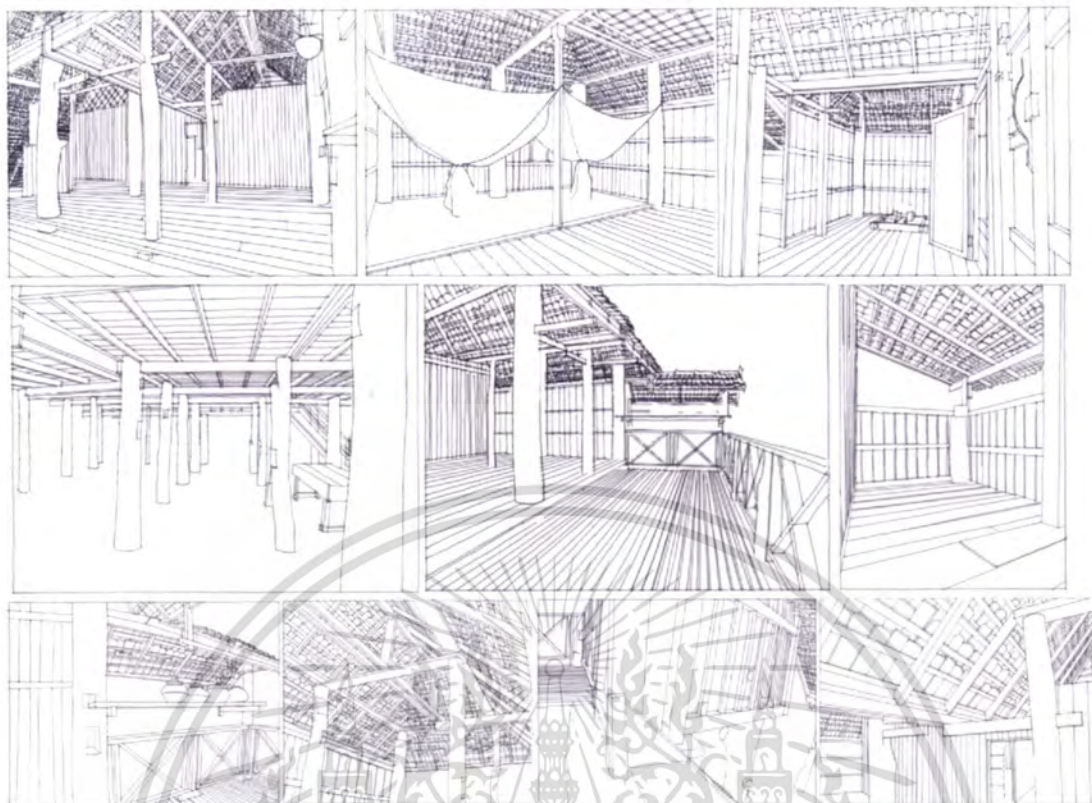
รูปด้าน ข.

รูปด้าน ค.

ภาพที่ 3.28 แสดงรูปด้านเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ (โฮมสเตย์) บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.29 แสดงภาพลายเส้น ในเรือนและส่วนโครงสร้างรวมถึงรายละเอียดของการเข้าไม้ของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา เรือนโฮมสเตย์ (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา , น.ส. วาสนี ชมโฉม , น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

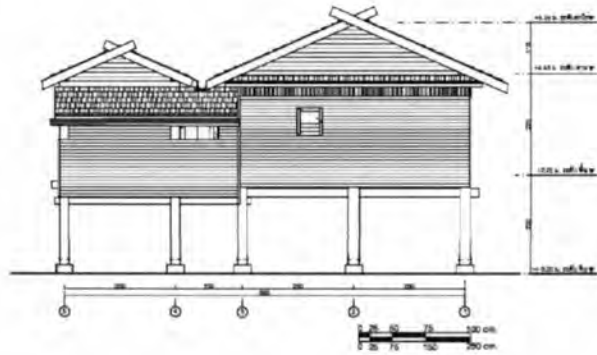

ภาพที่ 3.30 แสดงรูปรภายนอก , ภายใน และ ส่วนโครงสร้าง ของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (เรือนโฮมสเตย์)

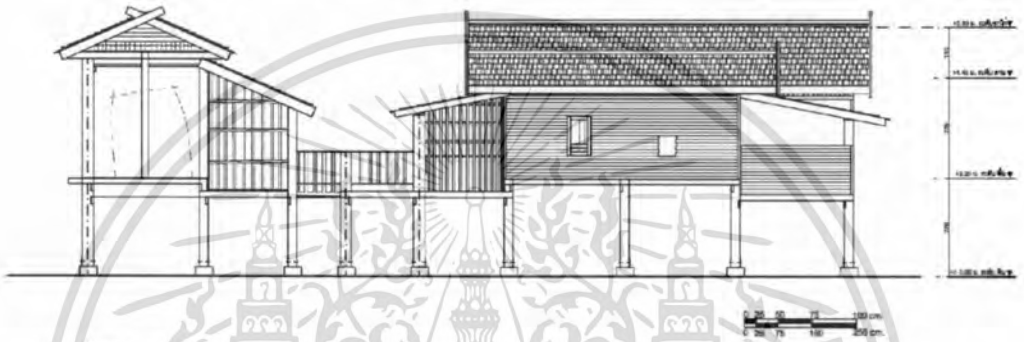
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.6.1.4. ลักษณะ เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน (วัดร้องแง)

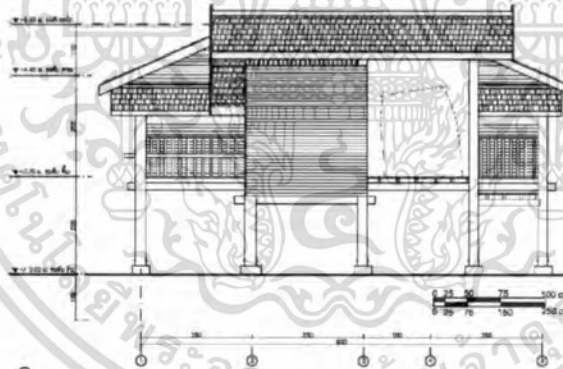
เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน ตั้งอยู่ที่ ทางหลวงหมายเลข 1256 มุ่งหน้า สู่ต๋อยภูคา อยู่ตรงข้ามวัดร้องแง เรือนอนุรักษ์แห่งนี้ สร้างขึ้นโดยชุมชนชาวไทลื้อ บ้านร้องแง และ สล่า (ช่างพื้นบ้านไทลื้อ) ทอง เนตรทิพย์ จากการสัมภาษณ์ เมื่อ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2553 ลุงทอง เนตรทิพย์ เล่าให้ฟังว่า เรือนอนุรักษ์แห่งนี้ สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการอนุรักษ์ เรือนไทลื้อ ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา โดยให้เรือนไทลื้อนี้ มี ขนาด 3 ห้อง โดยมีความกว้าง ห้องละ 5 ศอก ใช้ไม้จากโรงเรียน เก่าที่ทำการรื้อถอน โดยใช้ ช่าง (สล่า) จำนวน 4-5 คน ไม้ที่ใช้ในการก่อสร้างส่วนใหญ่เป็นไม้เนื้อแข็งประเภท ไม้จำปี, ไม้มะค่า และไม้ตะเคียน ซึ่งในอดีตหาได้ง่ายตามท้องถิ่น จึงเป็นวัสดุที่นิยมนำมาใช้ในการสร้างเรือน ไทลื้อในอดีต แต่ปัจจุบันไม้หายาก จึงอาศัยซื้อไม้เก่าจากการรื้อถอน โรงเรียน ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการก่อสร้างเรือน ไทลื้อในอดีต เนื่องจากไม่มีการใช้ไฟฟ้า จึงใช้เครื่องมือ ช่างไม้ที่ไม่พึ่งพาไฟฟ้า เช่น กบไสไม้ประเภทต่างๆ, เลื่อย, ค้อน เป็นต้น เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร้องแง แห่งนี้ ได้ปลูกสร้างโดยแบ่งพื้นที่ เป็นส่วนต่างๆ ได้แก่ งานนอกหรือชานนอก , งานเรือน หรือ ชานในเรือน , ค่อม คือส่วนที่เชื่อมต่อระหว่างบันได กับ ชานเรือน , งานน้อยหรือ ชานน้อยด้านหลังเรือน ซึ่งใช้เป็นพื้นที่ ซักถ่าย ในตอนกลางคืน , ส่วนเตาไฟ หรือ ครัว อยู่ในภายในตัวเรือน , ส่วน ฮ้างน้ำ หรือ หิ้งวางภาชนะใส่น้ำเพื่อดื่มกิน , ส่วนนอน ซึ่งเรือนนี้ เหมาะสำหรับครอบครัว ประมาณ 7-8 คน และ เล้าข้าว หรือ ยุ้งข้าว ซึ่งเป็นแบบเปิด เรือนยกสูง จาก เรือนบ้านและ เสริมโครงสร้างเพื่อรับน้ำหนัก เป็นพิเศษ อีกทั้งยังเป็นที่เกิดอุปกรณ์ทางการเกษตร โครงสร้าง เดิมส่วนใหญ่เป็นไม้ โดย การก่อสร้างเป็นการเข้าเตื่อย ทั้ง ในส่วน เสา และ คาน เป็นแบบเจาะรู ส่วนโครงสร้าง ซื่อ,อะเส นียมวางตามนอน และเจาะรูเข้าเตื่อย เพื่อใช้ล๊อคโครงสร้าง ตอนขึ้นโครงสร้างตอนปลูกเรือน หลังคาเป็นสร้างจั่ว 2 จั่ว มีรางน้ำอยู่ภายในเรือน และมีหลังคาคลุมชานเรือน ทั้งในส่วน ชานเรือนและชานน้อย ด้านหลังเรือน ประวัติ ทอง เนตรทิพย์ ผู้ปลูกเรือน อนุรักษ์ และ อดีตผู้ใหญ่บ้าน ได้ทำงานก่อสร้างเรือน ไทลื้อ โดยเป็นผู้ช่วย สล่า จนกระทั่งอายุ 30 ปี จึงได้เป็น สล่า ปลูกเรือนไทลื้อ จนกระทั่งอายุ 83 ปี ได้ปลูกเรือน มากกว่า 100 หลัง จนกระทั่งปัจจุบัน เทคโนโลยี และ วัฒนธรรม สมัยใหม่เข้ามาสู่ชุมชน ส่งผลให้ เรือนไทลื้อในอดีตได้ถูกรื้อถอนออกไปทีละหลัง จนปัจจุบัน ไม่เหลือให้ดู และ ทำการศึกษา ทำให้ ลุง ทอง เนตรทิพย์และชุมชนไทลื้อ บ้านร้องแง ได้จัดช่วยกัน สร้างเรือนอนุรักษ์แห่งนี้ขึ้นมา เพื่อการอนุรักษ์ และศึกษา ปัจจุบัน สล่า ทอง เนตรทิพย์ ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคชราใน ปลายปี พ.ศ. 2553 ด้วย วัย 83 ปี

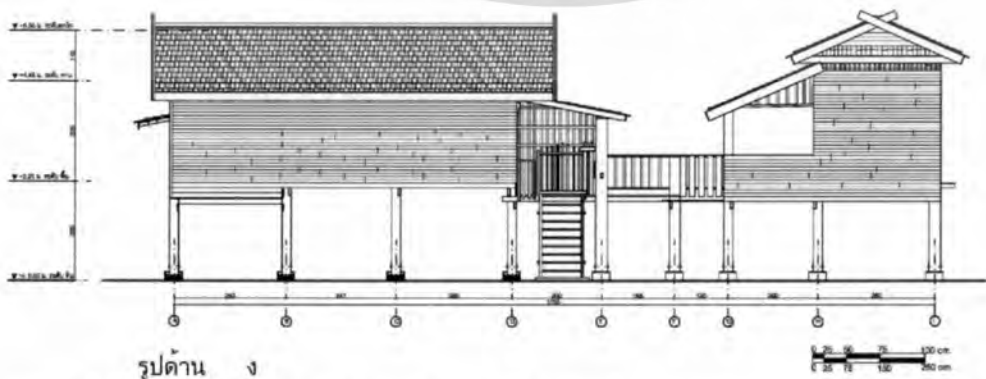
รูปด้าน ก

รูปด้าน ข

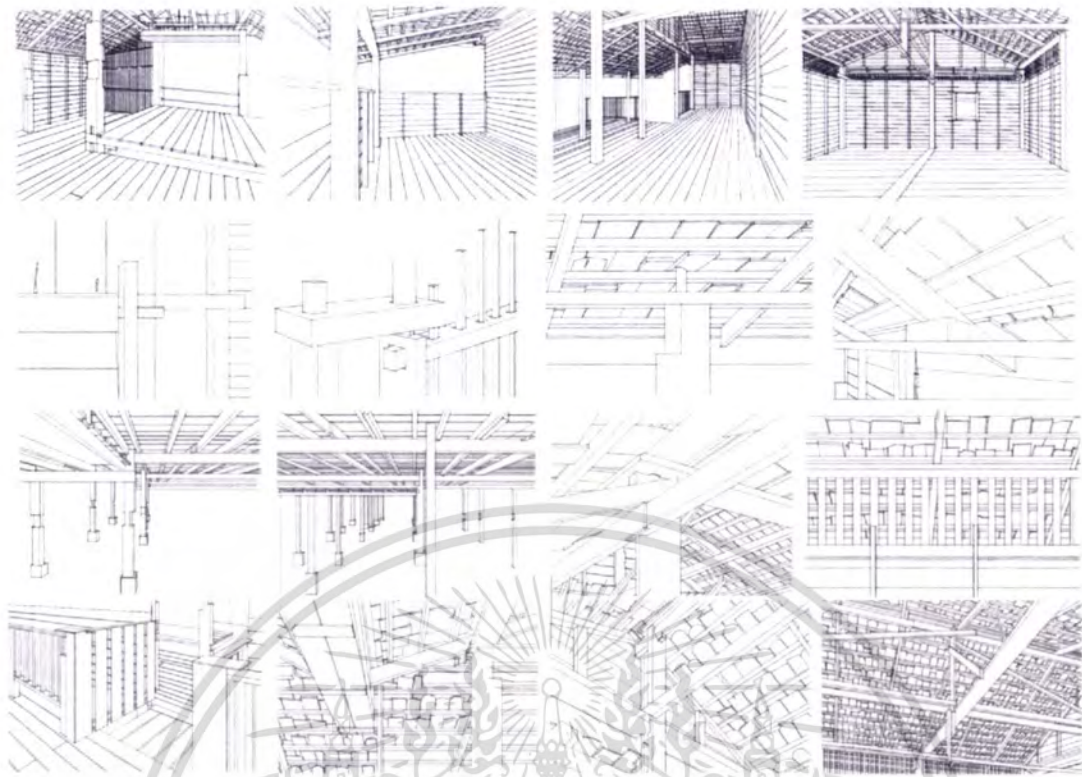
รูปด้าน ค

รูปด้าน ง

ภาพที่ 3.32 แสดงรูปด้าน เรือนนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร่องแกง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.33 แสดงลายเส้น เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน
(ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา , น.ส. วาสนิณี ชมโฉม , น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

ภาพที่ 3.34 แสดงรูปถ่าย เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน

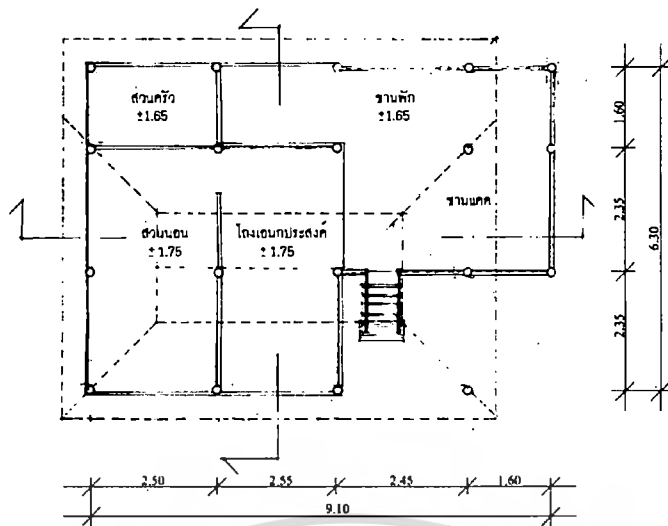
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.6.1.5. ลักษณะ เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง น่าน

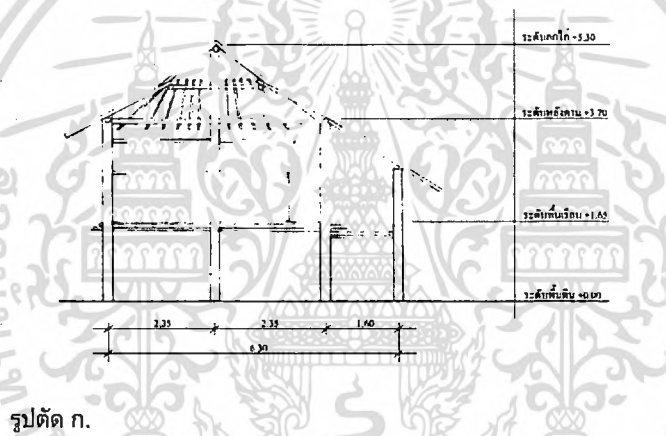
เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ ตั้งอยู่ที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน สร้างโดย อ.สมเจตน์ วิมลเกษม และ สล่า จากชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ไทลื้อ ซึ่งหาได้ยาก เรือนไทลื้อในอดีต เมื่อชาวไทลื้อได้ย้ายมาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดน่าน นั้น แต่เดิมส่วนมากจะสร้างเป็นเรือนลักษณะเรือนเครื่องผูก จนกระทั่งมีการตั้งรกรากที่มั่นคง และไม่ย้ายถิ่นฐาน จึงได้มีการขยายขยาย การตั้งถิ่นฐาน จากเรือนเครื่องผูกเป็นเรือนเครื่องสับ และในปัจจุบัน เรือนพักอาศัย อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทลื้อ ได้เปลี่ยนแปลงไป จึงได้ จัดสร้างเรือนไทลื้อ ที่เป็นลักษณะเรือนเครื่องผูกไว้ ณ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จังหวัดน่าน

ลักษณะโครงสร้างและลักษณะเรือนภายนอก โดยโครงสร้างเรือนเป็นเรือนเครื่องผูก ใช้ไม้ไผ่ และ ตอก รวมทั้งหวายในการ ผูกมัด และด้วยการวางโครงสร้างด้วยการ เจาะช่องสอดโครงสร้างหลักของเรือน ได้แก่ เสาและคาน ของเรือน และผูกตงไม้ไผ่ไว้กับคาน วางด้วยไม้ไผ่ทาบเปลือกแบน เป็นพื้น ส่วนโครงสร้างหลังคา ในส่วน อะเส และ ซื่อ นั้นใช้การเจาะรูเป็นเดือยสอดโครงสร้างตามแบบ ลักษณะโครงสร้างของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ หลังคามุงด้วยหญ้าคา ลักษณะภายนอกเรือนเป็น หลังคาทรงจั่ว และคลุมพื้นที่เรือน ในลักษณะคล้ายหลังคาทรงปั้นหย่า เป็นเรือน ยกพื้นใต้ถุนสูง

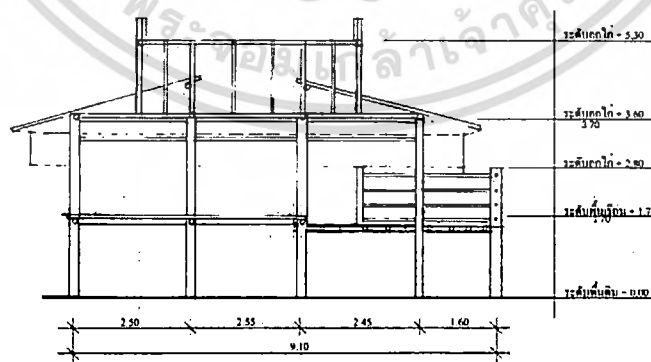
ลักษณะการแบ่งพื้นที่ภายในเรือน พื้นที่ภายในเรือน เป็นเรือนที่มีทางขึ้นทางเดียว และประกอบด้วยพื้นที่ส่วนต่างๆ ได้แก่ ขานแดด,ขานเรือน และ ค่อม รวมถึง ส่วนนอน และ ครัวหรือแม่เตาไฟ

แปลนบนเรือน

รูปตัด ก.

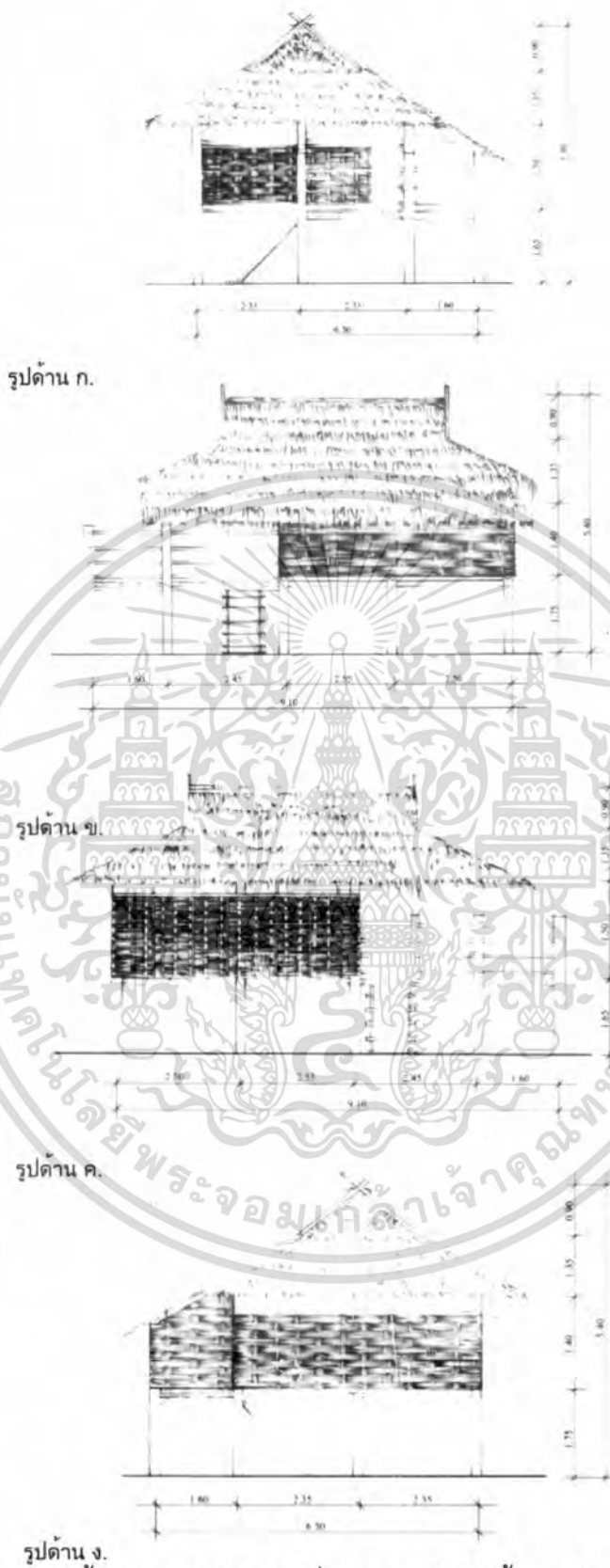
รูปตัด ข.

ภาพที่ 3.35

แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนเครื่องผูก อนุรักษ์ที่เหลือ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.

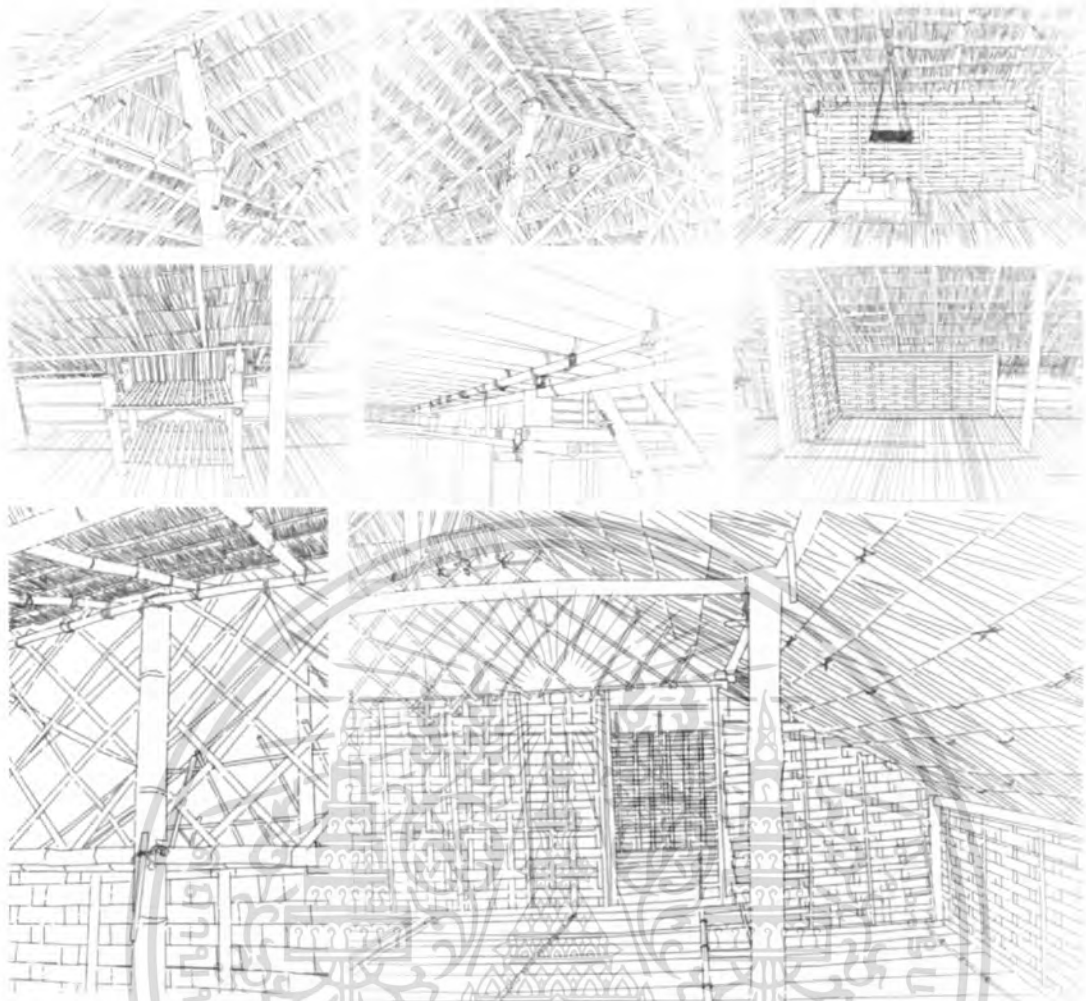
เมือง จ.น่าน (ลายเส้นโดย น.ส.เจนจิรา วรชิตา , น.ส.เบญจระนุช ลูกแป้น , นาย ฤทธิ มังกร มนตรโพธิ์ , นาย ศุภพงษ์ ศาสตร์สง่า , นาย อธิราชฤทธิ์ ราชปรีชา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.36 แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนเครื่องผูก อนุรักษ์ไทยลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน (ลายเส้นโดย น.ส.เจนจิรา วรชีนา ,น.ส.เบญจะนุช ลูกแป้น ,นาย ฤทธิ มังกร มนตรโพธิ์ ,นาย ศุภพงษ์ ศาสตร์สง่า ,นาย อธิราชฤทธิ์ ราชปรีชา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.37 แสดงภาพลายเส้น ของ อนุรักษ์ศิลป์ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสนี ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.38 แสดงภาพถ่ายส่วน รูปด้าน,โครงสร้าง,สภาพแวดล้อมภายใน,และรายละเอียดทาง
โครงสร้าง ของ อนุรักษ์ไทลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน

3.6.2.การศึกษากลุ่มตัวอย่างเรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน

3.6.2.1. การศึกษากลุ่มตัวอย่างเรือนพักอาศัย ไทลื้อ ในชุมชน อำเภอ ปัว จ.น่าน

- เรือนพักอาศัย แม่สุ ชัยมงคล เลขที่ 11 หมู่7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน

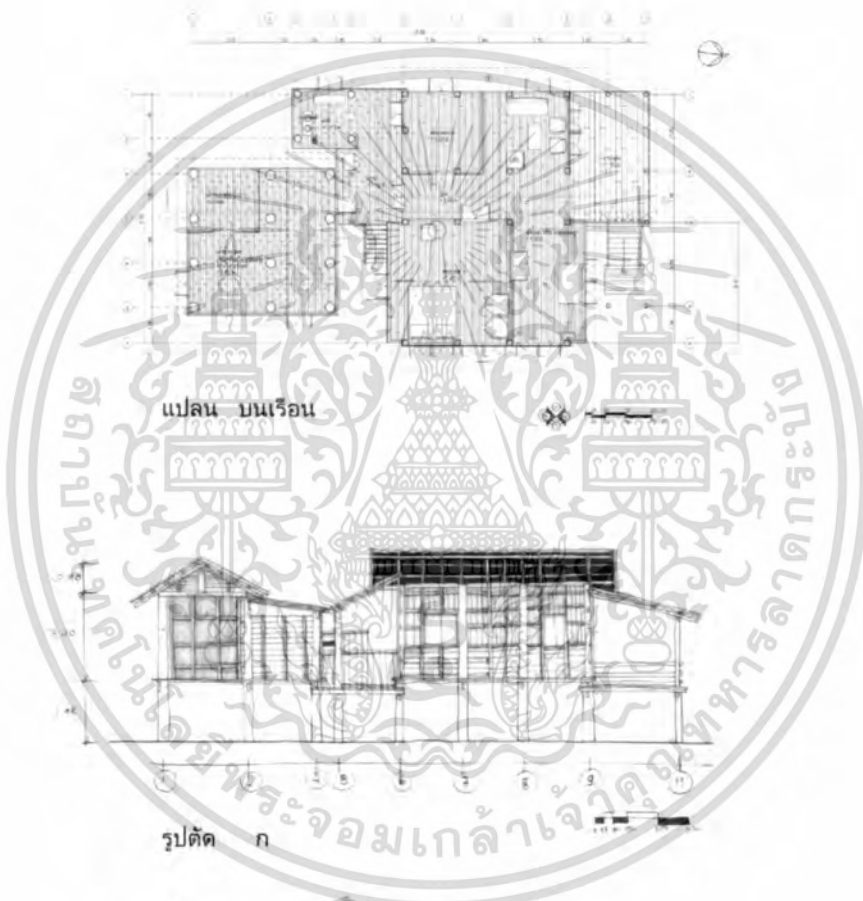
พักอาศัยนี้ ปลูกสร้างขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2518 อดิที่อยู่อาศัย กัน 4 คน ปัจจุบัน เหลือ แม่สุ คนเดียวลักษณะโครงสร้างเป็นเรือนยกสูง เป็นเรือนเครื่องสับ เสาส่วนใต้ถุนเป็น ค.ส.ล. ต่อด้วย โครงสร้างไม้ ไม้ที่ใช้เป็นส่วนใหญ่เป็นไม้เต็ง และ ไม้เนื้อแข็ง หลังคาเป็นสังกะสี ซึ่งแต่เดิม ระบบ โครงสร้างเป็นแบบเสาและคาน ลักษณะเข้าเตี้ย โครงสร้างส่วนบน เป็นการวางโครงไม้ตามตั้ง ระบบการก่อสร้างเป็นการก่อสร้างในพื้นที่โดยเครื่องมือช่าง และ สล่า ในพื้นที่ (พ่อทอง เนตร ทิพย์) โดยสามีเป็นคนช่วยลงมือลงแรง

ลักษณะพื้นที่เรือน เป็นเรือนที่แบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน และมีบันไดขึ้น 2 ทาง ส่วนที่หนึ่ง คือ ส่วนใต้ถุนเรือน เป็น ลานดินไว้สำหรับพักผ่อน และ ทอผ้า และเป็นที่พักไม้ไว้สำหรับซ่อมบำรุง เรือนและเป็นฝืน ส่วนที่2เป็นส่วนพักอาศัย มีพื้นที่ ส่วนชาน,หอคำ,ชานเรือน,ส่วนนอน2ห้อง พื้นที่ ส่วนที่ 3 เป็นส่วน เล้าข้าว,และแม่เตาไฟ,และบันไดทางขึ้นรอง รวมถึง ชาน ส่วนห้องน้ำ อยู่ นอก เรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แปลน เสา

รูปตัด ก

รูปตัด ข

ภาพที่ 3.39 แสดงแบบผังพื้น,รูปตัด เรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย แม่สุ ชัยมงคล เลขที่ 11 หมู่7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสิณี ชมโฉม ,น.ส.นันทวัน แก้วเผือก)

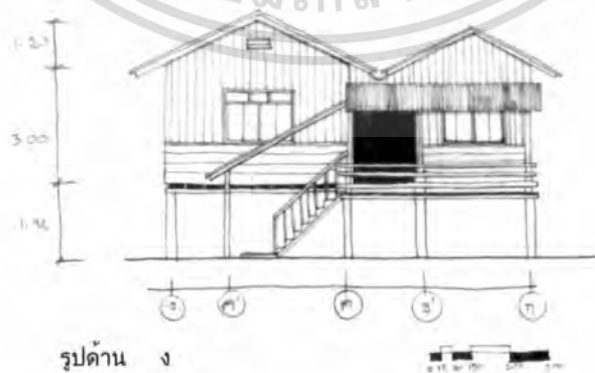
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปด้าน ก

รูปด้าน ข

รูปด้าน ง

ภาพที่ 3.40 แสดงรูปด้าน เรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย แม่สุ ชัยมงคล เลขที่ 11 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน (ลายเส้น โดยนายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสิณี ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.41 แสดงภาพถ่าย เรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย แม่สุ ชัยมงคล เลขที่ 11 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน (ลายเส้น โดยนายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสนีย์ ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

- เรือนพักอาศัย แม่ช้อย สารเทศ เลขที่ 5 หมู่ 3 บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว

เรือนพักอาศัยหลังนี้ เดิมทีเป็นของ พ่อพ่อแสงเทพ กับ แม่บุญ อดีตผู้ใหญ่บ้านมีลูกทั้งหมด 8 คน พ่อแสงกับ แม่บุญปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว บ้านหลังนี้จึงตกมาถึงแม่ช้อย สารเทศ อายุ 62 ปี มีบุตรสาวคนเล็ก บ้านไทลื้อหลังนี้สร้างมานานกว่า 60 ปี (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2553) และอยู่อาศัย จำนวน 8-10 คน อดีตมีอาชีพทำนา มีควายอยู่เป็นสิบๆ ตัว แต่ปัจจุบันไม่ได้ทำนาแล้ว ส่วนการสร้างเรือนนี้ ได้ใช้ไม้ที่เก็บไว้แต่เดิม และจากเรือนเก่า ผู้ปลูกสร้างเรือนนั้นสร้างโดย สล่า อูบ ซึ่งเป็นคนในบ้านท่าควาย เรือนหลังนี้เคยทำการย้ายที่ตั้ง เมื่อ 30 ปีที่แล้ว เนื่องจากการตัดถนน ทำให้ต้องขยับเรือนเข้ามา และแต่เดิมเรือนนี้ หลังคามุงแป้นเกล็ด,เสาเป็นไม้ทั้งหมด ปัจจุบัน เสาต่อม่อเป็นเสาปูน และ หลังคาเป็นสังกะสี และเดิมมีชานแดด ปัจจุบันได้ต่อเติมหลังคามาปิดส่วนชานแดด

ลักษณะโครงสร้างเป็นโครงสร้างระบบเสาและคาน เป็นเรือนยกพื้นสูง การต่อโครงสร้างทำด้วยการสับเข้าเดือย โครงสร้างเดิมมีร่องรอยของการเจาะรูเดือย แต่โครงสร้างปัจจุบันเป็นการสับบากเดือย และ บังใบ โครงสร้างเสาตอนล่างเป็นปูน แต่เดิมเป็นไม้ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการย้ายตำแหน่งการวางเรือน อันเนื่องจากการตัดถนนผ่าน ตัวเรือนเป็นเสาไม้,คาน,ตง,พื้นเป็นไม้ และ โครงสร้างหลังคา ได้มีการปรับเปลี่ยน ระยะเวลา จากเดิมเป็นระแนงไม้ มุงด้วยแป้นเกล็ด ปัจจุบัน เป็นแป้ไม้ มุงด้วยสังกะสี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน ตัวเรือนแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนเรือนพักอาศัย และ ส่วนเล่าข้าวที่ยกตัวเรือนสูงกว่าตัวเรือนพักอาศัย โดยตัวเรือนส่วนพักอาศัยแต่เดิมเป็นเรือนใต้ถุนสูง และใช้พื้นที่ใต้ถุน ได้ แต่ปัจจุบันใต้ถุนต่ำอันเนื่องจากการทำถนน และ ถมที่ดินทำให้พื้นที่ใต้ถุนเรือนเตี้ย ใช้ได้เพียงแต่การเก็บข้าวของ ส่วนบนเรือน ประกอบด้วย ชาน, ฮ้างน้ำ, หอค้า, ส่วนห้องนอน 2 ห้อง, ค่อม, ครีวหรือแม่เตาไฟ และ เล้าข้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แปลนเสา

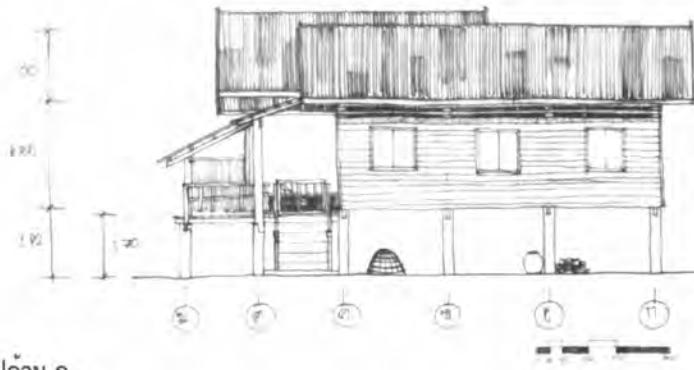

รูปตัด ข.

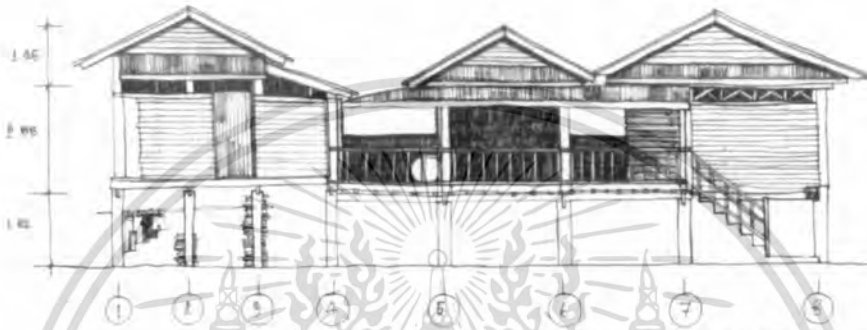
ภาพที่ 3.42

แสดงแบบผังพื้น, รูปตัด เรือนพักอาศัย แม่ช้อย สารเทศ เลขที่ 5 หมู่ 3 บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา , น.ส.วาสิณี ชมโฉม , น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

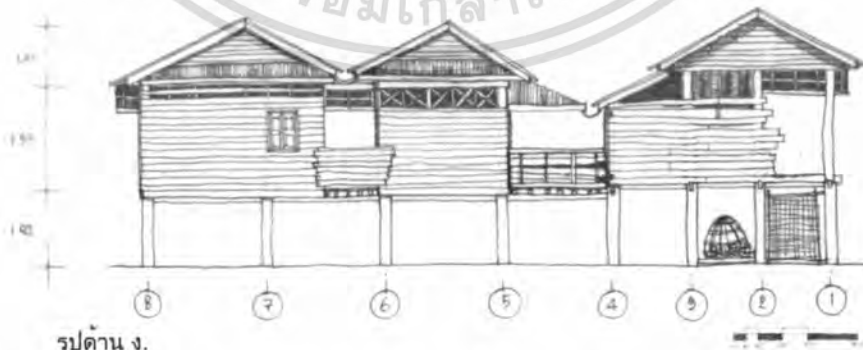
รูปด้าน ก.

รูปด้าน ข.

รูปด้าน ค.

รูปด้าน ง.

ภาพที่ 3.43 แสดงแบบรูปด้าน เรือนพักอาศัย แม่ช้อย สารเทศ เลขที่ 5 หมู่ 3 บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ป่า (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสิณี ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.44 แสดงภาพถ่าย เรือนพักอาศัย แม่ซ้อย สารเทศ เลขที่ 5 หมู่ 3 บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว

- เรือนพักอาศัย แม่ซิ่น วรรณภพ เลขที่ 38 หมู่ 3 ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว

เรือนพักอาศัย แม่ซิ่น วรรณภพ เลขที่ 38 หมู่ 3 ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว ปลุกสร้างมาเมื่อ พ.ศ. 2497 หรือ ประมาณ 56 ปีที่แล้ว เดิม แม่ซิ่น วรรณภพ กับ สามี่ เป็นคนเมืองน่าน ได้ย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากที่ ต.ไชยวัฒนา และ ทำนาทำไร่ เป็นที่นับถือของคนในท้องถิ่น เมื่อครั้งมาตั้งถิ่นฐาน ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว นี้ ได้ปลุกสร้างเรือน ด้วย สล่า ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นคน บ้านแหลม เป็นผู้จัดสร้าง โดยใช้ไม้ สักและไม้ เต็ง ในการปลุกสร้างเรือน โดยเรือนมีการปรับเปลี่ยนส่วนของหลังคา ซึ่งจากเดิมเป็นแป้นเกล็ด เป็น สังกะสี เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2550 โดยประมาณ

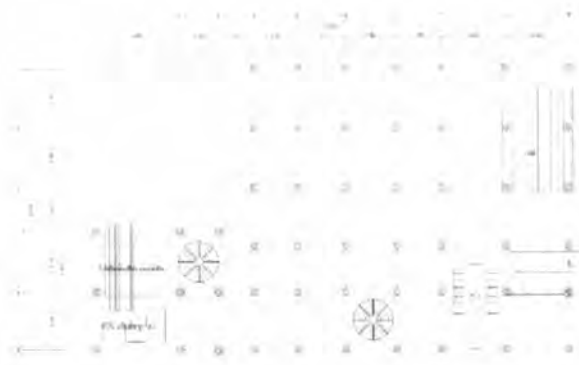
โครงสร้างเรือน เป็นเรือนเครื่องสับ ยกใต้ถุนสูง เสาตอนล่างเป็น ปูน มาแต่เดิม โดยทางสี เป็นสีขาวด้วย ต้นเมี้ยกนำผิวของมันมาผสมพรายที่นำมาจากแม่น้ำ จะได้ปูนสีขาว รูปทรงเรือน หลังคาทรงจั่ว มุงด้วยสังกะสี(เดิมมุงด้วยแป้นเกล็ด) ตัวเรือน ผนังไม้ตีซ้อนเกล็ด มีช่องลมตอนบน ผนัง ส่วนโครงสร้างภายในเป็นระบบเสาและคาน เข้าเต็ยด้วยการบากและบังใบ รวมถึง การเจาะรู เต็ย ลักษณะโครงสร้างส่วนเล้าข้าว คานหรือ อะเส และ ชื่อ วางโครงไม้ตามนอน เจาะช่องรัศหัว เสา โครงคร่าหลังคา แปวาระยะตามระแนงไม้เดิมที่เคยรับหลังคาแป้นเกล็ด

ลักษณะพื้นที่ภายในเรือน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนเล้าข้าว และ ส่วนตัวเรือน เรือน หลังนี้ มีทางขึ้น 2 ทาง ได้แก่ ทางเข้าส่วนหน้าบ้าน ถึง ขานเรือน และ ทางเข้าด้านหลัง ถึงขานน้อย ซึ่งติดกับ ครัว และ แม่เตาไฟ ซึ่ง ขานทั้งสองเชื่อมทางเดินถึงกัน โดยไม่ผ่านภายในเรือน ส่วน เล้า

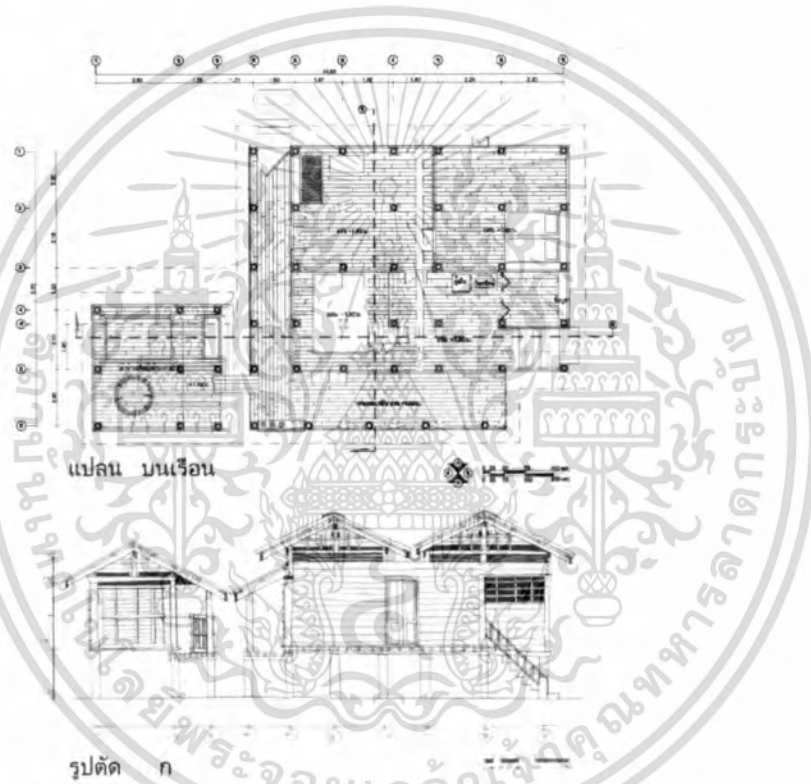
ข้าวยกพื้นสูง กว่าตัวเรือน พื้นที่ส่วนตัวเรือนบ้าน ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ได้แก่ ส่วนชานซึ่งปัจจุบันได้มีการปรับพื้นที่ให้เป็น ส่วนนอน ,ค่อม ,หอคำ,ฮ้างน้ำ,ห้องนอน 1 ห้อง ,ครัวหรือแม่เตาไฟ,ชานน้อย,บันไดรอง,เส้าข้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

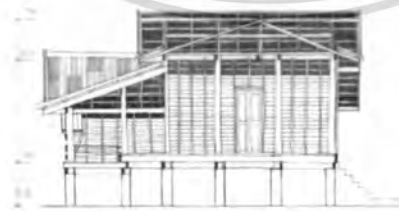

แปลน เสา

แปลน บนเรือน

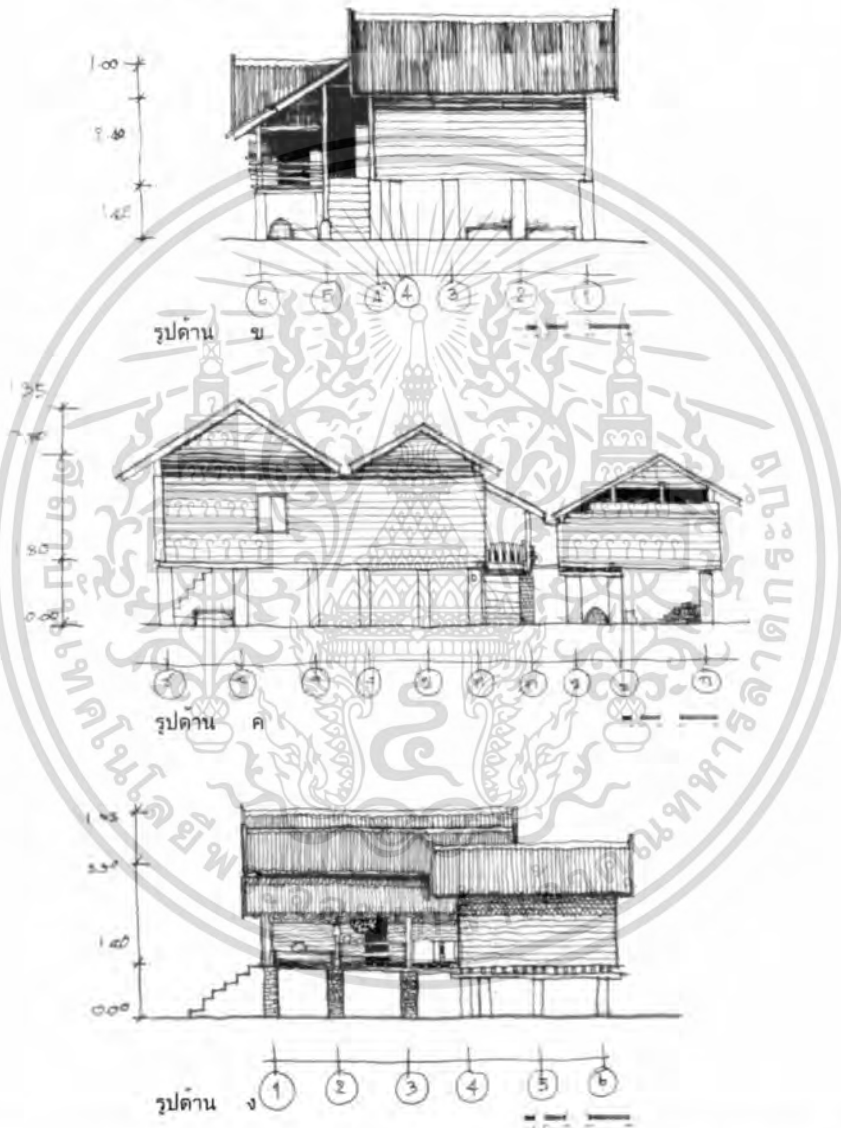
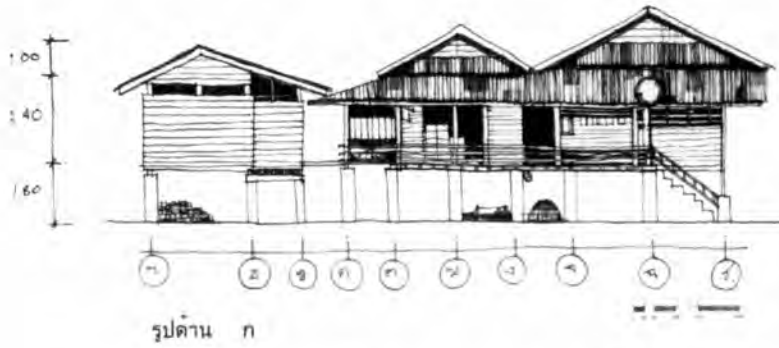
รูปตัด ก

รูปตัด ข

ภาพที่ 3.45 แสดงแบบผังพื้น,รูปตัด เรือนพักอาศัย แม่ชีน วรณภพ เลขที่ 38 หมู่ 3 ต.ไชย
พัฒนา อ.ปัว(ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสนี ชมโอม ,น.ส. นันทวัน แก้ว
เฟือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.46 แสดงแบบรูปด้าน เรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย แม่ชีน วรณภพ เลขที่ 38 หมู่ 3 ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสนีย์ ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

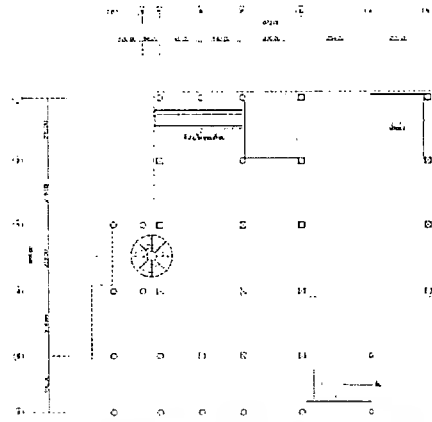
ภาพที่ 3.47 แสดงรูปถ่าย เรือนพักอาศัย แม่ชีน วรณภพ เลขที่ 38 หมู่ 3 ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว

- เรือนพักอาศัย นาย ศิลป์ เนตรทิพย์ เลขที่ 100 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว

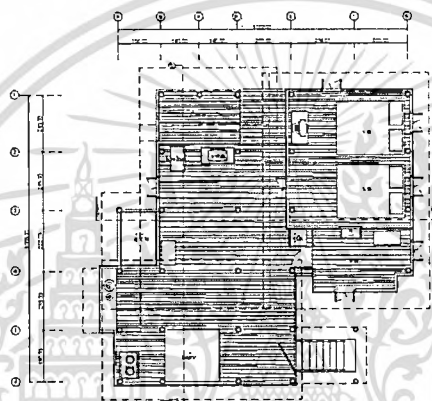
เรือนพักอาศัย พ่อศิลป์ เนตรทิพย์ เลขที่ 100 หมู่ 7 บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน สร้างขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2514 โดยสละในท้องถิ่น บ้านร่องแง มีอาชีพทำนา ปัจจุบันมีผู้อาศัยอยู่ในเรือนพักอาศัย จำนวน 3 คน ใช้เวลาสร้าง ในพื้นที่เป็นเวลา 3 วัน แต่ ใช้เวลาในการเตรียมโครงสร้าง ประมาณ 3 วัน เดิมเรือนหลังนี้ มุงหลังคาด้วยหญ้าคา และ ผนังเป็นหญ้าคา โดยเมื่ออยู่อาศัยไปได้มีการเก็บไม้ มาเรื่อยๆจนใช้ไม้ดังกล่าวในการ ตีผนัง โดยหลังคาปัจจุบันมุงด้วยสังกะสี เหตุเพราะกลัวไฟไหม้

โครงสร้าง เสาเดิมเป็นไม้ทั้งหมด มาเปลี่ยนเป็นเสาตอม่อปูนเพื่อความแข็งแรง แต่ตอนบนยังเป็นเสาไม้ ไม้ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นไม้ยาง และ ไม้เต็ง ระบบโครงสร้างเป็นเรือนเครื่องสับ หลังคาทรงจั่ว มีรางน้ำภายในเรือน ด้านหลังเรือนส่วนชานน้อย ยังพบเห็นการกันผนังด้วย ไม้ไผ่สานขัดแตะ และ มุงหลังคาด้วยหญ้า คาโครงสร้างตอนล่าง คานและตง เป็นแบบบังใบ ส่วนโครงสร้าง ช่อและอะเส เป็นการสับแบบบังใบ ยกเว้นส่วนตั้งและอกไก่เป็นแบบเจาะรูสอดโครงสร้าง ส่วนการวางไม้เป็นการวางตามตั้ง การวางแปเป็นการวางระยะห่างตามวัสดุมุงหลังคา

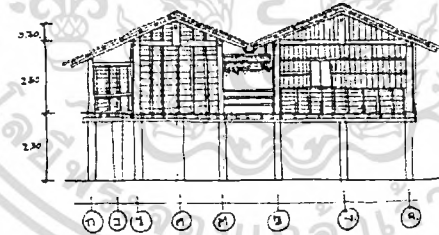
ลักษณะพื้นที่ภายในเรือน แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ เรือนส่วนพักอาศัย และ เล้าข้าว ซึ่งติดกับ ไม้ได้แยกออกจากกันอย่างชัดเจน แต่ส่วนเล้าข้าวมีการยกพื้นสูงกว่าตัวเรือนพักอาศัย ในส่วนเรือนพักอาศัยแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนต่างๆได้แก่ ส่วนชานแดด(ซึ่งปัจจุบันได้ทำหลังคาคลุม) ส่วนชาน,ค่อม,หอค้า,ฮ้างน้ำ,ห้องนอน 2 ห้อง และ ชานน้อย ด้านหลังเรือน ซึ่งไว้เก็บของ

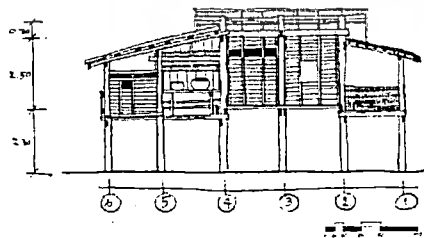
แปลน เสา

แปลน บนเรือน

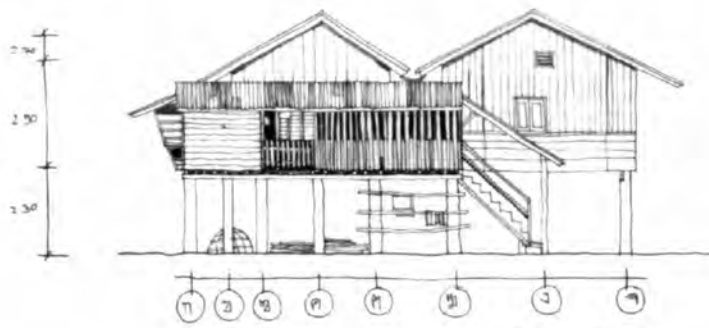
รูปตัด ก

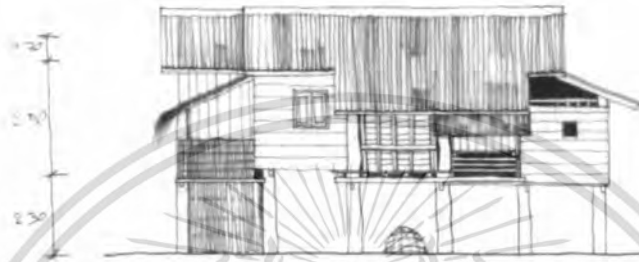
รูปตัด ข

ภาพที่ 3.48 แสดงแบบผังพื้น, รูปเรือนพักอาศัย นาย ศิลป์ เนตรทิพย์ เลขที่ 100 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสนีย์ ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

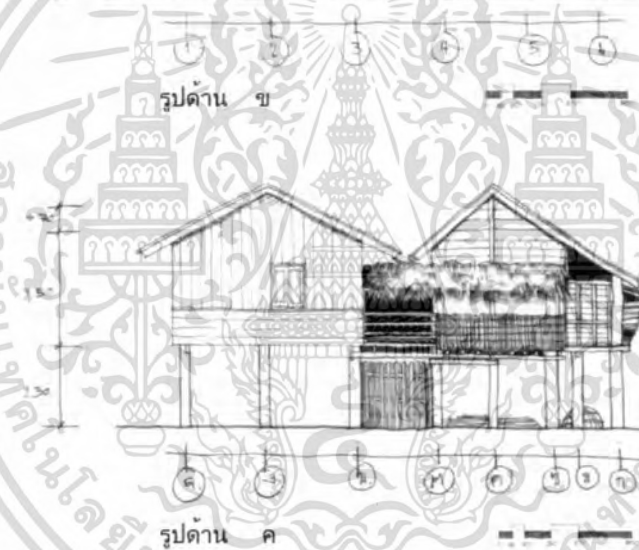
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

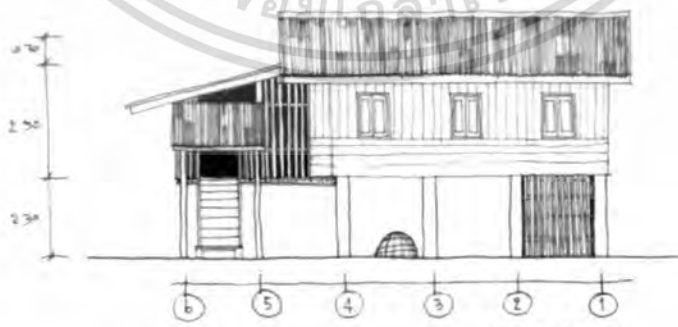
รูปด้าน ก

รูปด้าน ข

รูปด้าน ค

รูปด้าน ง

ภาพที่ 3.49 แสดงแบบรูปด้าน นาย ศิลป์ เนตรทิพย์ เลขที่ 100 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.บัว
(ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสนี ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.50 แสดงรูปถ่าย นาย ศิลป์ เนตรทิพย์ เลขที่ 100 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.บัว

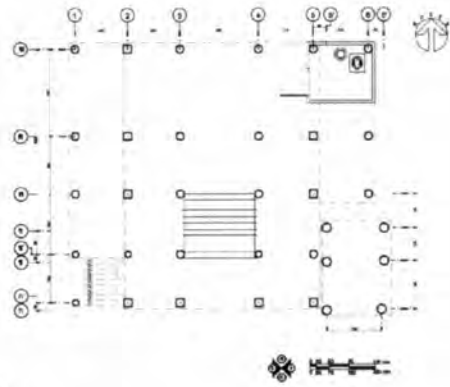
3.6.2.2. การศึกษากลุ่มตัวอย่างเรือนพักอาศัย ไม้ลื้อ ในชุมชน อำเภอ ท่าวังผา จ.น่าน

- เรือนพักอาศัย พ่อ ต้า ชัยมงคล เลขที่ 5 หมู่ 2 บ้าน ดอนมูล อ.ท่าวังผา

พ่อต้า ชัยมงคล อายุ 82 ปี บ้านเลขที่ 5 หมู่ 2 บ้านดอนมูล เป็นบ้านไม้ลื้ออีกหลังหนึ่งที่เก่าแก่ คุณพ่อ ต้า มีลูก 5 คน แต่ครอบครัวก็แยกย้ายกันไปตามที่ต่างๆ คุณพ่อ ต้า อยู่บ้านเพียงลำพัง บ้านหลังนี้สร้างมาแล้วกว่า 30 ปี โดยซื้อบ้านเก่า จากอำเภอ บัว ส่วนใหญ่เป็นไม้ เต็ง และ ไม้ยาง

ลักษณะโครงสร้างและลักษณะภายนอกเรือน ภายนอกเรือนเป็นเรือนยกพื้นสูง เป็นหลังคาทรงจั่ว 2 จั่ว โครงสร้างเรือนเป็นเรือนเครื่องสับ โครงสร้างไม้ ส่วนเสาคานเป็นการเจาะรูเดียว วางตงไม้ และ พื้นไม้ ส่วนโครงสร้างหลังคา อะเสและซื่อ เป็นแบบ เจาะรูเดียววางไม้ตามตั้ง โครงหลังคาแปรรับวัสดุมุงหลังคา เป็นสังกะสี ส่วนเล้าข้าวมีการเสริมโครงสร้าง ในส่วน คาน และ ตง พื้น

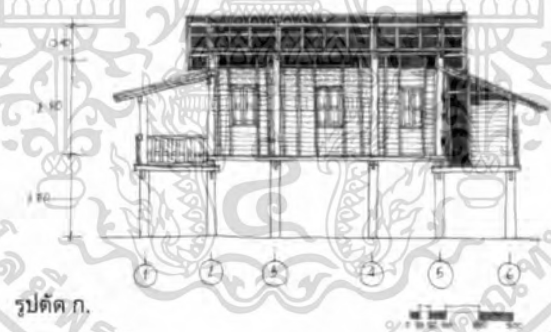
ลักษณะพื้นที่ภายในเรือน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนเล้าข้าว และส่วนพักอาศัย ในพื้นที่ส่วนพักอาศัยเป็นเรือนยกพื้นสูง ด้านหลังเป็นลานดิน ไว้นั่งเล่น และ ห้องน้ำ ส่วนบนเรือน แบ่งพื้นที่ต่างๆ ได้แก่ ชาน,ชานเรือน,ชานน้ำ,ส่วนห้องนอน 2 ห้อง และ ชานน้อย ครัว และ ห้องน้ำ ซึ่งเชื่อมกับ ส่วน เล้าข้าว

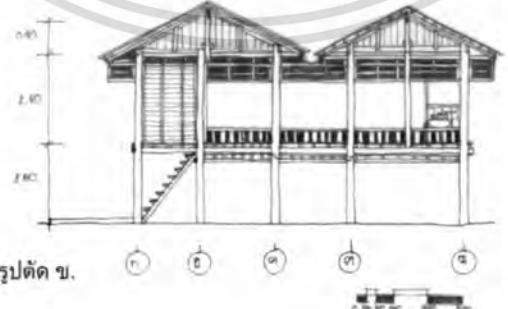
แปลนเสาเรือน

แปลนบนเรือน

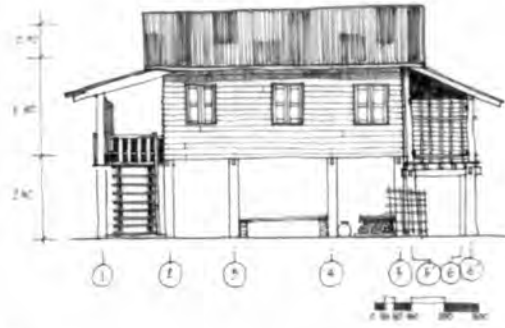
รูปตัด ก.

รูปตัด ข.

ภาพที่ 3.51 แสดงแบบผังพื้น,รูปตัด เรือนพักอาศัย อาศัย พ่อ ต้า ชัยมงคลเรือนพักอาศัย พ่อ ต้า ชัยมงคล เลขที่ 5 หมู่ 2 บ้าน ดอนมูล อ.ท่าวังผา (ลายเส้นโดย นายธนพล หนู มา ,น.ส.วาสิณี ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปด้าน ก.

รูปด้าน ง.

ภาพที่ 3.52 แสดงแบบรูปด้าน เรือนพักอาศัย อาศัย พ่อ ต้า ชัยมงคลในชุมชน (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสนีย์ ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

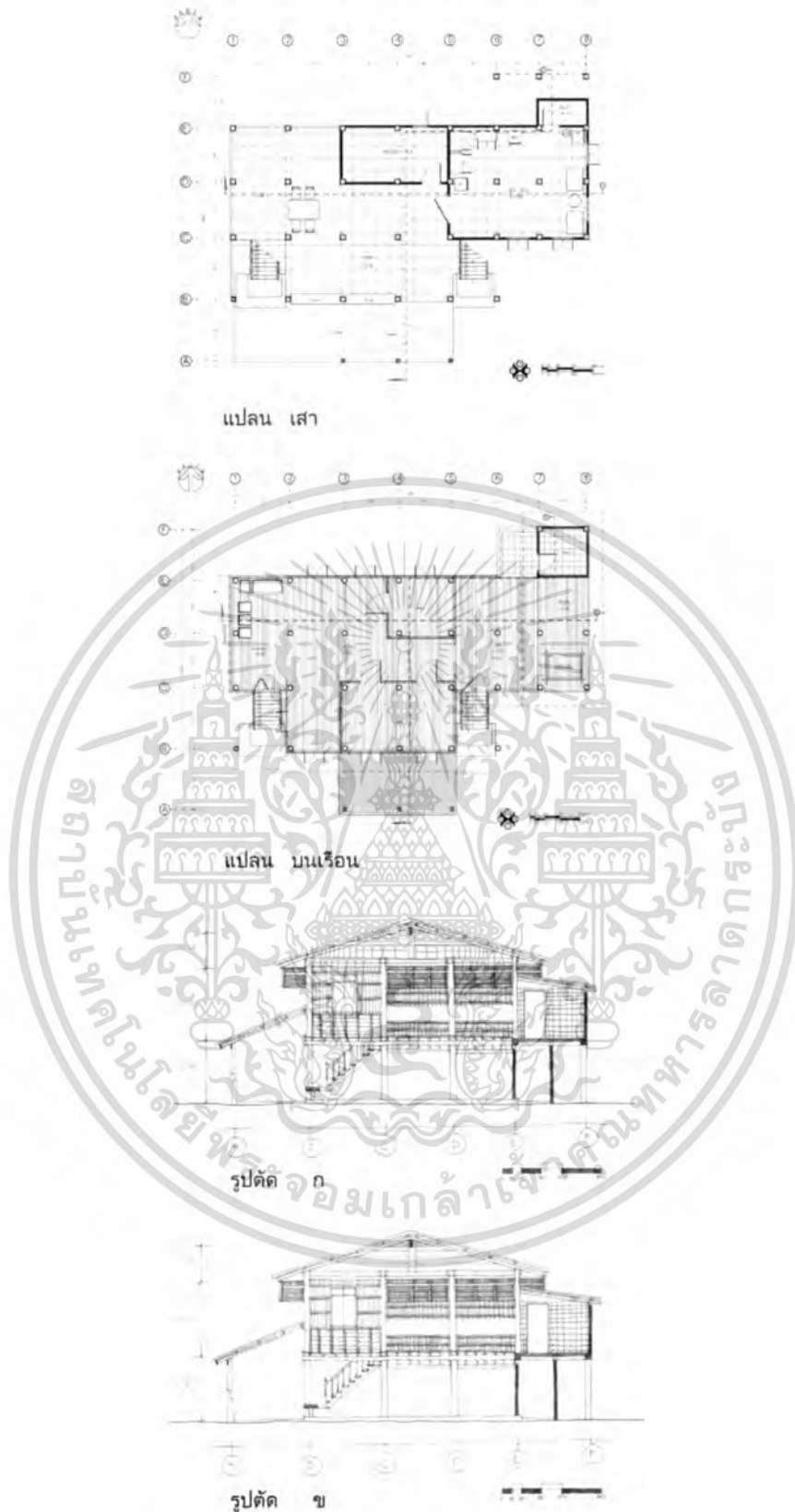
ภาพที่ 3.53 แสดงภาพถ่าย ตั้เรือนพักอาศัย อาศัย พ่อ ต้า ชัยมงคลในชุมชน

- เรือน พักอาศัย พ่อ แต่ง อุทธิยา เลขที่ 8 หมู่ 2 บ้าน ดอนมูล อ.ท่าวังผา

เรือนพักอาศัยไทลื้อ เรือนนี้ได้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2517 โดยอยู่อาศัยซึ่งมี พ่อของ พ่อแต่ง อุทธิยา เป็นผู้ปลูกสร้าง จนกระทั่ง เติบโต และแยกย้ายประกอบอาชีพ จนกระทั่ง น้องสาวผู้ทีอาศัยใน กรุงเทพฯ แต่งงานและ ให้งบประมาณมาเพื่อทำการปรับปรุง เรือนไทลื้อหลังนี้ ให้เป็นไปตามแบบสมัยใหม่ แต่ พ่อแต่ง ไม่นิยมที่จะปรับเรือนไปตามความเห็นของน้องสาว จึงได้ปรับเรือนเดิมซึ่งเป็นเรือนไทลื้อ ให้เป็นลักษณะเป็นเรือน 2 ชั้น โดยได้ปรับปรุงเมื่อ ปี พ.ศ. 2554

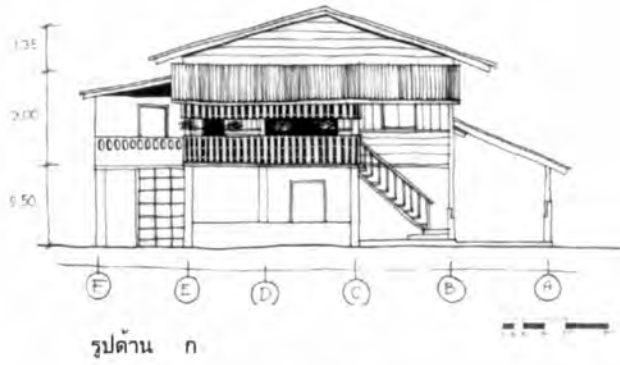
ลักษณะโครงสร้างของเรือนเป็น ครึ่งปูนครึ่งไม้ ตอนล่างเป็นปูน มีการก่ออิฐฉาบปูนในพื้นที่ ส่วนใต้ถุนเรือน และ มีการเทพื้นพร้อมปูกระเบื้อง ตอนล่างเป็นเสา ค.ส.ล. ตอนบนของเรือนชั้น สอง เป็นเสาไม้ และเป็นเรือนเครื่องสับ ด้วยการวางเข้าเดือยแบบบังใบ คานพื้น และ ตงพื้น และ พื้น เป็นไม้เต็ง และ ไม้ประดู่ ส่วนผนังเรือนกันด้วย ผนังโครงเคร่าไม้ และตีผนังไม้ ส่วนโครงหลังคาเป็นการสับเข้าเดือยแบบบังใบตามตั้ง และได้มีการทำฝ้าเพดานปิดไว้ ส่วนวัสดุผนังหลังคาเป็น กระเบื้องลอนเล็ก

ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนไทลื้อที่ถูกปรับปรุง เมื่อปี 2554 หลังนี้ เป็นเรือนหลังคาทรงจั่ว มีทางขึ้น 2 ทาง และ พื้นชั้นล่างส่วนโถง ประกอบด้วย จอดรถ,นั่งเล่น,ห้องเก็บของ,ครัว และ ห้องน้ำ ส่วนตอนบน บันไดทางขึ้น 2 ทาง โดยทางขึ้นหลัก ขึ้นไปสู่ ขาน,ขานเรือน มีพื้นที่ส่วน ค่อม และหอค้า ,ห้องนอน 2 ห้อง พร้อมโต๊ะวางคอมพิวเตอร์รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก, เรือนด้านหลังประกอบด้วย ขานน้อย ซึ่งมีบันไดทางขึ้นลง และ เป็นห้องน้ำ รวมถึง เล้าข้าว

ภาพที่ 3.54 แสดงแบบผังพื้น และ รูปตัด พักอาศัย พ่อ แต่ง อุทธิยา เลขที่ 8 หมู่ 2 บ้าน ดอนมูล อ.ท่าวังผา (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสนี ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.55 แสดงแบบรูปด้าน เรือน พักอาศัย พ่อ แต่ง อุทัยยา เลขที่ 8 หมู่ 2 บ้าน ดอนมูล อ.ท่าวังผา (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสนี ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเฟือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

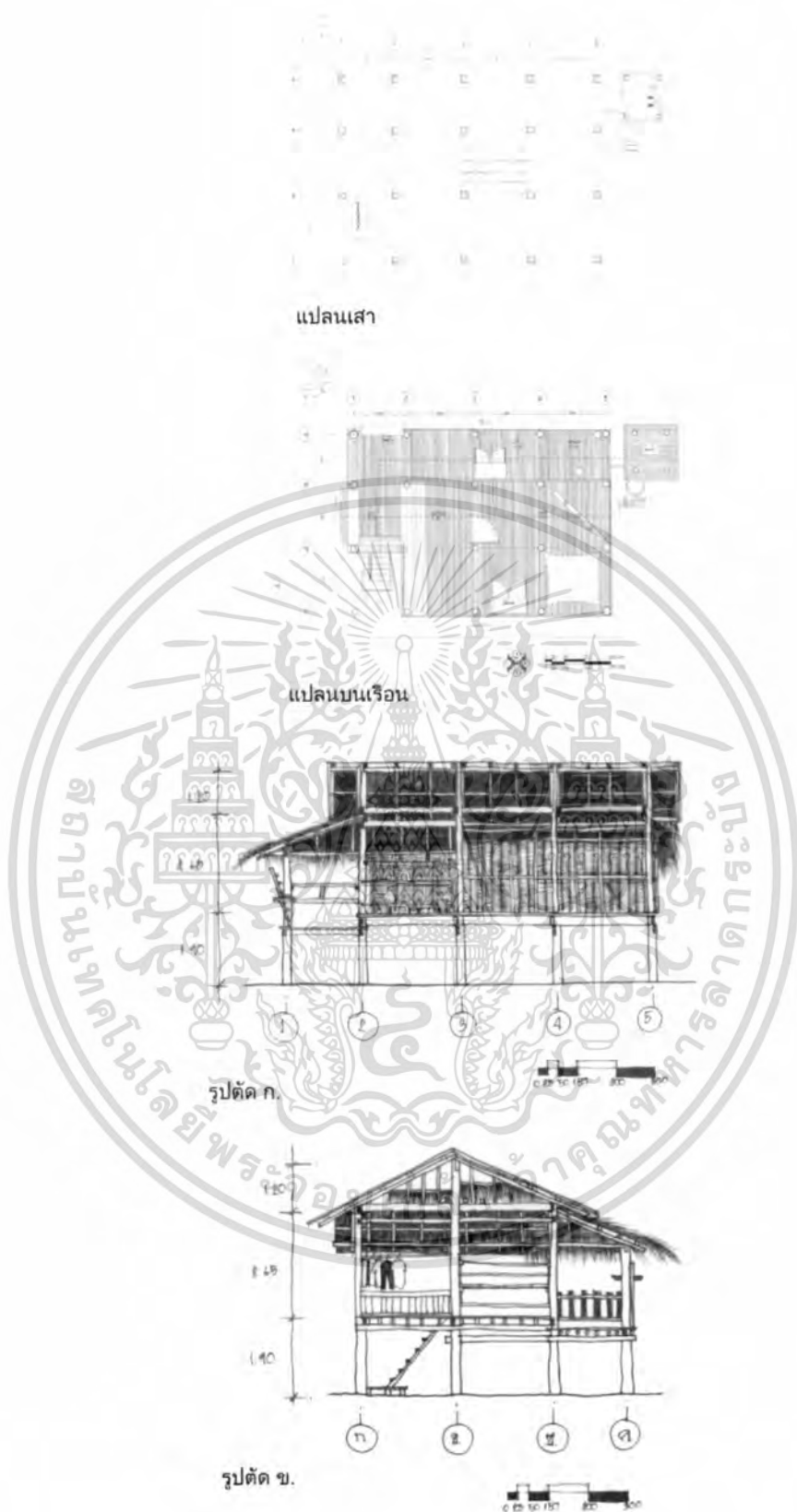

ภาพที่ 3.56 แสดงภาพถ่าย เรือนพักอาศัย พ่อ แดง อุทธิยา เลขที่ 8 หมู่ 2 บ้าน ดอนมูล อ.ท่าวังผา

- เรือน พักอาศัย พ่อ สมบุญ บุญมา เลขที่ 44 หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา เรือนพักอาศัยไทลื้อ จ.น่าน ของ พ่อ สมบุญ บุญมา เลขที่ 44 หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา ปลุกสร้างนานกว่า 50 ปี เนื่องจาก เดิมที เรือนหลังนี้เป็นของ พ่อ ปั้น บุญมา ซึ่งเป็น พ่อ ของ พ่อสมบุญ บุญมา และ พ่อ สมบุญ บุญมา เกิดเมื่อ ปี พ.ศ. 2505 ซึ่งตั้งแต่จำความได้ เรือนหลังนี้ได้ปลุกสร้างมาแล้ว จึงทำให้และแทบจะไม่เคยเปลี่ยนแปลงจากเดิม ยกเว้นส่วนของโครงสร้างเสา ของใต้ถุนเรือน และหลังคา ปัจจุบัน พ่อ สมบุญ บุญมา ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และ เรือนหลังนี้ มีเพียง พ่อ สมบุญ บุญมา อยู่อาศัยเพียงคนเดียว

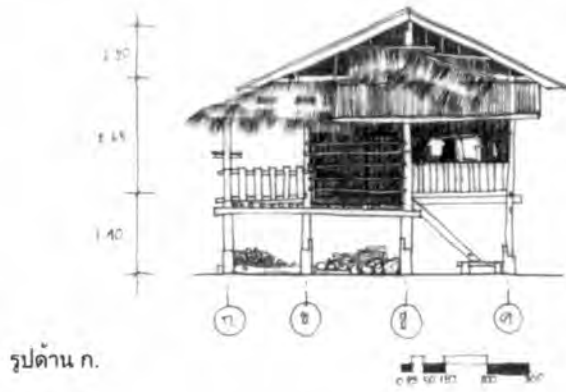
ลักษณะของโครงสร้าง และ รูปแบบภายนอกเรือน ไทลื้อ ลักษณะเรือนเป็น เรือนหลังคา ทรงจั่ว และ ชายคารูปตัว L เป็นเรือนยกใต้ถุนสูง โครงสร้าง โถงใต้ถุน เป็นลานดิน เสา ค.ส.ล. ต่อด้วยโครงสร้างไม้ด้วยการ สับบากเตี้ยแบบ บังใบ ในส่วนคาน และ วาง ตงพื้นปูด้วยพื้นไม้ ไม้ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็น ไม้เต็ง ผนังเป็นผนังสาน ด้วยไม้ไผ่ , โครงสร้างหลังคา เป็นการบากไม้แบบบังใบ ในส่วนช่อ และ อะเส ส่วนหลังคาเป็นหลังคาทรงจั่ว มุงด้วยสังกะสี

ลักษณะพื้นที่ใช้สอย ในส่วนโถงใต้ถุนเรือน เป็นพื้นที่ พักผ่อนและจอดจักรยานยนต์ รวมทั้งเป็นที่เก็บไม้ เพื่อทำเป็นฟืนและไว้ซ่อมเรือน ส่วนห้องน้ำแยกออกจากตัวเรือน ส่วนชั้นบน ประกอบด้วยพื้นที่ส่วนต่างๆได้แก่ ขาน,ขานเรือน ,ฮ้างน้ำ,ขานแดด,แม่เตาไฟ และ ห้องนอน

ภาพที่ 3.57 แสดงแบบผังพื้น และ รูปตัด เรือน พักอาศัยพ่อ สมบุญ บุญมา เลขที่ 44 หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสิณี ชมโฉม ,น.ส.นันทวัน แก้วเฟือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

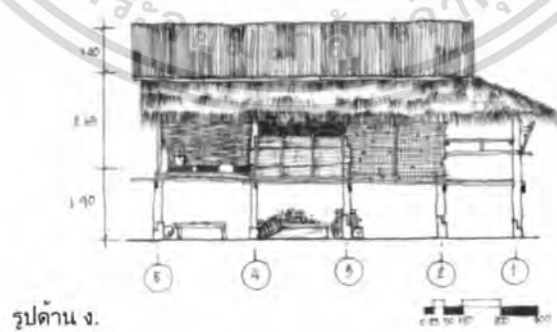

รูปด้าน ก.

รูปด้าน ข.

รูปด้าน ค.

รูปด้าน ง.

ภาพที่ 3.58 แสดงแบบรูปด้าน เรือน พักอาศัยพ่อ สมบุญ บุญมา เลขที่ 44 หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา(ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสนีย์ ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.59 แสดงภาพถ่าย เรือนพักพ่อ สมบุญ บุญมา เลขที่ 44 หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวัง ฝ้า

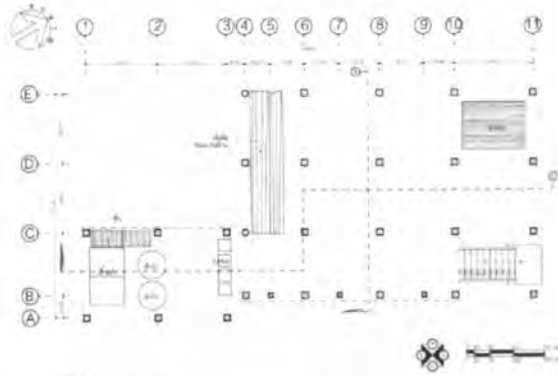
- เรือน พักอาศัย พ่อ ส่วน ชัยยศ หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังฝ้า

เรือนพักอาศัยไทลื้อ ของ พ่อ ส่วน ชัยยศ บ้านดอนมูล อ.ท่าวังฝ้า พ่อส่วน เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2499 และเป็นบุตรบุญธรรมของ พ่อ ติม แก้วทิพย์ ซึ่งแต่ก่อน เรือนหลังนี้อาศัยกันประมาณ 6 คน และเรือนหลังนี้ มีก่อน ที่ พ่อ ส่วน จะมาอยู่อาศัย พ่อ ติม สร้างเรือนหลังนี้ มาประมาณ 60- 70 ปี และปัจจุบัน พ่อ ติม ได้เสียชีวิต ไปแล้ว และ ลูกๆ ของ พ่อติม ได้แยกย้ายกันไปทำงานในที่ต่างๆ ทำให้ พ่อส่วน เป็นผู้ดูแลเรือนหลังนี้ เรือนไทลื้อหลังนี้ ได้ผ่านการปรับปรุง มา 2 ครั้ง ครั้งแรก เป็นการปรับปรุงหลังคา ซึ่งแต่เดิม มุงด้วยหญ้าคา แต่ได้เกิดไฟไหม้ จากพลุในวันลอยกระทง เมื่อหลายปีก่อน และ ในส่วน โครงสร้างได้ปรับปรุงเมื่อ พ.ศ. 2549 อันเนื่องจากน้ำท่วม และ ดินทรุดตัว ทำให้ได้เปลี่ยนโครงสร้างเสา ตอนล่างจากเดิมที่เคยเป็นไม้ มาเป็น เสา ค.ส.ล.

ลักษณะโครงสร้างและรูปแบบเรือนภายนอก เรือนพักอาศัยหลังนี้ ส่วนครัวซึ่งแต่เดิมเคยเป็น เล้าข้าวได้แยกออกจากตัวเรือนและเป็นเรือนยกพื้นสูงกว่า เรือนพักอาศัย รูปทรงหลังคา เป็นหลังคา ทรงจั่ว มุงด้วยสังกะสี โครงสร้างเรือนเป็นเรือนเครื่องสับ ทำด้วยไม้ประดู่ และ ไม้เต็ง ลักษณะของ เตี้ยเป็นการ สับเตี้ยแบบบังใบ สลักการ เจาะรูเตี้ย ผนังโครงเคร่าไม้ปิดทับด้วยไม้ตีตามนอน แบบซ้อนเกล็ด

การแบ่งพื้นที่ภายใน เรือนพักอาศัย ไทลื้อหลังนี้ แบ่งพื้นที่ ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนตัว เรือนพักอาศัย และ ส่วนเล้าข้าวเดิม ซึ่งปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเป็น ส่วนครัว ส่วนโถงใต้ถุนเรือน เป็น โถงสูง ใว้นั่งเล่น จอดพาหนะ เช่นมอเตอร์ไซค์ จักรยาน และ เป็นที่เก็บไม้ , เลี้ยงไก่ และนก ตอนบน

ของเรือนส่วนพักอาศัย ประกอบด้วย ส่วน ขาน,ส่วนขานเรือน และส่วน นอน ,ขานน้อยหลังเรือนได้
ปรับเป็นส่วนนอน , และเล่าข้าวเต็มได้เปลี่ยนส่วนครัว

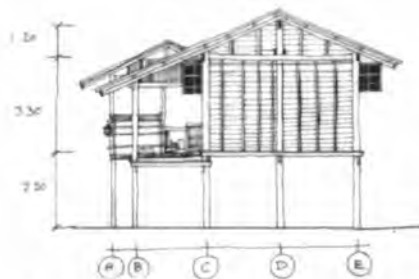

แปลน เสา

แปลน บนเรือน

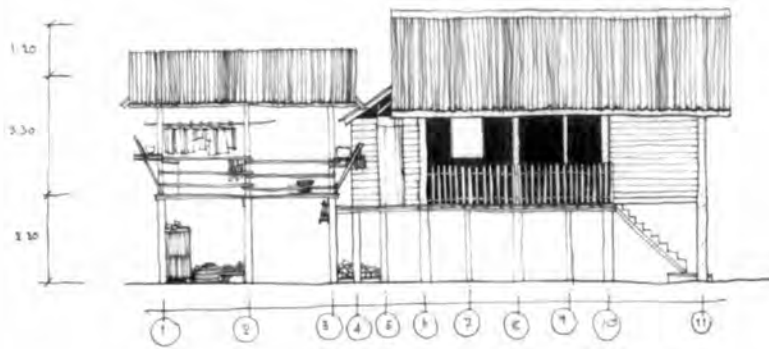
รูปตัด ก

รูปตัด ข

ภาพที่ 3.60 แสดงแบบผังพื้น และ รูปตัด เรือน พักอาศัย พ่อ ส่วน ชัยยศ หมู่ 2 บ้านดอนมูล
อ.ท่าวังผา (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสนี ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

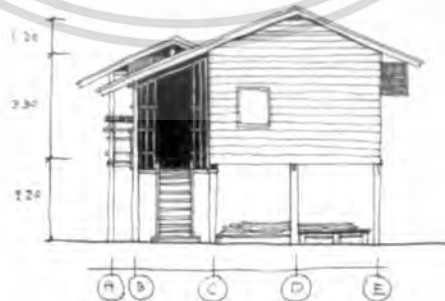
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปด้าน ก

รูปด้าน ค

รูปด้าน ง

ภาพที่ 3.61 แสดงแบบรูปด้าน เรือน พักอาศัย พ่อ ส่วน ชัยยศ หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา , น.ส.วาสนีย์ ชมโฉม , น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

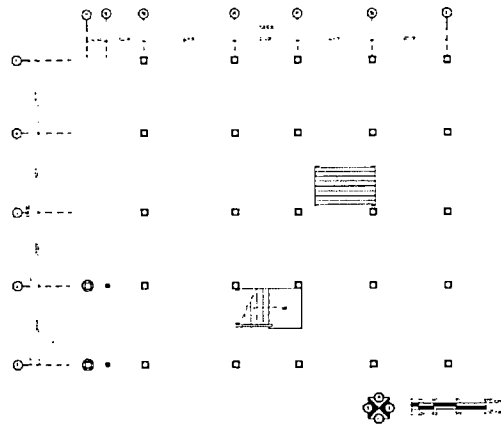

ภาพที่ 3.62 แสดงภาพถ่าย เรือนพักอาศัยพอ ส่วน ชัยยศ หมู่ 2 บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา

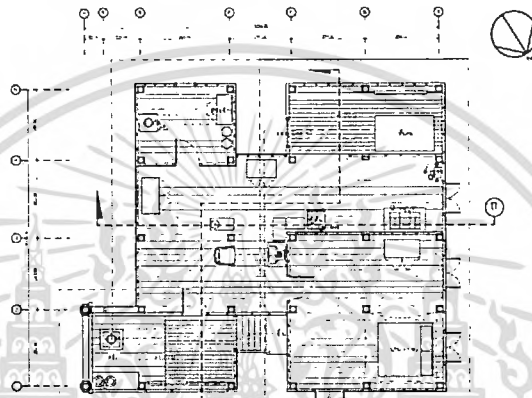
- เรือนพักอาศัย แม่ ศรีจิม เทพเสน เลขที่ 79 หมู่ 5 ต.ป่าคา บ.หนองบัว อ.ท่าวังผา เรือนพักอาศัย แม่ศรีจิม เทพเสน เลขที่ 79 หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา เรือนไถลื้อนี้ ปัจจุบัน แม่ศรีจิม อาศัยแต่เพียงผู้เดียว เรือนไถลื้อหลังนี้สร้างขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2514 หรือ ประมาณ 40 กว่าปี เมื่อก่อน เรือนหลังนี้มีบันไดขึ้น 2 ทาง ปัจจุบัน ได้ปิดบันไดไป 1 ทาง ทำให้เหลือ ทางขึ้นเพียงทางเดียว

ลักษณะโครงสร้างและรูปทรงเรือน เป็นเรือนยกพื้นใต้ถุนสูง หลังคาทรงจั่ว โครงสร้าง เป็น เรือนเครื่องสับ ลักษณะเดียวของโครงสร้าง มีทั้งเข้าเดียวด้วยการสับบากแบบบังใบ และการเจาะ ช่องรอดโครงสร้าง ผนังโครงไม้ และตีผนังเป็นซ้อนเกล็ดตามนอน ในส่วนตอนล่าง และ ตอนบนของ ผนังเป็นตีทับตามตั้ง ส่วนโครงสร้างหลังคา วางตามตั้งทั้งในส่วนของ ซื่อและ อะเส เป็นการเข้าเดียว แบบสับบากบังใบ หลังคามุงด้วย สังกะสี

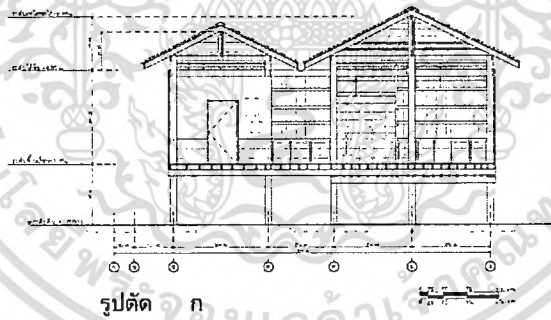
การแบ่งพื้นที่ภายในเรือน เรือนไถลื้อหลังนี้ไม่มีเสาข้าว และสิ่งที่ได้ปรับปรุง เรือนไปได้แก่ การปิดบันไดทางขึ้นเรือน ซึ่งจากเดิมเคยมีทางขึ้น 2 ทาง นั้นปัจจุบันเหลือเพียงทางเดียว ส่วนโถงใต้ ถุนเรือน นั้นไม่ได้มีการวาง แคร่ หรือ ที่นั่งใดๆ เนื่องจากปัจจุบัน แม่ ศรีจิม สุขภาพไม่แข็งแรงและอยู่ เพียงผู้เดียวจึงไม่ค่อยได้ลงมานั่งเล่นใต้ถุนเรือน อีกทั้ง ใต้ถุนเรือนไม่สูงมากนัก (สูงเพียง 1.70 ม.) ส่วนพื้นที่บนเรือนประกอบด้วย ส่วนชาน,ส่วนครัว มี 2 พื้นที่, ส่วนชานน้อย ซึ่งปัจจุบันปรับพื้นที่ เป็นส่วนนั่งเล่น, ชานเรือน

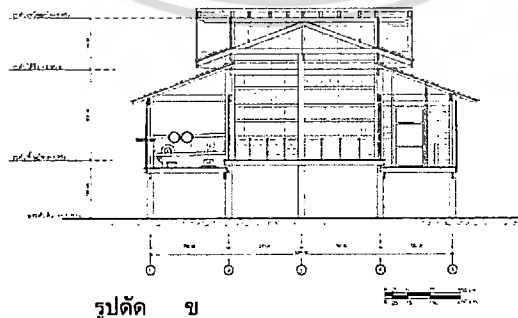
แปลน เสา

แปลน บนเรือน

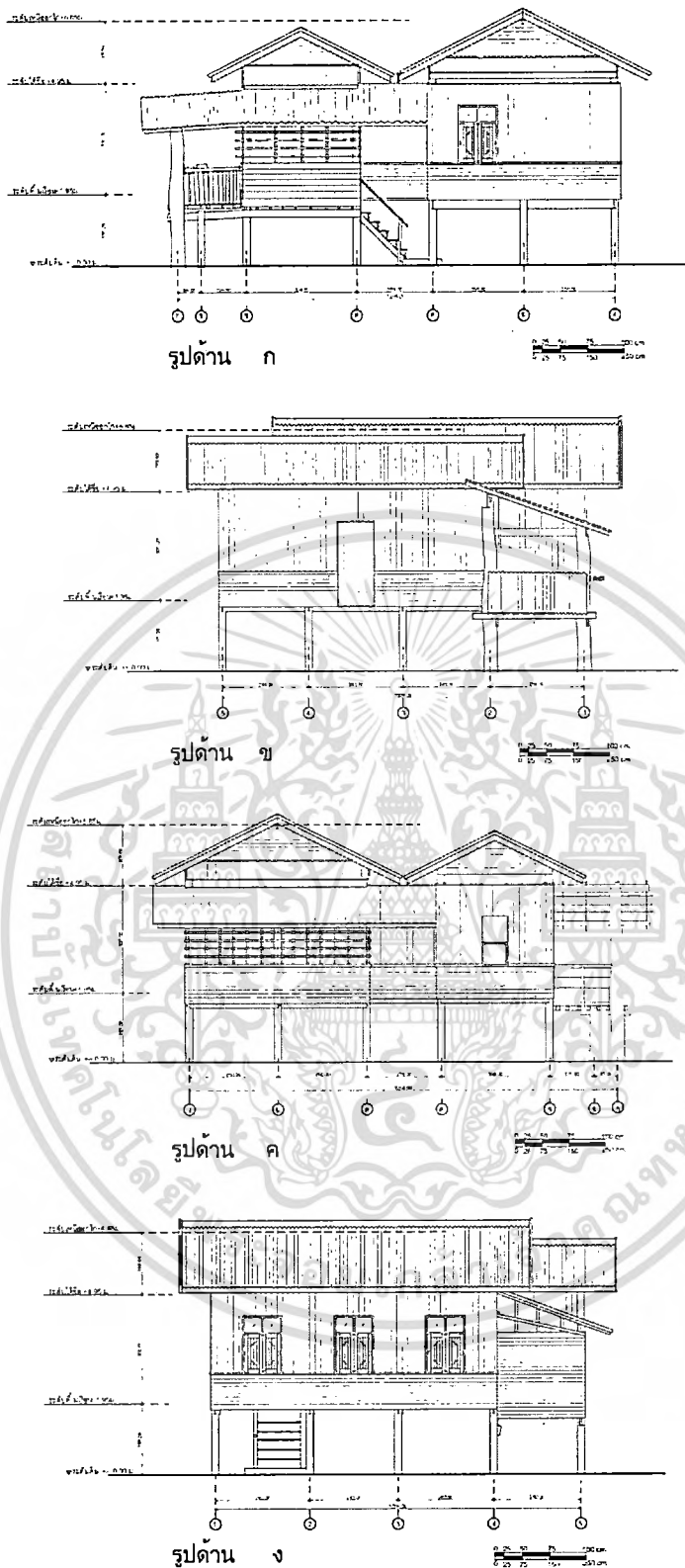
รูปตัด ก

รูปตัด ข

ภาพที่ 3.63 แสดงแบบผังพื้น และ รูปเรือนพักอาศัย แม่ศรีจรม เทพเสน เลขที่ 79 หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสิณี ชมโฉม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.64 แสดงแบบรูปด้าน เรือน พักอาศัย อาศัย แม่ศรีจิม เทพเสน เลขที่ 79 หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา , น.ส.วาสนีย์ ชมโฉม , น.ส. นันทวัน แก้วเฟือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.65 แสดงภาพถ่าย เรือนพักอาศัย แม่ศรีจุม เทพเสน เลขที่ 79 หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา

- เรือน พักอาศัย แม่ขันคำ ภิมาลัย หมู่ 5 ต.ป่าคา บ้านหนองบัว อ.ท่าวังผา

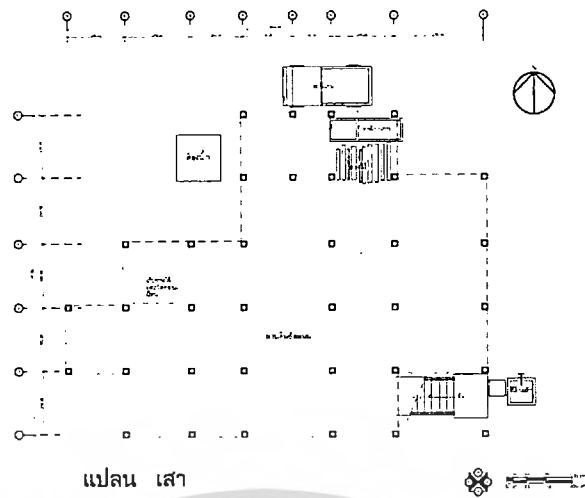
เรือนพักอาศัย แม่ขันคำ ภิมาลัย หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา เดิมเรือดั้งกล่าว มีผู้อยู่อาศัย จำนวน 8 คน แต่ปัจจุบัน ได้มีการแต่งงานและย้ายเรือนออกไป นอกหมู่บ้าน ทำให้เหลือเพียงแต่ ขันคำ ภิมาลัย อยู่อาศัยเพียงผู้เดียว เรือนพักอาศัยไถลื้อ หลังนี้ ปลุกสร้างมากกว่า 80 ปี และได้มีการซ่อมบำรุงเรือน ตลอดเวลา ส่วนที่ทำการซ่อมบำรุง ได้แก่ หลังคา และ เสาตอนล่างของเรือน เป็น ค.ส.ล. เรือนไถลื้อนี้ ปลุกเรือน โดยสลาภายในหมู่บ้าน และปลุกสร้างเรือนด้วยไม้ยาง และ ไม้เต็ง

โครงสร้างและลักษณะเรือน เป็นเรือนไถลื้อ ยกพื้นสูงหลังคาทรงจั่ว และมี เล้าข้าวยกสูงกว่าตัวเรือน ลักษณะโครงสร้างเป็นเรือนเครื่องสับ มีทั้งการสับเดือยบากแบบบังใบ และการสับเดือยด้วยการเจาะรูอดโครงสร้างเข้าสลัก จะพบเห็นได้ในส่วนของ ส่วนเล้าข้าว โครงสร้างหลังคา ส่วนอะเส และ ช่อ วางตั้ง หลังคาโครงสร้าง เป็นหลังคาสังกะสี แต่เดิมมุงแป้นเกล็ด

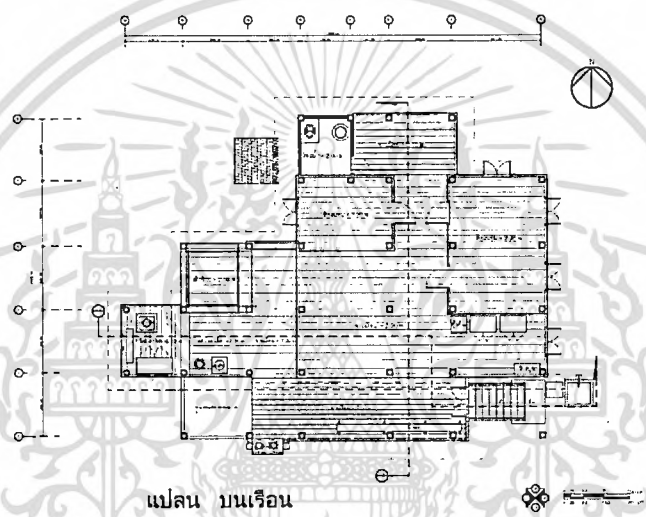
ลักษณะการแบ่งพื้นที่ภายในเรือน ตัวเสาข้าวไม่ได้ถูกแยกออกจากตัวเรือน แต่ ยังคงยกพื้นสูงกว่าตัวเรือน พื้นที่ส่วนต่างๆ ในส่วนโถงใต้ถุนเรือน ใช้เป็นพื้นที่ นั่งเล่น,เก็บไม้ และ จอดพาหนะ รวมถึง มีห้องน้ำในส่วนโถงใต้ถุน ลานดิน , ส่วนพื้นที่บนเรือน ประกอบด้วย ส่วนชาน,ชานแดด,ค่อม,หอค้า ,ส่วนนอน 2 ห้อง ,ชานน้อย ,ห้องน้ำ,เสาข้าว,แม่เตาไฟ,

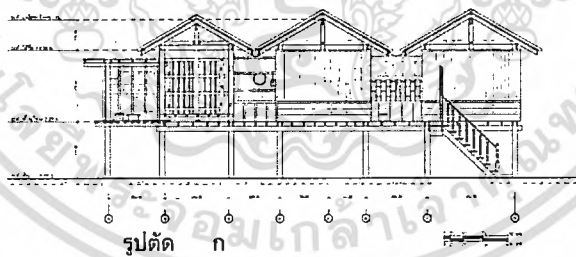
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

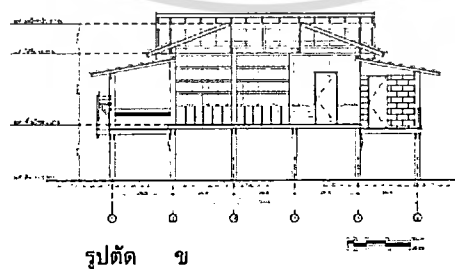
แปลน เสา

แปลน บนเรือน

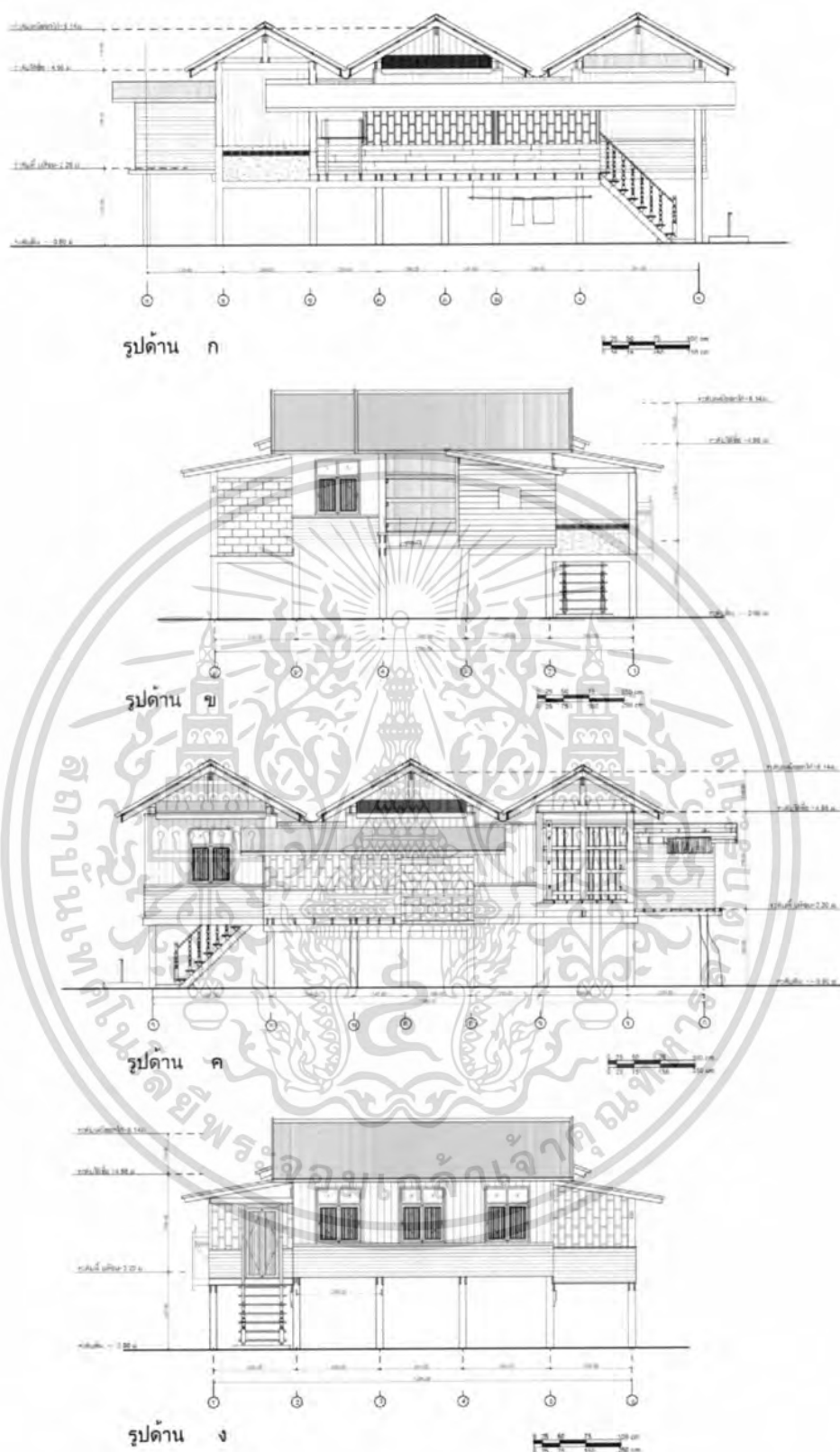
รูปตัด ก

รูปตัด ข

ภาพที่ 3.66 แสดงแบบผังพื้น และ รูปเรือนพักอาศัย แม่ชั้นคำ ภิมาลัย หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต. ป่าคา อ.ท่าวังผา (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา , น.ส.วาสนีย์ ชมโฉม , น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.67 แสดงแบบรูปด้าน เรือน พักอาศัย แม่ขันคำ ภิมาลย์ หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา (สายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสิณี ชมโฉม , น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.68

แสดงภาพถ่าย เรือนพักอาศัย แม่ซันคำ ภิมาลัย หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงเรือนไถล้อจังหวัดน่าน

การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงเรือนไถล้อจังหวัดน่าน ของโครงการศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนไถล้อ จ.น่าน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม จังหวัดน่าน เพื่อ เป็นเอกสารประกอบการพิจารณาจรดกโลก และ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นี้ ได้ทำการศึกษาจากสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไถล้อ ในจังหวัดน่านใน ส่วนของ เรือนพักอาศัย

โดยได้ทำการศึกษาเรือนไถล้อ ทั้งสิ้น 15 หลัง ในเขตอำเภอ ปัว และ อำเภอท่าวังผา ซึ่งได้ แบ่งเป็น เรือนที่ได้ทำการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เรือนพักอนุรักษ์ จำนวนทั้งสิ้น 5 หลัง และ เรือนพักอาศัยในชุมชนไถล้อ จำนวนทั้งสิ้น 10 หลัง ซึ่งในการศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง เรือนไถล้อในจังหวัดน่านนี้ได้ทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างในส่วนของเรือนไถล้อ ออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มเรือนอนุรักษ์ไถล้อ ในจังหวัดน่าน และกลุ่มที่ 2 กลุ่มเรือนพักอาศัยในชุมชนไถล้อ ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และ กลุ่มที่ 3 กลุ่มเรือนพักอาศัยที่อายุเรือนน้อยกว่า 50ปี และในการศึกษา นี้ทำการศึกษาตัวแปร ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

- ตัวแปรทางด้านเทคโนโลยี ได้แก่ องค์ประกอบด้านวัสดุ,องค์ประกอบด้านวิศวกรรม ,และองค์ประกอบด้านการก่อสร้าง
- ตัวแปรด้านการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ องค์ประกอบด้านการเปลี่ยนแปลงเรือนภายนอก , และ องค์ประกอบด้านการเปลี่ยนแปลงภายใน

ซึ่งการศึกษาในเนื้อหาของ เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนไถล้อ ในจังหวัดน่าน นั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.การศึกษาด้านเทคโนโลยี ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไถล้อ จ.น่าน

การศึกษาในเนื้อหาของ เทคโนโลยีทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไถล้อ จ.น่าน นี้ ประกอบด้วย การศึกษา องค์ประกอบด้านวัสดุ, องค์ประกอบด้านวิศวกรรม และ องค์ประกอบด้านการก่อสร้าง ในส่วนของการศึกษาทางด้านการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไถล้อ จ.น่าน นั้น ได้ ทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงภายใน และ การเปลี่ยนแปลงภายนอก ของเรือนไถล้อ โดย การศึกษาทั้ง 2 ด้านนี้ ได้ทำการศึกษากับเรือนไถล้อ ในจังหวัดน่าน ทั้งสิ้น 15 หลัง โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1.1. การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุ ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไถล้อ จ.น่าน

การศึกษาในเนื้อหาขององค์ประกอบด้านวัสดุ ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไถล้อ จ.น่าน นี้ได้ ทำการศึกษา วัสดุ ภายใน และ ภายนอก ของเรือน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 15 หลัง โดย

แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่1 เรือนอนุรักษ์ , กลุ่มที่2 เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ ที่มีอายุเรือนมากกว่า 50 ปี และ กลุ่มที่ 3 เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ ที่มีอายุเรือนต่ำกว่า 50 ปี รายละเอียดวัสดุของเรือนมีดังต่อไปนี้

4.1.1.1 การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุ เรือนอนุรักษ์ ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุ เรือนอนุรักษ์ ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน ได้ทำการศึกษา เรือนอนุรักษ์ทั้งสิ้น 5 เรือน ได้แก่ เรือนอนุรักษ์ บ้านดอนมูล,เรือนอนุรักษ์ ในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว , เรือนอนุรักษ์ บ้านหนองบัว (โฮมสเตย์), เรือนอนุรักษ์ บ้านร้องแง , และ เรือนอนุรักษ์เรือนเครื่องผูก ไทลื้อ ที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จ.น่าน โดยการศึกษาองค์ประกอบทางด้านวัสดุ ของเรือนอนุรักษ์นี้ ได้ทำการศึกษา วัสดุภายนอกเรือน ได้แก่ วัสดุโครงสร้าง และ วัสดุปิดผิว ส่วนวัสดุภายใน ได้แก่ วัสดุปูพื้น,ผนัง และ เพดาน

ตารางที่ 4.1 แสดงวัสดุการปลูกเรือน ของเรือนอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อบ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุผนังภายนอก	วัสดุหลังคา			
เรือนอนุรักษ์ดอนมูล							
เรือนอนุรักษ์บ้านดอนมูล							

จากตารางที่ 4.1 ได้แสดงถึงวัสดุโครงสร้างของเรือนอนุรักษ์ บ้านดอนมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- วัสดุภายนอกเรือน ส่วนตัวเรือน วัสดุโครงสร้างเรือน เป็น ไม้ประดู่,และไม้สัก ทั้งในส่วนโครงสร้าง เสา,คาน,ตง และ พื้น รวมถึงโครงสร้างหลังคา ส่วนผนัง เป็นผนังไม้ตามตั้งเป็นไม้สัก
- วัสดุภายนอกส่วน เล้าข้าว เป็น วัสดุโครงสร้าง เป็นไม้ประดู่ และ ไม้สัก ทั้งในส่วนโครงสร้าง เสา,คาน,ตง และพื้น รวมถึงโครงสร้างหลังคา ส่วนผนัง เป็นผนังแบบเปิดโล่ง มีปิดเพียงส่วน เก็บเครื่องมือ แต่ในส่วนที่วาง โป่งข้าว (เครื่องจักสาน สำหรับเก็บข้าวเปลือก) จะเป็นส่วนเปิดโล่ง วัสดุผนังหลังคาเป็นไม้สัก

- วัสดุภายในเรือน ในส่วน เรือน เป็นวัสดุที่สะท้อนจากวัสดุภายนอกเรือน ซึ่งไม่ได้มีการกรุหรือปิด แต่อย่างใด หากมีเพียงแต่ ส่วนโครงสร้างส่วนบน เพดานบางส่วนนั้น ที่มีการทำฉนวน ฝ้าวางของ เช่นในส่วนของแม่เตาไฟ
- วัสดุภายในส่วนเล่าข้าว เป็นวัสดุที่สะท้อนจากวัสดุภายนอก ไม่มีการกรุหรือปิดทับโครงสร้างเรือน แต่อย่างใด จึงทำให้เป็นวัสดุเช่นเดียวกันกับ วัสดุภายนอกเรือน

ตารางที่ 4.2 แสดงวัสดุการปลูกเรือน ของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อภายในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างเสาคาน	วัสดุผนังภายนอก	วัสดุของหิ้งเสา			
เรือนอนุรักษ์วัดหนองบัว							
เรือนอนุรักษ์วัดป่าคา							

จากตารางที่ 4.2 แสดงถึงวัสดุเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ที่สร้างอยู่ภายในวัดหนองบัว นั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- วัสดุภายนอกเรือนส่วนพักอาศัย วัสดุภายนอกเรือนไทลื้อ บ้านหนองบัวที่สร้างอยู่ภายในวัดหนองบัวนี้ ในส่วนโครงสร้าง คาน,ตง,พื้น ใช้ไม้สัก ส่วนเสา เป็นไม้ประดู่ วัสดุมุงหลังคาเป็นไม้สัก
- วัสดุภายนอกเรือนส่วนเล่าข้าว วัสดุภายนอกส่วนเล่าข้าว เป็นวัสดุเดียวกับตัวเรือนพักอาศัย ส่วนคาน,ตง,พื้น เป็นไม้สัก ส่วนเสาเรือนเป็นไม้ประดู่ วัสดุมุงหลังคา เป็น ดินขอ
- วัสดุภายในเรือนส่วนพักอาศัย วัสดุภายในส่วนเรือนพักอาศัย บ้านหนองบัวที่สร้างอยู่ในวัดหนองบัวนี้ เป็นวัสดุที่สะท้อนจากโครงสร้างกล่าวคือ เป็นวัสดุเดียวกัน อันเนื่องจาก ไม่ได้มีการ กรุหรือตีปิดทับโครงสร้าง แต่อย่างใด ซึ่งนั่นคือ พื้น เป็นไม้สัก,ส่วนแม่เตาไฟ มีการสร้างฉนวน ในส่วนฝ้าเพดาน
- วัสดุภายในเรือนส่วนเล่าข้าว วัสดุภายในส่วนเล่าข้าว เป็นวัสดุเดียวกับภายนอก อันเนื่องจาก ไม่มีการกรุหรือปิดทับวัสดุแต่อย่างใด ทำให้เห็นเสาไม้ ประดู่ และ พื้น,ผนัง เป็นไม้สัก ส่วนหลังคา ก็จะเป็นวัสดุที่เป็น ดินขอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 แสดงวัสดุ ของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ โฮมสเตย์ บ้านหนองบัว ต. ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุผนังภายนอก	วัสดุหลังคา			
เรือนอนุรักษ์บ้านหนองบัวโฮมสเตย์							
เรือน							
เส้าเท้า	ไม้	ไม้	ไม้	ไม้	ไม้	ไม้	ไม้

จากตารางที่ 4.3 แสดงถึงวัสดุเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ที่สร้างอยู่ภายใน หมู่บ้านหนองบัว ไว้เพื่อเป็นเรือนรับรอง แขกผู้มาเยือน นั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- วัสดุภายนอกเรือนส่วนพักอาศัย วัสดุภายนอกเรือนไทลื้อ บ้านหนองบัวที่สร้างอยู่ภายใน หมู่บ้านหนองบัวนี้ ในส่วนโครงสร้าง คาน, ตง, พื้น ใช้ไม้สัก ส่วนเสา เป็นไม้ประดู่ วัสดุผนังหลังคาเป็นไม้สัก
- วัสดุภายในเรือนส่วนพักอาศัย วัสดุภายในส่วนเรือนพักอาศัย บ้านหนองบัวที่สร้างอยู่ใน หมู่บ้านหนองบัวนี้ เป็นวัสดุที่สะท้อนจากโครงสร้างกล่าวคือ เป็นวัสดุเดียวกัน อันเนื่องจากไม่ได้มีการ กรูหรือตีปิดทับโครงสร้าง แต่อย่างใด ซึ่งนั่นคือ พื้น เป็นไม้สัก, ส่วนแม่เตาไฟ มีการสร้างชวน ในส่วนฝ้าเพดาน

ตารางที่ 4.4 แสดงวัสดุการปลูกเรือน ของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรนคร อ.ป่า จ.น่าน

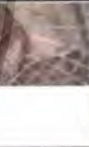
เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุผนังภายนอก	วัสดุผนังหลังคา			
เรือนอนุรักษ์ บ้านร่องแง							
เรือน							
เส้าเท้า							

จากตารางที่ 4.4 แสดงถึงวัสดุเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านร่องแง ที่สร้างอยู่ตรงข้ามวัดร่องแง นั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- วัสดุภายนอกเรือนส่วนพักอาศัย วัสดุที่ใช้ภายนอกของเรือนส่วนพักอาศัยนี้เป็นวัสดุประเภทไม้ซึ่งหาได้จากป่าชุมชน และ เรือนของโรงเรียนเก่า โดยเป็นไม้เนื้อแข็ง และ ไม้เนื้อแข็งปานกลาง เป็นหลัก ส่วนโครงสร้างเรือน ก็เช่นกัน หลังคาเป็นหลังคามุงแฝก
- วัสดุภายนอกเล่าข้าว วัสดุที่ใช้ภายนอกของเรือนส่วนเล่าข้าว เป็นวัสดุประเภทไม้ซึ่งหาได้จากป่าชุมชน และ เรือนของโรงเรียนเก่า ทั้งในส่วนโครงสร้าง และ ส่วนต่างๆของเรือน เช่นผนัง และ ช่องเปิดต่างๆ หลังคาเป็นหลังคามุงแป้นเกล็ด
- วัสดุภายในเรือนส่วนพักอาศัย วัสดุที่ใช้ภายในเรือนของส่วนพักอาศัยในส่วนพื้น ของส่วนต่างๆของเรือนเป็น พื้นไม้เนื้อแข็ง มีการขัดแต่งวัสดุให้เรียบลื่นไม้ ทั้งขานแดด ขานเรือน และตัวเรือน รวมถึง ขาน้อย ส่วนผนังทั้งในส่วนโครงไม้ และ วัสดุผนังเป็นไม้ภายในเรือนแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างเรือน อันเป็นโครงสร้างไม้
- วัสดุภายในเล่าข้าว วัสดุที่ใช้ภายในเรือนของส่วนเล่าข้าว ทั้งหมดของเรือนเป็นไม้ โดยใช้เป็นไม้เนื้อแข็ง ที่ได้จากการซื้อวัสดุที่ผ่านการใช้งานมาแล้ว จาก โรงเรียนเก่า ส่วนโครงสร้างภายใน เป็นไม้เนื้อแข็ง และ หลังคาเป็นแป้นเกล็ดไม้สัก

ตารางที่ 4.5 แสดงวัสดุการปลูกเรือนเครื่องผูก ของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน

เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุพื้น		วัสดุผนัง	วัสดุฝ้าเพดาน	วัสดุเสาเข็ม
	วัสดุโครงสร้างพื้น	วัสดุโครงสร้างเสา	วัสดุพื้นกลาง	วัสดุพื้นคอก			
							
ไม้	ไม้	ไม้	ไม้	ไม้	ไม้	ไม้	

จากตาราง เรือนอนุรักษ์ เรือนเครื่องผูก ของชาวไทลื้อ ในจังหวัดน่าน นี้สร้างโดยส่ล่าจากชุมชนบ้านดอนมูล โดยมีวัสดุส่วนต่างๆดังต่อไปนี้

- วัสดุภายนอกเรือนพักอาศัย วัสดุเรือนเครื่องผูก ไทลื้อจังหวัดน่าน นี้ โครงสร้างและวัสดุผนัง ทำจากวัสดุจากไม้ไผ่เมืองน่าน หรือ ช้างน่าน ซึ่งเป็นไม้ไผ่ที่มีขนาดของป่องไผ่ขนาดใหญ่ ส่วนหลังคาเป็นดัดหญ้าคา และ การผูกส่วนข้อต่อต่างๆของโครงสร้างใช้ดอก ที่ได้จากไม้ไผ่
- วัสดุภายในเรือนพักอาศัย วัสดุภายในเรือนของเรือนเครื่องผูก ชาวไทลื้อ จังหวัดน่าน ในส่วนของพื้น เป็นไม้ไผ่ทุบเปลือก ให้แบน วางซ้อนกันส่วนผนังเป็นการนำเปลือกไผ่ทำการสานขัดกันแล้วประกบด้วยไม้ไผ่ ส่วนโครงสร้างภายในที่แสดงให้เห็นเป็นไม้ไผ่ ที่หาได้ในพื้นที่จังหวัดน่าน ที่มีชื่อเสียงในด้านขนาดของไม้ไผ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- วัสดุภายนอกของเรือน อนุรักษ์ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

ส่วนเรือน โครงสร้างในส่วนเรือนอนุรักษ์ ตั้งแต่เสาเรือน และ คาน,ตง รวมถึง วัสดุผนังหลังคา ยังคงใช้วัสดุในการปลูกเรือนตาม ทศนคติเชิงอนุรักษ์ ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โดย เสาเรือนใช้ไม้เนื้อแข็ง ถึง เนื้อแข็งปานกลาง ได้แก่ ไม้ สัก,ไม้เต็ง,ไม้ประดู่ รวมถึง ไม้ยาง ที่หาได้จากเรือนเก่า โดยการซื้อสะสมตั้งแต่เริ่มโครงการ

ยกเว้นแต่เรือนอนุรักษ์ เรือนเครื่องผูก ไทลื้อ ที่สร้างขึ้นเพื่อการอนุรักษ์ วัสดุที่ใช้ในส่วนโครงสร้าง นั้น เสาเรือนเป็นไม้ไผ่ จังหวัดน่าน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ใหญ่ และ เรียวตรงยาว มีลำใหญ่ ในส่วนของผนังหรือวัสดุภายนอก เช่นผนัง เป็นการจักสานผนังแบบ ชัดเตาะ หลังคามุงด้วยหญ้าคา การยึดโครงสร้างต่างๆ ด้วยตอกมัดอย่างประณีต

ส่วนเล้าข้าว โครงสร้างในส่วนเรือนอนุรักษ์ ตั้งแต่เสาเรือน และ คาน,ตง เป็นไม้เนื้อแข็ง และ ไม้เนื้อแข็งปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นไม้สัก,ไม้ประดู่,ไม้เต็ง รวมถึง ไม้ยาง ส่วนที่ต่างจาก ตัวเรือน คือ ในส่วนของบ้านหนองบัว เรือนอนุรักษ์ภายในวัดหนองบัวนั้น ส่วนหลังคามุงด้วย ดินขอ ซึ่งแตกต่างไปจาก เรือนอนุรักษ์อื่นๆ ที่ใช้หลังคาแป้นเกล็ด ไม้สัก จากการสัมภาษณ์ ผู้ใหญ่แทน ผู้ใหญ่บ้าน บ้านหนองบัว พบว่า การมุงหลังคาส่วนเล้าข้าว ด้วยดินขอ นั้นอาจเกิดจากการต้องการให้ ความชื้น ของข้าวเปลือกลดลง อันเนื่องจากการมุงด้วยดินขอ ช่วยให้ อุณหภูมิ ในพื้นที่ สูงกว่าในส่วนเรือน

- วัสดุภายในเรือน ของเรือน อนุรักษ์ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

ส่วนเรือน วัสดุภายในเรือนอนุรักษ์ ในส่วน พักอาศัย ทั้งในส่วนใต้ถุนเรือน และ บนเรือน ในส่วนใต้ถุนเรือน นั้น เนื่องจากเป็นเรือนอนุรักษ์ ถูกจัดให้เป็นพื้นที่ เก็บอุปกรณ์ทางการเกษตร หรือ เป็น ส่วนสาธิตวิถีชีวิต ต่างๆ เช่นการทอผ้า,การดำข้าว ด้วยครกกระเดื่องเป็นต้น ทำให้บางเรือนอย่างบ้านดอนมูล ได้ทำการเทพื้น ด้วยคอนกรีต แต่ส่วนเรือนอื่น เป็น ลานดินอัดแน่น ส่วนบนเรือนเป็นวัสดุที่สะท้อนจากภายนอกเรือน อันเนื่องจากการไม่มีการ ติ้โครงปิด หรือ กรุทับ แต่เป็นการแสดงให้เห็นถึงวัสดุที่ใช้อย่างชัดเจน วัสดุทั้งหมด เป็นไม้ ไม่ว่าจะเป็น ไม้สัก,ไม้เต็ง,ไม้ประดู่,ไม้เต็ง หรือ ไม้ยาง ขึ้นอยู่กับ การจัดหาได้จากสภาพแวดล้อม รวมถึง จัดหาได้จากการจัดซื้อจากเรือนเก่า

ส่วนเล้าข้าว วัสดุภายในเรือนอนุรักษ์ ในส่วน เล้าข้าว ทั้งในส่วนใต้ถุนเรือน และ บนเรือน ในส่วนใต้ถุนเรือน ส่วนใหญ่ใต้ถุนเรือนส่วนเล้าข้าวจะถูกยกพื้นสูงกว่าตัวเรือน และ ถูกจัดให้เป็นพื้นที่ เก็บอุปกรณ์ทางการเกษตร หรือ เป็น ส่วนสาธิตวิถีชีวิต ต่างๆ เช่นการทอผ้า,การดำข้าว ด้วยครกกระเดื่องเป็นต้น ทำให้ ใต้ถุนเรือน จึงเป็น ลานดินอัดแน่น ในส่วนบนเรือนใช้วัสดุที่สะท้อนจากโครงสร้างเรือน ได้แก่ พื้นไม้ ส่วนโครงสร้าง เป็นลักษณะเดียวกับเรือน ผนังส่วน เก็บเครื่องมือ โครง ไม้เนื้อแข็ง หรือไม้สัก ปิดทับไม้ สัก ตีตามตั้ง

4.1.1.2.การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน ที่มีอายุเรือนมากกว่า50ปี

การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุ เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน ได้ทำการศึกษา เรือนพักอาศัยทั้งสิ้น 5 เรือน ได้แก่ เรือนพักอาศัยแม่ชิ้น ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว อายุเรือน 56 ปี, เรือนพักอาศัยแม่ซ้อย บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว, เรือนพักอาศัยพ่อสมบุญ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา, เรือนพักอาศัยแม่ขันคำ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา, เรือนพักอาศัยพ่อส่วน บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา โดยการศึกษาองค์ประกอบทางด้านวัสดุ ของเรือนพักอาศัยนี้ ได้ทำการศึกษา วัสดุภายนอกเรือน ได้แก่ วัสดุโครงสร้าง และ วัสดุปิดผิว ส่วนวัสดุภายใน ได้แก่ วัสดุปูพื้น,ผนัง และ เพดาน

ตารางที่ 4.6 แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย แม่ ขันคำ ภิมาลัย อายุเรือน 80 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุผนังภายนอก	วัสดุผนังภายใน			
เรือน							
แม่ขันคำ							

ตารางที่ 4.7 แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย พ่อส่วน อายุเรือน 60-70 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุผนังภายนอก	วัสดุผนังภายใน			
เรือน							
แม่ขันคำ							

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย พ่อสมบุญ อายุเรือน 60 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไถลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุผนังภายนอก	วัสดุมุงหลังคา			
							
ไผ่	ไผ่	ไผ่	ไผ่	ไผ่	ไผ่	ไผ่	ไผ่

ตารางที่ 4.9 แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย แม่ช้อย อายุเรือน มากกว่า50 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไถลื้อ บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว จ.น่าน

เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุผนังภายนอก	วัสดุมุงหลังคา			
							
							

ตารางที่ 4.10 แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย แม่ชื่น อายุเรือน มากกว่า50 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไถลื้อ บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว จ.น่าน

เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุผนังภายนอก	วัสดุมุงหลังคา			
							
							

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- วัสดุภายนอก ของเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน ที่มีอายุเรือนมากกว่า50ปี
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

วัสดุภายนอก เรือนพักอาศัย ในส่วนใต้ถุนเรือนของเรือนพักอาศัยนั้นเป็นลานดินอัดแน่น และตัวเรือนนั้นส่วนใหญ่ เสาโครงสร้างส่วนต่อม่อ เป็น คอนกรีตเสริมเหล็ก และ ต่อชนแบบบากบัง ใบบ่ ต่อด้วยเสาไม้ ผนังส่วนใหญ่เป็นไม้ ยกเว้นเรือน ของ พ่อ สมบุญ บุญมา ที่บ้านดอนมูลที่เป็นผนัง ไม้ไผ่ ชัดเตะ และผนังไม้ไผ่ทาบแบน ส่วนหลังคาส่วนใหญ่เป็น หลังคาสังกะสี วัสดุไม้ส่วนใหญ่เป็น ไม้ ที่หามาได้จากป่าชุมชนในอดีต และส่วนโครงสร้างที่เปลี่ยนเป็น คอนกรีตเสริมเหล็ก นั้นส่วนใหญ่ ปรับเปลี่ยนหลังจากการเกิดน้ำท่วม เมื่อปี พ.ศ. 2549 และ หลังคา เดิมส่วนใหญ่เป็นหญ้าคา และ ไม้ แบนเกล็ด ได้ปรับเปลี่ยนตามกาลเวลา

วัสดุภายนอก ส่วนเล้าข้าว ลักษณะวัสดุโครงสร้างภายนอก ส่วนใหญ่เสาต่อม่อ เป็นเสา โครงสร้าง คอนกรีตเสริมเหล็ก ซึ่งแต่เดิมเป็นเสาเรือน,คานและตงเป็น ไม้ และได้ปรับเปลี่ยนไป ตาม เหตุของสภาพพื้นที่ ตามลักษณะของเรือน ส่วนเสาเรือนเป็นไม้ ซึ่งเป็นได้ทั้ง ไม้เต็ง,ไม้สัก,ไม้ประดู่ ไม้ยาง อันหาได้จากป่าชุมชน ในอดีต ส่วนผนัง บ้างเป็น ไม้เนื้อแข็ง,ไม้สัก,ไม้ประดู่ หรือไม้เต็ง หลังคา ส่วนใหญ่เป็นสังกะสี ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนตามตัวเรือนพักอาศัย

- วัสดุภายใน ของเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน ที่มีอายุเรือนมากกว่า50ปี
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

ส่วนเรือนพักอาศัย ส่วนพื้นเรือน วัสดุเป็นไม้ ขนาด หน้า 4-6 นิ้ว เป็นหลัก มีเพียงบ้าน พ่อ สมบุญ บุญมา ที่บ้านดอนมูล เท่านั้นที่พื้นเรือนเป็นไม้ไผ่ทาบแบน ส่วนผนังเรือน เป็นผนังเดียวกับกับ ผนังภายนอก ซึ่งเป็นผนังไม้ ส่วนใหญ่ติดตามตั่ง มีเพียงเรือนพักอาศัย ของ พ่อ สมบุญ บุญมา เท่านั้น ที่เป็นผนังโครงไม้ไผ่ ปิดทับด้วยผนังชัดเตะ และ ผนังชัดเตะปิดทับถุงปุย ส่วนเพดาน เป็น เพดานที่ แสดงถึงโครงสร้างเรือน และ วัสดุผนังหลังคา ส่วนใหญ่ ได้เปลี่ยนเป็นสังกะสี

ส่วนเล้าข้าว ส่วนใหญ่ผนังของเล้าข้าวเป็นผนังไม้เนื้อแข็ง ซึ่งไว้เป็นที่เก็บข้าวเปลือก และเก็บ อย่างมิดชิด อีกทั้งยังมีการเสริมโครงสร้าง พื้นเรือนเป็นพื้นไม้เนื้อแข็ง หรือ ไม้สัก,ไม้เต็ง ,ไม้ประดู่ ส่วนเพดาน เป็นวัสดุที่แสดงถึงโครงสร้างหลังคา รวมถึงหลังคาสังกะสี

4.1.1.3. การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน ที่มีอายุเรือนน้อยกว่า 50ปี

การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุ เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน ได้ทำการศึกษา เรือน พักอาศัยทั้งสิ้น 5 เรือน ได้แก่ เรือนพักอาศัย แม่สุ ชุมชนไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว อายุเรือน 35 ปี,เรือนพักอาศัย พ่อศิลป์ ชุมชนไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว อายุเรือน 39 ปี,เรือนพักอาศัย แม่ศรีจุม ชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา อายุเรือน 40 ปี ,เรือนพักอาศัย พ่อตา ชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา อายุเรือน 30 ปี,เรือนพักอาศัย พ่อแตง ชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา อายุเรือน ปรับปรุงใหม่ทั้งหมดเมื่อ พ.ศ. 2553 โดยการศึกษา

องค์ประกอบทางด้านวัสดุ ของเรือนพักอาศัยนี้ ได้ทำการศึกษา วัสดุภายนอกเรือน ได้แก่ วัสดุโครงสร้าง และ วัสดุปิดผิว ส่วนวัสดุกายใน ได้แก่ วัสดุปูพื้น,ผนัง และ เพดาน

ตารางที่ 4.11 แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย แม่สุ ชุมชนไทรลือ บ้านร่องแก ต.วรรณคร อ.บัว อายุเรือน 35 ปี

เรือน	วัสดุกายนอกเรือน				วัสดุกายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุนิยามภายนอก	วัสดุผนังหลังคา			
 เรือน							
 เส้าฟ้า							

ตารางที่ 4.12 แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย พ่อศิลป์ ชุมชนไทรลือ บ้านร่องแก ต.วรรณคร อ.บัว อายุเรือน 39 ปี

เรือน	วัสดุกายนอกเรือน				วัสดุกายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุนิยามภายนอก	วัสดุผนังหลังคา			
 เรือน							
 เส้าฟ้า							

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.13 แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย แม่ศรีจรม ชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา อายุเรือน 40 ปี

เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุผนังภายนอก	วัสดุหลังคา			
เรือน แม่ศรีจรม							
เสื่อ							

ตารางที่ 4.14 แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย พ่อตา ชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา อายุเรือน 30 ปี

เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุผนังภายนอก	วัสดุหลังคา			
นายท่า ชัยมงคล							
เสื่อ							

ตารางที่ 4.15 แสดงวัสดุเรือนพักอาศัย พ่อแดง ชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา อายุเรือน ปรับปรุงใหม่ทั้งหมดเมื่อ พ.ศ. 2553

เรือน	วัสดุภายนอกเรือน				วัสดุภายในเรือน		
	วัสดุโครงสร้าง		วัสดุปิดผิวภายนอกเรือน		วัสดุพื้น	วัสดุผนังภายใน	วัสดุเพดานภายในเรือน
	วัสดุโครงสร้างเรือน	วัสดุโครงสร้างหลังคา	วัสดุผนังภายนอก	วัสดุหลังคา			
บ้านพ่อแดง สุขธิชา							
เสื่อ							

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- วัสดุภายนอก ของเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน ที่มีอายุเรือนน้อยกว่า50ปี
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

ส่วนพักอาศัย ในส่วนใต้ถุนเรือน ส่วนใหญ่ 4 หลังยังคงเป็น ดินอัดแน่น แต่ มีเรือนของ พ่อ
แต่ง ซึ่งได้ทำการปรับปรุงใหม่ ในปี พ.ศ. 2553 ได้ทำการปรับเป็นการปูกระเบื้อง ขนาด 4 นิ้ว x 4
นิ้ว ตามแบบสมัยนิยม ในส่วนโครงสร้างเรือน ส่วนเสาตอม่อ ได้ปรับเป็นเสาคอนกรีตเสริมเหล็ก สูง
2.00 ม. โดยประมาณ และเสาเรือนเป็นเสาไม้ ตามเดิม รวมทั้ง คาน,ตง และ พื้น ยังคงเป็นพื้นเรือน
ไม้ ส่วนผนังนอกเรือน ส่วนใหญ่ยังคงเป็น ผนังโครงคร่าไม้ กระจังไม้ แต่ในส่วนห้องน้ำ บนเรือนและ
ด้านล่างของเรือนได้มีการปรับ บางเรือนเป็น สังกะสี และ บางเรือนเป็นผนังก่ออิฐถือปูน รวมทั้งใน
ส่วนของ ขานแดด เช่นกัน หลังคา โครงคร่าส่วนใหญ่เป็นไม้ ปรับเพียงวัสดุมุงหลังคาที่ส่วนใหญ่เป็น
สังกะสี

ส่วนเล่าข้าว ส่วนใต้ถุนเรือน ส่วนใหญ่เรือนกลุ่มตัวอย่างยังเป็นลานดินอัดแน่น ยกเว้นเพียงแต่ เรือน
ที่ได้ทำการปรับปรุง ของพ่อ แต่ง ที่บ้านดอนมูล ได้ทำการปรับปรุงเมื่อ พ.ศ. 2553 ได้ทำการปรับปรุง
เป็น ห้องครัวและทำการปูกระเบื้อง พร้อมทั้งได้ทำการก่ออิฐถือปูนผนัง อีกทั้งได้ทำการเจาะช่องเปิด
เพื่อใช้เป็นส่วนครัว ส่วนผนัง เรือนยังคงเป็นผนังโครงสร้างไม้ ที่เสริมโครงสร้าง หลังคาได้ปรับเป็น
หลังคา สังกะสี

- วัสดุภายใน ของเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน ที่มีอายุเรือนน้อยกว่า50ปี
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

ส่วนเรือนพักอาศัย ในส่วนพื้นเรือนส่วนใหญ่ยังคงเป็นพื้นไม้ เนื้อแข็ง เป็นส่วนใหญ่ ผนัง
เรือน ยังเป็นผนังที่สะท้อนภายนอก กล่าวคือเป็นผนังโครงคร่าไม้ และ ติผนังเกล็ด บ้างก็ตามตั้ง บ้าง
ก็ตามนอนสลักตั้ง ในส่วน ห้องน้ำบนเรือน เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน ประตู ส่วนห้องน้ำได้มีการปรับเป็น
ประตูสังกะสี ส่วนเพดานส่วนใหญ่ยังคง เป็นการแสดงระบบโครงสร้างไม่มีการปิดเพดาน หากมีเพียง
การวางไม้พาดเพื่อวางสิ่งของ โดยเฉพาะในส่วนครัว มีเพียง บ้านพ่อแต่ง ที่บ้านดอนมูลที่ได้ทำฝ้า
เพดาน ปิดโครงสร้าง ซึ่งเป็นฝ้าเพดานยิบซั่ม อีกทั้งยังมีการติดพัดลมเพดาน ประดับประดา

ส่วนเล่าข้าว ปัจจุบันถึงแม้พื้นที่ในส่วนนี้ไม่ได้มีไว้เก็บข้าว แต่บางเรือน ยังคงสภาพไว้ ซึ่ง
โครงสร้างเป็นไม้ และ ผนังเป็นแผ่นไม้ ส่วนพื้น บางได้มีการปรับเปลี่ยนไป อาจปูด้วยเสื่อน้ำมัน
หรือไม่ ก็ยังคงสภาพเดิมอยู่ ส่วนเพดาน ยังเป็นเพดานที่แสดงถึงระบบโครงสร้างเรือนและมุงด้วย
สังกะสี

4.1.1.4. สรุป การศึกษาองค์ประกอบด้านวัสดุภายในเรือน ของ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนพัก
อาศัย ไทลื้อ จ.น่าน

จากการศึกษาและเปรียบเทียบ ระหว่างรูปแบบเรือนทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มเรือนอนุรักษ์ ที่
สร้างขึ้นตามการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรม และ เรือนพักอาศัย
ในพื้นที่ชุมชนไทลื้อ ที่มีอายุเรือน มากกว่า 50 ปี และ เรือนพักอาศัยที่มีอายุเรือนน้อยกว่า 50 ปี

พบว่า วัสดุในเรือน ที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี นั้นได้แตกต่างไปจาก เรือนอนุรักษ์อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็ นวัสดุโครงสร้าง ในส่วนตอม่อ รวมถึง หลังคา ในท้ งส่วนของเรือนพักอาศัย และ ส่วนเล่าข้าว ทั้งนี้ การศึกษานี้ไม่ได้ทำการศึกษาถึงเรือน ที่มีลักษณะที่เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ซึ่งปัจจุบันสามารถพบเห็น ได้มาก ในชุมชนไทลื้อ ซึ่งเป็นเรือนลักษณะเดียวกันในเมืองใหญ่ เช่นกรุงเทพฯ

และจากข้อสังเกตถึงวัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่ นั้นถึงแม้จะมีเพียง เสาตอม่อ และ หลังคา ที่ได้ เปลี่ยนไป เป็นวัสดุสมัยใหม่ อย่าง คอนกรีตเสริมเหล็ก และ หลังคาสังกะสี หากแต่ ผนังในบางส่ว นของเรือน ไทลื้อในปัจจุบัน ก็ได้มีการปรับให้เป็น ผนังก่ออิฐฉาบปูน เช่นกัน ซึ่งหมายรวมถึงลักษณะ ของโครงสร้าง ที่ต้องพึ่งพาโครงสร้าง คอนกรีตเสริมเหล็กที่เพิ่มมากขึ้น ตามไปด้วย

อีกทั้งการศึกษานี้เน้นการศึกษาไปเพื่อการอนุรักษ์ ในส่วนการท่องเที่ยว จะพบว่า วัสดุส่วน ใหญ่ของเรือนที่ทำการปรับปรุง นั้นได้พยายามหาวัสดุสมัยใหม่เพื่อมาทำการทดแทนวัสดุเดิมที่ เป็น ไม้เนื้อแข็ง , ไม้สัก , ไม้ประดู่ หรือไม้อย่าง ซึ่งหาได้ยากในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลไปถึงภูมิปัญญาในการปรุ งเรือนไทลื้อ ในอนาคตที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับให้เข้ากับวัสดุสมัยใหม่เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่ง มรดกทางวัฒนธรรม ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนต่อไป

4.1.2. การศึกษาองค์ประกอบด้านวิศวกรรม ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน

การศึกษารองค้ประกอบด้านวิศวกรรม ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน เพื่อเป็น เอกสารประกอบการพิจารณามรดกโลก และ เพื่อการพัฒนาทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในส่วนขอ งการศึกษานี้ ได้ทำการศึกษาถึงองค้ประกอบด้านวิศวกรรม อันหมายถึงรูปแบบโครงสร้าง ทั้งในส่วน ส่วนล่าง และ โครงสร้างส่วนบน ของเรือนพักอาศัย โดยได้ทำการศึกษา เรือนไทลื้อ ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่1 เรือนอนุรักษ์ , กลุ่มที่2 เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ ที่มีอายุเรือนมากกว่า 50 ปี และ กลุ่มที่ 3 เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ ที่มีอายุเรือนต่ำกว่า 50 ปี โดยการศึกษาถึง องค้ประกอบด้าน วิศวกรรม อันได้แก่ รูปแบบของระบบโครงสร้าง ในเรือนไทลื้อ ของกลุ่มตัวอย่างประเภทต่างๆ มี ดังต่อไปนี้

4.1.2.1. การศึกษาองค์ประกอบด้านวิศวกรรมโครงสร้าง เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ จังหวัดน่าน

การศึกษารองค้ประกอบด้านวิศวกรรม ของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ จังหวัดน่าน นี้ได้ทำการศึกษา ระบบโครงสร้างของเรือน ว่าเรือนอนุรักษ์ นั้นเป็นระบบโครงสร้างแบบใด เช่น เรือนเครื่องสับ ใน ลักษณะสับแบบใด หรือ เรือนเครื่องผูก ในลักษณะแบบใด โดย การศึกษานี้ได้ทำการศึกษาถึง เรือน อนุรักษ์ไทลื้อในสถานที่ต่างๆของ จังหวัดน่านได้แก่

- เรือนนุรักษ์ บ้านไถลื้อ บ้านดอนมูล ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จ.น่าน

ตารางที่ 4.16 แสดงภาพโครงสร้างเรือนนุรักษ์ บ้านไถลื้อ ของ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อำเภอ ท่าวังผา จังหวัดน่าน

จากตาราง ในส่วนองค์ประกอบทางวิศวกรรม หรือ โครงสร้าง ในการปลูกเรือนไถลื้อ ของ เรือนนุรักษ์บ้านไถลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน นี้ ซึ่งตัวเรือนแบ่งเรือนออกเป็น 2 ส่วนชัดเจน ได้แก่ เล้าข้าว และ เรือนพักอาศัย โดยมีลักษณะโครงสร้างในส่วนต่างๆดังต่อไปนี้

- เสา, คาน, ตง และ พื้น เป็นลักษณะเครื่องสับ แบบ เจาะรอดเดียวไม้ ส่วนตงไม้ เป็นการวางไว้อยู่บนคาน และพื้นเป็นการใช้ไม้วางแบบต่อชน ในส่วนของเล้าข้าว นั้นได้มีการเสริมโครงสร้างด้วย การลดระยะห่างของการวางโครงสร้าง ทั้งในส่วน ขนาดตัวเรือน ที่ทำให้ คานมีระยะสั้นลง และ ตง มีการวางถี่มากขึ้น
- ส่วนผนังเรือน เป็นการตีโครงคร่า ด้วยไม้ขนาดประมาณ 1 ½ นิ้ว x 3 นิ้ว โดยประมาณไม่มีการไสตกแต่ง ผิวไม้ เป็นโครงคร่าตามนอน และ ตีผนังไม้ตามตั้ง และ รัดหัวไม้ผนังเรือน ด้วย การเข้าลิ้น ส่วนของ เล้าข้าวมีความแตกต่างตรงส่วนผนัง คือ เป็นการตีโครงคร่าไม้ ตามตั้งและตีผนังไม้ ด้วยไม้ตามนอน ซึ่งแตกต่างจากตัวเรือน แต่ขนาดของผนังเรือนนั้นใช้ไม้ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน
- ส่วนอะเส และ ซื่อ ของเรือนนุรักษ์ไถลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่านนี้ เป็นการวางหน้าตัดไม้ของ อะเส และ ซื่อ ตามนอน และ ใช้การเดียวแบบ เจาะรูรอด สลักเดียวแบบหัวเทียนตามหัวเสา เพื่อเป็นบังคับโครงสร้าง ในยามตั้งโครงสร้างเรือน และในส่วน อะเส และ ซื่อของเล้าข้าว มีลักษณะเช่นเดียวกับเรือนพักอาศัย
- ส่วนตั้ง, ออกไก่, จันทัน และ ระแนง วัสดุผนังหลังคา โครงสร้างส่วนตั้ง ได้ถูกวางไว้ ณ ตำแหน่งตามแนวเสา โดยมีตัว ไม้วางประกบคู่ขนานตั้งเป็นแนวยาวตลอดระหว่าง อะเส หน้าจั่ว รวมถึง ตั้งที่ขึ้นตรงหน้าจั่ว จะไม่มีเสารับตั้ง แต่จะเป็นการใช้ การสับเดียวรอด หัวเทียนเป็นสลักเข้ากับ อะเส ในส่วนตั้งนี้ จะมีค้ำตั้งตีเป็นไม้ทแยงตามหัวตั้งกับ ฐานตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่ละตัว ส่วนนอกโก่ จะเป็นการเข้าเตี้ยเจาะรูรอดโดยใช้ตั้งรับ ส่วนจันทันเป็นไม้ขนาดประมาณ $1\frac{1}{2} \times 3$ นิ้ว วางตามตั้ง เป็นระยะ เฉลี่ย 0.60 ม. โดยประมาณ และวางระแนงไม้ ขนาด $1\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ นิ้ว พร้อมมุงหลังคาด้วยแป้นเกล็ดไม้ โดยการยึดลิ้มไม้หลังคา คล้ายหลังคาเรือนล้านนา ในส่วนของตัวเรือน และ ในส่วนของเล้าข้าวจะมีโครงสร้าง เป็นลักษณะจั่ว โดยมีชายคาแบบหลังคาปั้นหย้า และมีจั่วครอบ อีกชั้น โดยโครงสร้างจะเป็นลักษณะเดียวกันกับตัวเรือน

ตารางที่ 4.17 แสดงภาพโครงสร้างเรือนอนุรักษ์ของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อภายในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

จากตาราง ในส่วนองค์ประกอบทางวิศวกรรม หรือ โครงสร้าง ในการปลูกเรือนไทลื้อ ของเรือนอนุรักษ์บ้านไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน นี้ ซึ่งตัวเรือนแบ่งเรือนออกเป็น 2 ส่วนชัดเจน ได้แก่ เล้าข้าว และ เรือนพักอาศัย โดยมีลักษณะโครงสร้างในส่วนต่างๆดังต่อไปนี้

- เสาคาน,ตงและพื้น ส่วนโครงสร้าง เสาคาน,ตง และพื้น ของทั้งส่วนของ เล้าข้าวและเรือน ในส่วนคาน จะเป็นการใช้ สลักเดือยรอดสอดเข้ากับตัวเสา ทั้งในส่วนการเล่นระดับพื้น การวางตงไม้ ขนาด 2 นิ้ว \times 6 นิ้ว (โดยประมาณ) วางทุกระยะ 1 คอก หรือ 50 ซม. โดยประมาณ การวางพื้นเป็นการต่อชนและมีการวางแป้นตองหรือไม้ขนาดเท่าพื้นไม้วางขวางทางไม้แบ่งพื้นที่ส่วนนอนออกจากพื้นที่ส่วนอื่นเพื่อลดการสะท้อนของพื้นหากมีการสัญจรของคนภายในเรือน ความแตกต่างของ ส่วนเล้าข้าวคือ ได้มีการเสริมโครงสร้างด้วย การลดระยะห่างของการวางโครงสร้าง ทั้งในส่วน ขนาดตัวเรือน ที่ทำให้ คานมีระยะสั้นลง และ ตง มีการวางถี่มากขึ้น
- ส่วนผนัง ผนังเรือนมีความแตกต่างกับส่วนของ เล้าข้าวที่เปิดโล่ง เนื่องจากผนังส่วนเล้าข้าวในส่วนเก็บเครื่องมือเป็นผนังซ้อนเกล็ด แต่ ตัวเรือนเป็นผนังแบบตีขนตามตั้ง โดยโครงคร่าภายใน ขนาด $1\frac{1}{2}$ นิ้ว \times 3 นิ้ว โดยประมาณ วางทุกระยะ 1 เมตร โดยผนังเรือนเป็นไม้ขนาด 1 นิ้ว \times 8 นิ้ว และมี การทำชั้นตรงส่วน เต้า ผนังส่วนเล้าข้าว ตีซ้อนเกล็ด โครงคร่า ไม้ $1\frac{1}{2}$ นิ้ว \times 3 นิ้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ส่วนอะเส และ ช่อ ในส่วนช่อ และ อะเส มีขนาดโดยประมาณ 2 นิ้ว x 8 นิ้ว ยึดหัวเสาด้วยเดือยสลักแบบหัวเทียน โดย อะเสอยู่เหนือช่อ ส่วนกลางช่อ มีโครงสร้างไม้ รั้งคู้เพื่อรับตั้ง ส่วนเสา มีโครงสร้างเต้า เพื่อรับปีกนก โดยรอบของหลังคา อีกทั้งในส่วนโครงสร้างนั้นในส่วนนอนภายในเรือนมี ชนวน เหนือพื้นที่
- ส่วนตั้ง,ออกโก่,จันทัน และ ระแนง วัสดุคุมหลังคา ส่วนตั้งวางตามช่อหัวเสา ด้วยการเจาะสลักกรูเป็นเดือย และมีค้ำยันตั้งค้ำแขงมุม ระหว่าง ตั้ง โดยตั้งมีความสูง 1.10 ม. จาก ช่อถึงออกโก่ ส่วนออกโก่ เป็นไม้ขนาด 2 นิ้ว x 6 นิ้ว พาดด้วยจันทัน ระยะประมาณ 0.90 ม. พร้อมวางด้วยระแนง ขนาด 1 ½ x 1 ½ นิ้ว ส่วนตัวเรือนปูหลังคาด้วยแป้นเกล็ดไม้สัก แต่ ส่วนเล้าข้าว หลังคาทรงจั่วยื่นปีกนก โดยรอบ มุงหลังคาด้วย ดินขอ ทำให้ระยะโครงสร้างส่วน ระแนงมีความแตกต่างกัน เล็กน้อย

ตารางที่ 4.18 แสดงระบบโครงสร้างทางวิศวกรรมของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ โสมสเดย์ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เรือน	ภาพเรือน	โครงสร้างพื้น	โครงสร้างหลังคา
เรือนอนุรักษ์ของบ้าน(โสมสเดย์)			
ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี

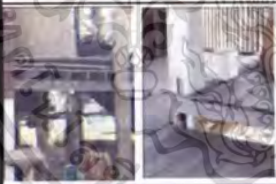

จากตาราง แสดงระบบโครงสร้างทางวิศวกรรมของเรือนอนุรักษ์ โสมสเดย์ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน นี้ โดยเรือนอนุรักษ์นี้ได้ถูกสร้างขึ้นในลักษณะ เรือนไทลื้อ ตามอุดมคติ และจากการศึกษาเก็บข้อมูล เรือนไทลื้อ ในอดีตจากภาพถ่าย , จากการเดินทางศึกษาดูงานในสิบสองปันนา เมือง เชียงรุ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นที่พัก ของแขกผู้มาเยือน ชุมชน บ้านหนองบัว แห่งนี้ โดยเรือนอนุรักษ์แห่งนี้ มีลักษณะใกล้เคียงกับเรือนอนุรักษ์ในวัดหนองบัว แตกต่างกันเพียง ไม่มีเล้าข้าว เท่านั้น โดยมีการปลูกสร้างในระยะเวลาใกล้เคียงกัน กับ เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ในวัดหนองบัว

- **เสา,คาน,ตงและพื้น** ในส่วนคาน จะเป็นการใช้ สลักเดือยสอดสอดเข้ากับตัวเสา ทั้งในส่วนการเล่นระดับพื้น การวางตงไม้ ขนาด 2 นิ้ว x 6 นิ้ว (โดยประมาณ) วางทุกระยะ 1 ศอก หรือ 50 ซม. โดยประมาณ การวางพื้นเป็นการต่อชน ในส่วนของพื้นได้มีการวางแป้นตอง ซึ่งเป็นไม้ขนาดเท่าพื้นไม้ วางขวางแนวไม้ซึ่งวางตามแนวเสาเรือน เพื่อแบ่งโครงสร้างของพื้น อีกทั้งยังช่วยลดการสั่นสะเทือนของพื้นระหว่าง ส่วนนอนของเรือน และส่วนอื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ส่วนผนัง ตัวเรือนเป็นผนังแบบตีขนตามตั้ง โดยโครงคร่ำภายใน ขนาด $1\frac{1}{2}$ นิ้ว x 3 นิ้ว โดยประมาณ วางทุกระยะ 0.50 เมตร โดยผนังเรือนเป็นไม้ขนาด 1 นิ้ว x 8 นิ้ว และมีการทำชั้นตรงส่วน เต้า
- ส่วนอะเส และ ซื่อ ซื่อ และ อะเส มีขนาดโดยประมาณ 2 นิ้ว x 8 นิ้ว ยึดหัวเสาด้วยเดือยสลักแบบหัวเทียน โดย อะเสอยู่เหนือซื่อ ส่วนกลางซื่อ มีโครงสร้างไม้ วังคู้เพื่อรับตั้ง ส่วนเสา มีโครงสร้างเต้า เพื่อรับปีกนก โดยรอบของหลังคา
- ส่วนตั้ง, ออกไก่, จันทัน และ ระแนง วัสดุบุหลังคา ส่วนตั้งวางตามซื่อหัวเสา ด้วยการเจาะสลักกรุเป็นเดือย และมีค้ำยันตั้งค้ำทแยงมุม ระหว่าง ตั้ง โดยตั้งมีความสูง 1.10 ม. จาก ซื่อถึงออกไก่ ส่วนออกไก่ เป็นไม้ขนาด 2 นิ้ว x 6 นิ้ว พาดด้วยจันทัน ระยะประมาณ 0.90 ม. พร้อมวางด้วยระแนง ขนาด $1\frac{1}{2}$ x $1\frac{1}{2}$ นิ้ว ส่วนตัวเรือนบุหลังคาด้วยแป้นเกล็ดไม้สัก

ตารางที่ 4.19 แสดงระบบโครงสร้างทางวิศวกรรมของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรนคร อ.ปัว จ.น่าน

เรือน	ภาพเรือน	โครงสร้างคน	โครงสร้างหลังคา
เรือนอนุรักษ์ บ้านร่องแง			
			

จากตาราง ตารางแสดงลักษณะโครงสร้าง ของ เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ในชุมชนบ้านร่องแง ต.วรนคร อ.ปัว จ.น่าน นี้ ได้แสดงลักษณะโครงสร้างของส่วนต่างๆของเรือน ซึ่งได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนเรือน และ ส่วนเล้าข้าว

- เสา, คาน, ตง และ พื้น ส่วนโครงสร้างเสา ใต้ถุนเรือนที่เชื่อมต่อกับ คานนั้นเรือนไทลื้อ บ้านร่องแง นี้เป็นการเข้าไม้แบบสับ รอดตรงกลางเสา แล้ววางคาน เรือน ส่วนตงที่รับพื้นนั้น เป็นการวางขนคาน ด้วยขนาดไม้ ประมาณ 2 นิ้ว x 6 นิ้ว พื้นใช้การต่อชน และมีการตีไม้ขนาด 1 นิ้ว x 8 นิ้ว กั้นการบิดตัวของไม้ ในส่วนของพื้นที่เรือนนอน ในส่วนโครงสร้างคาน และ ตง ของส่วนเล้าข้าว นั้น ได้มีการเสริมโครงสร้างด้วย การลดระยะห่างของการวางโครงสร้าง ทั้งในส่วน ขนาดตัวเรือน ที่ทำให้ คานมีระยะสั้นลง และ ตง มีการวางถี่มากขึ้น ในส่วนของพื้นเรือนของส่วนนอน และ ส่วนอื่นของเรือนได้มีการวางไม้ ที่เรียกว่า แป้นตอง พาดระหว่างแนวเสาเพื่อแบ่งความยาวของพื้นไม้ ระหว่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ส่วนนอน และ ส่วนอื่นของเรือน อันช่วยลดการสั่นสะเทือนของพื้นในส่วนนอนได้เป็นอย่างดี

- ส่วนผนัง ผนังเรือนอนุรักษ์ บ้านร่องแง นี้ เป็นการวางตามแนวนอน แบบซ้อนเกล็ด วางแนวโครงคร่า ขนาดไม้ ประมาณ 1 ½ นิ้ว x 3 นิ้ว ตามตั้งระยะห่างประมาณ 0.90 ม. ส่วนผนังได้มีการเปิดช่องระบายลมเป็น ช่องตามตั้ง และในส่วน เล้าข้าวไม่มีการตีผนังเรือน
- ส่วนอะเส และ ซื่อ โครงสร้างส่วน ซื่อ วางนอน ด้วยไม้ขนาดประมาณ 2 นิ้ว x 8 นิ้ว เข้าเดียวกับหัวเทียนของหัวเสาเรือน โดย อะเส อยู่เหนือซื่อเรือน ส่วนตัวเสากลางเรือน ได้มีการประกบไม้คู้วงเพื่อรับ ตั้ง ของเรือน ส่วนปีกนก ของเรือนได้มีการเข้าเตี้ยเต้า ด้วยการเจาะรูเตี้ย
- ส่วนตั้ง,อกไก่,จันทัน และ ระแนง วัสดุมุ่งหลังคา เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร่องแง ทรงหลังคาเป็นทรงจั่ว มีปีกนก มุงด้วยแป้นเกล็ดไม้ โดยตัวเรือนเป็นทรงจั่ว 2 จั่วติดกันมีรางน้ำอยู่กลางเรือน โครงสร้างในส่วนตั้ง วางตามแนวหัวเสา ยกเว้นส่วนกลางเรือนนอน ใช้ซื่อเจาะรูรับตั้ง และมีค้ำยันตั้ง ตีทแยงมุม ระหวางตั้ง ส่วนอกไก่เข้าเตี้ยแบบเจาะรูตั้ง บากสลัก วางจันทัน ระยะประมาณ 0.90 ม. และ ระแนงไม้ มุงด้วยแป้นเกล็ดไม้ ส่วนจั่ว เรือนติดตามแนวลาดเอียงของจั่ว พร้อมป็นลม และ เชิงชาย ปิดหัวจันทัน

ตารางที่ 4.20 แสดงระบบโครงสร้างทางวิศวกรรมของเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ เรือนเครื่องผูก ไทลื้อ ปลูกเรือนที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (ปัจจุบันรื้อถอนแล้ว)

ชื่อ	ภาพเรือน	โครงสร้างพื้น	โครงสร้างหลังคา
เรือนเครื่องผูก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว			
ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี

เรือนอนุรักษ์ เครื่องผูกแบบไทลื้อ นี้ปลูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นการจัดแสดงลักษณะเรือนไทลื้อ ในแบบ เรือนเครื่องผูก และได้จัดแสดงไว้ที่ ลานหน้าศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในช่วง ปี พ.ศ. 2554 และปัจจุบันได้รื้อถอนไปแล้ว โดยเรือนดังกล่าวนี้เป็นเรือนที่ใช้การปลูกสร้างแบบ เครื่องผูก และมี ส่วนประกอบของเรือน เพียงสูงเรือนพักอาศัย ไม่มี เล้าข้าวเหมือนเรือนอนุรักษ์อื่นๆ การปลูกเรือนหลังนี้ ได้ใช้ สล่า ในชุมชนบ้านดอนมูลในการจัดสร้าง โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างดังต่อไปนี้

- เสา,คาน,ตงและพื้น โครงสร้างเรือนเครื่องผูกไทลื้อ วัสดุเป็นไม้ไผ่ ส่วนไม้ไผ่ที่ทำหน้าที่คาน เรือนนั้น ได้เข้าเดียวกับเสาเรือน ด้วยการเจาะรูเตี้ย สอดผ่านเสา ส่วนไม้ไผ่ที่ทำหน้าที่ เป็น ตง ของเรือนเครื่องผูก ทำการผูกด้วยตอก กับตัวคานเรือนส่วน พื้น เป็นไม้ไผ่ทุบ

เปลือก วางบน ตงเรือน ในส่วนของ ขานเรือนได้มีการเสริมโครงสร้างในส่วน ตงไม้ไผ่ เพื่อรับพื้น ในจำนวนที่ถี่ มากกว่า ในส่วน ตัวเรือนนอน

- ส่วนผนัง ผนังเรือนไม้ไผ่ เป็น ไม้ไผ่ทาบเปลือก ขัดแตะในโครงไม้ไผ่ประกบหน้าหลัง โดยมีโครงเคร่าไม้ไผ่ตั้ง ทุกระยะ 0.90 ม.
- ส่วนอะเส และ ซื่อ โครงสร้างเรือนเครื่องผูก ของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ที่สร้างขึ้นโดยคนในชุมชน บ้านดอนมูล นี้เป็นหลังคาทรง จั่วมีชายคายื่นส่วนด้านขานของเรือน โดยโครงสร้างในส่วน ซื่อ ด้าน สกัตของเรือนนั้นใช้การเข้าเดือย เจาะรูโครงสร้างส่วนเสาเรือน ซึ่งเป็นไม้ไผ่ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 15-20 ซม. รอดด้วยไม้ไผ่ขนาดเล็กกว่า ของ ซื่อ ส่วน อะเส ทางยาวทำการผูกที่หัวเสา และ ซื่อ ขนาดของ ซื่อและอะเส มีเส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ 10 ซม.
- ส่วนตั้ง,อกไก่,จันทัน และ ระแนง วัสดุมุ่งหลังคา หลังคาเรือนเครื่องผูก อนุรักษ์ ไทลื้อ จังหวัดน่าน หลังคาทรงจั่ว มีปีกนกและชายคาในส่วน ขานเรือน มุงหลังคาด้วย หญ้าผูก เป็นตบวางบน ไม้ไผ่ที่ทำหน้าที่ คล้ายจันทัน โดยผูกซ้อนกันระยะประมาณ 30 ซม. โดยโครงสร้างไม้ไผ่ที่ทำหน้าที่ คล้ายจันทัน มีระยะห่างประมาณ 40-50 ซม. และไม้ไผ่วางในตำแหน่ง ตะเข้สัน มีการเสริมโครงสร้าง ด้วยไม้ไผ่วางขนาด ข้างละ 1 ตัว เพื่อให้ตบหญ้าสามารถผูกซ้อนกัน โดยไม้ไผ่ที่ทำหน้าที่คล้ายจันทันนั้นวางอยู่บน ซื่อ และ อะเส พาดกับอกไก่ ที่เสียบกับ โครงเสาไม้ไผ่ของเรือน ด้วยเดือยแบบเจาะรูรอด โดยตรงส่วนจั่วภายนอกของเรือนได้มีการใช้ไม้ไผ่ประกบวัสดุมุ่งหลังคา เพื่อทำเป็นกรอบสันหลังคา และ หน้าจั่วมีการปิดหน้าจั่วด้วย วัสดุมุ่งหลังคาและตัวบันลมใช้ไม้ไผ่ผูกไขว้กันลักษณะของเรือนอนุรักษ์นี้มีหน้าจั่วคล้าย กาแล ของเรือนภาคเหนือ

4.1.2.2. การศึกษาองค์ประกอบด้านวิศวกรรมโครงสร้าง เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน ที่มีอายุเรือนมากกว่า50ปี

การศึกษาองค์ประกอบด้านวิศวกรรมโครงสร้างของเรือนพักอาศัย ชุมชนไทลื้อ จ.น่าน ในส่วนของเรือนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี นี้ได้ทำการศึกษาในพื้นที่ของ ต่างๆของ อำเภอ บัว และ อำเภอท่าวังผา และได้ศึกษาพร้อมทั้งทำเอกสารแบบ ทั้งหมด 5 หลัง โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างส่วนต่างๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.21 แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย แม่ ชันชำ ภูมิภาค อายูเรือน 80 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เรือน	ภาพเรือน	โครงสร้างพื้น			โครงสร้างหลังคา		
บ้านแม่ชันชำ ภูมิภาค							
							

โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างเรือน ดังต่อไปนี้

- เสา เสาส่วนต่อม่อจนถึงส่วนใต้ถุนเรือนเดิมเป็นไม้และได้เปลี่ยนเป็น ค.ส.ล. เมื่อปี และได้ใช้โครงสร้างแบบบาค่าประกบคูกับคานเรือนซึ่งเป็นคานคู่ ส่วนเสาขนาด
- คาน คานขนาดหน้าไม้ประมาณ 2"x8" วางประกบทำเดือยเป็น บ่าทั้งสองข้าง โดยไม้เป็นไม้เต็ง ส่วนห้องน้ำบนเรือนมีการเทศาน ค.ส.ล.
- ตง ตงพื้นขนาดไม้ 2"x6"วางเป็นระยะห่างประมาณ 0.50ม.ส่วนลำข้าวมีการวาง ตง ถัดกว่าส่วนเรือน
- พื้น พื้นเรือนมีขนาดความกว้างไม่แน่นอน แต่ความหนา ประมาณ 1นิ้ว ในส่วนของ ชานแดดเดิม มีการวางห่างกันประมาณ 1 ซม.ส่วนในเรือนวางแบบต่อชน พื้นเรือนส่วนห้องน้ำเทพื้น ค.ส.ล.
- ผนัง ผนังเรือนเป็นไม้ ครึ่งผนังตอนล่างเป็นตีทับซ้อนเกล็ด ตอนบนเป็นการตีไม้ตามตั้งด้วยไม้ขนาดประมาณหน้ากว้าง 4 นิ้ว โดยโครงเคร่าตีด้วยไม้ขนาด 1 1/2 นิ้ว x 3 นิ้ว ระยะโครงเคร่าตามตั้งอยู่ประมาณ 0.60 ม. ในส่วนของห้องน้ำบนเรือนมีการก่ออิฐบล็อก
- ซื่อ,อะเส มีขนาดประมาณ 2 นิ้ว x 8 นิ้ว เข้าเดือยบ่า กับหัวเสา ส่วนอะเสรับปีกนกของหลังคา มีลักษณะเดียวกัน คือเป็นการเข้าเดือยบ่า การวางซื่อและอะเสในเรือนนี้เป็นการ วางแบบตามตั้ง ของหน้าตัดไม้
- ตั้ง ทำด้วยไม้ขนาด 1 1/2 นิ้วx6 นิ้ว โดยตั้งอยู่บนซื่อหัวเสา และ ตั้งลอยโดยมี อะเสพาดบนซื่อ แล้วใช้สลักรอดตั้งตามแนวยาวของจั่ว ส่วนตั้งได้ทำการยึดกับตัวสะเอทางสกัดของเรือน ด้วยการยึดตะปู และในส่วนนี้ไม้ค้ำตั้งตี ทแยงระหว่าโครงสร้างเพื่อรับส่วนตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ออกไก่ ทำด้วยไม้ขนาด 1 1/2 นิ้ว x 6 นิ้ว วางตามตั้งของหน้าตัดไม้ พาดยาวบนดั่งด้วย สลักกรอด
- จันทัน เดิมเรือนหลังนี้ไม่ได้มุงด้วยสังกะสีแต่ปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นสังกะสีทำให้โครงสร้างของหลังคาในส่วนจันทัน นั้นได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นไม้ขนาด 2 นิ้ว x 4 นิ้ว วางตามหัวเสา และเฉลี่ยอก โดยมีระยะห่างของ จันทันประมาณ 1.00 ม. โดยประมาณ
- แประแนง แปไม้ขนาด 1 1/2 นิ้ว x 3 นิ้ว วางตามระยะ 0.90 ม. - 1.00 ม. โดยประมาณ ตามวัสดุของหลังคา
- หลังคา หลังคามุงด้วย สังกะสี

ตารางที่ 4.22 แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย พ่อส่วน อายุเรือน 60-70 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าม่วง จ.น่าน

เรือน	ภาพเรือน	โครงสร้างจันทัน	โครงสร้างหลังคา
บ้านพ่อส่วน ชัยยศ	เรือน		
	เสาหัว		

โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างเรือน ดังต่อไปนี้

- เสา เสาส่วนต่อม่อ เดิมเป็นไม้ แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น ค.ส.ล. มาต่อชนเสาเดิม ซึ่งเป็นเสาไม้ ในส่วนใต้ถุน ด้วยการเข้าเดือยป่า และเสาขนาด 0.15 x 0.15 ม. จนกระทั่งขึ้นสู่เสาเรือน และ เสาหลังหมา
- คาน คานเรือนไม้ ขนาด 2 นิ้ว x 8 นิ้ว เข้าเดือยกับเสาด้วยการ สลักเจาะช่องรอด
- ตง ตงไม้ขนาด 2 นิ้ว x 6 นิ้ว ส่วนตัวเรือนพักอาศัย มีการวางตง อยู่ในระยะประมาณ 0.50 - 0.60 ม. แต่ในส่วนของครัว ซึ่งแต่เดิมเป็น เล้าข่านั้น มีการวางตงไม้ ที่มีระยะห่างใกล้เคียงกับ ตัวเรือนพักอาศัย
- พื้น พื้นเรือนมีการ คละขนาด โดยวางบนตง ไม้ แบบต่อชน
- ผนัง ผนังไม้เป็นผนังไม้ซ้อนเกล็ดตีตามนอน โดยมีโครงคร่าไม้ตามตั้ง ระยะห่างของโครงคร่าประมาณ 0.90 ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ชื่อ,อะเส ชื่อ และ อะเส เรือนวางตั้ง ตามหน้าตัดของไม้ และ ขนาดของ อะเส มีขนาดใหญ่กว่า คือ ประมาณ 2 นิ้ว x 8 นิ้ว กว้าง ชื่อ ซึ่งมีขนาด 2 นิ้ว x 6 นิ้ว การเข้าเดือยเป็นแบบ เดือยสับบ่า ทั้งส่วนเรือนและคร้ว
- ดั้ง เนื่องจากหลังคาเดิมมุงหญ้าคา แต่เกิดไฟไหม้ จึงได้ปรับมาเป็นหลังคาสังกะสี แต่ได้ใช้แนวลาดเอียงเดิม โดยดั้งมีขนาด 2 นิ้ว x 5 นิ้ว โดยประมาณ และเข้าเดือยกับ อะเส หัวเสาด้วยเดือยบ่า แล้วตอกยึดด้วยน๊อต และมีไม้กระหนาบข้าง ตีคู่ตลอดแนวดั้ง อีกทั้งมีไม้ค้ำยัน ตีทแยงระหว่างจุดยึดดั้งกับอะเส ถึง ดั้งกับอกไก่ทั้งในส่วนเรือนและคร้ว
- อกไก่ อกไก่ไม้ เข้าเดือยสับกับ ดั้ง ด้วยการเจาะสลักรอด
- จันทัน จันทันไม้ ขนาด 1 1/2 นิ้ว x 3 นิ้ว วางระยะห่าง ประมาณ 0.70 ม. - 0.80 ม. ทั้งในส่วนเรือนและคร้ว
- แปะ,ระแนง แปะ ใช้ไม้คละขนาด วางกับจันทันแล้วทำการตอกยึด ทั้งในส่วนเรือนและคร้ว
- หลังคา หลังคามุงสังกะสี ทรงจั่ว มีปีกนก ทั้งในส่วนเรือนและคร้ว

ตารางที่ 4.23 แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย พ่อสมบุญ อายุเรือน 60 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เรือน	ภาพเรือน	โครงสร้างพื้น	โครงสร้างหลังคา
บ้านพ่อสมบุญ บุญมา			
	ไม่มี	เสาค้ำเรือน	

โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างเรือน ดังต่อไปนี้

- เสา เสาเรือนในส่วนต่อม่อขึ้นมาเป็น ค.ส.ล. และ บางส่วน เสา ค.ส.ล.ยื่นถึงส่วนใต้ถุนเรือน และทำการต่อด้วยเสาไม้ฉาก กลมการต่อระหว่างเสา ค.ส.ล. มาสู่ เสาไม้กลมนี้เป็นการต่อด้วย การเข้าเดือยบ่า
- คาน คานเรือนเป็นไม้ ขนาดไม่ใหญ่มากโดยใช้ไม้เต็งขนาด 2 นิ้ว x 6 นิ้ว เข้าเดือย บ่ากับเสาเรือน
- ตง ตงไม้ใช้ไม้ขนาด 2 นิ้ว x 4 นิ้ว ในส่วนตัวเรือน และ บางพื้นที่ในส่วนชานเรือน ใช้การวางไม้ไผ่ ในการรับ น้ำหนักแทนคก โดยการวางถี่ๆ ลักษณะคล้ายเรือนเครื่องผูกของเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ จ.น่าน
- พื้น พื้นในส่วนชานเรือน ใต้หลังคาปีกนก นั้นพื้นเป็นไม้ไผ่ทุบเปลือกแบน แต่ในส่วนเรือนนอนพักอาศัยใช้ไม้เต็งคละขนาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ผนัง ผนังเรือนเมื่อมองจากภายนอกเรือนจะเป็นผนังฝาไม้ไผ่ขัดกัน แต่ในส่วนภายในเรือนผนังที่กั้นระหว่างชานเรือน และส่วนนอน จะกั้นด้วยผนังไม้ เต็ง ตีโครงเคร่าตามตั้ง
- ซื่อ,อะเส อะเส และ ซื่อ วางตั้งตามแนวหน้าตัดไม้ และเข้าเดือยด้วยการทำเดือยบัว ในส่วน อะเสตัวที่อยู่ตรงปีกนก จะอยู่สูงกว่าอะเสตัวอื่น เพื่อให้ ตีอะเสอีกตัวด้านใต้ เพื่อรับจันทัน ของปีกนก
- ตั้ง ตั้ง วางตั้งอยู่บน อะเส ตามแนวหัวเสา ไม่มีตั้งลอย ระหว่างตั้งและอะเสต่อชนด้วยการยึดตะปู ในส่วนตั้ง กับอกไก่ ใช้การ สลักเดือยรอด
- แปะ,ระแนง อกไก่ขนาด 2 นิ้ว x 4 นิ้ว เข้าเดือยกับตั้งด้วยการเจาะรูตั้งแล้วรอด อกไก่
- จันทัน จันทันไม้ขนาด 1 1/2 นิ้ว x 3 นิ้ว วางระยะห่างประมาณ 0.80 - 1.00 ม. เข้าเดือยด้วยการตอกยึดตะปู
- แปะ,ระแนง แปะ ขนาด 1 1/2 นิ้ว x 3 นิ้ว วางตามนอน ระยะห่าง สอดคล้องกับวัสดุผนัง หลังคา ในส่วนปีกนกไม้ใช้แป เนื่องจากเป็นหลังคามุงด้วยหญ้าคา
- หลังคา หลังคา มุงด้วย สังกะสี สลับกับ หญ้าคา ในส่วนของปีกนก

ตารางที่ 4.24 แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย แม่ช้อย อายุเรือน มากกว่า 50 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไหลือ บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.บัว จ.น่าน

เรือน	ภาพเรือน	โครงสร้างพื้น	โครงสร้างหลังคา
เรือน			
บ้านแม่ช้อย สาเหตุ			

โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างเรือน ดังต่อไปนี้

- เสา เสาเรือนในส่วนต่อมอ และ ใต้ถุนเรือน เป็นเสา ค.ส.ล. และ เชื่อมต่อ เป็นเสาไม้ ตั้งแต่ ส่วนของ พื้นเรือนขึ้นไป โดยเสา ในส่วนเสาข้าวเดิม เป็น เหลียน แต่ในส่วนตัวเรือนพักอาศัยเป็นเสากลม โดยขนาด ของเสาในส่วนเสาเหลี่ยม มีขนาดกว้างมากกว่า 0.20 ม. ส่วน เสากลมนั้นมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.30ม.
- คาน คานไม้ขนาด 3 นิ้ว x 8 นิ้ว โดยประมาณ วางตามตั้งของหน้าตัดไม้ เข้าเดือยกับเสา ค.ส.ล.ในลักษณะ คล้าย เดือยรอด ตรงกลางเสา ค.ส.ล.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ตง ตงไม้ คละขนาดความกว้าง สูง 0.15 ซม. วางระยะห่าง ประมาณ 0.50-0.60 ม. ส่วนพื้นที่เล้าข้าวเดิม มีการเสริมจำนวนตง ให้ถี่ขึ้น เพื่อรับน้ำหนัก และ เสริมสร้างความแข็งแรง
- พื้น พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ คละขนาดความกว้าง โดยพื้นในส่วนชานจะมีความเรียบ น้อยกว่าพื้นในส่วนเรือนและ พื้นในส่วนของเล้าข้าว มีลักษณะเดียวกับ เรือนพักอาศัย โดยพื้นใช้การวางแบบต่อชน
- ผนัง ส่วนรอบนอกของเรือนเป็นผนังไม้ซ้อนเกล็ด ขนาด ของฝาไม้มีความกว้าง โดยประมาณ 4 นิ้ว ในส่วนภายในเรือน เป็นผนังไม้ ซ้อนเกล็ด แต่ในส่วนของครัว ซึ่งอดีตเป็นเล้าข้าว นั้น เป็นผนังเปิดโล่ง ส่วนโครงคร่าวตามตั่งที่ วางด้วยไม้ขนาดประมาณ 1 1/2 นิ้ว x 3 นิ้ว วางในระยะประมาณ 0.60 ม. - 0.70ม.
- ซื่อ,อะเส ซื่อ และ อะเส มีการเข้าไม้กับ หัวเสา ด้วยเดือยสลักแบบหัวเทียน เจาะรอด โดยให้ ซื่ออยู่เหนืออะเส โดยซื่อ และ อะเส วางไม้ในแนวนอนตามหน้าตัดเนื้อไม้
- ตั่ง ตั่งไม้เข้าเดือยกับไม้ที่พาดยาวตามแนว เดียวกับ รูปจั่วของเรือน โดยเป็นการเข้าไม้ด้วยการ สับบากเจาะ ช่องรอด โดยตั่ง ในเรือนนี้ขึ้นในตำแหน่งหัวเสา และ เป็นลักษณะตั่งลอย
- ออกไก่ ออกไก่ไม้วางตามตั่ง ตามแนวหน้าตัดไม้ เข้าเดือยกับตั่งด้วยการ สับเป็นเดือยรอด
- จันทัน จันทันไม้วางตั่ง ระยะห่างประมาณ 0.90 -1.00 ม. ส่วนปลายจันทันมีเด้าไม้รับ และ รางน้ำ กลางเรือนบ้าน
- แปะ,ระแนง แปะไม้วางนอน รับวัสดุมุงหลังคา ระยะห่างประมาณ 0.70 - 0.80 ม.
- หลังคา หลังคา มุงด้วยสังกะสี

ตารางที่ 4.25 แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย แม่ชีน อายุเรือน มากกว่า50 ปี โดยประมาณ ในชุมชนไถลื้อ บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว จ.น่าน

เรือน	ภาพเรือน	โครงสร้างพื้น			โครงสร้างหลังคา		
บ้านแม่ชีน วรณภพ	เรือน						
	เล้าข้าว						

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างเรือน ดังต่อไปนี้

- เส้า เส้าเรือนส่วนใต้ถุน เป็นเส้า ก่ออิฐ ถือปูน ฉาบแต่งทั้ง 4 ด้าน แล้วต่อด้วยเส้าตัวเรือนซึ่งเป็นเส้าไม้ กลม โดยวางประกบด้วยเดือย โดยเส้าเรือนจะวางไว้อยู่บนคานไม้ ซึ่งเป็น คานคู่
- คาน คานไม้ขนาด ใหญ่ประมาณ 3 นิ้ว x 8 นิ้ว นั้นจะวางบนเส้า ที่ก่อด้วยอิฐฉาบปูน ซึ่งเป็นโครงสร้างมาแต่เดิม บ้างก็เป็น คานคู่ บ้างก็เป็นคานเดี่ยว ซึ่งจะต่อกับเส้าเรือน ซึ่งเป็นเส้าไม้กลม ด้วยเดือย
- ตง ตงไม้ ขนาด 3 นิ้ว x 6 นิ้ว โดยประมาณ จะวางอยู่บน คานไม้โดยมีความถี่ของการวางตง ประมาณ 0.40 ถึง 0.50 ม. โดยประมาณ และในส่วนเล้าช้านั้นได้มีการเสริมความถี่ของ ตงไม้มากขึ้น โดยตงไม้ในส่วนเล้า ช้านี้เป็น ตงไม้กลม ไม่มีการบากแต่งเป็นสี่เหลี่ยมแต่อย่างใด
- พื้น พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ความสะดวกกว้างของหน้าไม้ ส่วนความหนาของไม้ประมาณ 1 นิ้ว เป็นการวางบนตงไม้ ในลักษณะต่อชน
- ผนัง ผนังเรือนเป็นไม้ตีซ้อนเกล็ด ขนาดหน้าไม้ประมาณ 4 นิ้ว โดยโครงคร่าตั้งระยะห่างโครงคร่าประมาณ 0.80 ม. ซึ่งผนังของตัวเรือนบ้าน และ ผนังส่วนเล้าช้านั้นเป็นผนังในลักษณะแบบเดียวกัน
- ซื่อ อะเส และ ซื่อ วางรูปไม้ตามตั้งของหน้าตัดไม้ เข้าเดือยป่า ตามหัวเส้า และ อะเส และ ซื่ออยู่ใต้ของ จันทันปีกนก ขนาด อะเส และ ซื่อ มีขนาดประมาณ 3 นิ้ว x 8 นิ้ว
- ตั้ง ตั้งไม้ ขนาด ประมาณ 2 นิ้ว x 6 นิ้ว กระทบข้างด้วย ไม้วิ่งตามแนวจั่ว โดยกระทบทั้งส่วนที่ตั้ง ผากเดือยป่ากับ อะเส และ กลางตัวตั้ง อีกทั้งมีไม้ตีทะแยงมุมค้ำ ตั้งแต่ละตัว
- ออกไก่ ออกไก่ ไม้ ขนาดประมาณ 2 นิ้ว x 6 นิ้ว วางตามตั้งของหน้าตัดไม้ เข้าเดือย กับตั้ง
- จันทัน จันทันไม้วางนอน ด้วยไม้ขนาด 2 นิ้ว x 4 นิ้ว ระยะห่างประมาณ 0.80 - 0.90 ม. ยาวตลอดจนถึงปลายจันทัน
- แปะ,ระแนง แปะไม้ขนาด 1 1/2 x 3 นิ้ว วางระยะห่างประมาณ 0.80-0.90 ม.
- หลังคา มุงด้วยสังกะสี ซึ่งแต่เดิมเคยมุงด้วยหลังคาแป้นเกล็ด

4.1.2.3. การศึกษาองค์ประกอบด้านวิศวกรรมโครงสร้าง เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน ที่มีอายุเรือนน้อยกว่า 50ปี

การศึกษาองค์ประกอบทางวิศวกรรมโครงสร้าง เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน ในส่วนนี้เป็นการศึกษาเรือนที่มีอายุการก่อสร้าง ที่ต่ำกว่า 50 ปี โดยการศึกษาในส่วนโครงสร้างนี้ ได้ศึกษาถึงลักษณะของการต่อชนโครงสร้างในแต่ละจุด โดยรวมถึงระยะส่วนต่างๆ ของโครงสร้าง ว่าอยู่ระยะ

ใด เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างกันระหว่าง เรือนอนุรักษ์, เรือนพักอาศัยที่ปลูกเรือนมากกว่า 50 ปี และ เรือนพักอาศัยที่มีอายุเรือนต่ำกว่า 50 ปี การศึกษานี้ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างของเรือนพักอาศัยที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี จำนวน 5 หลังในเขตอำเภอ บัว และ อำเภอ ท่าวังผา ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.26 แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย แม่สุ ชุมชนไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรนคร อ.บัว อายุเรือน 35 ปี

โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างเรือน ดังต่อไปนี้

- เสา เสาในส่วนต่อม่อถึงใต้ถุน ของเรือนเป็น ค.ส.ล. หน้าตัด สี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดประมาณ 0.15×0.15 ม. ในส่วนเสาเรือนเป็นเสา หน้าตัดสี่เหลี่ยม โดยการต่อไม้ของเสาใต้ถุนเรือน ค.ส.ล. และเสาเรือนไม้เข้าเดือย บ่าแบบบังใบ ในส่วน เล้าข้าว เป็นเสาไม้กลม ตามลักษณะของไม้ฉากเปลือก คละขนาด
- คาน คานเป็นไม้วางตามตั้งตามหน้าตัดไม้ ขนาดประมาณ 2 นิ้ว \times 8 นิ้ว ส่วนของตัวเรือนบ้านคานวงคู่ประกบ แนวนเสา ค.ส.ล. ส่วนเล้าข้าวคานไม้ เข้าเดือยเจาะรอด ตัวเสาเรือนที่มีหน้าตัดกลม
- ตง ตงไม้วางตามตั้งตามหน้าตัดไม้ขนาดกว้างประมาณ 6 นิ้ว มีระยะห่าง ในการวางตงประมาณ 0.50 - 0.60 ม. ซึ่งไม้ตงมีการคละขนาดความหนา ส่วนเล้าข้าวมีการเสริมการวางตงให้ถี่ขึ้น
- พื้น พื้นเรือนไม้ ทั้งในส่วนของ เรือนพักอาศัยและเล้าข้าว เป็นไม้คละขนาดหน้ากว้างวางแบบต่อชน
- ผนัง ผนังไม้ ในส่วนของเรือนพักอาศัยเป็น ผนังตอนล่างซ้อนเกล็ด ตอนบนเป็นผนังตีตามตั้งแล้วตีทับแนว โดยโครงเคร่าระยะห่างประมาณ 0.50-0.60 โดยประมาณในส่วนโครงเคร่าของผนังซ้อนเกล็ด ในส่วนผนังตีตามตั้งทับแนว นั้นระยะโครงประมาณ 0.80 ม. ส่วนผนังไม้ของเล้าข้าวเป็นผนังตีซ้อนเกล็ด เพียงแบบเดียว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ซื่อ,อะเส ซื่อและอะเสเรือน ขนาด หน้า 8 นิ้ว วางในระดับเดียวกัน เข้าเดียวกับหัวเสา ด้วยเดือยบ่าบังใบ ทั้งในส่วนของเสาข้างก็เป็นลักษณะเดียวกัน
- ดั่ง ดั่งไม้ขนาด หน้ากว้างประมาณ 8 นิ้ว เข้าเดียวกับ อะเสลักษณะเจาะรูรอด มีไม้ค้ำ ดั่งตีทแยงระหว่างดั่ง อีกทั้งมีการเสริมโครงสร้าง ตามแนวยาวของจั่ว ดั่งมีทั้งลักษณะดั่ง ลอย และ ดั่งหัวเสา
- ออกไก่ ออกไก่ไม้เข้าเดียวกับดั่ง ด้วยการสลักเดือยรอด
- จันทัน จันทันไม้ ขนาด 1 1/2 นิ้ว x 3 นิ้ว ระยะห่างประมาณ 1.00 ม.
- แปะ,ระแนง แปะไม้ขนาด 1 1/2 นิ้ว x 3 นิ้ว วางตามระยะ ประมาณ 0.90 ม.
- หลังคา หลังคาสังกะสี

ตารางที่ 4.27 แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย เรือนพักอาศัย พ่อศิลป์ ชุมชนไทรลือ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว อายุเรือน 39 ปี

เรือน	ภาพเรือน	โครงสร้างพื้น			โครงสร้างหลังคา		
บ้าน พ่อศิลป์ นครพิงค์							
							

โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างเรือน ดังต่อไปนี้

- เสา เสาในส่วนใต้ถุนเรือน มีทั้งส่วนเสาไม้ กลม และ เสา ค.ส.ล. เหลี่ยมขนาด 0.15x0.15ม.แล้วต่อเชื่อมเสากลมไม้ด้วยเดือยบ่า บังใบ แล้วร้อยน็อต ส่วนลำข้าวเสาไม้ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.50 ม.
- คาน คานไม้ คละขนาดความหนา หน้ากว้างประมาณ 5 นิ้ว เข้าไม้กับเสาเรือน ด้วยเดือยบาก
- ตง ตงไม้ คละขนาดความหนา วางตามตั้งของหน้าตัดไม้ หน้ากว้างประมาณ 5 นิ้ว ระยะห่างประมาณ 0.50 ม. ส่วนลำข้าว ใช้ตงไม้กลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 15 ซม. วางทุกระยะประมาณ 40-50 ซม. เพื่อเป็นการเสริมโครงสร้าง
- พื้น พื้นคละขนาดหน้ากว้าง วางแบบต่อชน บนเรือนในส่วนชานแดดเดิม ซึ่งปัจจุบันมีการมุงหลังคา เทพื้นด้วย คอนกรีต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ผนัง ผนังเรือนเป็นไม้ ตีซ้อนเกล็ด โครงคร่าวระยะห่างประมาณ 0.60 ม. ในส่วนครัว ผนังเป็นไม้ไผ่ขัดแตะ ส่วนเล้าข้าวเป็นผนังไม้ตีนอนไม้ซ้อนเกล็ดโครงคร่าวอยู่ภายนอก เล้า
- ช่อ,อะเส ช่อ และ อะเส วางตามตั้งของหน้าตัดไม้ ขนาดหน้ากว้างไม้ประมาณ 8 นิ้ว การเข้าเดือยต่อเสาเรือน ใช้การเข้าเดือยรอด หัวเสา และมีการเข้าเดือยในส่วนอะเส กับ ช่อ บางจุดโดยวางอยู่บนหัวเสา
- ตั้ง ตั้งไม้วางตั้งบน อะเส เข้าเดือย พร้อมกระหนาบด้วยไม้ตามยาวแนวจั่วของตั้ง พร้อม ไม้ค้ำตั้งตีทแยง
- ออกไก่ ออกไก่ไม้ขนาดประมาณ 3 นิ้ว x 3 นิ้ว เข้าเดือยกับตั้งด้วยเดือยบาก
- จันทัน จันทันไม้ขนาด 1 1/2 นิ้ว x 3 นิ้ว วางตามตั้งของแนวหน้าตัดไม้ ระยะห่าง ประมาณ 0.80 - 1.00 ม.
- แป้,ระแนง แป้ไม้ขนาด หน้า 1 นิ้ว กว้างประมาณ 4 นิ้ว วางตามระยะวัสดุผนังหลังคา
- หลังคา หลังคามุงด้วยสังกะสี ทั้งในส่วน ชาน,เล้าข้าว และตัวเรือน

ตารางที่ 4.28 แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย แม่ศรีจิม ชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา อายุเรือน 40 ปี

เรือน	ภาพเรือน	โครงสร้างพื้น	โครงสร้างหลังคา
บ้านแม่ศรีจิม เขตแดน			
			

โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างเรือน ดังต่อไปนี้

- เสา เสาตอม่อ ถึง เสาใต้ถุนเรือน เป็น เสา ค.ส.ล. ทำเดือยเข้ากับเสาเรือนซึ่งเป็นเสา หน้าตัดสี่เหลี่ยมจัตุรัส ในส่วนครัวซึ่งเดิมทีคือ เล้าข้าว นั้นเสาเป็นเสาไม้ กลม ตาม รูปทรงของไม้
- คาน คานไม้ขนาด 2 นิ้ว x 8 นิ้ว เข้าเดือยกับเสา ค.ส.ล. ด้วยเดือยบาก และ เสาไม้ของ ส่วนเล้าข้าวด้วยการเจาะช่องรอด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ตง ตงไม้ขนาด 2 นิ้ว x 6 นิ้ว วางตามตั้งของหน้าตัดไม้วางในระยะประมาณ 0.50-0.60 ม. ในส่วนเล้าข้าวเดิม ซึ่งปัจจุบันเป็นคิ้วนั้น วางตงไม้กลมฉากเปลือก วางในระยะประมาณ 0.20 - 0.30ม.
- พื้น พื้นเรือน ไม้คละขนาดหน้ากว้าง โดยการวางแบบต่อชน และในส่วนชาน บางส่วนมีการเว้นร่อง ประมาณ 1 ซม.
- ผนัง ผนังเรือนไม้ ส่วนใหญ่ เป็นตอนล่างที่ซ้อนเกล็ดตอนบนเป็นไม้ตามแนวตั้งทับแนว ในส่วนคิ้วซึ่งอดีตเคย เป็นเล้าข้าว ผนังบางส่วนใช้สังกะสี โครงคร่าวใช้ไม้ขนาด ประมาณ 1 1/2 นิ้ว x 3 นิ้ว
- ซื่อ,อะเส ซื่อและอะเสไม้ขนาด 2 นิ้ว x 8 นิ้ว มีการฉากไม้เรียบวางแนวโครงสร้างในระดับเดียวกัน เข้าเดียว กับหัวเสา ด้วยเดือยบาก
- ตั้ง ตั้งไม้ขนาดประมาณ 2 นิ้ว x 8 นิ้ว วางตามแนวอะเส บนไม้พาดเหนืออะเสตามแนว จั่วโดยการเจาะช่องรอดตั้ง ตลอดแนว โดยตั้งมีทั้งในส่วนตั้งตามแนวเสา และ ตั้งลอย
- ออกไก่ ออกไก่ไม้ ขนาด ประมาณ 2 นิ้ว x 4 นิ้ว วางตามตั้ง เข้าเดียวกับตั้ง ด้วยการเจาะช่องรอด
- จันทัน จันทันไม้ วางตามตั้ง ขนาด ประมาณ 1 1/2 นิ้ว x 3 นิ้ว วางระยะประมาณ 1.00 ม.
- แปะ,ระแนง แปะไม้ วางนอนตามหน้าตัดไม้ วางตามระยะ ประมาณ 0.80-0.90 ม.
- หลังคา หลังคามุงสังกะสี

ตารางที่ 4.29 แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย พोट้า ชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา อายุเรือน 30 ปี

เรือน	ภาพเรือน	โครงสร้างพื้น	โครงสร้างหลังคา
เรือน			
บ้านพอต้า ช้อมเดอ			

โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างเรือน ดังต่อไปนี้

- เสา เสาตอม่อ และเสาในส่วนใต้ถุนเรือน บางส่วนเป็นเสา ค.ส.ล. บางส่วนเป็นเสาเดิม ซึ่งเป็น เสากลมฉาก เปลือกไม้ออก ในส่วนเสาใต้ถุน ค.ส.ล.ต่อเสาเรือนไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- คาน คานไม้ขนาดประมาณ 2 นิ้ว x 8 นิ้ว เข้าเตี้ยตามแนวเสาด้วยเตี้ย ในส่วน ห้องน้ำบนเรือนส่วนหลัง ของเรือนพักอาศัย เทศาน ค.ส.ล.
- ตง ตงไม้ในส่วนเรือนขนาดประมาณ 2 นิ้ว x 6 นิ้ว วางตามตั้งของหน้าตัดไม้ระยะวางห่างประมาณ 0.50 ม. ส่วนเล้ามีการเสริมความถี่ของการวาง ตงไม้ระยะประมาณ 0.30 ซม. และในส่วนห้องน้ำเท ค.ส.ล.
- พื้น พื้นเรือนเป็นไม้คละหน้ากว้าง ต่อชน ในส่วนห้องน้ำ เทพื้น ด้วย ค.ส.ล.
- ผนัง ผนังเรือนเป็นไม้ ตีนอนซ้อนเกล็ด โครงคร่าตามตั้ง ในส่วนเล้าข้างด้านหลังเรือน ติดตามตั้งทับแนว
- ซื่อ,อะเส ซื่อและอะเสเป็นไม้ วางตามตั้งของหน้าตัดไม้ ขนาดของซื่อมีขนาดเล็กกว่าอะเส และซื่อวางอยู่เหนือ อะเสเรือน โดยการเข้าไม้เป็นการเข้าเตี้ยบาก
- ตั้ง ตั้งไม้ วางอยู่บน อะเสเข้าเตี้ย กระทบข้างด้วยไม้ประกบวงโค้งตลอดแนวความยาวของจั่ว เรือน มีไม้ค้ำตั้งตีทะแยงรับตั้งในส่วนหน้าจั่วของเรือน
- ออกไก่ ออกไก่ไม้ขนาด 2 นิ้ว x 6 นิ้ว วางตามตั้งของหน้าไม้เข้าเตี้ยกับตั้งด้วยการบากเตี้ย
- จันทัน จันทันไม้วางตามตั้งของหน้าตัดไม้ วางในระยะประมาณ 0.80-0.90 ม.
- แปะ,ระแนง แปะไม้ระยะวาง 0.90-100 ม. วางตามนอนของหน้าตัดไม้
- หลังคา หลังคาทรงจั่ว มีรางน้ำกลางเรือน มุงด้วยสังกะสี

ตารางที่ 4.30 แสดงระบบโครงสร้างเรือนพักอาศัย พ่อแดง ชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา อายุเรือน ปรับปรุงใหม่ทั้งหมดเมื่อ พ.ศ. 2553

เรือน	ภาพเรือน	โครงสร้างพื้น			โครงสร้างหลังคา		
เรือน							
บ้านพ่อแดง สุทธิอา							

โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างเรือน ดังต่อไปนี้

- เสา เสาส่วนใต้ถุนเรือน เป็นเสา ค.ส.ล.ขนาด 0.20 x 0.20 ม. ต่อกับเสาไม้กลมตอนตรงคานเรือน จากคาน เรือนเป็นเสาไม้กลม ส่วนห้องน้ำหลังเรือน ทั้งใต้ถุนและบนเรือน เป็น เสา ค.ส.ล. ส่วนเล้าข้างบนเรือน เป็นเสาไม้กลม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- คาน คานไม้ขนาดหน้าประมาณ 8 นิ้ว เข้าเดียวกับ เสาค.ส.ล. ใต้ถุนเรือน ในส่วนห้องน้ำ เป็น คาน ค.ส.ล.
- ตง ตงไม้ขนาดหน้าไม้ประมาณ 6 นิ้ว วางบนคาน ระยะห่างประมาณ 0.50- 0.60 ม. ในส่วนเล่าข้าว เสริมความถี่ตงไม้ ระยะประมาณ 0.40-0.50 ม. ส่วนห้องน้ำเป็นพื้น สำเร็จ เทหน้าคอนกรีต
- พื้น พื้นในส่วนใต้ถุน เทคอนกรีตปูทับด้วยกระเบื้องปูพื้นส่วนพื้นตัวเรือน พื้นไม้ต่อชนเล่าข้าวพื้นไม้ ส่วนห้องน้ำพื้น สำเร็จเททับด้วย คอนกรีตแล้วปูกระเบื้อง
- ผนัง ส่วนใต้ถุนเรือน มีการก่อผนังด้วยผนังก่ออิฐ ฉาบปูนเรียบ ตอนบนส่วนเรือนเป็นผนังไม้ตอนล่างเป็นผนัง ดีไซน์เกล็ดตอนบนผนังของเรือนเป็นตีตั้งทับแนว ส่วนเล่าข้าวเป็นผนังตีตั้งทับแนว และในส่วนห้องน้ำ บนเรือน เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน
- ฝ้า ฝ้าและอะเส ในเรือนพักอาศัยเข้าเดียวหัวเสาด้วยการเข้าเดียวรอด
- ด้ง ด้งเรือนพักอาศัยนี้เป็นด้งไม้ วางแนวตามด้งเข้าเดียววางอยู่บน อะเสฝากด้วยเดือย และวังไม้ประกบด้ง และมีค้ำด้งตีตะแยงมุมค้ำ ในภาพเนื่องจากเรือนพักอาศัยนี้ได้มีการปิดโครงสร้างด้วยฝ้ายิปซั่มด้วย กระทงไม้
- ออกไก่ หลังคาโครงสร้างไม้ ออกไก่ไม้เข้าเดียวกับด้งด้วยเดือยสับรอด
- จันทัน จันทันไม้วางตามด้งขนาดหน้ากว่า 3 นิ้ว วางบนจันทัน
- แป้,ระแนง แป้ไม้วางตามระยะวัสดุมุมหลังคา
- หลังคา หลังคามุงด้วยสังกะสี

หมายเหตุ: เรือนพักอาศัย พ่อแต่ง ได้ทำการปิดฝ้าเพดานด้วยฝ้ายิปซั่มโครงเคร่ากระทงไม้ ขนาด 1 1/2 นิ้ว x 3 นิ้ว

สรุป จากการศึกษาถึง โครงสร้างเรือน ไทลื้อ ในกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา ทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเรือนอนุรักษ์ , กลุ่มเรือนที่มีอายุเรือนมากกว่า 60 ปี และ กลุ่มเรือนที่มีอายุเรือนน้อยกว่า 60 ปี ทำให้พบว่า การใช้ลักษณะของโครงสร้างเรือนไทลื้อ ในจังหวัดน่าน นั้นส่วนใหญ่ใช้โครงสร้างที่ ค่อนข้างประณีต ด้วยการ สับ เข้าเดียว ทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่าง และมีบางส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ลักษณะของเรือนเครื่องผูก ซึ่งเมื่อนำมาศึกษาพร้อมกับเรือนพักอาศัยที่ใกล้เคียงกันอย่างเรือน ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ของ พ่อ สมบุญ บุญมา บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา พบในส่วนรายละเอียดของงานก่อสร้าง ได้แก่ ส่วนผนังเรือน ที่ใกล้เคียงกัน หากแตกต่างกันเพียงส่วนของ โครงสร้างหลัก ซึ่งในส่วนเรือนพักอาศัย ของ เรือนพ่อสมบุญ บุญมา เป็นเรือนเครื่องสับ และเมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง ในส่วนโครงสร้างพบว่า การเข้าเดือยที่นิยมใช้กัน อย่าง การทำเดือยหัวเทียน ของส่วนอะเส และ ฝ้า ของเรือนอนุรักษ์ ด้วยการวางโครงสร้างตามนอน เข้าเดียวกับหัวเสานั้น ได้มีการปรับเปลี่ยนไป ตามเทคนิค ของการก่อสร้าง หากแต่ ในส่วนของ เรือนที่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเรือนพักอาศัย ยังพบเห็นการเข้าเดือย ในลักษณะเดียวกันกับ เรือน

อนุรักษ์ได้ ในส่วนของ เล้าข้าว ของเรือนพักอาศัย เฉพาะในส่วนเรือนที่ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนการใช้งานของพื้นที่ หรือ ยังไม่ได้ทำการรื้อถอนส่วนเล้าข้าว ออกไป

4.1.3. การศึกษาองค์ประกอบด้านการก่อสร้าง ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน

การศึกษาองค์ประกอบด้านการก่อสร้าง ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน ในการศึกษา เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน นี้ ได้ทำการศึกษาถึง ขนาดสัดส่วน และ เครื่องมือในการปลูกเรือน ของเรือนพักอาศัย ไทลื้อ ในจังหวัดน่าน โดยได้ทำการศึกษากับเรือนไทลื้อ กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มเรือนไทลื้ออนุรักษ์,กลุ่มเรือนพักอาศัยไทลื้อที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และ กลุ่มเรือนพักอาศัยไทลื้อที่มีอายุต่ำกว่า 50 ปี ซึ่งมีรายละเอียดของการศึกษาดังต่อไปนี้

4.1.3.1. ขนาดสัดส่วนของเรือน

การศึกษาขนาดและสัดส่วนของเรือนไทลื้อในจังหวัดน่าน นี้หมายถึงขนาดที่มีผลต่อสัดส่วนเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสูงของเรือน โดยตัดประเด็นในเรื่องของความกว้างและขนาดช่วงเสาของเรือนออกไป เนื่องจาก การศึกษาขนาดสัดส่วนของผืนพื้นนั้นได้อยู่ในกระบวนการศึกษาการเปลี่ยนแปลงภายใน ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับผืนพื้นของเรือนพักอาศัยไทลื้อ ทำให้การศึกษาในส่วน of ขนาดสัดส่วนของเรือนไทลื้อ นี้ทำการศึกษาเพียงระดับความสูง ต่างๆของเรือน ได้แก่ ความสูงระหว่างระดับดิน - ระดับพื้นเรือน,ความสูงระดับพื้นเรือน - ระดับเหนืออะเส,ระดับเหนืออะเส-ระดับbokไก่ และ ความลาดเอียงของหลังคา

โดยการศึกษาขนาดและสัดส่วนของเรือนไทลื้อ ในจังหวัดน่านนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน ที่ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 3 กลุ่ม โดยแบ่งเป็น กลุ่มเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ,กลุ่มเรือนพักอาศัยที่มีอายุมากกว่า 50 ปี , และกลุ่มเรือนพักอาศัยไทลื้อ ที่มีอายุต่ำกว่า 50 ปี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สรุป การศึกษาขนาดสัดส่วนของเรือน ซึ่งได้ศึกษาแบ่งกลุ่ม ตามกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเรือนอนุรักษ,กลุ่มเรือนพักอาศัย ที่มีอายุเรือนมากกว่า 50 ปี และ กลุ่มเรือนพักอาศัยที่มีอายุ ต่ำกว่า 50 ปี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากการศึกษา พบว่าแตกต่างของความสูงเฉลี่ย ในส่วนของ พื้นดิน - พื้นเรือนในส่วนของตัวเรือนพักอาศัย ทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันเพียง 10 กว่า ซม. เท่านั้น ซึ่งหากพิจารณาแล้วพบว่าในพื้นที่ส่วนดังกล่าว นั้น มักนิยมใช้เป็นพื้นที่ส่วนโรงใต้เรือนบ้าน อันไว้ใช้นั่งพักผ่อนหย่อนใจ , เก็บอุปกรณ์ และเก็บของต่างๆ จึงมีระดับที่ทำให้ คนสามารถเดินเข้าไปได้ โดยมีความสูงที่สุดอยู่ที่ 2.50 ม. และ ต่ำที่สุดอยู่ที่ 1.75 ม. และพบว่าแตกต่างของความสูงเฉลี่ย ในส่วนของพื้นดิน - พื้นเรือน ในส่วนของ ตัวเสาข้าว ทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่าง มีความแตกต่างกัน ประมาณ 20 กว่า ซม. และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับความสูง ระหว่างพื้นดิน - พื้นเรือน ของอาคารทั้งส่วนเรือน และ ส่วนเสาข้าวพบว่า โดยส่วนใหญ่ เสาข้าว จะมีความสูงกว่าพื้นเรือน แต่หากพิจารณาตามกลุ่มตัวอย่างจะพบว่า ในแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มเรือนที่เป็นเรือนพักอาศัย นั้นจะมีความสูง ของเสาข้าวที่ต่ำกว่าส่วนเรือนอนุรักษ แต่ เมื่อพิจารณาในกลุ่มของเรือนพักอาศัยที่มีอายุมากกว่า และ น้อยกว่า 50 ปี ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ในส่วนความสูงระหว่างพื้นดิน - พื้นเรือน ของเสาข้าว ส่วนความสูงจากพื้นเรือนถึง เหนืออะเส ในส่วนของเรือนพักอาศัย ทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่าง มีความแตกต่างกัน อยู่ประมาณ 30 กว่า ซม. และ เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มนั้น พบว่าจะมีความสูง ของส่วนนี้มากกว่า 2.00 ม. ขึ้นไป หากแต่ ค่าเฉลี่ยความสูงของพื้นเรือนถึง อะเส นี้ ยังมีอายุเรือน น้อยเท่าใด ยิ่งมีความสูงเรือนมากขึ้นเท่านั้น แต่แตกต่างจากส่วนของเสาข้าว เพราะเมื่อพิจารณาในส่วนรายละเอียดแล้ว เรือนไถลื้อที่มีอายุน้อยลงเท่าใด จะมีความสูงระหว่าง พื้นเรือนถึง เหนืออะเส น้อยลง ส่วนความสูงของดั่ง หรือ ระดับเหนืออะเสถึงอกไก่ จากการศึกษารายละเอียดในส่วนพื้นที่ของเรือนพักอาศัย จากค่าเฉลี่ยของทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่างพบว่า มีความแตกต่างกันเพียง ประมาณ 10 กว่า ซม. และเมื่อพิจารณาจาก อายุเรือนต่อการเปลี่ยนแปลงระดับความสูงของดั่งหรือ ระดับเหนืออะเสถึงอกไก่ พบว่า เมื่ออายุเรือนน้อยลง ส่งผลให้ ระดับความสูงดังกล่าวมีสัดส่วนที่ต่ำลงด้วยเช่นกัน โดยอาจส่งผลจากการปรับเปลี่ยนวัสดุ ในการมุงหลังคา จากเดิมที่เคยเป็น หญ้าคาหรือไม้แป้นเกล็ดมาเป็นกระเบื้องสังกะสี หรือ ลอนคู่ จึงทำให้ความสูงดั่งนั้นลดต่ำลง และเมื่อดูในส่วนพื้นที่ของเรือน ในเรื่องของระดับความสูงระหว่างเหนืออะเสถึงระดับอกไก่ หรือ ดั่ง ก็พบว่ามีความแตกต่างระหว่าง 3 กลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกัน กับในส่วนของพื้นที่เรือนพักอาศัย กล่าวคือระดับความสูงระหว่างเหนืออะเส ถึง ระดับอกไก่ เฉลี่ยทั้ง 3 กลุ่ม ตัวอย่างในส่วนเสาคาวนั้นมีความสูงแตกต่างกันประมาณ 10 กว่า ซม. เช่นกัน ส่วนความลาดเอียงของหลังคา ทั้งในส่วน ของเรือนพักอาศัย และ ส่วนเสาคาว ทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่างนั้นเป็นไปตามระดับความสูงของ ระหว่างเหนือ อะเส ถึง เหนืออกไก่

จากการศึกษาดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของเอกสารในการประกอบการพิจารณาและเป็นข้อมูลพื้นฐานของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนพักอาศัย ของไทลื้อ ในจังหวัดน่าน ได้อีกทั้งยังเป็นการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลเชิงการอนุรักษ์ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอันส่งผลถึง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้วยการวางกรอบกำหนดแนวทาง ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ส่วนเรือนพักอาศัยในอนาคต เพื่อให้เกิด อัตลักษณ์ในการออกแบบทางสถาปัตยกรรม ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตโดยไม่เกิดความแปลกแยกไปจากอดีต

4.1.3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการปลูกเรือนไทลื้อ

การศึกษาถึงเครื่องมือที่ใช้ในการปลูกเรือนไทลื้อ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของเทคโนโลยี ทางสถาปัตยกรรม และ ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนไทลื้อ จ.น่านนี้ ได้ทำการศึกษาในส่วนเครื่องมือจากการลงพื้นที่ สสำรวจและสัมภาษณ์ โดยการศึกษาในส่วนของการลงพื้นที่สำรวจ นั้นได้ ลงทำการศึกษาในพื้นที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น อ.ทุ่งช้าง ต.ได้รัมย์โพธิ์ทอง ดังภาพที่ 4.1 ซึ่งกำลังปลูกเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ตามทัศนคติ ของชุมชน อีกทั้งการสัมภาษณ์ สล่า ในชุมชนไทลื้อ ต่างๆ ที่ผู้ทำศึกษาวิจัยได้ ลงพื้นที่ ก่อนกำหนดพื้นที่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ภาพที่ 4.1 แสดงการศึกษาเรือนอนุรักษ์ไทลื้อที่กำลังปลูกสร้างเมื่อ พ.ศ.2552 ที่ ชุมชนไทลื้อ ต.ได้รัมย์โพธิ์ทอง อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.2 แสดงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเรือน ระหว่างเรือนอนุรักษ์ และ เรือนพักอาศัย ที่สร้างขึ้นใหม่ ในชุมชนไทลื้อ ที่พบเห็นได้ทั่วไปใน จังหวัดน่าน

หากแต่การศึกษาได้ทำการศึกษาในช่วงเวลา ปีพ.ศ. 2552 – 2554 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่การปรับเปลี่ยนทางสังคมอย่างเป็นพลวัต โดยดูได้จากการปรับท่าทีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในชุมชนต่างๆ ซึ่งในช่วงเวลานี้อาจได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การก่อสร้างเรือนด้วยค่านิยมจากศูนย์การการบริหารประเทศ สู่ชุมชนไทลื้ออย่างต่อเนื่องจึงทำให้เครื่องมือในการปลูกสร้างได้มีการปรับเปลี่ยนท่าทีไปด้วยการใช้เทคโนโลยีของเครื่องมือที่ใช้ไฟฟ้ามากขึ้น และ ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว จึงทำให้เครื่องมือเครื่องใช้ในการปลูกสร้างเรือนได้ สดหายไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการปลูกเรือนอนุรักษ์ในแต่ละชุมชนได้ปลูกขึ้นก็ใช้เครื่องมือสมัยใหม่ช่วยในการปลูกเรือนมากขึ้น โดยสังเกตได้จากความเรียบร้อยของชิ้นไม้ ที่คมขึ้น และ มีรูปสัณฐานของวัสดุที่คมขึ้น ภาพที่ 4.3 ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นข้อจำกัดในการศึกษาถึง เครื่องมือในการปลูกสร้างเรือน ในชุมชนไทลื้อ ที่อยู่ในพื้นที่ ที่มีการพัฒนาทางสังคมอย่างเป็นพลวัต

ภาพที่ 4.3 แสดงไม้ที่ใช้ในการปลูกเรือนไทลื้อที่ถูกแปรรูปด้วยเครื่องมือสมัยใหม่ด้วยกบ และ เครื่องรีดไฟฟ้า

ซึ่ง เครื่องมือในการปลูกเรือนไทลื้อ นั้น ประกอบด้วยเครื่องมือ กลุ่มใหญ่ๆ 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการ วัดขนาด , เครื่องมือในการตัด และ เครื่องมือในการแต่ง

- เครื่องมือวัดขนาด เครื่องมือวัดขนาดในการปลูกเรือนไทลื้อ นั้นได้ใช้ขนาดของสัดส่วน ร่างกาย หรือ สิ่งแวดล้อมมาเป็นตัวกำหนดขนาด โดยการสร้างไม้วัดหรือเชือก ในการวัดขนาดในการปลูกเรือน
- เครื่องมือตัด เครื่องมือตัดในการปลูกสร้างเรือนไทลื้อ นั้นส่วนใหญ่ในการตัดวัสดุในการปลูกเรือนของเรือนไทลื้อ จะเป็นไม้ ทำให้สะดวกในการตัดโดยเครื่องมือที่พบ ได้จาก เรือนอนุรักษ์ และ บ้านเรือนจากการสำรวจ ส่วนใหญ่ เป็นเครื่องมือตัดที่ไม่ได้ใช้ไฟฟ้า หรือ เครื่องจักร เช่น เลื่อยลันดา ภาพที่ 4.4 , เลื่อยอก ภาพที่ 4.5 และเลื่อยชัก ภาพที่ 4.6 รวมถึงมีดประเภทต่างๆ เช่น

ภาพที่ 4.7 แสดงมิตที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และ มิตที่ใช้ในงานเชิงช่าง ของ สล่า ต่างๆ (ภาพถ่ายจาก เรือน และ เครื่องมือสล่า จากบ้าน ศิลาแลง จังหวัดน่าน)

- เครื่องมือในการตกแต่งงานไม้ เครื่องมือในการตกแต่งของ สล่า ในการปลูกเรือนไทลื้อ จากการสำรวจในการลงภาคสนาม นี้ได้พบ เครื่องมือในการตกแต่งงานไม้ต่างๆ เช่น สิว และ ค้อน รวมทั้ง กบไสไม้ ประเภทต่างๆ ดังภาพที่ 4.8,ภาพที่ 4.9

ภาพที่ 4.8 แสดงเครื่องมือตกแต่งงานไม้ประเภท กบไสไม้ ประเภทต่างๆ (ภาพถ่ายจาก เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร่องแง ของ สล่า ทอง เนตรทิพย์)

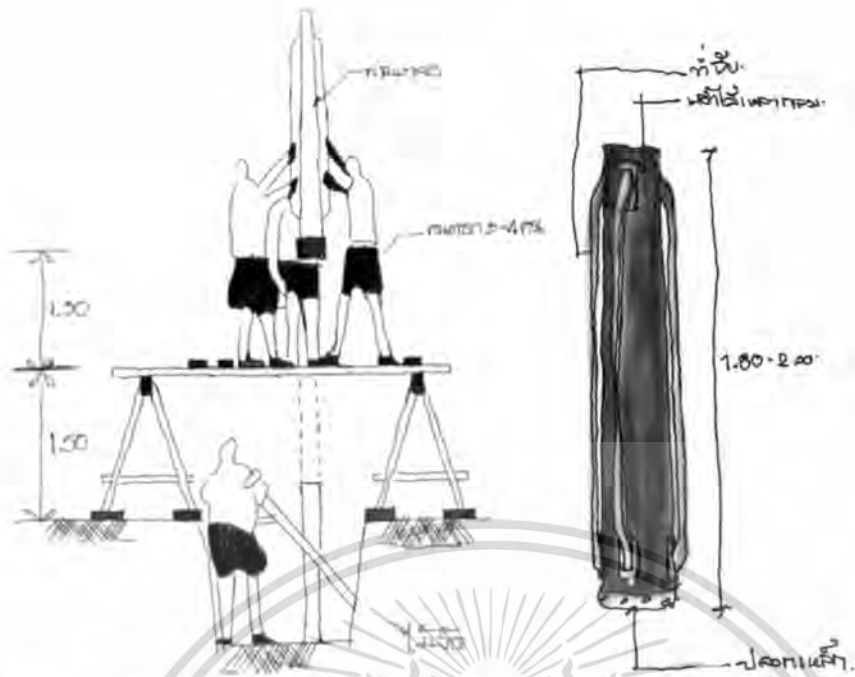
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.9 แสดงเครื่องมือตักแต่งงานไม้ ประเภท สิว (ภาพถ่ายจาก ชุมชนไทลื้อ บ้าน ศิลาแลง อ.ป่า)

ในส่วนของ ฐานเสาของเรือนไทลื้อ ก่อนขึ้นเสาเรือน ได้มีการวาง หิน หรือ เสาไม้ขนาดใหญ่ ลงในดิน ประมาณ 1 เมตร เพื่อให้เสาวางอยู่บนฐานเพื่อลดความเสียหายของตัวเสาเรือน จาก แมลง และ ความชื้นในดิน และหากมีการตอกเสาดังกล่าว จะใช้เครื่องมือประเภทสาม เกลอ ในการตอก ดังภาพที่ 4.10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.10 แสดงลักษณะของการปฏิบัติงานตอกฐานในกรณีที่มีการลงฐานเรือนก่อนขึ้นเสาเรือน ด้วยเครื่องมือ ตอกสามเกลอ

จากการศึกษาถึงเครื่องมือในการปลูกสร้างเรือน ไม้ไผ่ ในจังหวัดน่าน ด้วยการสัมภาษณ์ และ ลงพื้นที่ สํารวจและเก็บภาพ จาก สลํา และ เรือนทั่วไปในพื้นที่ต่างๆ พบว่า เครื่องมือเครื่องใช้ ในการปลูกเรือน ของ ชาวไม้ไผ่ในช่วงที่ผ่านมา 60 ปี ได้มีการปรับเปลี่ยนเครื่องมือ จากเครื่องมือ ช่าง ที่ไม่มีการใช้ไฟฟ้า แต่ในช่วงหลังที่ผ่านมา ได้มีการปรับเปลี่ยนทางสังคม อันเนื่องมาจากสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ไฟฟ้า ทำให้เครื่องมือ ที่ใช้ในการปลูกเรือน ได้มีการพัฒนา ด้วยการจัดซื้อมาจาก พื้นที่อื่น มากขึ้น เพื่อความสะดวก และ ความเรียบร้อยของชิ้นงาน ไม้ ซึ่งเป็น วัสดุหลักของการปลูก เรือน

4.2. การศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลง ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไม้ไผ่ จ.น่าน

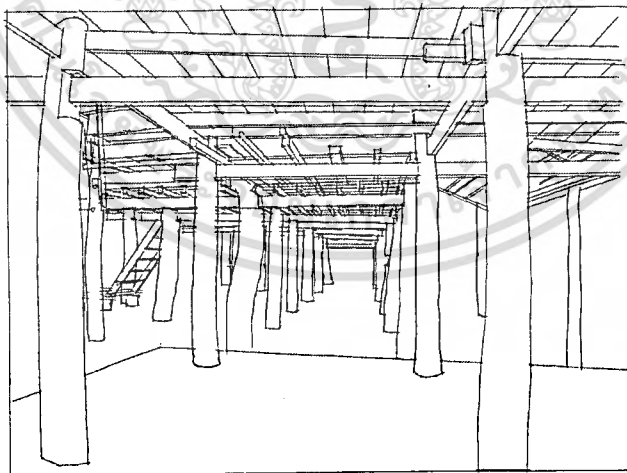
4.2.1. การเปลี่ยนแปลงภายนอก ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไม้ไผ่ จ.น่าน

การศึกษารูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ไผ่ จ.น่าน ได้ทำการศึกษาจาก ลักษณะของโครงสร้าง และ วัสดุ ของเรือนไม้ไผ่ ในจังหวัดน่าน ตามการศึกษาในหัวข้อการศึกษาถึง ลักษณะโครงสร้างและวัสดุ ที่ผ่านมานี้ เพื่อทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ของรูปทรง ภายนอก ในลักษณะเรือนทั้ง 3 กลุ่มเรือน ได้แก่ เรือนอนุรักษ์ไม้ไผ่, เรือนพักอาศัยที่มีอายุมากกว่า 50 ปี , และ เรือนพักอาศัยที่มีอายุเรือนน้อยกว่า 50 ปี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

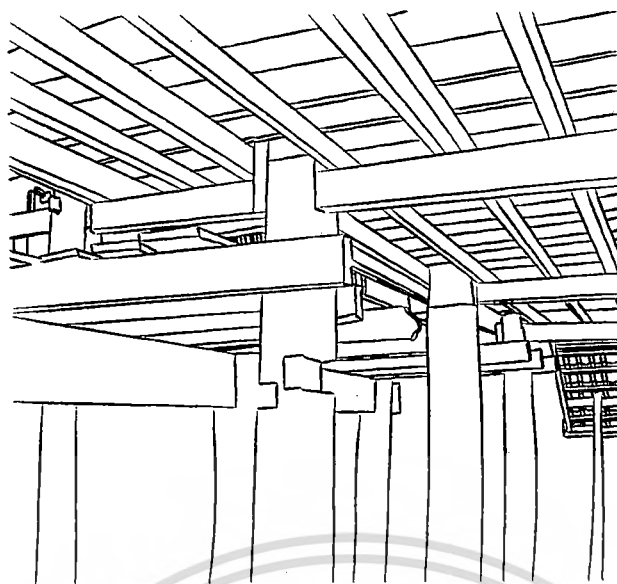
4.2.1.1. การศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงภายนอก ด้านโครงสร้าง

จากการศึกษาถึงลักษณะของโครงสร้าง เรือนไทลื้อ จังหวัดน่าน ในกลุ่มเรือน ทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเรือนอนุรักษ , เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อที่มีอายุเรือนมากกว่า 50 ปี และ เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ ที่มีอายุเรือนน้อยกว่า 50 ปี พบถึงการเปลี่ยนแปลง เมื่อเปรียบเทียบกัน ใน 3 กลุ่ม และเมื่อเปรียบเทียบกับ เรือนไทลื้อในชุมชนไทลื้อ ของจังหวัดต่างๆทางภาคเหนือ ตาม การศึกษาและทบทวนวรรณกรรม จะพบว่า

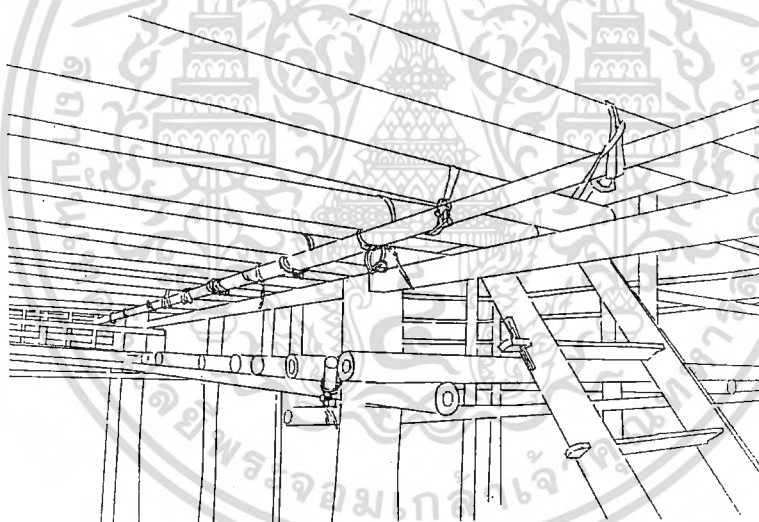
ลักษณะของโครงสร้างยังเป็น เสา และ คาน ทั้งในลักษณะของเรือนเครื่องผูก และ เรือนเครื่องสับ เป็นเรือนยกพื้นสูง แต่สิ่งที่แตกต่างกันออกไปคือ ลักษณะของโครงสร้างตามแบบเรือนอนุรักษ เดิมที่เป็นลักษณะการเจาะรูรอดเดี่ยว ตามหัวเสา และ คาน หรือการเจาะรูสลักแบบหัวเทียน รวมถึงการวาง ชื่อ,อะเส แบบนอน นั้นไม่มีให้เห็นในเรือน ที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี อีกทั้ง ความลาดเอียงของโครงสร้างหลังคา ที่เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของวัสดุ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปทรงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ อย่างชัดเจน โดยจากเดิมลักษณะของเรือนอนุรักษไทลื้อ นั้นนิยมมีความลาดเอียงของหลังคา ตั้งแต่ 35- 40 องศา มาสู่การเปลี่ยนแปลงความลาดเอียงของหลังคา ในเรือนที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี เป็นระดับประมาณ 18-25 องศา ซึ่งส่งผลต่อรูปทรงทางสถาปัตยกรรมอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่ ลักษณะของรูปทรงหลังคา ยังพบเห็นเค้าร่างของรูปทรงทางสถาปัตยกรรม ไทลื้อ แบบอนุรักษ และ มีลักษณะคล้ายคลึงกับ เรือนไทลื้อในประเทศไทย กล่าวคือ มีลักษณะที่เป็นหน้าจั่ว 2 จั่ว ขนและมีรางน้ำกลางเรือนส่วนหน้าจั่วมีชายคายื่น ออกมา ประมาณ 50 ซม. และมีการต่อ ชายคาออกไปสู่ ขานเรือน (หรือ จานเรือน)

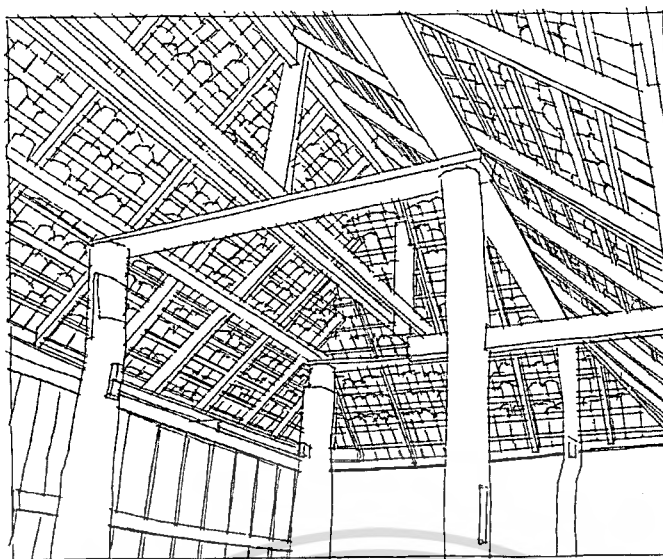
ภาพที่ 4.11 แสดงลักษณะการเข้าเตื่อยแบบเจาะรูรอด ของส่วนคานเรือนและ การวาง ตงไม้ของเรือนไทลื้อ ในจังหวัดน่าน (เรือนอนุรักษ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน)

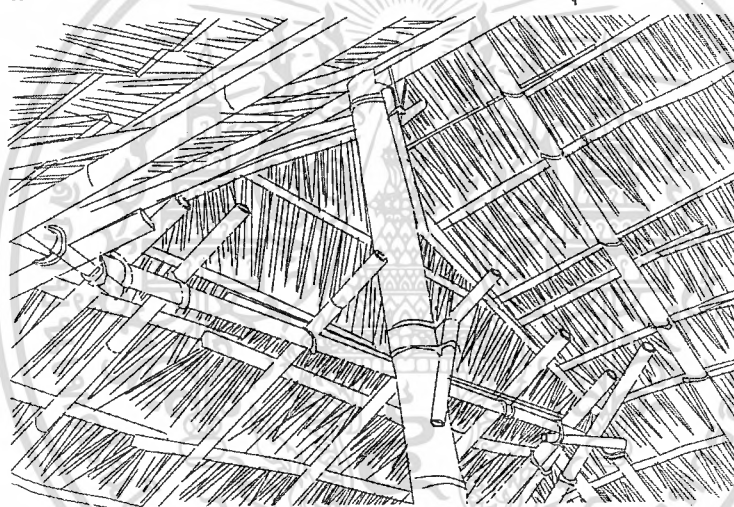
ภาพที่ 4.12 แสดงลักษณะโครงสร้างและการเข้าเตี้ย ในส่วน คานพื้น และการเล่นระดับเรือนของเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อในจังหวัดน่าน (เรือนอนุรักษ์บ้านไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จ.น่าน)

ภาพที่ 4.13 แสดงลักษณะของโครงสร้างเรือนเครื่องผูกของ เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ จ.น่าน ซึ่งเป็นการวางระบบแบบ เสาคาน

ภาพที่ 4.14 แสดงลักษณะโครงสร้างของเรือนไทลื้อ ของเรือนอนุรักษ์บ้านหนองบัว จ.น่าน

ภาพที่ 4.15 แสดงลักษณะของโครงสร้าง เรือนเครื่องผูก ของ เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ ที่จัดแสดงที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จังหวัดน่าน ในปี พ.ศ. 2552-2553

จากลักษณะของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างดังที่กล่าวนี้ส่งผลให้รูปทรงภายนอกของเรือนไทลื้อ ในจังหวัดน่าน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการเปลี่ยนแปลงทางความลาดเอียงของหลังคา อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางวัสดุ และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางโครงสร้างที่เริ่มมีการใช้โครงสร้าง คอนกรีตเสริมเหล็กเข้ามาในการปลูกสร้างเรือน ทำให้ รูปแบบของความประณีต ของงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนั้นลดลงไป

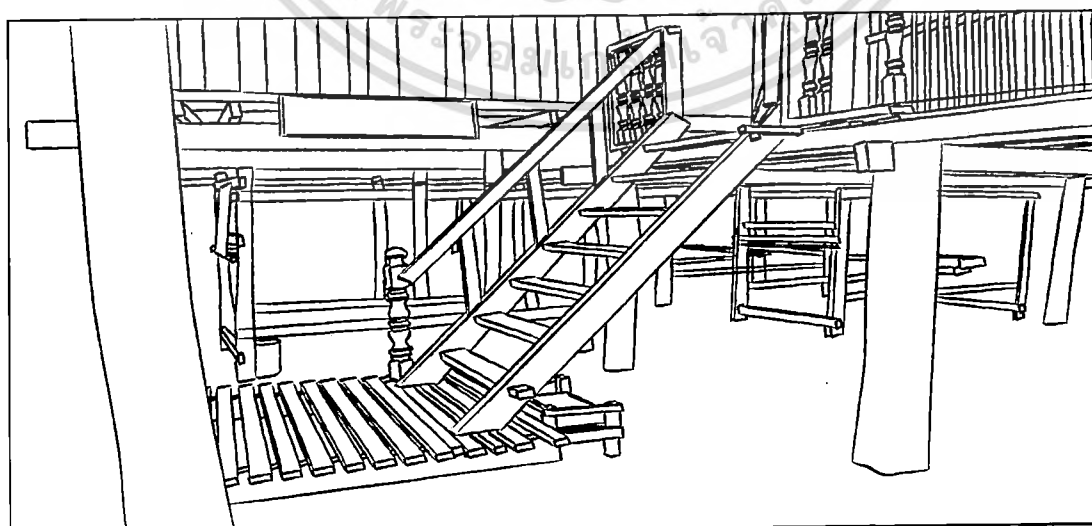
ในส่วนการปลูกเรือน ที่เดิมที่การตั้งถิ่นฐานของ ชุมชนไทลื้อ ที่เมื่อเริ่มที่ตั้งถิ่นฐานนั้นจะปลูกสร้างเรือนในลักษณะเรือนเครื่องผูก นั้นปัจจุบัน หายไปได้ยากขึ้นเพราะเนื่องจากนิยมปลูกสร้างด้วย ลักษณะโครงสร้างแบบปัจจุบัน ด้วย คอนกรีตเสริมเหล็ก และวางโครงไม้ มากกว่าการปลูกสร้างเป็น

เรือนในลักษณะเรือนเครื่องผูก ตามแบบแต่เดิม และด้วยเหตุผลของการตั้งถิ่นฐาน ของชุมชนในปัจจุบัน ที่มีการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ดังกล่าวมามากกว่า ร้อยปี จึงทำให้เป็นการตั้งถิ่นฐานในลักษณะถาวร มากขึ้นจึงลดการปลูกสร้างเรือน ที่เป็นเรือนเครื่องผูกลงไป ตามลำดับ

4.2.1.2. การศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงภายนอก ด้านวัสดุ

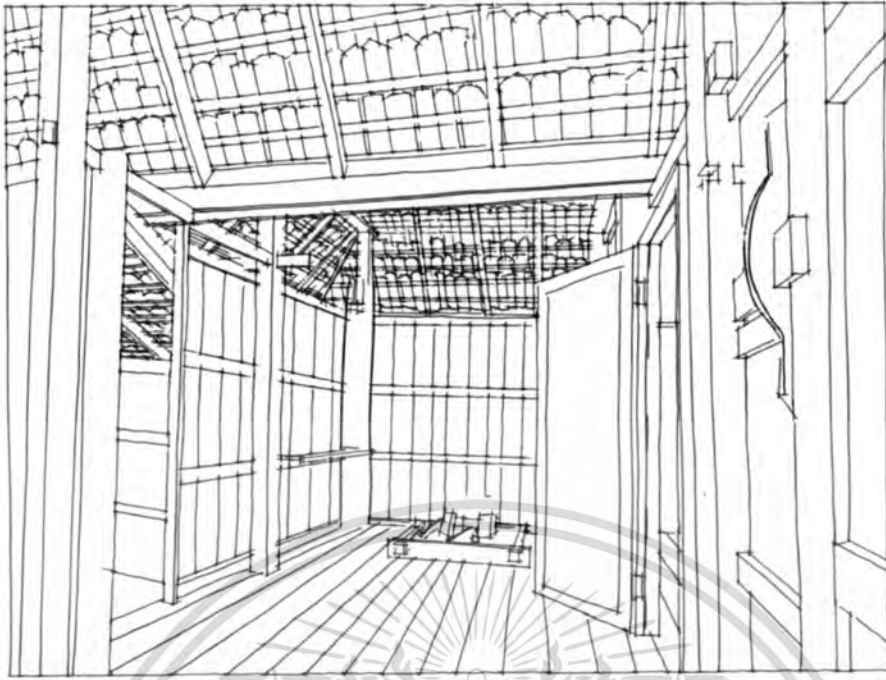
จากการศึกษาถึงลักษณะของวัสดุ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน และ จากการศึกษา ทบทวนวรรณกรรม พบว่า วัสดุเดิมที่นิยมในการปลูกสร้างเรือน ไทลื้อ ทั้งในส่วน สิบสองปันนา,และ ชุมชนไทยลื้อทางภาคเหนือ รวมทั้งในจังหวัดน่าน ของไทย นิยมใช้ วัสดุ ประเภทไม้ที่หาได้ในชุมชน และ พื้นที่เป็นหลักในการปลูกสร้าง ในส่วนหลังคา ในอดีตนั้นนิยม ใช้ ดินขอ,แป้นเกล็ด และ หญ้าคา ในการมุงหลังคา ส่วนในเรือนที่มีอายุ มากกว่า 50 ปี และ เรือนที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี เริ่มพบเห็น การเปลี่ยนแปลงทางวัสดุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ เสาส่วนใต้ถุนเรือนและพบเห็นได้มาก คือ เหตุของการเปลี่ยนแปลง คือการ ขยายถนน ทำให้ต้องย้ายการตั้งเรือน และเมื่อมีการย้ายการตั้งเรือน จึงได้มีการปรับเปลี่ยนวัสดุ จากเดิม เสาเรือนในส่วนใต้ถุนเรือน ที่เคยเป็นไม้ จึงได้ปรับเป็น คอนกรีตเสริม เหล็ก(ค.ส.ล.) อีกทั้ง เหตุปัจจัยที่ มีการเปลี่ยนแปลง คือ การเกิดอุทกภัย ในปี พ.ศ. 2549 ที่ทำให้เกิด ความเสียหาย ของเสาไม้ของเรือน และ ไม้ปัจจุบันหายากขึ้นจึงได้เปลี่ยน วัสดุที่เดิมเคยเป็นไม้ มา เป็น เสา ค.ส.ล.

ในส่วนเรือนเครื่องผูก ซึ่งเดิมที่เคยใช้ไม้ไผ่ ที่หาได้จากชุมชน และนิยมปลูกสร้างเป็นเรือน เมื่อเริ่มตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง และ เก็บสะสมวัสดุในการปลูกสร้างให้เกิดการถาวร มากขึ้น ด้วย การวัสดุ ในละแวกที่ทำกินหรือพื้นที่ในชุมชน จึงได้มีการพัฒนาการใช้วัสดุเป็นไม้ ขึ้น แต่ปัจจุบัน ไม่มี ราคาสูงและ หาได้ยาก รวมถึงการมีจิตอนุรักษ์ของชุมชน จึงลดการใช้ไม้ ลง และเมื่อมีความประสงค์ ในการตั้งถิ่นฐานให้มั่นคง แข็งแรงมากขึ้นจึง นิยมปลูกเรือนเป็นลักษณะ เรือนที่เป็น โครงสร้าง คอนกรีตเสริมเหล็ก ผสมกับ โครงสร้างไม้ เดิม ของเรือน

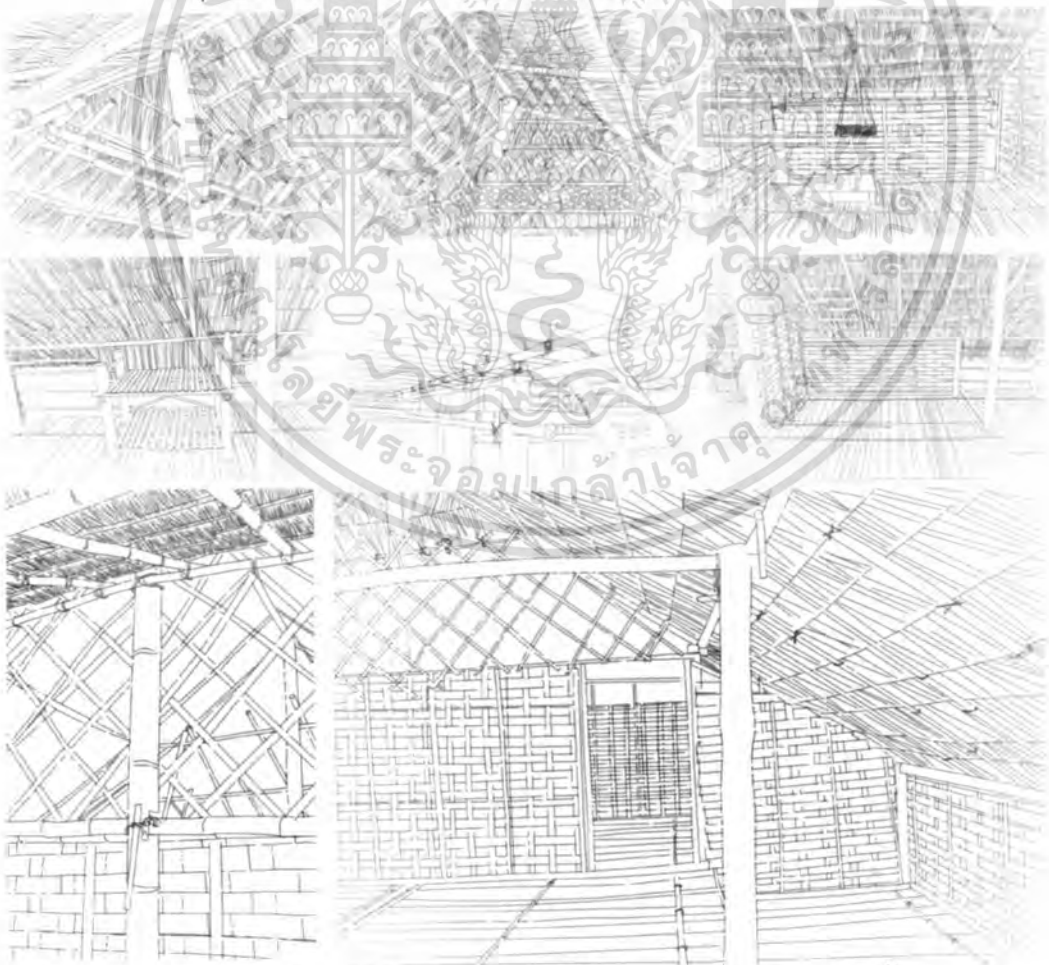

ภาพที่ 4.16 แสดงลายเส้นการใช้วัสดุในการสร้างสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนไทลื้อ จ.น่าน (เรือนอนุรักษ์ชุมชน บ้านหนองบัว จ.น่าน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.17 แสดงการใช้วัสดุภายในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ลื้อ จ.น่าน (เรือนอนุรักษ์ บ้านไม้ลื้อ ในชุมชน บ้านหนองบัว เรือนรับรองโฮมสเตย์)

ภาพที่ 4.18 แสดงรายละเอียดการใช้วัสดุ ของเรือนเครื่องผูก ของเรือนอนุรักษ์ ไม้ลื้อ จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนวัสดุที่นิยมในการปรับเปลี่ยน มากที่สุด ได้แก่ เสื่อเรือน ซึ่งเดิมเคยเป็นไม้ และได้ผู้ไป ตาม กาลเวลา อีกทั้ง ไม้หายาก ขึ้นจึงนิยมใช้เป็น ค.ส.ล. และ หลังคา จากเดิมที่เคยมุง หญ้าคา, แป้น เกล็ด หรือ ดินขอ แต่ในปัจจุบัน ไม้หายาก รวมทั้ง การผลิตกระเบื้องดินขอ ในชุมชนใกล้เคียงเริ่มลด การผลิต จึงทำให้ หันมาใช้วัสดุ ที่จัดซื้อได้ในราคาไม่สูง มาใช้ในการปรับเปลี่ยน ได้แก่ กระเบื้องลอน คู่ และ กระเบื้องสังกะสี ซึ่ง เหตุปัจจัยนี้เองส่งผลให้ เกิดการเปลี่ยนแปลง ของความลาดเอียงของ หลังคา ซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปร่างของ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ลื้อในจังหวัดน่าน มากขึ้น

4.2.1.3. สรุปการศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงภายนอก ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไม้ลื้อ จ.น่าน

จากการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลง ของโครงสร้าง และวัสดุ ของเรือนไม้ลื้อ ในจังหวัดน่าน เพื่อเป็นเอกสารประกอบการเป็นมรดกโลก และ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นี้โดยเนื้อหาของ การศึกษาในการศึกษาถึง เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ลื้อ จังหวัดน่าน นี้ เน้นการศึกษาเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวใน จังหวัดน่านได้มีการพัฒนาเป็นอย่างมาก และเมื่อหันมาพูดถึงการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงภายนอก ของเรือนพักอาศัย ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในชุมชนไม้ลื้อ ที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง และ วัสดุ ดังที่กล่าวมา ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง และ เมื่อนำมาพิจารณารูปร่างภายนอก ของเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ลื้อในจังหวัดน่าน ตามกลุ่ม ตัวอย่าง ตามตารางที่ 4.32 ซึ่งแสดงให้เห็นถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบภายนอกของเรือน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ลื้อ ในจังหวัดน่านโดยแบ่งตาม กลุ่มอายุของเรือน

จากการศึกษาทำให้พบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ของ ลักษณะทางภายนอกของ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อในจังหวัดน่าน นั้นยังคงมีลักษณะของการใช้ รูปทรงของหลังคาในรูป แบบเดิม อยู่ กล่าวคือเป็นรูปทรงเจ้า แบ่งตามห้องของเรือน โดยมีรางน้ำภายในเรือน แต่ ในอนาคต หากมีการปรับเปลี่ยนวัสดุ และโครงสร้างขึ้น อาจส่งผลให้ ลักษณะของรูปทรงหลังคาเปลี่ยนไปอย่าง เห็นได้ชัด ในส่วน โครงสร้าง ซึ่ง เดิมทีเคยเป็นโครงสร้างไม้ ทั้งหมด ปัจจุบันได้มีการใช้โครงสร้าง ค. ส.ล. และ ลดความประณีต ของการเข้าไม้แบบในอดีต รวมถึง ลักษณะเรือนที่เป็นเรือนเครื่องผูก นั้น ได้ลดจำนวนลง ไปเนื่องจากการตั้งถิ่นฐานที่มีเวลานานมากขึ้น

ภาพที่ 4.19 แสดงการเปลี่ยนแปลงภายนอก ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ในชุมชน ของ จังหวัดน่าน

จากภาพแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง ภายนอก ทางสถาปัตยกรรมไทลื้อ ในจังหวัดน่าน เมื่อพิจารณาจากภาพ แสดงให้เห็นถึง ลักษณะของเรือนเครื่องผูก และ เรือนเครื่องสับ ของ เรือนไท ลื้อ ในจังหวัดน่าน และ ต่อมา เป็นเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ ที่มีการเปลี่ยนแปลง จากเดิมน้อย ที่สุด และ ต่อมาเป็นลักษณะของเรือนที่มีอายุ ประมาณ 60 ปี จนกระทั่ง มาถึง เรือนที่พบเห็นใน ชุมชนไทลื้อ ในจังหวัดน่าน ในปัจจุบัน ต่อไป

4.2.2. การเปลี่ยนแปลงภายใน ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน

การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง ทางสถาปัตยกรรม พื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน ใน ส่วนการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรม นั้น ในงานศึกษานี้ได้ทำการศึกษา ถึงการ เปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอก ซึ่งการศึกษาในส่วนการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลง ภายใน ของ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ นี้ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงด้านประโยชน์ใช้สอย และ ทางสัญจร ,

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเปลี่ยนแปลงด้าน ขนาดของพื้นที่ใช้สอย , การเปลี่ยนแปลงด้านช่องเปิดภายใน ของ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน

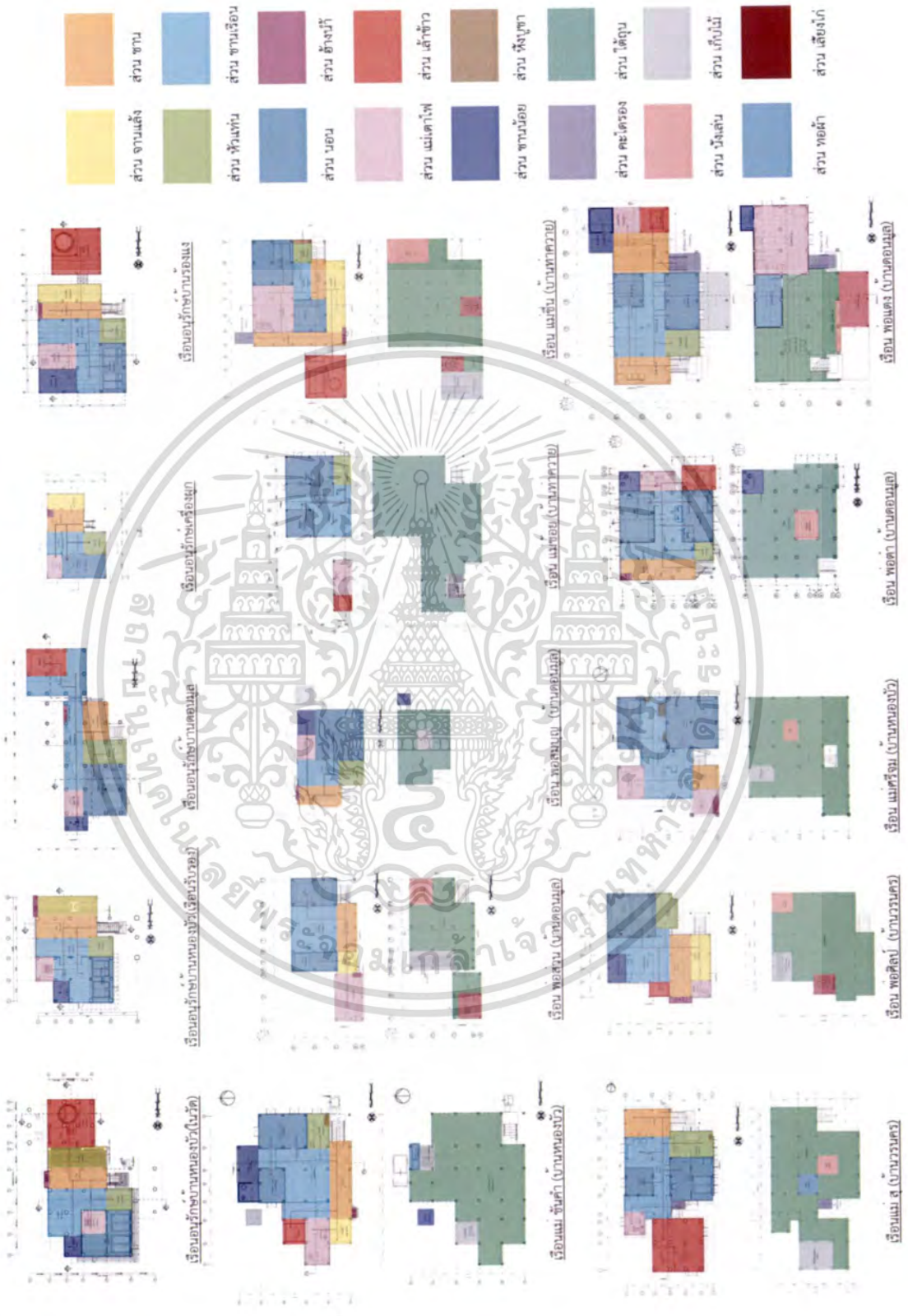
4.2.2.1. การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่ และ ทางสัญจร สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

การศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงภายใน ของสถาปัตยกรรม พื้นถิ่นไทลื้อ ในจังหวัดน่าน นี้ได้ ทำการศึกษาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆของเรือน และ ทางสัญจรภายในเรือน ใน แต่ละกลุ่มตัวอย่าง โดยศึกษา ในเรือนทั้งสิ้น 15 หลัง โดยแบ่งเป็นเรือน อนุรักษ์ , เรือนพักอาศัยที่มี อายุมากกว่า 50 ปี และ เรือนพักอาศัยที่มีอายุเรือน น้อยกว่า 50 ปี โดยการศึกษานี้ได้ทำการแสดง ภาพ ที่สามารถเทียบมาตรฐานได้ ในแต่ละเรือน เพื่อให้เห็นถึงขนาดโดยประมาณ และ ความสัมพันธ์ รวมถึง ลักษณะของทางสัญจร ที่เป็นสัดส่วนต่อกัน ระหว่างเรือนแต่ละหลัง ดังแสดงให้เห็นใน ภาพที่ 4.20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.20 แสดงถึงลำดับความสัมพันธ์ของพื้นที่ และ ทางสัญจรภายในเรือน สถาปัตยกรรมพินถิ่นไทรลือ ในจังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากภาพ แสดงถึงลักษณะการแบ่งพื้นที่ใช้สอย และ ลักษณะของทางสัญจรภายในเรือน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ ในจังหวัดน่าน โดยมีลักษณะโดยรวมของเรือนไทลื้อ นั้น นิยมสร้าง ส่วนเรือนที่เป็นส่วนที่พักอาศัย แยก ออกจากส่วนของเส้าข้าว โดยเรือนที่สังเกตได้ชัด มีทั้งสิ้น 8 หลัง และ พื้นที่ที่เริ่มมีการปรับเปลี่ยน ได้แก่ ในส่วนเส้าข้าวเช่นกัน กล่าวคือ เริ่มมีการปรับเปลี่ยนส่วนเส้าข้าว ให้ไปเป็นพื้นที่สวน อื่นๆ เช่น การปรับจากเส้าข้าว มาเป็นส่วนครัว เป็นต้น ในส่วนนอน ของเรือนไทลื้อนิยมการกันห้อง และ จากเดิมที่เคยรวมเอาส่วนครัว เข้าไปอยู่ในส่วนพื้นที่นอน ปัจจุบันได้มีการแยกออกจากส่วนนอน อย่างเห็นได้ชัด และ ปัจจุบัน ชานน้อย บนเรือนที่เคยทำหน้าที่คล้ายห้อง สุขา ในยามกลางคืน ปัจจุบัน หลายหลังคาเรือนได้ทำการปรับเปลี่ยนเป็น ห้องน้ำ ที่ถูกสุขลักษณะมากขึ้น

ส่วนทางสัญจรภายในเรือน ในขนาดเรือนไทลื้อที่มีขนาดใหญ่ นั้นมักมีทางขึ้นเรือน 2 ทาง ซึ่งทางขึ้นเรือน ทางหลักนั้นจะขึ้นในส่วนของ ชานเรือน และ ยังพบเห็นพื้นที่ ที่เรียกว่า ชานแดด อยู่แต่ปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนให้มีหลังคา คลุม และ ปรับลักษณะพื้นไม้ที่ตีเว้นหาก ให้ชิด ขึ้น และ บันไดตรง มักขึ้นมาสู่ชานน้อยด้านหลังเรือน และ เข้าสู่ ตำแหน่งของ เส้าข้าว หรือ ไม้ก็ครัว ในทางสัญจรภายในเรือน มักใช้ ชานเรือนเป็นตัวเชื่อมในการสัญจร ภายในเรือน โดยแบ่งออกเป็น เป็นส่วนเรือน และ ส่วนเส้า หรือไม้ก็ใช้ชานเรือนเป็นตัวเชื่อม ระหว่างเส้าข้าวกับเรือนนอน และเมื่อเข้าไปสู่ตัวเรือน จะพบห้องที่กันขึ้นซึ่งแตกต่างจากเรือนอนุรักษ ที่เป็นห้องโถงโล่ง

4.2.2.2. การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านพื้นที่ใช้สอย สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

การศึกษาการเปลี่ยนแปลง ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน นี้ ได้ทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของเรือนพักอาศัยของ ชาวไทลื้อในจังหวัดน่าน ทั้งภายนอก และ ภายใน ในส่วนการศึกษาการเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านพื้นที่ใช้สอยนี้ ได้ทำการศึกษาถึงประเด็น ของการใช้ พื้นที่ ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ประเด็นที่หนึ่ง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในความนิยมของการใช้พื้นที่ที่ตลอดจนการลดความนิยมของการใช้พื้นที่ เพื่อให้ทราบถึง พื้นที่ที่ถูกลดบทบาทลง ในเรือนพักอาศัยในแต่ละช่วงเวลา , ประเด็นที่สอง คือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการให้ความสำคัญ ของขนาดพื้นที่ ในเรือนพักอาศัย เพื่อให้ทราบถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านของการให้พื้นที่ แก่ส่วนต่างๆ ของเรือนในลักษณะใด และ ประเด็นที่สาม คือ การศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลง ด้าน ความนิยมของการใช้พื้นที่ ที่มากที่สุด และน้อยที่สุด ของเรือนในแต่ละช่วงอายุเรือน เพื่อให้ทราบถึง การให้ความสำคัญต่อขนาดของพื้นที่ ที่มากที่สุด และ น้อยที่สุด โดยมีรายละเอียดของการศึกษาดังตารางที่ 4.33 , 4.34, 4.35

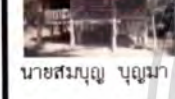

ตารางที่ 4.33 แสดงการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้พื้นที่ ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือน
อนุรักษ์ ของไทลื้อ จังหวัดน่าน

ชื่อ	ลำดับ	พื้นที่ใช้สอย												รวม
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
 เรือนอนุรักษ์บ้านคอนมุล บ้านคอนมุล น่าน	พื้นที่ใช้สอย	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	8
	พื้นที่/ตร.ม.	0.0	0.0	11.3	11.3	50.1	25.7	0.0	5.8	0.6	0.0	12.9	4.1	121.74
	ร้อยละ	0.0	0.0	9.3	9.3	41.1	21.1	0.0	4.8	0.5	0.0	10.6	3.3	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 121.74 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 8 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน ขานเรือน มากที่สุด												
 เรือนอนุรักษ์ ในวัดหนองบัว, น่าน	พื้นที่ใช้สอย	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	9
	พื้นที่/ตร.ม.	0	13.3	14.3	6.35	23.7	19.9	0	6.84	0.94	0	25.6	4.14	115.03
	ร้อยละ	0	11.6	12.4	5.52	20.6	17.3	0	5.95	0.82	0	22	3.6	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 115 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 9 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน เล้าข้าว มากที่สุด												
 หนองบัวโชนสเคย์ บ้านหนองบัว น่าน	พื้นที่ใช้สอย	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	8
	พื้นที่/ตร.ม.	0	12	14.9	5.2	14.3	11.9	0	6.27	1	0	0	1.92	67.47
	ร้อยละ	0	17.8	22.1	7.71	21	17.6	0	9.29	1.48	0	0	2.85	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 67.47 ตร.ม. มี 8 ส่วนพื้นที่ใช้สอย และมีพื้นที่ส่วน ขานเรือน มากที่สุด												
 เรือนอนุรักษ์ บ้านร่องแง, น่าน	พื้นที่ใช้สอย	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	9
	พื้นที่/ตร.ม.	0	12.6	11	7.1	29.3	14.4	0	10.5	0.8	0	25.2	9.5	120.4
	ร้อยละ	0	10.5	9.14	5.9	24	12	0	8.72	0.66	0	20.9	7.89	100
	สรุป	สรุป เรือนมีพื้นที่ 120.40 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 9 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน ขานเรือน มากที่สุด												
 เรือนอนุรักษ์ เรือนเครื่องมูก(2553)	พื้นที่ใช้สอย	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	7
	พื้นที่/ตร.ม.	0	6.32	9.67	5.99	10.1	11.8	0	4	0.8	0	0	0	48.6
	ร้อยละ	0.0	13.0	19.9	12.3	20.7	24.2	0.0	8.2	1.6	0.0	0.0	0.0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 48.6 ตร.ม. มี 7 ส่วนพื้นที่ใช้สอย และมีพื้นที่ส่วน นอน มากที่สุด												
สรุป	พื้นที่ซ้ำ (จำนวนหลัง)	0	4	5	5	5	5	0	5	5	0	3	4	
	ค่าเฉลี่ยพื้นที่ (ตร.ม.)	0.0	8.8	12.2	7.2	25.5	16.7	0.0	6.7	0.8	0.0	12.7	3.9	
	ส่วนที่นิยมใช้พื้นที่ มากสุด	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	1	0	
	ส่วนที่นิยมใช้พื้นที่ น้อยสุด	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	

หมายเหตุ : ค่าในส่วนพื้นที่ใช้สอย ค่า 1 คือ มีพื้นที่นั้น ค่า 0 คือ ไม่มีพื้นที่นั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.34 แสดงการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้พื้นที่ ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนพักอาศัย ของชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน ที่มีอายุเรือน มากกว่า 50 ปี

เรือนไทลื้อ	ลำดับ	พื้นที่ใช้สอย												รวม
		ห้องบูชา	ชานแม่เลี้ยง/จวนแม่เลี้ยง	ชาน/จวน	ห้องแท่น	ชานเรือน/ชานเรือน	นอน 1	นอน 2	ครัว/แม่เตาไฟ	ร้านน้ำ/ข้างน้ำ	บันไดรอง/กะโต	เส้าข้าว/ยั้งข้าว	ชานน้อย/จวนน้อย	
	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	11
	พื้นที่/ตร.ม.	0.4	6	18.8	8.2	42.6	18.4	9.7	13	0.7	0	6.5	13	137.3
	ร้อยละ	0.29	4.37	13.7	5.97	31	13.4	7.06	9.47	0.51	0	4.73	9.47	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 137.30 ตร.ม. มี 11 ส่วนพื้นที่ใช้สอย และมีพื้นที่ส่วนชานเรือน มากที่สุด												
	พื้นที่ใช้สอย	0	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	7
	พื้นที่/ตร.ม.	0	4.5	10.3	0	21.7	12.4	8.2	14.2	0.4	0	0	0	71.7
	ร้อยละ	0	6.28	14.4	0	30	17.3	11.4	19.8	0.56	0	0	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 71.70 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 7 ส่วน และมีพื้นที่ส่วนชานเรือนมากที่สุด												
	พื้นที่ใช้สอย	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	
	พื้นที่/ตร.ม.	0	0	9.32	6.98	11.3	27.6	0	5.08	0.63	0	0	5	65.9
	ร้อยละ	0	0	14.1	10.6	17.2	42	0	7.71	0.96	0	0	7.59	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 65.9 ตร.ม. มี 7 ส่วนพื้นที่ใช้สอย และมีพื้นที่ส่วนนอน มากที่สุด												
	พื้นที่ใช้สอย	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	9
	พื้นที่/ตร.ม.	0	17.1	17.1	7.92	29.8	23.7	9.59	18.2	0.95	0	8.65	0	133
	ร้อยละ	0	12.8	12.8	5.95	22	17.8	7.21	13.7	0.71	0	6.5	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 133 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 9 ส่วน และมีพื้นที่ส่วนชานเรือน มากที่สุด												
	พื้นที่ใช้สอย	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	11
	พื้นที่/ตร.ม.	0.6	15	20.5	3.7	7.5	20	12	21.3	0.7	2.5	20	0	123.8
	ร้อยละ	0.48	12.1	17	2.99	6.06	16.2	9.69	17	0.57	2.02	16.2	0	100
	สรุป	เรือนมีพื้นที่ 123.80 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 11 ส่วน และมีพื้นที่ส่วนครัว มากที่สุด												
สรุป	พื้นที่ใช้ (จำนวนหลัง)	2	4	5	4	5	5	4	5	5	1	3	2	
	ค่าเฉลี่ยพื้นที่ (ตร.ม.)	0.2	8.5	15.2	5.4	22.6	20.4	7.9	14.4	0.7	0.5	7.0	3.6	
	ส่วนที่นิยมใช้พื้นที่ มากสุด	0	0	1	0	3	1	0	0	0	0	0	0	
	ส่วนที่นิยมใช้พื้นที่ น้อยสุด	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	

หมายเหตุ : ค่าในส่วนพื้นที่ใช้สอย ค่า 1 คือ มีพื้นที่นั้น ค่า 0 คือ ไม่มีพื้นที่นั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.35 แสดงการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้พื้นที่ ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนพักอาศัย ของชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน ที่มีอายุเรือน น้อยกว่า 50 ปี

เรือนไทลื้อ	ลำดับ	พื้นที่ใช้สอย	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	รวม
			หิ้งบูชา	ขามแล้ง/ขามแล้ง	ขาม/ขาม	หัวแท่น	ขามเรือน/ขามเรือน	นอน 1	นอน 2	ครัว/แม่เตาไฟ	ร้านน้ำ/ล้างน้ำ	บันไดรอง/คย่โต	เส้าข้าว/หิ้งข้าว	ขามน้อย/ขามน้อย	
 แม่ สุข ชัยมงคล บ้านร้องแง น่าน	พื้นที่ใช้สอย		1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	9
	พื้นที่/ตร.ม.		0.15	0	14	11.9	30	20	8	4.8	0	1.5	29.2	0	119.5
	ร้อยละ		0.13	0	11.7	9.92	25	16.7	6.69	4.02	0	1.26	24.4	0	100
	สรุป		เรือนมีพื้นที่ 119.50 ตร.ม. มีพื้นที่ใช้สอย 9 ส่วน และมีพื้นที่ส่วน เส้าข้าว มากที่สุด												
 นายศิลป์ เนตรทิพย์ บ้านร้องแง น่าน	พื้นที่ใช้สอย		0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	9
	พื้นที่/ตร.ม.		0	9.8	15	7.5	26	22.2	0	3.5	1.6	0	3.4	5.7	94.7
	ร้อยละ		0	10.3	15.8	7.92	27	23.4	0	3.7	1.69	0	3.59	6.02	100
	สรุป		เรือนมีพื้นที่ 94.70 ตร.ม. มี 9 ส่วนพื้นที่ใช้สอย และมีพื้นที่ส่วน ขามเรือน มากที่สุด												
 นางศรีจรม บ้านหนองบัว น่าน	พื้นที่ใช้สอย		1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	8
	พื้นที่/ตร.ม.		1.19	0	6.5	0	37.8	27	12	5.3	0.9	0	0	0	90.7
	ร้อยละ		1.31	0	7.17	0	42	29.8	13.2	5.84	0.99	0	0	0	100
	สรุป		เรือนมีพื้นที่ 90.7 ตร.ม. มี 8 ส่วนพื้นที่ใช้สอย และมีพื้นที่ส่วน ขามเรือน มากที่สุด												
 นายคำ ชัยมงคล บ้านคอนมูล น่าน	พื้นที่ใช้สอย		0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	9
	พื้นที่/ตร.ม.		0	0	16.3	4	31.9	19	21.1	8	0.9	0	9.8	4.73	115.69
	ร้อยละ		0	0	14.1	3.46	28	16.4	18.3	6.92	0.78	0	8.47	4.09	100
	สรุป		เรือนมีพื้นที่ 115.69 ตร.ม. มี 9 ส่วนพื้นที่ใช้สอย และมีพื้นที่ส่วน ขามเรือน มากที่สุด												
 นายแตง บ้านคอนมูล น่าน	พื้นที่ใช้สอย		0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	9
	พื้นที่/ตร.ม.		0	0	37.5	8.9	32.6	18.6	9.4	7	0	5.1	7.3	9.2	135.6
	ร้อยละ		0	0	28	6.56	24	13.7	6.93	5.16	0	3.76	5.38	6.78	100
	สรุป		เรือนมีพื้นที่ 135.60 ตร.ม. มี 9 ส่วนพื้นที่ใช้สอย และมีพื้นที่ส่วน ขาม มากที่สุด												
สรุป	พื้นที่ซ้ำ (จำนวนหลัง)		2	2	5	4	5	5	4	5	3	2	4	3	
	ค่าเฉลี่ยพื้นที่ (ตร.ม.)		0.4	2.0	15.3	4.3	25.9	17.6	8.7	5.0	0.7	1.2	4.3	3.9	
	ส่วนที่นิยมใช้พื้นที่ มากสุด		0	0	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0	
	ส่วนที่นิยมใช้พื้นที่ น้อยสุด		2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	

หมายเหตุ : ค่าในส่วนพื้นที่ใช้สอย ค่า 1 คือ มีพื้นที่นั้น ค่า 0 คือ ไม่มีพื้นที่นั้น

จากตารางในส่วน ของเรือนอนุรักษ์ การศึกษาในประเด็นต่างๆดังที่กล่าวมา ทำให้พบว่า

- การใช้พื้นที่ซ้ำ ของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ทุกหลัง มีบันไดทางขึ้นเพียงทางเดียว ในส่วนของหิ้งบูชา ในการศึกษาได้พบ ตำแหน่งวางของหิ้ง แต่ เนื่องจากเป็นเรือนอนุรักษ์จึงไม่มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การ บูชา ข้าว หรือ ฝี ตามคติความเชื่อ ของชนชาวไทลื้อในเรือนอนุรักษ์ จึงทำให้ การศึกษาในส่วนพื้นที่ข้านี้ ได้ไม่ทำการบันทึกเป็นพื้นที่ใช้จริง แต่ในส่วนอื่นๆ ที่ลด บทบาทลง ได้แก่ ขานน้อย หรือพื้นที่ใช้ในการขบถ่าย ด้านหลังเรือน โดยเฉพาะในเรือน เครื่องผูก และในส่วนเล่าข้าว ในส่วนเรือนอนุรักษ์นี้ มีเพียง 3 หลังเท่านั้นที่ได้ทำพื้นที่ ส่วนนี้ อันเนื่องจาก เป็นเรือนที่จำลองแบบ ตามทศนคติ และ จากการศึกษาของชุมชน แต่ อีก 2 เรือน เป็นเรือน เครื่องผูก และ เรือนรับรอง หรือ โฮมสเตย์ จึงไม่ได้จัดสร้าง เล่าข้าวจำลองไว้ ทำให้ไม่ถือว่าเป็นการลดบทบาท ของพื้นที่ลงแต่อย่างใด

- ในส่วนของการให้ความสำคัญ โดยการให้ขนาดของพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ที่ ขานเรือน และ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ที่ ฮ้างน้ำ หรือ รำนน้ำ
- ในส่วนของความนิยม ของการให้พื้นที่ มากที่สุด ในลำดับที่ 1 คือ ขานเรือน และ รองลงมาคือ ขาน นอกเรือน และ ลำดับสุดท้ายคือ ห้องนอน หรือ ส่วนนอน ใน ส่วนของความนิยม ของการให้พื้นที่ น้อยที่สุด คือ ส่วน ฮ้างน้ำ หรือ รำนน้ำ

จากตารางในส่วน ของเรือนพักอาศัยที่มีอายุเรือนมากกว่า 50 ปี การศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังที่กล่าวมา ทำให้พบว่า

- การใช้พื้นที่ซ้ำ ของแต่ละเรือนพักอาศัยไทลื้อ ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 5 หลัง จากการศึกษาพบว่า ทั้ง 5 หลัง ยังคงไว้ซึ่งพื้นที่ส่วน ขาน,ขานเรือน,นอน,ครัว และ ฮ้าง น้ำ ในส่วนส่วนอื่นๆ ได้ลดลงไปตามลำดับ ในการศึกษา นี้ การเปรียบเทียบเรือนแต่ละ หลังที่มีอายุใกล้เคียงกัน แต่ตั้งถิ่นฐานต่างอำเภอ หรือ ต่างหมู่บ้าน นี้ ไม่ได้แสดงให้เห็น ถึงความแตกต่างกัน หรือ ลดการใช้พื้นที่ ซ้ำลงอย่างชัดเจนแต่อย่างใด ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับ ปัจจัยของขนาดของเรือน เป็นตัวแปรสำคัญ อีกตัวแปรหนึ่ง
- ส่วนการให้ความสำคัญ ต่อขนาดของพื้นที่ ของเรือนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 5 หลัง จากการศึกษาพบว่า ขนาดของพื้นที่เรือน ไทลื้อถูกใช้มากที่สุดคือ พื้นที่ของ ขาน เรือน
- ในส่วนของความนิยม ของการให้พื้นที่ มากที่สุด ได้แก่ ส่วน ขานเรือน และ ให้พื้นที่ น้อยที่สุดคือ ส่วน ฮ้างน้ำ และหิ้งบูชา ข้าว

จากตารางในส่วน ของเรือนพักอาศัยที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี การศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังที่กล่าวมา ทำให้พบว่า

- การใช้พื้นที่ซ้ำ ของแต่ละเรือนพักอาศัยไทลื้อ ที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี จำนวน 5 หลัง พบว่า ทั้ง 5 หลัง ยังคงไว้ซึ่งพื้นที่ส่วน ขานเรือน,นอนและครัว ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว หาก ดูในรายละเอียด ขนาดของเรือน เป็นส่วนสำคัญในการ สร้างพื้นที่ต่างๆ ตาม องค์ประกอบเมื่อเทียบกับเรือนอนุรักษ์

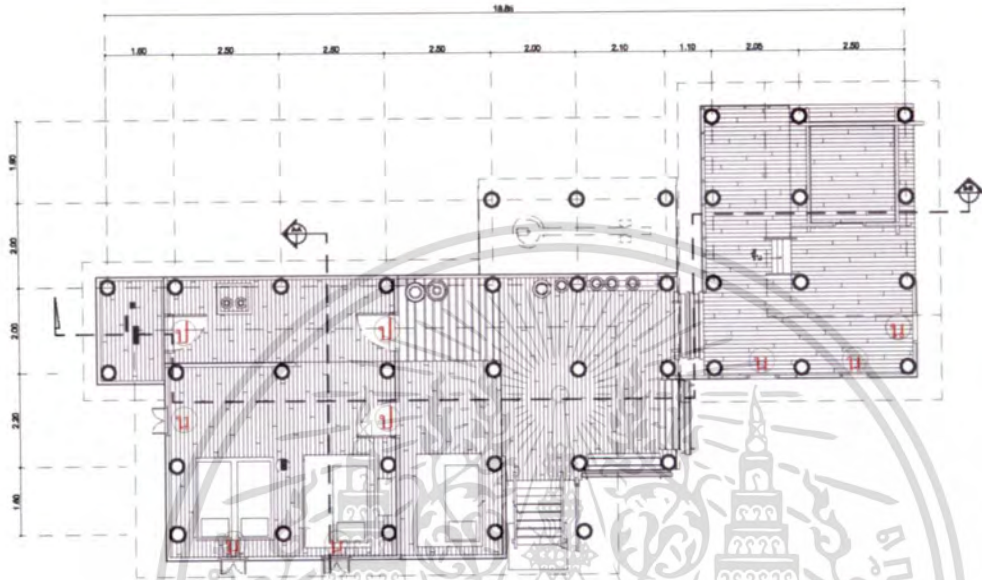
- ส่วนการให้ความสำคัญ ต่อขนาดของพื้นที่ ของเรือนที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี จำนวน 5 หลัง จากการศึกษาพบว่า ขนาดของพื้นที่เรือน ไทลื้อถูกใช้มากที่สุดคือ พื้นที่ของ ชานเรือน
- ในส่วนของความนิยมของเรือนที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี จำนวน 5 หลัง จากการศึกษาพบว่า การให้พื้นที่ มากที่สุด ได้แก่ ส่วน ชานเรือน และ ให้พื้นที่น้อยที่สุดคือ ส่วน ฮ้างน้ำ และหิ้งบูชาข้าว

4.2.2.3. การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านช่องเปิดภายในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านช่องเปิดภายใน ตัวสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน เป็นการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลง ของ ช่องแสง , ช่องหน้าต่าง และ ช่องประตู ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญทางสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรมภายใน เพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ของช่องเปิดดังกล่าว โดยการศึกษาได้แบ่งกลุ่ม การศึกษา ออกเป็น เรือนอนุรักษ์ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อจังหวัดน่าน , เรือนในชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่านที่มีอายุเรือนมากกว่า 50 ปี และ สุดท้ายคือ เรือนในชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน ที่มีอายุเรือนน้อยกว่า 50 ปี

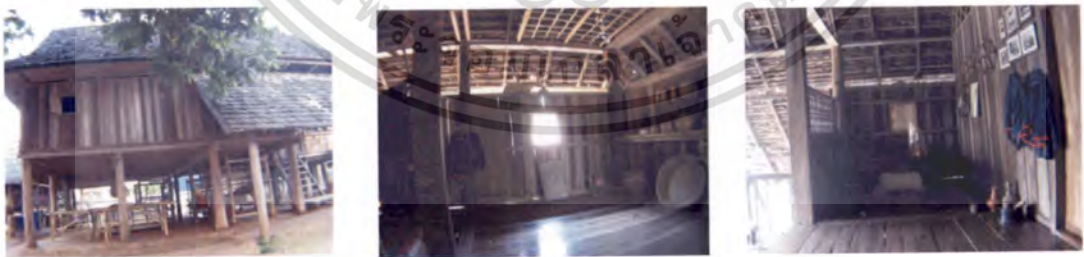
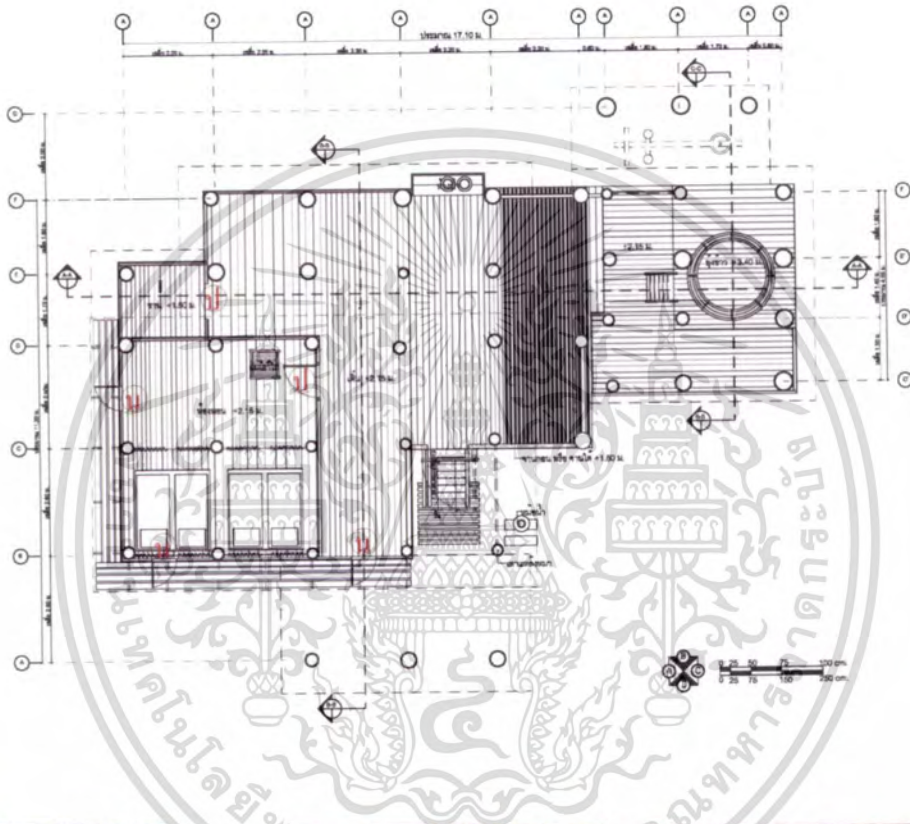
- การศึกษาช่องเปิดภายในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน เรือนอนุรักษ์

การศึกษาช่องเปิดภายในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน เรือนอนุรักษ์ ได้ทำการศึกษา ถึง ลักษณะของ ช่องแสง, ประตู และ หน้าต่าง เพื่อให้เห็นถึงลักษณะต่างๆ ของ ช่องเปิด ในเรือนอนุรักษ์บ้านร่องแง ต.วรนคร อ.บัว จ.น่าน , เรือนอนุรักษ์บ้านหนองบัว (ในวัดหนองบัว) ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน , เรือนอนุรักษ์บ้านรับรอง(โฮมสเตย์) ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน , เรือนอนุรักษ์ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน และ เรือนอนุรักษ์เรือนเครื่องผูก ที่จัดแสดงใน ลานศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จังหวัดน่าน ปี พ.ศ. 2553 โดย ชนชาวไทลื้อ จ.น่าน และ ชุมชนชาวจังหวัดน่าน ได้ทำการสร้างเป็นอาคารสาธิต โดยรายละเอียดของช่องเปิด ในเรือนต่างๆ แสดงให้เห็นดังภาพต่อไปนี้

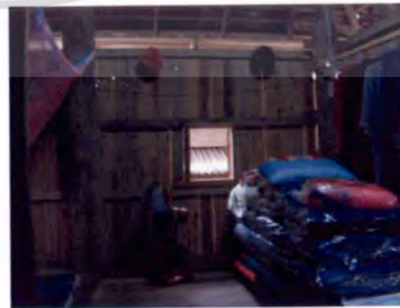
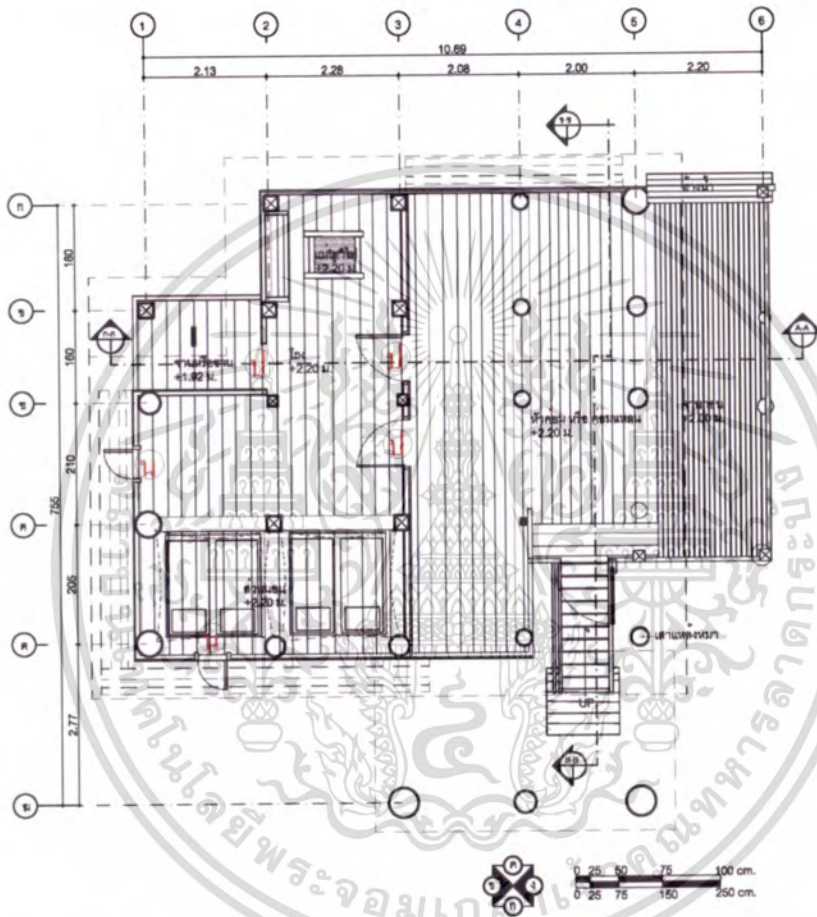
ภาพที่ 4.21 แสดงลักษณะของช่องเปิดเรือนอนุรักษ์ไทย บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าม่วง จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

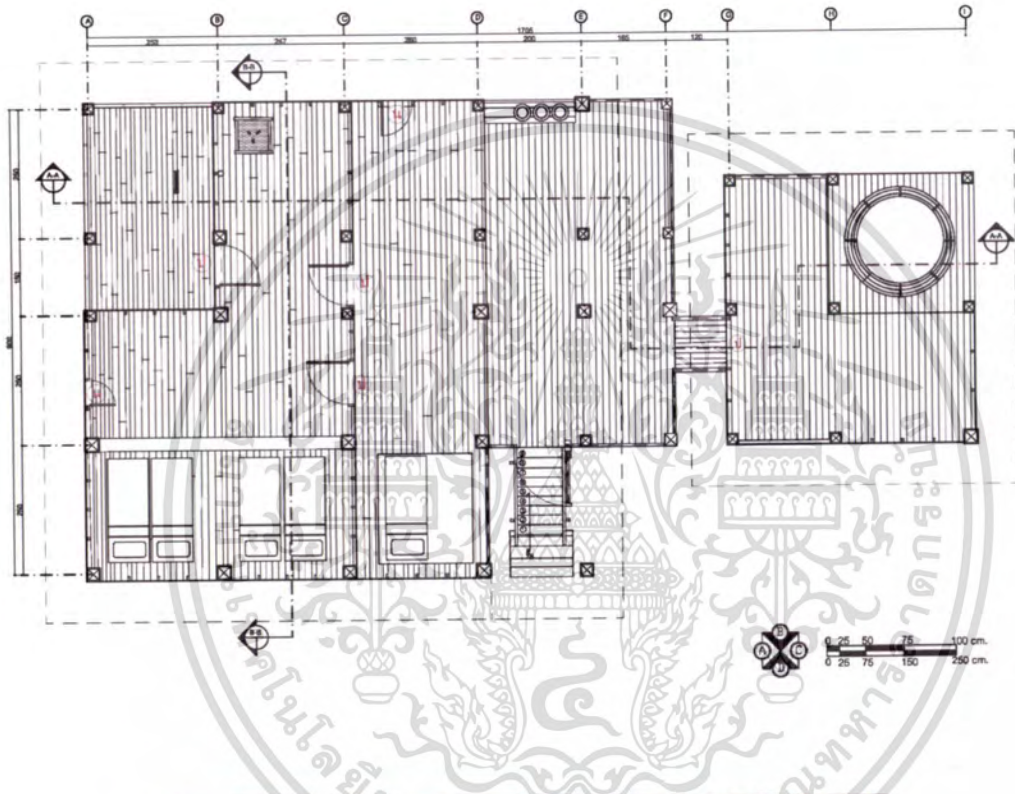
ภาพที่ 4.22 แสดงลักษณะของช่องเปิดเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว(ในวัดหนองบัว) ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

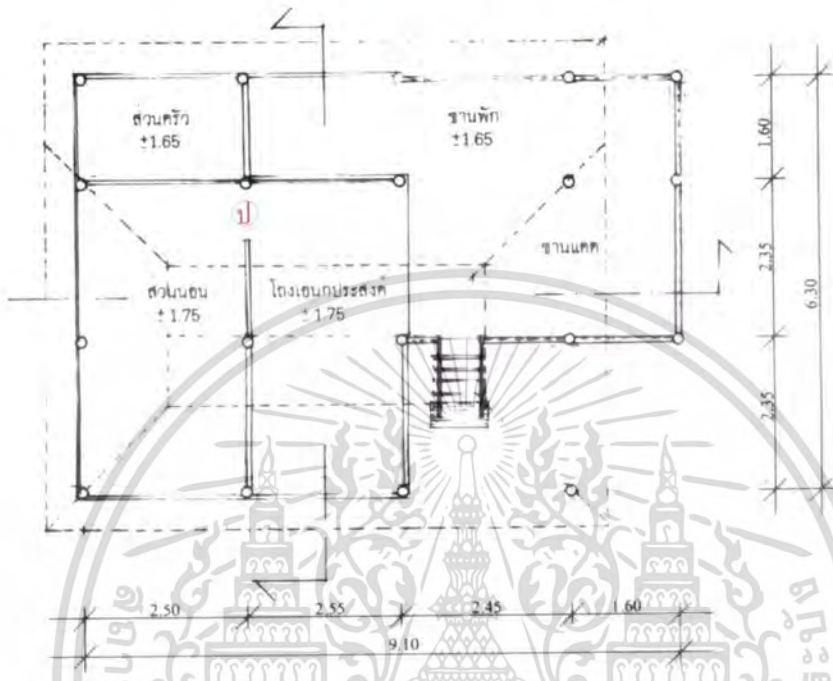
ภาพที่ 4.23 แสดงลักษณะของช่องเปิดเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัวเรือนรับรอง (โฮมสเตย์) ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.24 แสดงลักษณะของช่องเปิดเรือนอนุรักษ์ ไม้ลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ท่าม่วง จ.น่าน

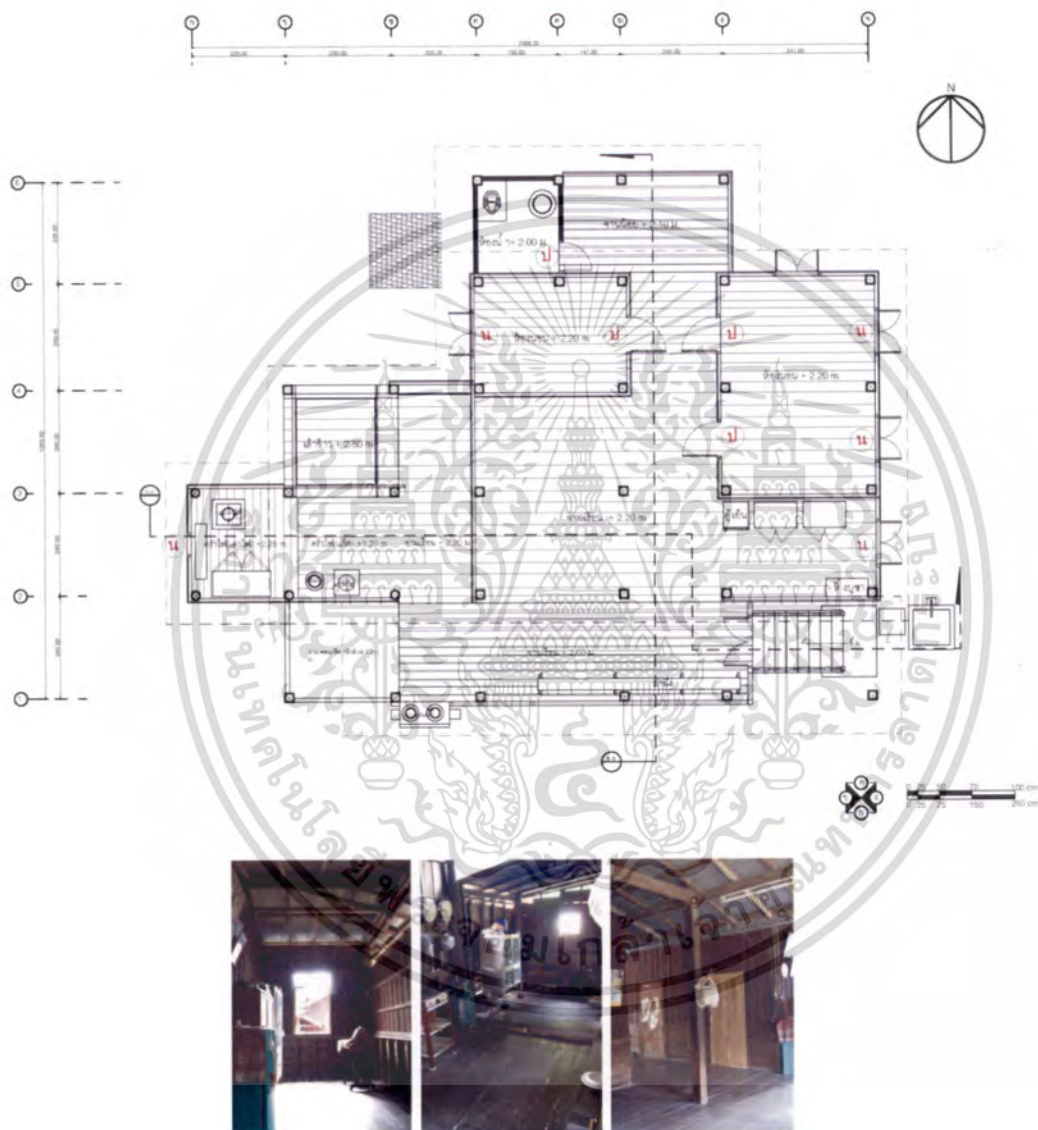
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.25 แสดงลักษณะของช่องเปิดเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ เรือนเครื่องผูกสาธิต ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จ.น่าน ปี พ.ศ. 2553

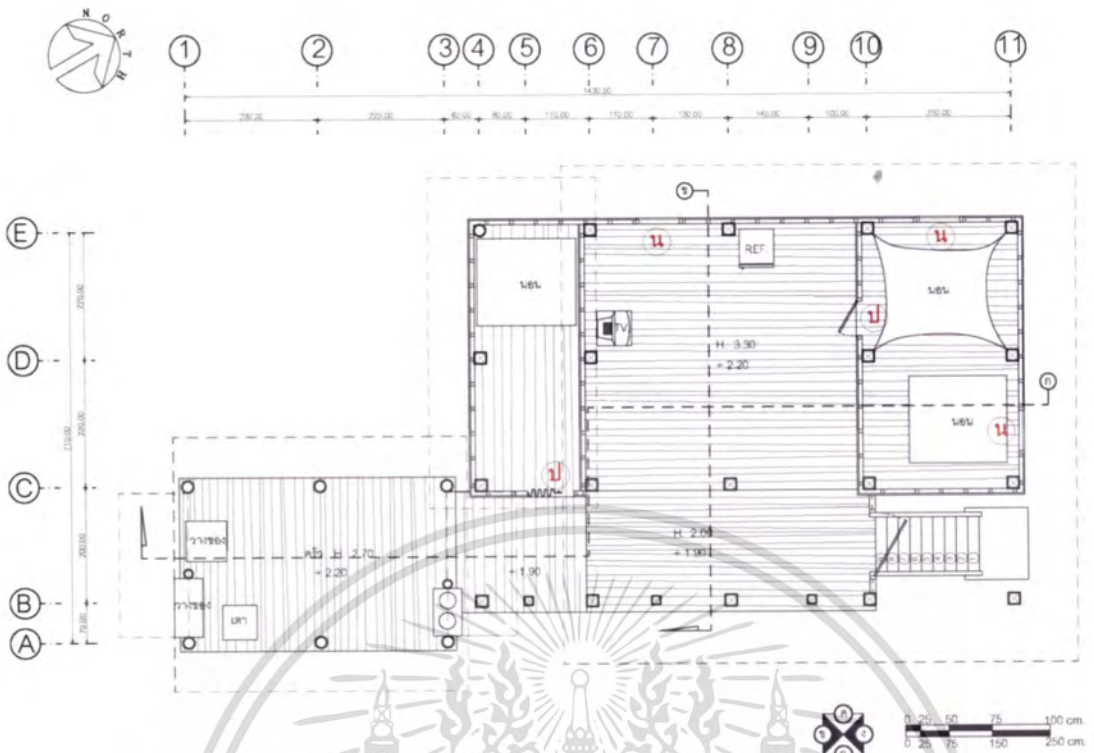
- การศึกษาช่องเปิดภายในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน ที่มีอายุเรือน มากกว่า 50 ปี

การศึกษาช่องเปิดภายในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ ที่มีอายุเรือนมากกว่า 50 ปี ได้ทำการศึกษา ถึง ลักษณะของ ช่องแสง, ประตู และ หน้าต่าง เพื่อให้เห็นถึงลักษณะต่างๆ ของ ช่องเปิด ในเรือนพักอาศัยของ แม่ชิ้นคำ ที่บ้านหนองบัว, เรือนพักอาศัยพ่อสวน ที่บ้านดอนมูล, เรือนพักอาศัย , เรือนพักอาศัยพ่อ สมบุญ ที่บ้านดอนมูล , เรือนพักอาศัย แม่ซ้อย ที่บ้านท่าควาย , และ เรือนพักอาศัยแม่ ชื่น ที่บ้านท่าควาย โดยรายละเอียดของช่องเปิด ในเรือนต่างๆ แสดงให้เห็นดังภาพ ต่อไปนี้

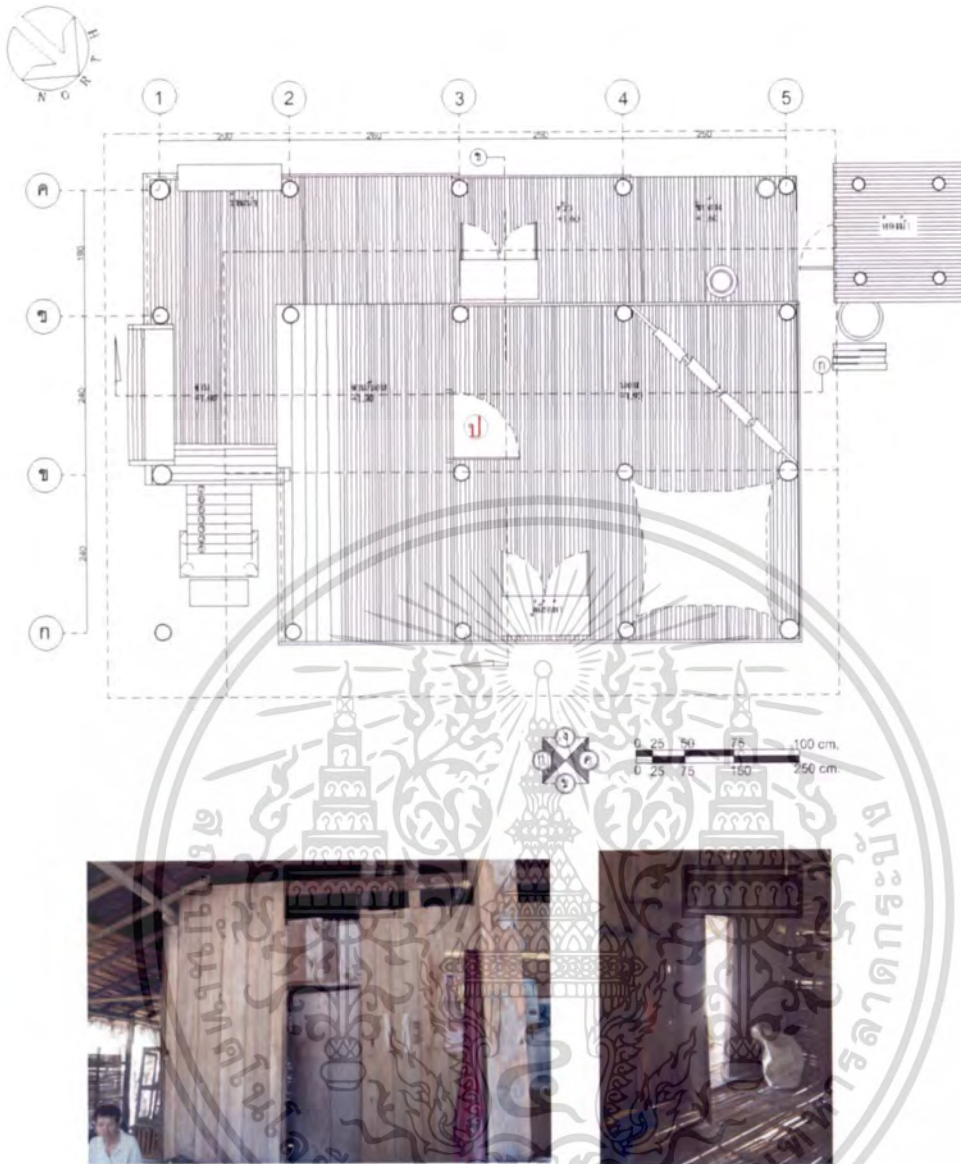
ภาพที่ 4.26 แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย แม่ขันคำ ภิมาลัย บ.หนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

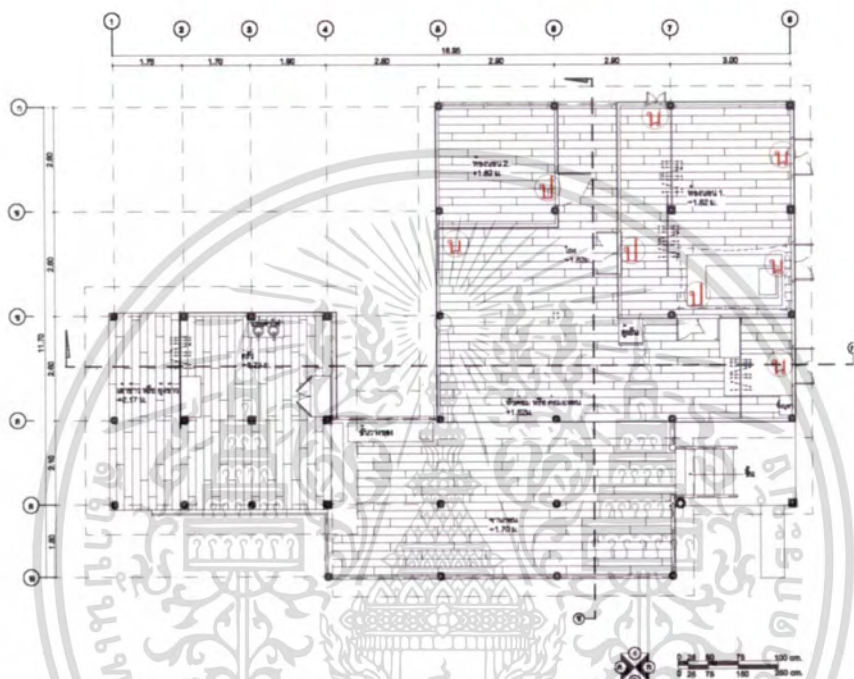
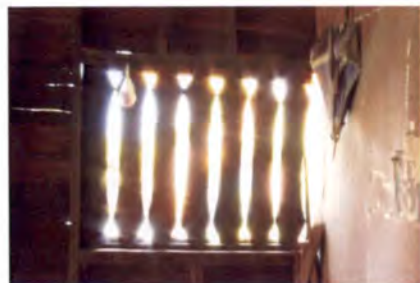
ภาพที่ 4.27 แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย พ่อส่วน ชัยยศ บ.ดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่า
วังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

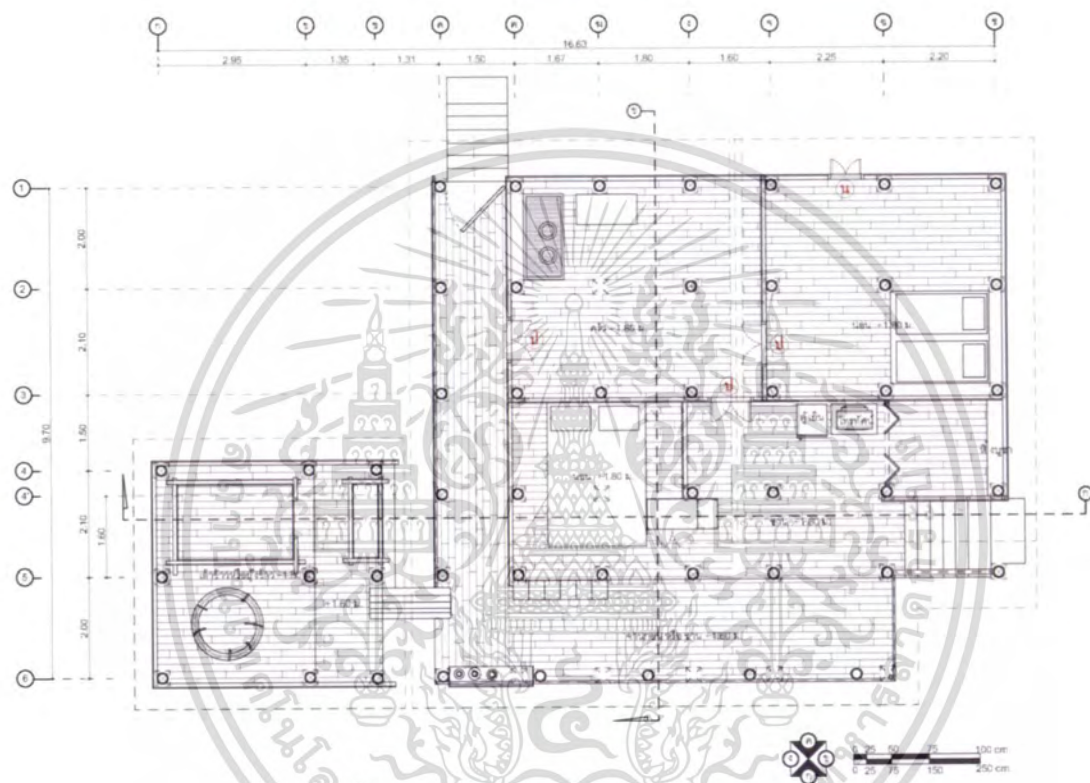
ภาพที่ 4.28 แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย พ่อสมบุญ บุญมา บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าม่วง จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.29 แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย แม่ซ้อย สารเทศ บ.ท่าควาย ต.ชัย
วัฒนา อ.ปัว จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

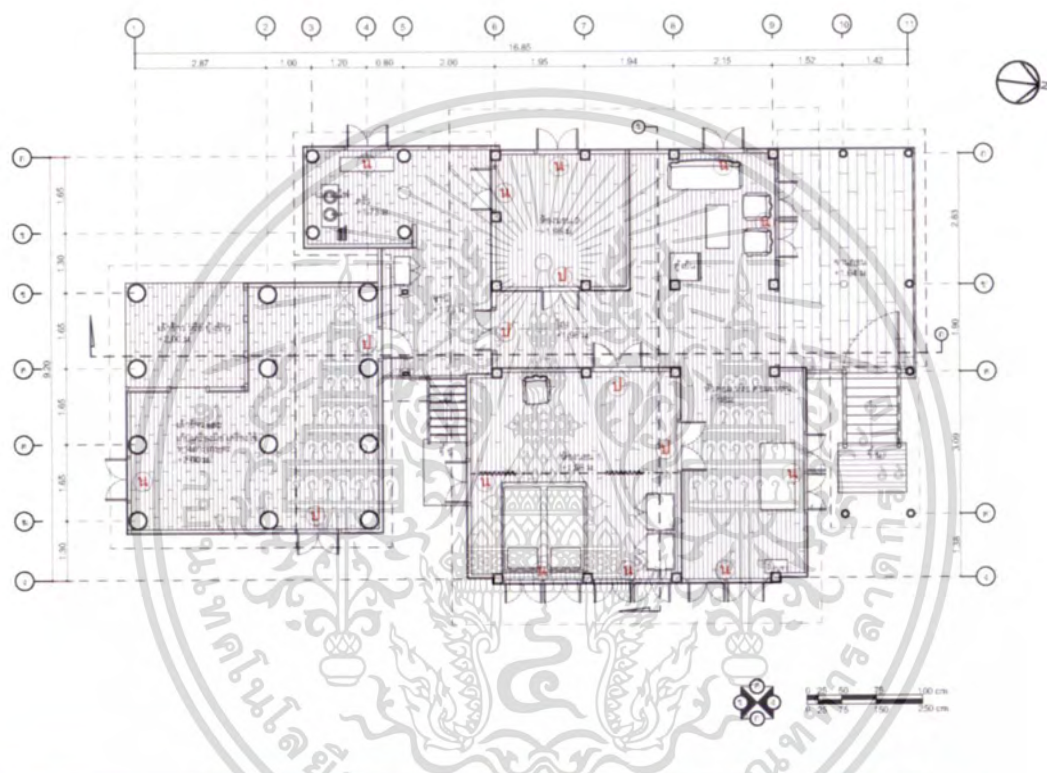
ภาพที่ 4.30 แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย แม่ขึ้น วรรณภพ บ.ท่าควาย ต.ชัยวัฒนา อ.ปัว จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การศึกษาช่องเปิดภายในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน ที่มีอายุเรือน น้อยกว่า 50 ปี

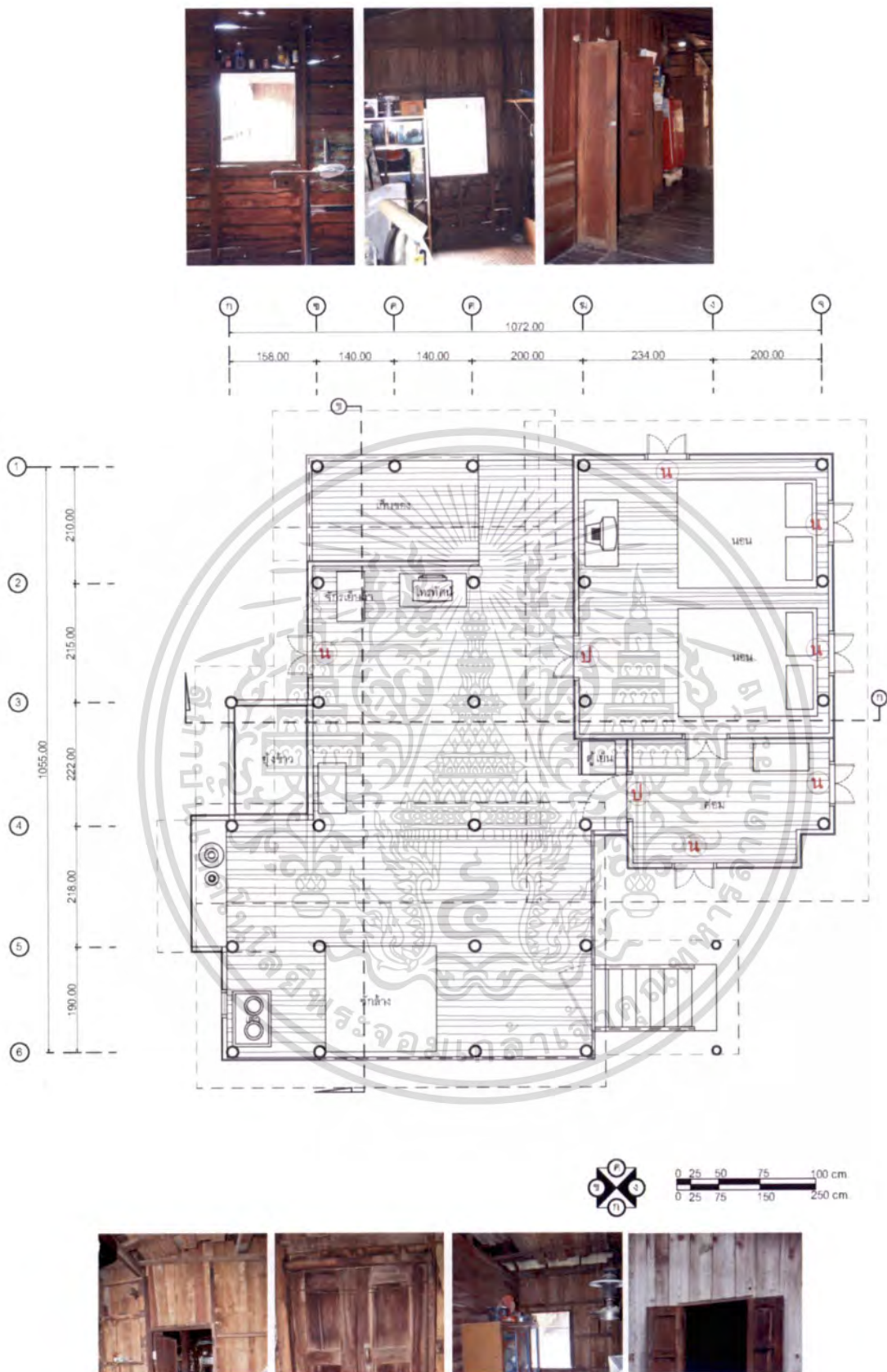
การศึกษาช่องเปิดภายในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ ที่มีอายุเรือนน้อยกว่า 50 ปี ได้ทำการศึกษา ถึง ลักษณะของ ช่องแสง, ประตู และ หน้าต่าง เพื่อให้เห็นถึงลักษณะต่างๆ ของ ช่องเปิด ในเรือนพักอาศัยของ แม่สุ ชัยมงคล ที่บ้านร้องแง, เรือนพักอาศัยพ่อศิลป์ เนตรทิพย์ ที่บ้านร้องแง, เรือนพักอาศัยศรีจุม เทพเสน บ้านหนองบัว, เรือนพักอาศัยพ่อดำ ชัยมงคล ที่บ้านดอนมูล , และเรือนพักอาศัย พ่อแดง อุทธิยา ที่บ้านดอนมูล โดยรายละเอียดของช่องเปิด ในเรือนต่างๆ แสดงให้เห็นดังภาพ ต่อไปนี้

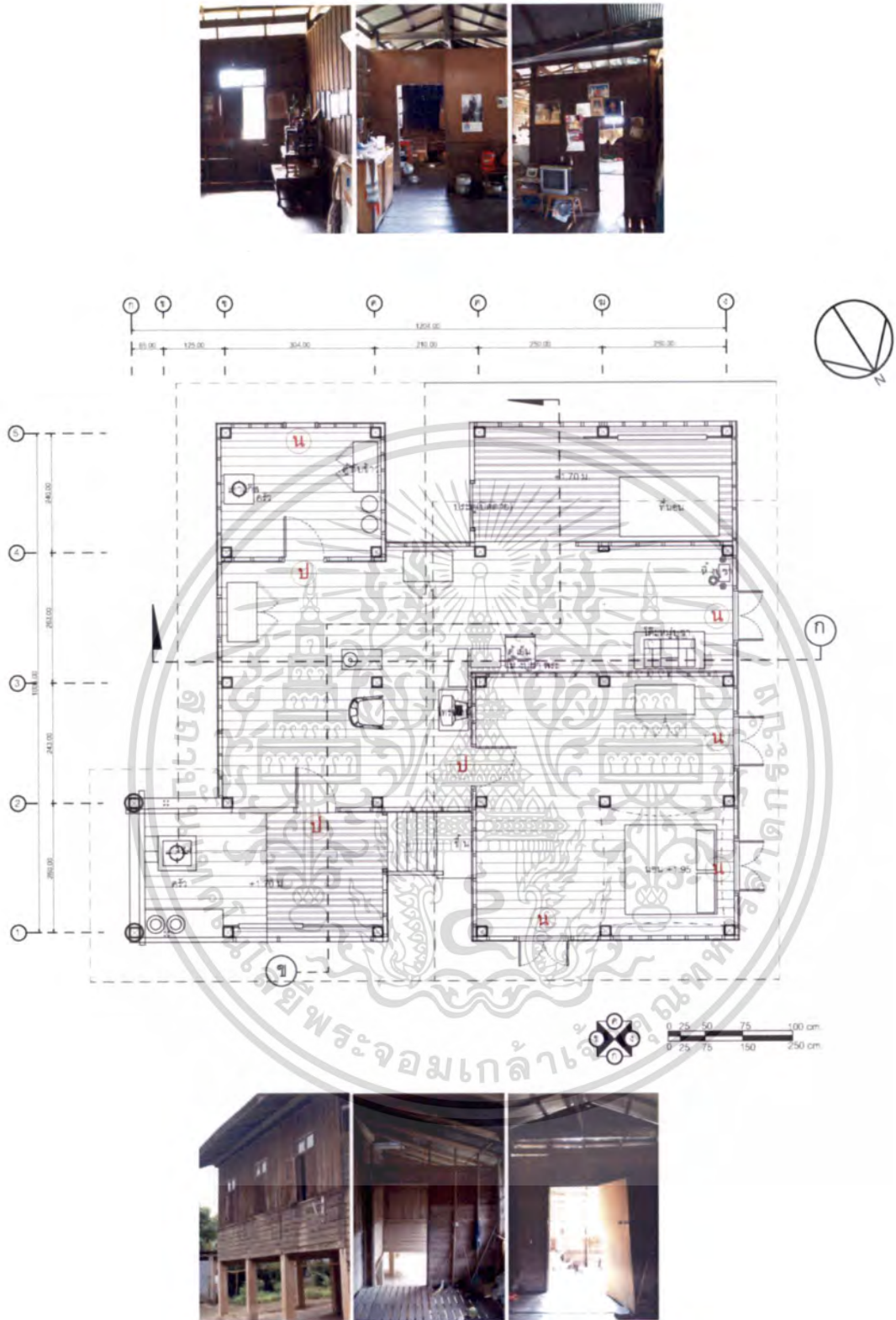
ภาพที่ 4.31 แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย แม่สุ ชัยมงคล บ.ร้องแง ต.ชัยวัฒนา อ.ปัว จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

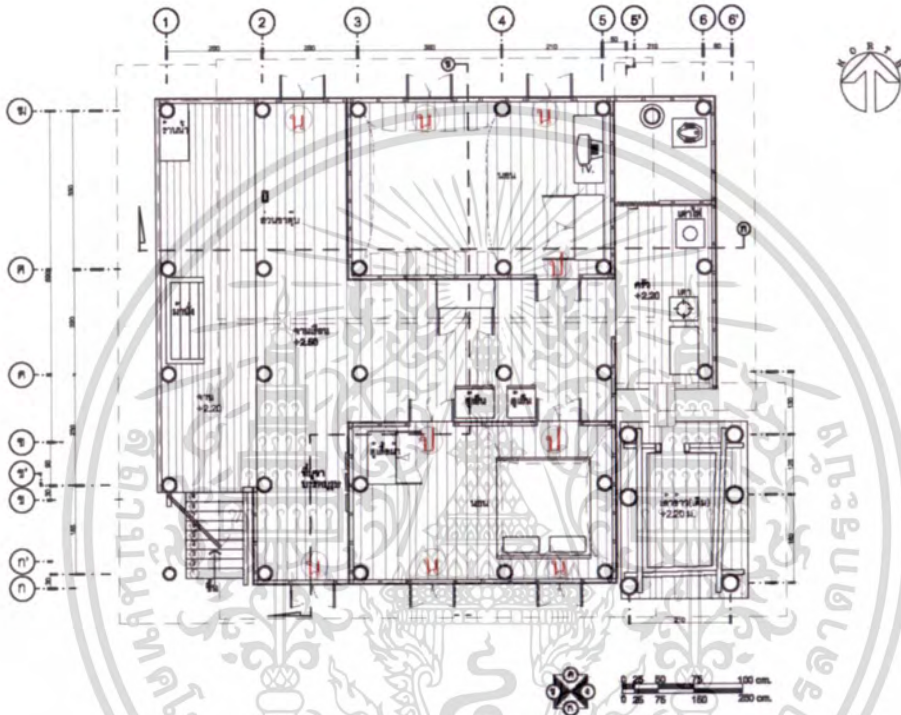
ภาพที่ 4.32 แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย พ่อศิลป์ เนตรทิพย์ บ.ร้องแก ต.ชัยวัฒนา อ.ป่า จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

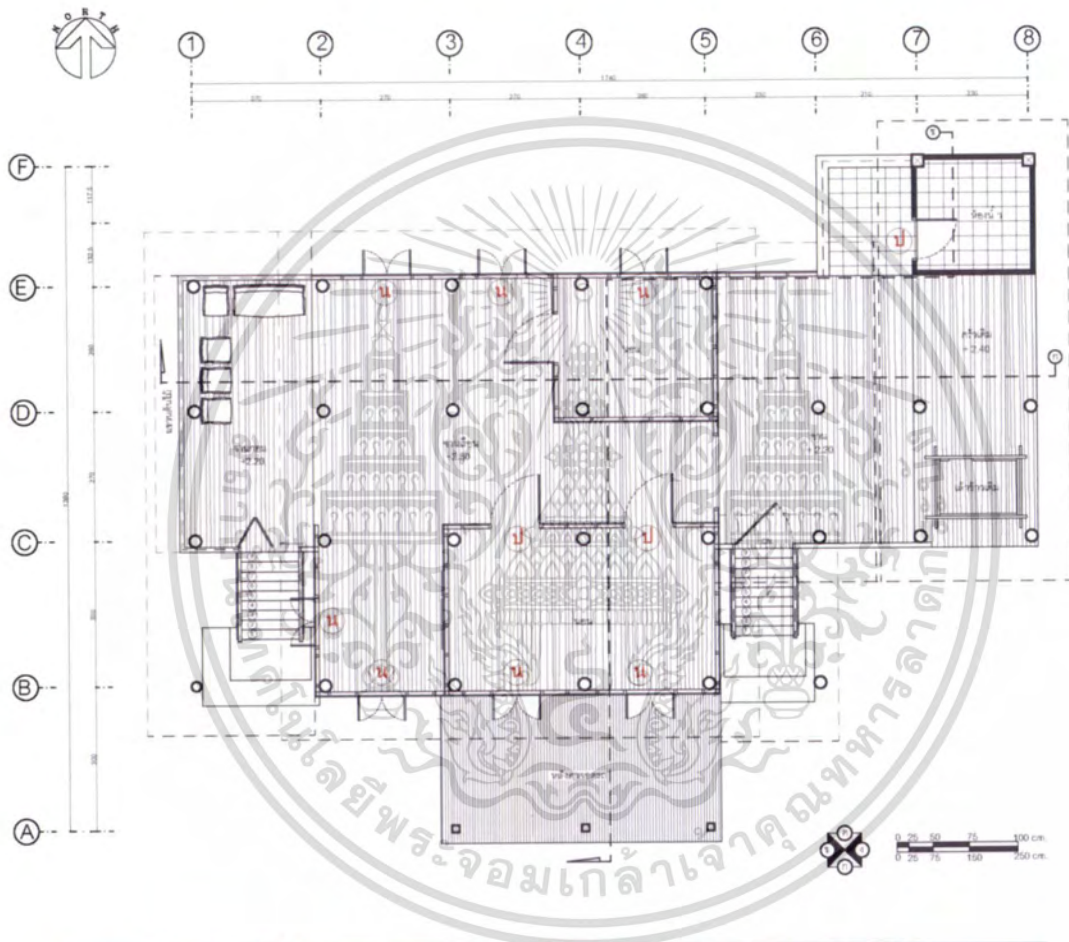
ภาพที่ 4.33 แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย แม่ศรีจุม เทพเสน บ.หนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.34 แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย พ่อตา ชัยมงคล บ.ดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.35 แสดงลักษณะช่องเปิด ของเรือนพักอาศัย พ่อแต่ง อุทธิยา บ.ดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปการเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านช่องเปิดภายในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

จากการศึกษาพบว่า ช่องเปิดแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ช่องเปิดทางสัญจร , ช่องเปิดชนิดหน้าต่าง และ ช่องเปิด ชนิด ช่องแสง โดยช่องเปิดของเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน ในลักษณะกลุ่มตัวอย่างต่างๆ มีลักษณะดังนี้

- การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านช่องเปิด ประเภท ทางสัญจร การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่องเปิดประเภท ด้านทางสัญจร เช่น ช่องประตู หรือ ช่องทางเดิน ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน พบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง จนเป็นที่สังเกตได้ชัด ในลักษณะ ขนาด แต่ในส่วน ของวัสดุ ในการทำ ช่องเปิดได้มีการปรับเปลี่ยนไป เช่น จากเดิมเป็น ไม้จริง เมื่อผ่าน กาลเวลาได้มีการปรับเปลี่ยนเป็น วัสดุสังเคราะห์ วัสดุทดแทน อื่นๆ หรือ เป็นผ้าม่าน เป็นต้น

- การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านช่องเปิดประเภท หน้าต่าง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านช่องเปิดประเภทหน้าต่าง สามารถพบเห็นได้ชัดเจน เมื่อเทียบกับ ระหว่างเรือนอนุรักษ์ ที่มีช่องเปิดไม่มากและเป็นช่องเปิดขนาดเล็ก ประมาณ $0.60 * 0.60$ ม. กับ เรือนพักอาศัยที่มีอายุเรือน น้อยกว่า 50 ปี จะเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ จะมีจำนวนมากขึ้น และเป็นช่องเปิดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น รวมทั้งมีลักษณะที่แตกต่างของลักษณะเดิม ในเรือนอนุรักษ์มาก

- การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านช่องเปิดประเภท ช่องแสง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้าน ช่องแสง จากการศึกษา พบความเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก เนื่องจาก แต่เดิมช่องแสง ในเรือนไทลื้อ อนุรักษ์ มักใช้แสงรอด หรือส่องผ่าน ทาง ด้านจั่ว เหนือผนังภายในเรือน และปัจจุบัน เรือนพักอาศัยยังพบเห็นช่องแสงลักษณะดังกล่าว และส่วน ช่องแสง ตรงชายคาของหลังคา ยังสามารถพบเห็นได้ จึงทำให้ ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงมากนัก

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่ เห็นได้ชัดและมีผลกระทบต่อรูปด้านภายนอก และ ภายในเรือนมากที่สุด ในส่วนของ ช่องเปิด สามารถระบุได้ถึง ส่วนลักษณะช่องเปิดของหน้าต่าง ที่ทำให้รูปด้านต่างๆ ทั้งภายนอกและภายใน ของเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน

4.2.2.4 สรุปการเปลี่ยนแปลงภายใน ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

จากการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงภายใน ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน ทั้งการเปลี่ยนแปลงภายใน ด้าน ประโยชน์ใช้สอย และ ทางสัญจร ,การเปลี่ยนแปลงด้านขนาดพื้นที่ และ การเปลี่ยนแปลงด้านช่องเปิด ซึ่งเป็นปัจจัย หลักของการเปลี่ยนแปลงรูปทรงภายนอกอย่างสิ้นเชิง ดังนั้นการศึกษานี้เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการค้นหาสิ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน จากภายในของเรือน โดยได้ทำการศึกษา ใน 3 ประเด็น และ พบว่า

- การเปลี่ยนแปลงภายในด้านประโยชน์ใช้สอย เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านเก้าอี้ ซึ่งเดิมที่เคยเป็นส่วนที่สังเกตเห็นจากภายนอกของเรือนได้ง่าย เพราะเป็นส่วนที่ อยู่ติดด้านนอกของเรือน ปัจจุบัน เนื่องจากวิถีชีวิตทาง

กระบวนการปลูกข้าว และ การปรับเปลี่ยนอาชีพ ทำให้ พื้นที่สวนดังกล่าว หายไปอย่างเห็นได้ชัดเจน และ เรือนพื้นถิ่น ไทลื้อ ยุคหลังได้มีการสร้างห้องน้ำ บนเรือนพักอาศัยมากขึ้น ซึ่งในอนาคตอาจเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง หากต้องการที่จะพัฒนา รูปแบบ ลักษณะเรือนไทลื้อ ต่อไป

- การเปลี่ยนแปลงด้าน ขนาดของพื้นที่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เรือนไทลื้อ โดยเฉพาะ เรือนที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี เริ่มมีความหลากหลาย ของการใช้พื้นที่ มากขึ้น แต่ขนาดของการใช้พื้นที่ ยังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และ ให้ความสำคัญ กับชานมาก เหมือนกับ เรือนอนุรักษ์ ซึ่งแตกต่างจากเรือน ในชุมชนไทลื้อ ในปัจจุบัน ที่สร้าง ใน รูปแบบใหม่ ที่ลดความสำคัญของชาน กลายเป็นการกั้นผนังห้องตามแบบเรือน ตะวันตก
- การเปลี่ยนแปลง ด้านช่องเปิด จากการศึกษ พบว่าเรือนไทลื้อ โดยเฉพาะเรือนที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้ชัด และ มีผลกระทบต่อ รูปด้าน ภายนอก ทางสถาปัตยกรรม ของ เรือนไทลื้อ คือ การเปลี่ยนแปลงช่องเปิด ประเภท หน้าต่าง ซึ่งลักษณะของการเปลี่ยนแปลง คือ มีจำนวนที่มากขึ้น และมีขนาดใหญ่ขึ้น

จากการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลง ทั้งการเปลี่ยนแปลงภายใน และการเปลี่ยนแปลง ภายนอก ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ในจังหวัดน่าน นี้ ได้ทำการศึกษา ถึง ส่วนต่างๆทางสถาปัตยกรรม เพื่อนำไปใช้ในการ เสนอแนวคิด ทางด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อไป ใน บทสรุปของรายงานการศึกษา เรื่อง การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่านต่อไป

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงเรือนทลื้อจังหวัดน่าน ของโครงการศึกษา เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนทลื้อ จ.น่าน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม จังหวัดน่าน เพื่อ เป็นเอกสารประกอบการพิจารณาจรดกโลก และ เพื่อการทอ่งเท่ยวเชิงอนุรักษ์ นี้ ได้ทำการศึกษาจากสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นทลื้อ ในจังหวัดน่านในนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. ศึกษาลักษณะกายภาพของหมู่บ้าน ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ
2. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ของงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
3. ศึกษารวบรวมวัฒนธรรมประเพณี และ ความเชื่อ ของท้องถิ่นและเผยแพร่ ให้องค์ความรู้ต่อประชาชนในท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป

โดยการศึกษานี้ได้ทำการศึกษา ในส่วนต่างๆของวัตถุประสงค์ และได้ดำเนินมาสู่บทสรุป เพื่อนำไป ให้องค์ความรู้ต่อประชาชนในท้องถิ่น หรือประชาชนทั่วไป ซึ่งในส่วนการศึกษาบทสรุปนี้ได้ทำการสรุป ประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 5.1. สรุปลักษณะทางกายภาพ ด้าน สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ ของ ชนชาวทลื้อ ในจังหวัดน่าน
- 5.2. สรุปลักษณะทางเทคโนโลยี และ การเปลี่ยนแปลง ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นทลื้อ จ.น่าน
- 5.3. เสนอแนะ ทางการศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ทลื้อ จ.น่าน เพื่อการทอ่งเท่ยวเชิงอนุรักษ์

เพื่อให้เอกสารการศึกษานี้สามารถนำไปเชื่อมโยง และ เผยแพร่ในสื่อสารสนเทศ ได้ ทางงานศึกษานี้ได้ทำการผลิตสื่อ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นทลื้อ ในลักษณะดิจิทัล เพื่อใช้ในการเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไป ที่สนใจได้เข้าถึงข้อมูลได้งานขึ้น

5.1. สรุปลักษณะทางกายภาพ ด้าน สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ ของ ชนชาวทลื้อ ในจังหวัดน่าน

ลักษณะทางกายภาพ ด้าน สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ ของชนชาวทลื้อในจังหวัดน่านนี้ ได้ทำการศึกษาออกเป็น ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ และ สังคม ซึ่งมีรายละเอียดในแง่ของ ประเพณี และ การย้ายจนกระทั่งมาสู่การตั้งถิ่นฐาน ของชนชาวทลื้อ จังหวัดน่าน โดย การศึกษานี้ ได้จากการศึกษางานเอกสาร สัมภาษณ์ และ ข้อมูลปฐมภูมิ ในพื้นที่การศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.1. ลักษณะทางกายภาพ ด้านประเพณี ความเชื่อ ขนชาวไทลื้อ จังหวัดน่าน

จากการศึกษาด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานศึกษาสามารถรวบรวมเอกสารต่างๆ โดยได้กล่าวโดยสรุป ถึงลักษณะทางกายภาพ ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ ของชาวไทลื้อที่จังหวัดน่านโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ชนชาวไทลื้อในจังหวัดน่านในด้านความเชื่อและศาสนา ส่วนใหญ่ยังนับถือผีควบคู่ไปกับศาสนาพุทธนิกายเถรวาทการนับถือผีมีความผูกพันกับวิถีชีวิตมากกว่าศาสนาพุทธและมีบทบาทควบคุมพฤติกรรมของผู้คนในหมู่บ้าน ชาวบ้านติดต่อผีผ่านคนทรง(ม้าขี่) มีหมอมผีเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เมื่อต้องเดินทางเข้าออกหมู่บ้านเพื่อไปไร่นาจะต้องบอกกล่าวผีอักษหมู่บ้านหรือ เลื้อบ้าน เพื่อขอความคุ้มครองเหมือนเช่นธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดสืบมา การนับถือผีมีระดับชั้นเหมือนเช่นการปกครองคนในชุมชนและเมืองความเชื่อของชาวไทลื้อที่บ้านดอนมูลและบ้านต้นฮ่าง อำเภอท่าวังผา มีลักษณะพิเศษคือ ได้นำผีบ้านผีเมืองมาจากเมืองเดิมในเขตสิบสองปันนาที่เคยอพยพมา เช่นผีเจ้าเมืองลำ มีพิธีกรรมบวงสรวงผีเจ้าหลวงเมืองลำ ด้วย ประเพณีอยู่กรรมที่เริ่มต้นในฤดูเก็บเกี่ยว สามปีต่อครั้งในพิธีกรรมจะนำ ตะแหลว(เฉลว) ไปแขวนไว้ที่ทางเข้าหมู่บ้าน ห้ามคนในออก คนนอกเข้าหมู่บ้าน

ประเพณีที่สำคัญของชาวไทลื้อคล้ายคลึงกับชาวเผ่าไท อื่นๆ คือ ประเพณีอุ้มจิ้งบ้าน ประเพณีเลี้ยงปาง, พิธีสังคหะทุ่งนา, พิธีสืบชะตาข้าว, พิธีตานดอน การสืบชะตาคน การสืบชะตาบ้าน การบูชาเทียน การบูชาข้าว (สืบชะตาข้าว) หลีกเคราะห์การปกเฮือน (ขึ้นเสาเอกเรือน) การขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีเกี่ยวกับการเกิด การอยู่ช่วง (จับคู่) การแต่งงาน ปีใหม่(สงกรานต์) เก็บขวัญข้าว แห่พระอุปคุตในงานบุญ การแหกนา การสู่ขวัญควาย การตานข้าวใหม่ และ ประเพณีเกี่ยวกับการตาย โดยสามารถยกตัวอย่างพิธีกรรมต่างๆจากการศึกษา ของ ผู้ใหญ่บ้าน สนิท เนตรทิพย์ ผู้ใหญ่บ้านบ้านร่องแง ต.วรนคร อ.ปัว จ.น่าน ดังต่อไปนี้

ประเพณีอุ้มจิ้งบ้าน

ประเพณีอุ้มจิ้งบ้านเป็นวัฒนธรรมและประเพณีของชาวบ้านร่องแงซึ่งเป็นชาวไทลื้อมีการเล่าและปฏิบัติต่อ ๆ กันมาตั้งแต่โบราณ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรว่าเริ่มทำกันตั้งแต่เมื่อใด

แต่มีการเล่ากันว่าในสมัยก่อนผู้คนในหมู่บ้านล้มตายด้วยโรคคอตีบโรค (โรคห่า) เป็นจำนวนมาก พ่ออุ้ยนุ่น และพ่ออุ้ยเสาร์ เนตรทิพย์ ซึ่งเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านได้เป็นผู้นำในการหาทางแก้ไขปัญหาว่าจะอย่างไรให้ผู้คนในหมู่บ้านอยู่รอดปลอดภัยจากโรค จึงไปขอคำแนะนำจากพ่ออุ้ยศรี อนุจร. ซึ่งเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ชาวบ้านมอนท่าจึงแนะนำให้ทำพิธี “จิ้งบ้าน” คำว่า “จิ้ง” เป็นภาษาไทลื้อหมายถึง “อุ้ม” ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า “ทำให้ร้อนหรือรู้สึกสบาย” เมื่อทำพิธีกรรมนี้แล้วปรากฏว่าชาวบ้านร่องแงทุกครัวเรือนต่างก็อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่มีโรคภัยใด ๆ มากล้ำกลาย จึงทำพิธีนี้สืบ ๆ กันมาโดยจะเว้นระยะ 1 - 4 ปี จึงจะทำครั้งหนึ่ง

จุดประสงค์ของการทำพิธีจึงบ้านคือเพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย ขจัดปัดเป่าภัยร้ายจากหมู่บ้าน ให้ผู้คนในหมู่บ้านทุกครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุขพร้อมทั้งอบรมสมโภชเสาหลักบ้านและ เจ้าเมือง (แก้วบ้านหรือผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน)

การจึงบ้านจะจัดขึ้นเมื่อใดอยู่ที่ผู้เฒ่าผู้แก่และชาวบ้านจะนัดหมายกันซึ่งมักจะทำในระหว่างเดือน 3 หรือเดือน 4 ในปีนั้นๆ

ภาพที่ 5.1 แสดง ประเพณีอันจึงบ้าน บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน (ภาพจาก ผู้ใหญ่บ้าน สนิท เนตรทิพย์)

ประเพณีเลี้ยงปาง

คือการสมโภชจ้าวหลวงเทพพญาเลน และเจ้าข้างเผือกงาเขียว ณ ที่ อนุสาวรีย์หรือศาลเจ้าหลวงฯ เป็นประจำ ในปีหนึ่ง ๆ จะมีการเลี้ยงปาง 3 ครั้ง คือ ปาง 4 ปาง 6 และ ปาง 8 ชาวบ้านจะนำเครื่องเช่น สัตว์สมโภชจ้าวหลวงเทพพญาเลน และเจ้าข้างเผือกทั้งนี้เพื่อให้จ้าวหลวงเทพพญาเลนได้รับและบริโภค เพื่อที่ท่านจะได้ช่วยเหลือคุ้มครองปกป้องรักษาสมาชิกในหมู่บ้านให้อยู่เย็นเป็นสุข

ภาพที่ 5.2 แสดง ประเพณีเลี้ยงป่าง ของชุมชนบ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน (ภาพจาก ผู้ใหญ่บ้าน บ้านร้องแง สนิท เนตรทิพย์)

พิธีสังคหะทุ่งนา

พิธีการสังคหะทุ่งนา ทำหลังจากสืบชะตาข้าว ประมาณปลายเดือน สิงหาคม ของทุกปี หลังจากทำนา เสร็จแล้วระยะหนึ่ง คือ ช่วงข้าวเขียวที่ ชาวนาซ่อมนาที่ไม่มีต้นข้าวขึ้น แล้วสังเกตดูว่า ข้าวที่ปลูกนั้นจะมีโรคต่างๆ เช่นโรคเพลี้ยกระโดดใบหงิกงอ ใบสีน้ำตาล หรือข้าวไม่อุดมสมบูรณ์ ประชาชนในหมู่บ้านได้ปรึกษากันกับผู้ใหญ่บ้านเพื่อหาวิธีแก้ (วันที่เป็นริมงคล) ผู้ใหญ่บ้าน ประกาศหรือประชาสัมพันธ์แจ้งลูกบ้าน(สมาชิกในหมู่บ้าน) ผ่านทางเสียง ตามสาย(หอกกระจายข่าว ประจำหมู่บ้าน) พิธีการทำบุญสังคหะทุ่งนา มีพิธีทำบุญตักบาตร โดยนิมนต์พระ 9 รูป ไปทำที่ลอม ป่าสวก (ไม้ไผ่ลวก) กลางทุ่งนา จะทำพิธีกันในเวลา 09.00 น.-10.00 น. มีอุปกรณ์ที่ต้องเตรียมไป ดังนี้

ภาพที่ 5.3 แสดง พิธีสังคหะทุ่งนา ของชุมชนบ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน (ภาพจาก ผู้ใหญ่บ้าน บ้านร้องแง สนิท เนตรทิพย์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พิธีสืบทอดข้าว

คณะเฒ่าแก่ในหมู่บ้าน ประชุมปรึกษาหารือกัน ถึงวันที่จะประกอบพิธีสืบทอดข้าว และเมื่อได้วันที่เป็นสิริมงคลแล้ว ผู้ใหญ่บ้านก็จะประกาศหรือประชาสัมพันธ์แจ้งให้ลูกบ้านทุก ๆ ครอบครัวในหมู่บ้านร้องแงมาประชุมเพื่อรับทราบถึงวันที่จะทำพิธีการสืบทอดข้าว

ภาพที่ 5.4 แสดงพิธีสืบทอดข้าว ของชุมชนบ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน (ภาพจาก ผู้ใหญ่บ้าน บ้านร้องแง สนิท เนตรทิพย์)

พิธีตานดอน

พิธีตานดอน ได้ทำในช่วงสิ้นเดือนธันวาคมของทุก ๆ ปี ได้ทำการสืบทอดกันมาเป็น ประเพณีเป็นการสงเคราะห์ ขจัด บัดเป่า สิ่งที่ไม่ดีร้ายทั้งหลายให้ออกจากบ้านร้องแงให้หมดไปในวัน สิ้นปี ปีต่อไปขอให้ลูกหลานอยู่ดีมีสุข มีโชค มีลาภ เป็นสิริมงคลในวันปีใหม่ แต่ละครอบครัว จะต้องเตรียมอุปกรณ์ ไว้ในตอนเย็น ให้ครบพร้อมเฒ่าแก่ไปช่วยกันอาทาน(ที่วางของเช่นไหว้) เพื่อ อัญเชิญเทวดาที่รักษาทั้ง 4 ทิศมาเป็นสักขีพยาน (ขึ้นเท้าทั้งสี่) พอวันรุ่งขึ้นก็นำเอาข้าวของที่เตรียมไว้ ไปทำบุญตักบาตร แล้วประกอบพิธีกรรมโดยพร้อมเพรียงกันทั้งหมู่บ้าน

ภาพที่ 5.5 แสดงพิธีทานตอนของชุมชนบ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน (ภาพจาก ผู้ใหญ่บ้าน บ้านร้องแง สนิท เนตรทิพย์)

ชาวไทลื้อมีความโดดเด่นเรื่องการทำหัตถกรรม ในอดีตฝ่ายชายจะผลิตเครื่องจักสาน เช่น กระจับปี่ ตะกร้า หมวก พัด และเสื่อ ฝ่ายหญิงจะทอผ้าโดยนำฝ้ายที่ปลูกเองมาปั่นแล้วม้วนเป็นใจ (ต่อง) แล้วนำไปแช่น้ำข้าวให้เหนียวยิ่งขึ้น จากนั้นอาจนำมาย้อมและทอเป็นผ้าฝืน และงานหัตถกรรม ที่ขึ้นชื่อ ของชาวไทลื้อ ได้แก่ ผ้าทอ ลายน้ำไหล ในชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน

ภาพที่ 5.6 แสดงวิถีชีวิต ในอดีตและปัจจุบัน ของ ชุมชนไทลื้อ บ้านหนองบัว ตำบลปากคา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.7 แสดงหัตถกรรมงานฝีมือการทอผ้าที่ยังหาชมได้ในชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าทอไทลื้อ ลายน้ำไหล

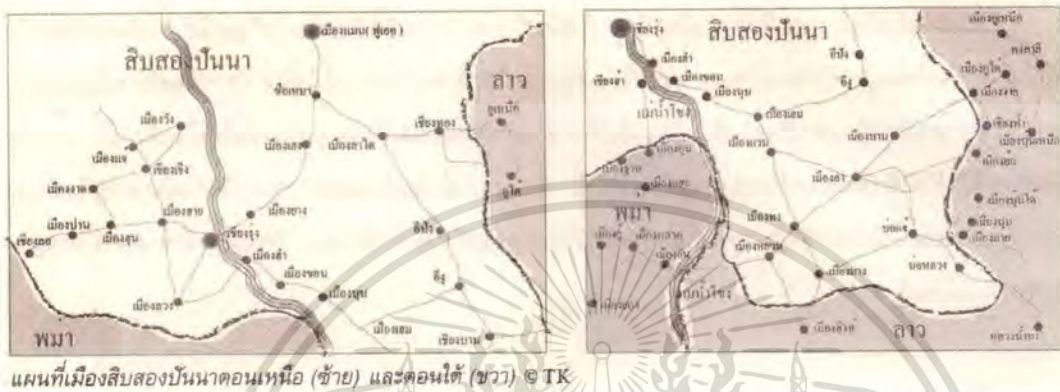
5.1.2. ลักษณะทางกายภาพ การย้ายถิ่นฐาน และการตั้งถิ่นฐาน ของชนชาวไทลื้อในจังหวัดน่าน

ลักษณะทางกายภาพของวัดภูประสงค์ ในงานศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อนี้ ได้ประกอบด้วย ประเพณี วัฒนธรรม และ สังคม ซึ่ง เดิมทีชนชาวไทลื้ออาศัยอยู่ในพื้นที่ มณฑลยูนนาน ตอนใต้ของจีน ในพื้นที่ที่ถูกเรียกว่า สิบสองปันนา หรือ สิบสองพันนา และได้มีการย้ายถิ่นฐานด้วยเหตุปัจจัยต่างๆ ในส่วนจังหวัดน่าน ได้มีการตั้งถิ่นฐานของชนชาวไทลื้อเป็นจำนวนมาก โดยการศึกษานี้ได้รวบรวมผ่านเอกสารไว้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์ มีความผูกพันกับการอยู่อาศัยและการดำรงวิถีชีวิตมากกว่าสถานที่อื่นๆ มนุษย์เราจึงมักจะเลือกสถานที่ที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยและมีความสุข ชาวไทลื้อ อาศัยอยู่ในดินแดนที่เรียกว่า สิบสองปันนา หรือ สิบสองพันนา เป็นดินแดนที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลยูนนาน ทางตอนใต้ ติดกับ สหภาพพม่า และ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเมืองสิบสองปันนา มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน และแต่ละฝั่งของแม่น้ำโขง ประกอบด้วย หัวเมืองใหญ่ ได้แก่ ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำประกอบด้วย เมืองเชียงรุ่ง,เมืองแจ้,เมืองหลวง(เมืองลู),เมืองฮุน,เมืองเชียงเจิง,เมืองเชียงล่อ และทางทิศตะวันออกของแม่น้ำประกอบด้วย เมืองล่า,เมืองเฮมและเมืองแวน ,เมืองลา,เมืองพง,เมืองอู,เมืองเชียงทอง (ภาพที่ 7) โดยการย้ายถิ่นฐานของชาวไทลื้อไม่ว่าจะเหตุจากสงคราม หรือ การย้ายที่อยู่เนื่องจากการหาทำเลที่ทำกินที่อุดมสมบูรณ์ นั้น ชนชาวลื้อมักจะอาศัยเส้นทาง 4 สายในลักษณะเคลื่อนลงใต้ ได้แก่ สายที่ 1 เข้าสู่ประเทศพม่า แถบเมืองยอง ,เมืองยู้ ,เมืองหลวย,เมืองเชียงลาบ,เมืองไร,เมืองพะยาก,เมืองโก,เมืองไต่น,เมืองเลน,เชียงตุง สายที่ 2 เข้าสู่ประเทศเวียดนามที่เมืองบินลูห์,

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

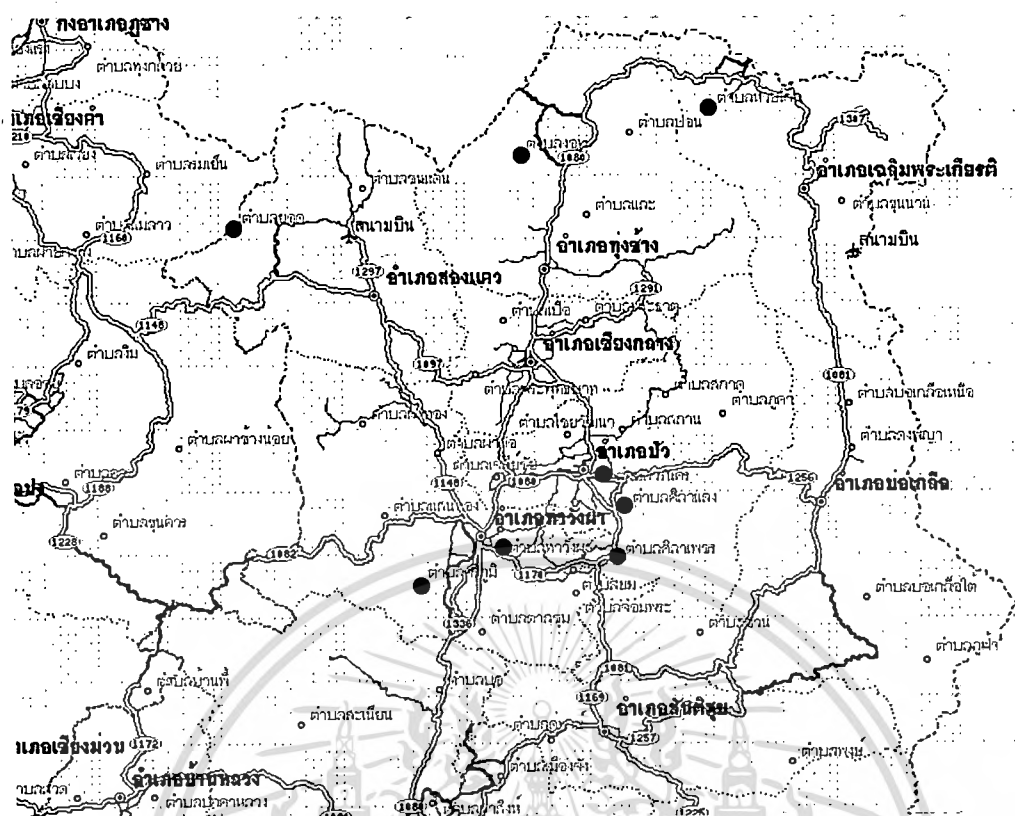
เมืองแทน,และบริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำดำตามแนวพรมแดนติดกับจีน สายที่ 3 เข้าสู่ประเทศลาว เช่น เมืองหลวงภูคา,เมืองลองในแขวงหลวงน้ำทา เมืองเงิน,เมืองเชียงฮ่อน เป็นต้น และ สายที่ 4 คือ ทางภาคเหนือของประเทศไทย ในจังหวัดเชียงราย,เชียงใหม่,ลำพูน,ลำปาง,พะเยา,น่าน,แพร่ ในส่วน การย้ายถิ่นฐานที่ชัดเจนของชาวไทยลื้อ ที่เข้ามาสู่ประเทศไทย ก็เมื่อ พ.ศ.2347 หรือ ต้นรัตนโกสินทร์ โดย ชนชาวไทยลื้อในจังหวัดน่าน นั้น ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐาน อยู่ใน พื้นที่ต่างๆ ดังนี้ (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 5.8 แผนที่เมืองสิบสองปันนา ทางตอนเหนือ และ ตอนใต้ (ภาพจาก โครงการพิพิธภัณฑ์ วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : ไทยลื้อ อัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ไท: หน้า 11)

- อำเภอเมือง ที่ตำบลดู่พงษ์
- อำเภอท่าวังผา ที่ตำบลศรีภูมิ ตำบลสบบยม ตำบลจอมพระ,ตำบลแสงทอง ได้แก่บ้านแฮะ บ้านฮวก ในส่วนตำบลป่าคา ได้แก่ บ้านต้นฮาง และบ้านหนองบัว
- อำเภอปัว ที่ตำบลวรนคร ได้แก่ บ้านร่องแก บ้านมอน บ้านดอนแก้ว บ้านติ๊ด บ้านซอน ที่ตำบลศิลาแลง ได้แก่ บ้านต้นตึก บ้านดอนไชย บ้านศาลา บ้านหัวน้ำ และที่ตำบลศิลาเพชร ได้แก่ บ้านคำ บ้านป่าตอง บ้านทุ่งรัตนา
- อำเภอเชียงกลาง ที่ตำบลยอดได้แก่ บ้านปางสา บ้านผาสิงห์ บ้านผาหลัก บ้านยอด
- อำเภอทุ่งช้าง ที่ตำบลงอบ ได้แก่ บ้านไต้ร่มโพธิ์ทอง บ้านงอบเหนือ บ้านงอบใต้ และในตำบลหอน ได้แก่ บ้านห้วยโก๋น บ้านห้วยสะแกง บ้านเมืองเงิน และ ในตำบลแพะได้แก่ บ้านห้วยเตย บ้านสะหลี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.9 แสดงตำแหน่งของอำเภอ และ ตำบล ต่างๆ ที่มีการตั้งถิ่นฐานของ ชาวไทลื้อใน จังหวัดน่าน

5.2. สรุปลักษณะเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน

5.2.1.สรุปลักษณะเทคโนโลยีทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน

ลักษณะทางเทคโนโลยี ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน ในงานศึกษานี้ได้ ศึกษา ถึง ขนาดสัดส่วน พร้อมรายละเอียดต่างๆ ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เพื่อใช้ในการนำไปเผยแพร่ มรดกทางวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ที่หาชมได้ยากเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ ในชุมชนต่างๆ ที่ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไท ลื้อ ในจังหวัดน่าน ได้สร้างเรือนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อขึ้นตามประสบการณ์ และ การศึกษาจากแหล่งที่ตั้งเดิม ของชาวไทลื้อ โดยกลุ่มที่ให้ความสำคัญในมรดกทางสถาปัตยกรรมพื้น ถิ่น ไทลื้อ ของชุมชนต่างๆ ได้แก่ บ้านร่องแง,บ้านดอนมูล,บ้านหนองบัว และ บ้านไต้ร่มโพธิ์ทอง ซึ่ง เป็นลักษณะเรือนเครื่องสับ ตามแบบ ไทลื้อ ส่วนลักษณะเรือนเครื่องผูก ทางจังหวัดน่านได้ ทำการจัด แสดงชั่วคราวในปี พ.ศ. 2553 เป็นเรือนสาธิต ไว้ที่ ลานกิจกรรม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ใจเมือง น่าน

ซึ่งเดิมลักษณะเรือนชาวไทลื้อ ที่ทำการตั้งถิ่นฐานในจังหวัดน่าน เริ่มต้นการปลูกเรือน เนื่องจากการเริ่มสร้างเรือน จึงสร้างเป็นลักษณะเรือนเครื่องผูก (ภาพที่จากพิพิธภัณฑ์) เมื่อมีการลง

หลักปึกฐานในพื้นที่ มั่นคง ไม่มีการย้ายถิ่นฐาน ประกอบกับการสะสมไม้ อันเป็นโครงสร้างสำคัญในการปลูกเรือนไทลื้อ เรือนจะค่อยพัฒนาเปลี่ยนแปลง จากเรือนเครื่องผูก เป็นเรือนเครื่องสับ ตามศักยภาพของผู้อยู่อาศัยเรือน

ภาพที่ 5.10 แสดงลักษณะเรือนเครื่องผูก ของชาวไทลื้อ ต.ห้วยโก๋น อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน (ภาพจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จ.น่าน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลักษณะทางเทคโนโลยีเรือน อนุรักษ์ไทลื้อวัดดอนมูล บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ
อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน ตั้งอยู่ในชุมชนไทลื้อ ที่ย้ายถิ่นฐานมาจาก เมืองลำ่า จัดสร้างโดย ชุมชนไทลื้อบ้านดอนมูล และ สล่า คักดี สุเกตตุ, พ่อสวิง เทพเสน, สล่า กันทะ แก้วทิศ และ สล่า ปั่น บุญมา และ สลักส่วนต่างๆของเรือนโดย พระอธิการ อุดม ปภสฺสโร เจ้าอาวาส วัดดอนมูล และสร้างเสร็จอย่างเป็นทางการ เมื่อ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์การสร้างเรือน เนื่องจากปัจจุบัน บ้านดอนมูล ซึ่งเป็นชุมชนไทลื้อ ที่สามารถสืบค้นแหล่งที่อยู่ดั้งเดิมได้ นั่นคือ เมืองลำ่า และมีวัฒนธรรมไทลื้อที่เป็นลักษณะเด่น แต่ปัจจุบัน เรือนพักอาศัย หรือ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อได้เริ่มหายไปจากชุมชน ทำให้ผู้นำท้องถิ่น ทั้งผู้ใหญ่บ้าน หรือ ประชาชนชุมชน ได้มีแนวคิดในการ อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม จึงได้จัดสร้างเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ โดยทำการศึกษาจากภาพเก่าดั้งเดิมจากคนภายในหมู่บ้าน และ ชุมชนไทลื้อ,ตลอดจนการเดินทางไปศึกษาดูงาน ที่ สิบสองปันนา เพื่อกลับมาสร้างเรือนอนุรักษ์ที่มีลักษณะดั้งเดิม ตามแนวคิด และ อุดม คติ

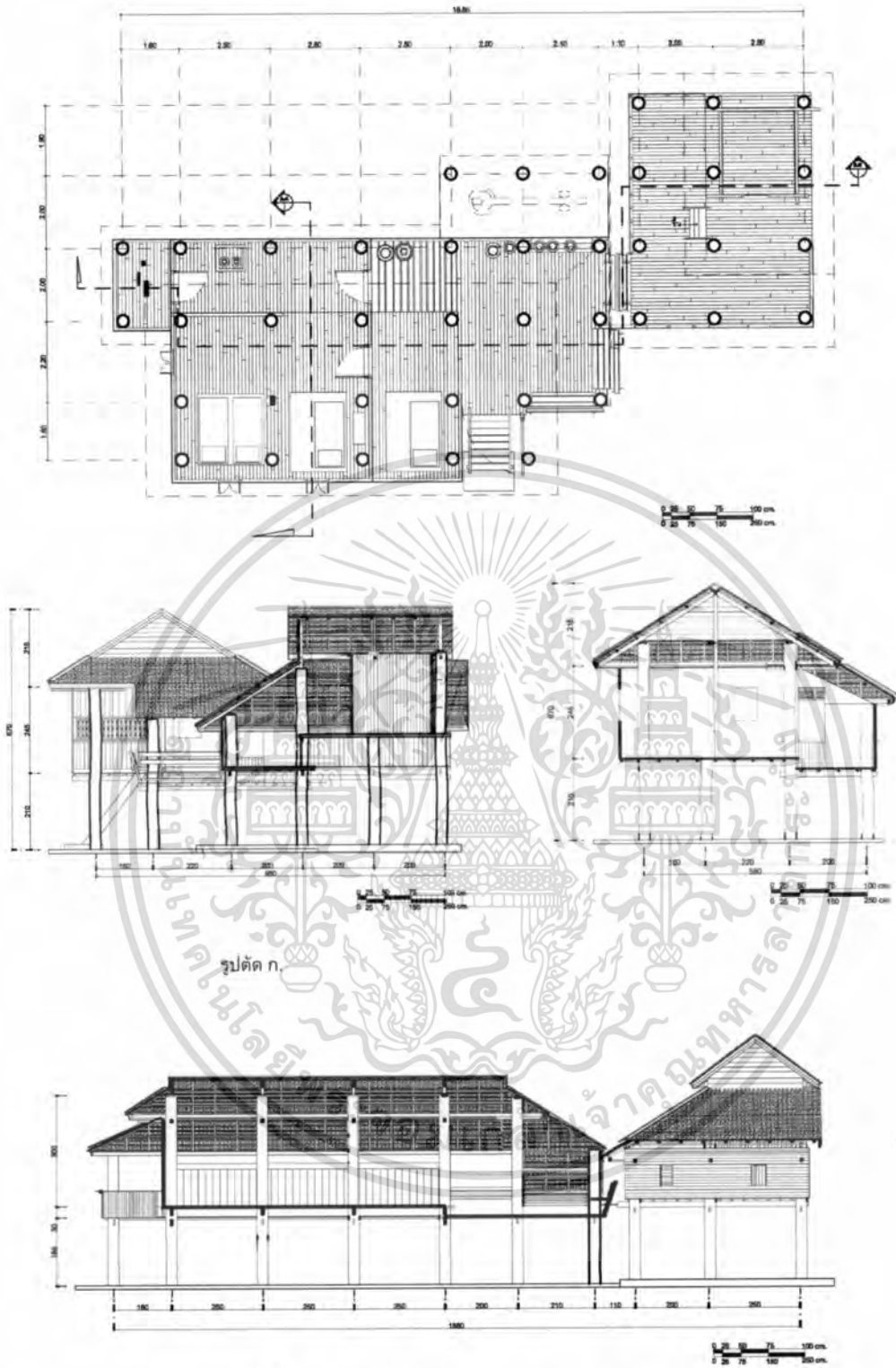
ลักษณะโครงสร้าง มีเสาทั้งหมด 25 ต้น เป็นโครงสร้างระบบเสาและคาน เป็นเรือนเครื่องสับ ใช้การเจาะรูเดียว เครื่องบน โครงไม้วางนอนเจาะรูสอดสลักเดียวไม้หัวเสา พร้อมตั้ง และไม้ค้ำตั้ง ออกไปไม้วางตั้ง รับจันทัน และ ระแนงไม้มุงหลังคาด้วย ไม้แป้นเกล็ด พื้นไม้ วัสดุส่วนใหญ่ใช้ไม้ สัก, ไม้ประดู่ และไม้เต็ง

ลักษณะเรือน เป็นเรือนยกพื้น สูง โดยแบ่งเรือนออกเป็น เรือนส่วนพักอาศัย และ เรือนส่วนเล่าข่าว ด้านล่างเรือนเป็นลานโล่ง ส่วนเล่าข่าวยกตัวเรือนสูงกว่าเรือนพักอาศัย ในส่วนเรือนพักอาศัยประกอบด้วยพื้นที่ส่วนต่างๆ ได้แก่ ชานเรือน, ค่อม, หอคำ, ส่วนนอน, ส่วนแม่เตาไฟ, ฮ้างน้ำ, ชานน้อย, ในส่วนเล่าข่าวประกอบด้วยส่วนเล่าข่าว, ส่วนเก็บเครื่องมือเครื่องใช้

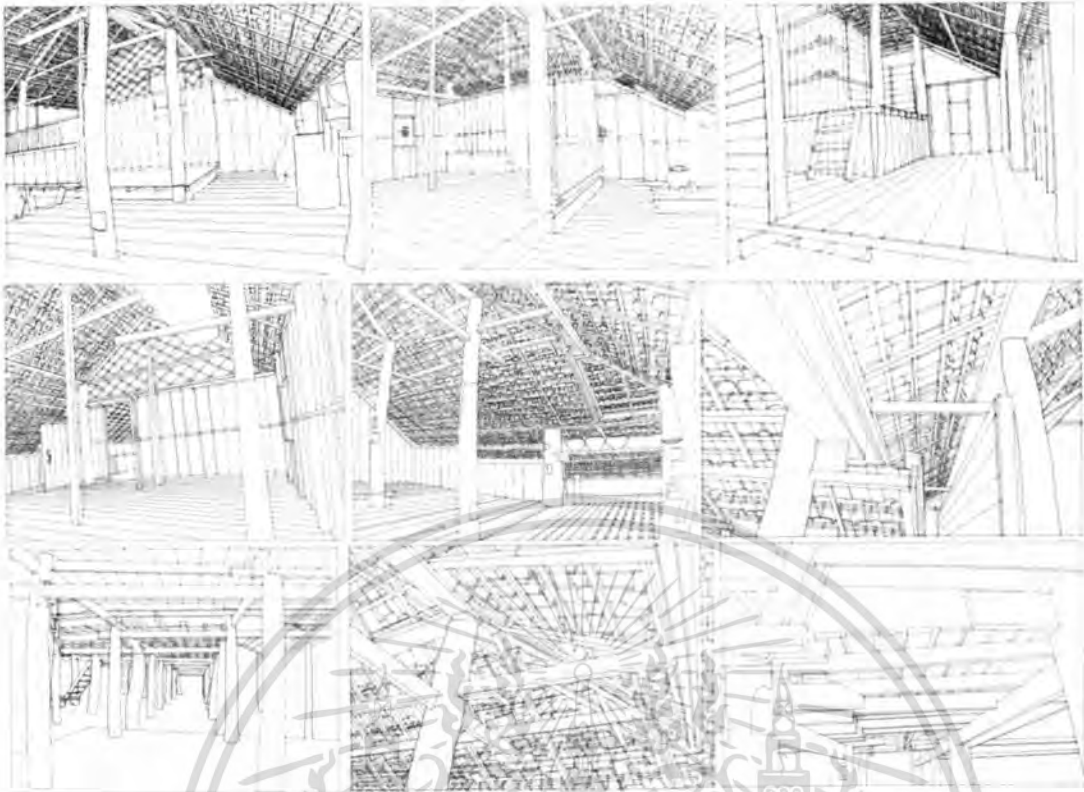
ภาพที่ 5.13 แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ลื้อ เรือนอนุรักษ์ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.14 แสดงลักษณะทางเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้สัก เรือนอนุรักษ์ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.15 แสดงลายเส้นภายในเรือน และ โครงสร้างต่างๆของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา , น.ส. วาสนี ชมโฉม , น.ส. นันทวัน แก้วเผือก

- ลักษณะทางเทคโนโลยี เรือน อนุรักษ์ไทลื้อ ในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ภาพที่ 5.20 และ ภาพที่ 5.24

เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา มีทั้งสิ้น จำนวน เรือน ซึ่งตั้งอยู่ในวัดหนองบัว และ กลาง หมู่บ้าน โดยเรือนนี้ เป็นเรือนอนุรักษ์ ที่สร้างขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2547 โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อให้เป็น เรือนอนุรักษ์ ทางวัฒนธรรมไทลื้อ ของชุมชน บ้านหนองบัว ที่สืบมาแต่ เมืองสิบสองปันนา เมืองล่า โดยมีหลักฐานการย้ายและตั้งถิ่นฐานเป็นสมุดช้อย ที่เก็บรักษาไว้ในวัดหนองบัว

การปลูกสร้างเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ในวัดหนองบัว ของบ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา โดยการนำของ ผู้ใหญ่ แทน เทพเสน และ สล่า ในหมู่บ้าน รวมทั้งคนในชุมชน ที่เป็นกำลังสำคัญหลัก ในหมู่บ้านที่ช่วยกัน จัดหาทุน และ แรงงาน ในการปลูกเรือนไทลื้อ หลังนี้ ส่วนข้อมูลที่ใช้ในการปลูกเรือนอนุรักษ์ นี้ แบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ รูปถ่ายโบราณสมัยอดีตในท้องถิ่น , ความจำของสล่า และ ผู้ใหญ่ตนเอง , รวมทั้ง การเดินทางศึกษาดูงานเป็นหมู่คณะ เพื่อไปดูเรือนไทลื้อ ที่เมืองเชียงรุ่ง ใน สิบสองปันนา โดยได้นำข้อมูลทั้ง 3 ส่วนนี้ ซึ่งประกอบด้วยหลักฐานในท้องถิ่น , องค์กร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

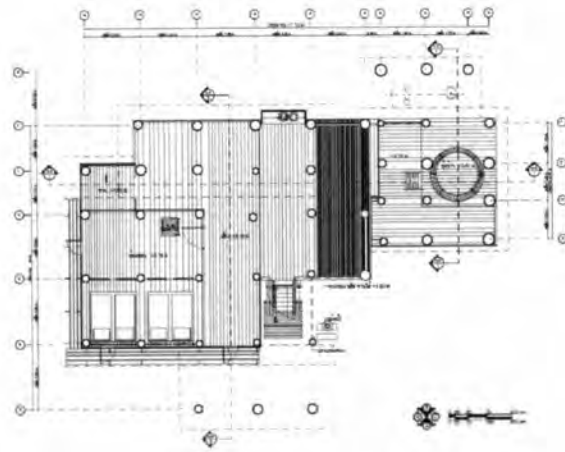
ความรู้และภูมิปัญญาดั้งเดิมของผู้ในชุมชนที่มีจิตในการ อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้ง การกลับไปหาแหล่งที่มาต้นต่อ ของรูปแบบเรือน ไทลื้อจึงได้นำมาปลูกสร้างเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว ในวัดหนองบัว

เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ในวัดหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน นี้ เป็นเรือนอนุรักษ์ที่สร้างขึ้น โดยชุมชน และ ผู้นำชุมชน รวมทั้ง สล่า ที่ปลูกเรือนไทลื้อ ด้วยไม้ที่ซื้อจากบ้านไทลื้อ เก่า จาก บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน ซึ่งเป็น ชุมชนไทลื้อ ที่มีชื่อเสียงในการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม อีกแห่งหนึ่ง ของ จังหวัดน่าน และ ทุนในการปลูกเรือนอนุรักษ์แห่งนี้ ในปี พ.ศ. 2547 จำนวนเงินทั้งสิ้น 100,000 บาท

เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ ในวัดหนองบัว เป็นเรือนเครื่องสับ หลังคามุงแป้นเกล็ดไม้ ในส่วนเรือน และในส่วนเล่าข้าว มุงด้วยดินขอ และไม้ที่ปลูกเรือน เป็นไม้ประดู่ ลักษณะเรือนเป็นเรือนยกใต้ถุนสูง โดยตัวเล่าข้าวแยกออกจากเรือน และมีความสูงใต้ถุนที่สูงกว่าตัวเรือน พื้นที่ภายในเรือนอนุรักษ์ ประกอบด้วย ชานแดด,ชาน,ชานเรือน,อ่างน้ำ,หอคำ,ค่อมหรือคอกแหลม,แม่เตาไฟ,เรือนนอน,เล่าข้าว,ชานน้อยหลังเรือน โครงสร้างเป็นระบบเสาและคาน โดยการก่อสร้างเป็นการ บากโครงสร้าง ส่วนเสาเป็นการเจาะรู ส่วนเครื่องบนหลังคา ตั้งแต่คานขึ้นไปโครงสร้างไม้ตามนอน เจาะรูเข้ากับสลักหัวเสา เพื่อเป็นการยึดโครงสร้างเสาคาน ของเรือนให้เข้าที่แล้วจึงประกอบฝาเรือน

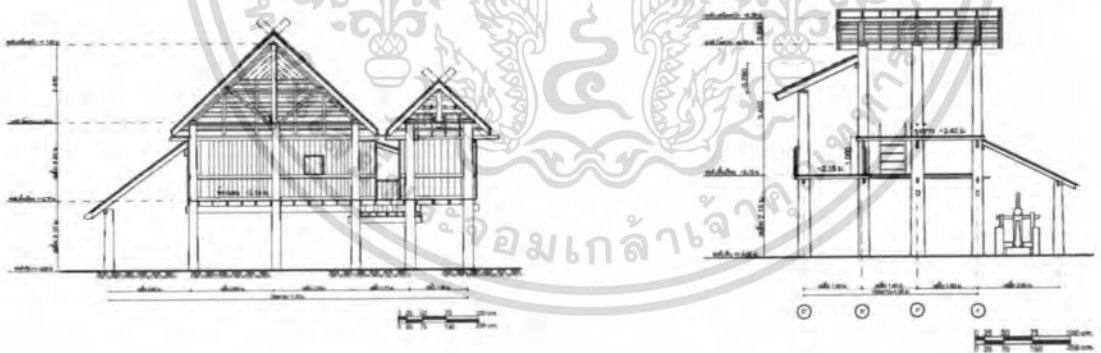
ภาพที่ 5.16 แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ ในวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

แปลนบนเรือน

รูปตัด ก.

รูปตัด ข.

รูปตัด ค.

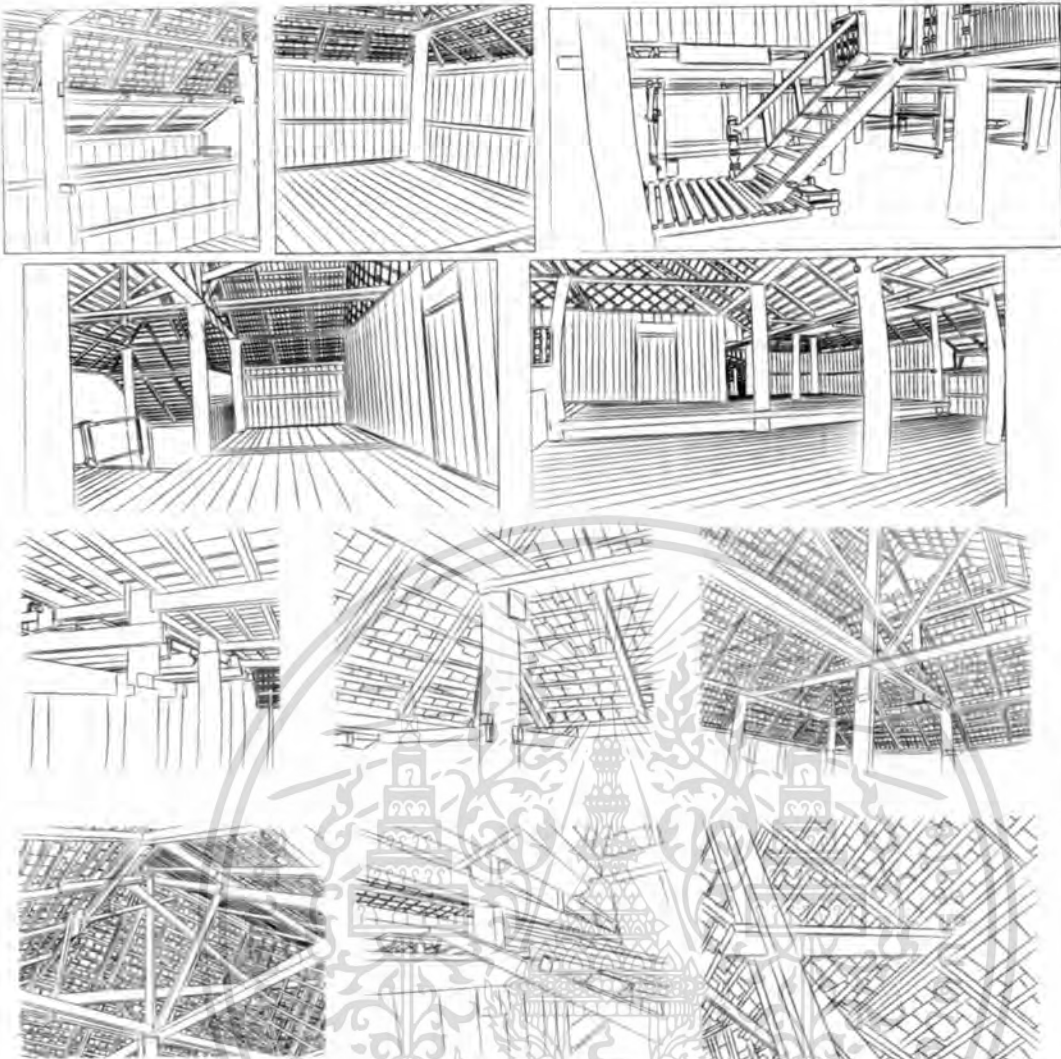
ภาพที่ 5.17 แสดงผังพื้น , รูปตัด เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (เรือนอนุรักษ์ภายในวัดหนองบัว)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.18 แสดงรูปด้านของเรือนอนุรักษ์ ไม้สัก บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา ที่ตั้งอยู่ใน
วัดหนองบัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.19 แสดงภาพลายเส้น ในเรือนและส่วนโครงสร้างรวมถึงรายละเอียดของการเข้าไม้ของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา เรือนในวัดหนองบัว (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา , น.ส. วาสิณี ชมโฉม , น.ส. นันทวัน แก้วเฟือก)

- ลักษณะทางเทคโนโลยี เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน (โฮมสเตย์ ในหมู่บ้าน)

เรือนพักอาศัยและอนุรักษ์ ไทลื้อ ภายในหมู่บ้าน บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน ตั้งอยู่กลางชุมชน เรือนพักอาศัยและอนุรักษ์ไทลื้อนี้ เป็นเรือนที่ปลูกสร้างหลัง เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ในวัดหนองบัว เพียงไม่นาน โดยงบประมาณที่ใช้ ประมาณ 100,000 บาท โดยไม้ที่ใช้ปลูกสร้าง เป็นไม้ที่ซื้อจาก เรือนไทลื้อ เก้าที่บ้านดอนมูล ส่วนแรงงานและส่ว โดยคนในชุมชนบ้านหนองบัว

โดยวัตถุประสงค์ของเรือนหลังนี้ปลูกสร้างเพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ไทลื้อ ทางสถาปัตยกรรม แล้ว ยังเป็นเรือนพักอาศัย สำหรับแขกผู้มาเยือนและอยากพักอาศัยในบรรยากาศแบบไทลื้อ โดยชุมชนจะคอยช่วยเหลือ ทั้งเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมถึง อาหาร เรือนหลังนี้มีห้องน้ำ แยกออกจากเรือน โครงสร้างเป็นเรือนเครื่องสับ โครงสร้างไม้ เสาและคานเป็นการเจาะรู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

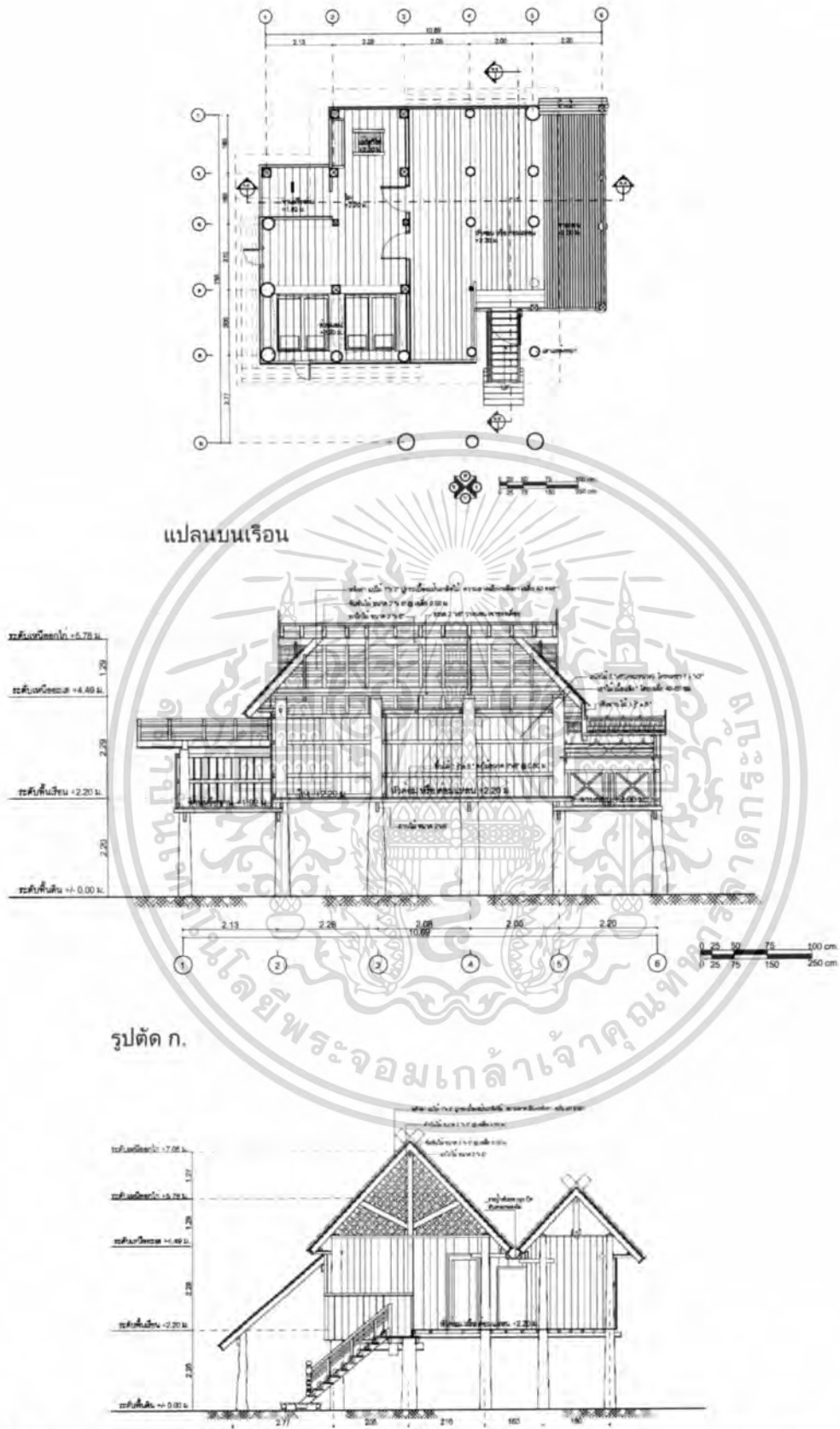
ไม้เพื่อสอดโครงสร้าง ส่วนโครงสร้างบน วางคานนอนแล้วเจาะรูคานเพื่อยึดสลักหัวเสา ตั้งตีตรงพร้อม ไม้ค้ำตั้ง วางอกไก่และจันทัน ระยะเฉลี่ยประมาณ 0.50 ม. มุงหลังคาด้วยแป้นเกล็ด

พื้นที่ภายในเรือนประกอบด้วย ส่วน ชานแดด,ชานเรือน,ค่อมหรือคอกแหลม,หอค้า,ส่วนแม่ เต่าไฟ,ชานน้อยและส่วนนอน

ภาพที่ 5.20 แสดงลักษณะทางเทคโนโลยี สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม้ลื้อ เรือนอนุรักษ์ ในหมู่บ้าน บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

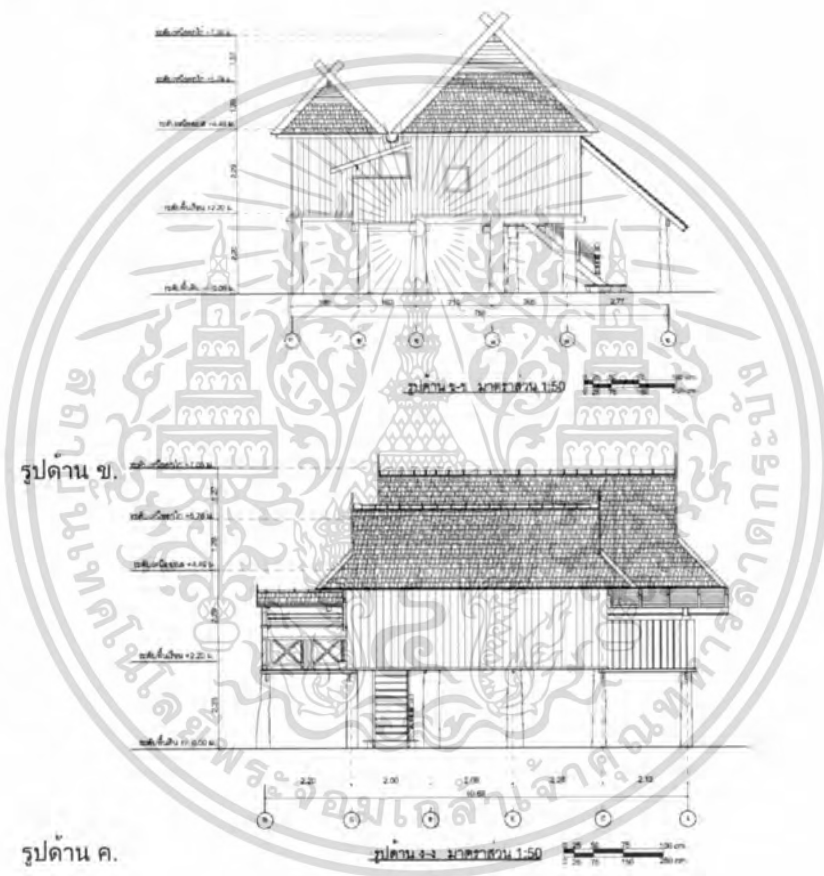
ภาพที่ 5.21 แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนอนุรักษ์ไทยลื้อ (โฮมสเตย์) บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปด้าน ก. มอกว. 1:50

รูปด้าน ก.

รูปด้าน ข. มอกว. 1:50

รูปด้าน ข.

รูปด้าน ค. มอกว. 1:50

รูปด้าน ค.

ภาพที่ 5.22 แสดงรูปด้านเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ (โฮมสเตย์) บ้านหนองบัว ต.ปากา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.23 แสดงภาพลายเส้น ในเรือนและส่วนโครงสร้างรวมถึงรายละเอียดของการเข้าไม้ของเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา เรือนโฮมสเตย์ (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา , น.ส. วาสนิ ชมโฉม , น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

- ลักษณะทางเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ บ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน (วัดร้องแง)

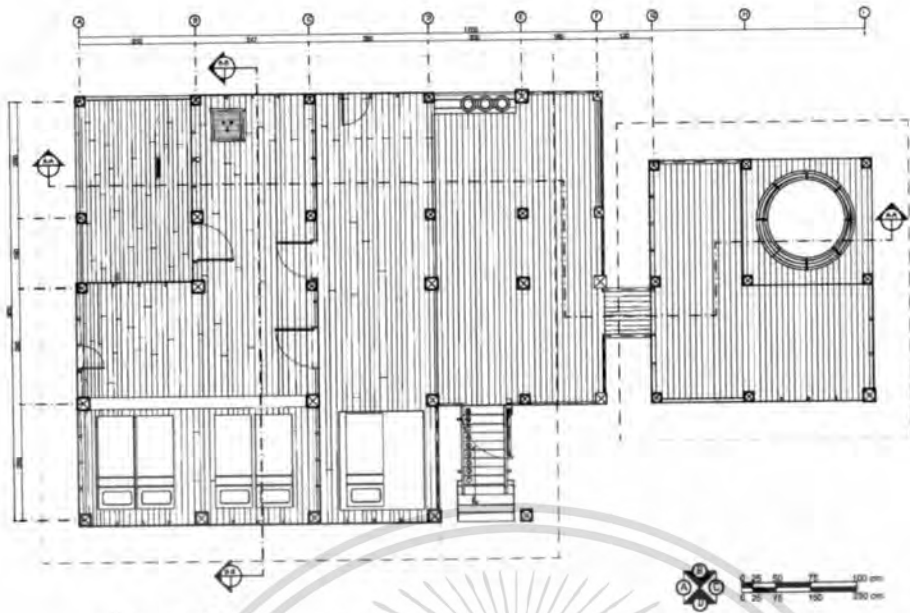
เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน ตั้งอยู่ที่ ทางหลวงหมายเลข 1256 มุ่งหน้า สู่ต๋อยภูคา อยู่ตรงข้ามวัดร้องแง เรือนอนุรักษ์แห่งนี้ สร้างขึ้นโดยชุมชนชาวไทลื้อ บ้านร้องแง และ สล่า (ช่างพื้นบ้านไทลื้อ) ทอง เนตรทิพย์ จากการสัมภาษณ์ เมื่อ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2553 ลุงทอง เนตรทิพย์ เล่าให้ฟังว่า เรือนอนุรักษ์แห่งนี้ สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการอนุรักษ์ เรือนไทลื้อ ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา โดยให้เรือนไทลื้อนี้ มี ขนาด 3 ห้อง โดยมีความกว้าง ห้องละ 5 คอก ใช้ไม้จากโรงเรียน เก่าที่ทำการรื้อถอน โดยใช้ ช่าง (สล่า) จำนวน 4-5 คน ไม้ที่ใช้ในการก่อสร้างส่วนใหญ่เป็นไม้เนื้อแข็งประเภท ไม้จำปี, ไม้มะค่า และไม้ตะเคียน ซึ่งในอดีตหาได้ง่ายตามท้องถื่น จึงเป็นวัสดุที่นิยมนำมาใช้ในการสร้างเรือน ไทลื้อในอดีต แต่ปัจจุบันไม้หายาก จึงอาศัยซื้อไม้เก่าจากการรื้อถอน โรงเรียน ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการก่อสร้างเรือน ไทลื้อในอดีต เนื่องจากไม่มีการใช้ไฟฟ้า จึงใช้เครื่องมือ ช่างไม้ที่ไม่พึ่งพาไฟฟ้า เช่น กบไสไม้ประเภทต่างๆ, เลื่อย, ค้อน เป็นต้น เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร้องแง แห่งนี้ ได้ปลูกสร้างโดยแบ่งพื้นที่ เป็นส่วนต่างๆ ได้แก่ จานกอนหรือชานนอก , จานเรือน หรือ ชานในเรือน , ค่อม คือส่วนที่เชื่อมต่อระหว่างบันได กับ ชานเรือน , จาน

น้อยหรือ ชานน้อยด้านหลังเรือน ซึ่งใช้เป็นพื้นที่ ขับถ่าย ในตอนกลางคืน ,ส่วนเตาไฟ หรือ ครัว อยู่ภายในตัวเรือน , ส่วน ฮ้างน้ำ หรือ หิ้งวางภาชนะใส่น้ำเพื่อดื่มกิน ,ส่วนนอน ซึ่งเรือนนี้ เหมาะสำหรับครอบครัว ประมาณ 7-8 คน และ เล้าข้าว หรือ ยุ้งข้าว ซึ่งเป็นแบบเปิด เรือนยกสูง จาก เรือนบ้าน และ เสริมโครงสร้างเพื่อรับน้ำหนัก เป็นพิเศษ อีกทั้งยังเป็นที่เกิดอุปกรณ์ทางการเกษตร โครงสร้าง เดิมส่วนใหญ่เป็นไม้ โดยการก่อสร้างเป็นการเข้าเตื่อย ทั้ง ในส่วน เสา และ คาน เป็นแบบเจาะรู ส่วนโครงสร้าง ี้อ,อะเส นิยมวางตามนอน และเจาะรูเข้าเตื่อย เพื่อใช้ล๊อคโครงสร้าง ตอนขึ้นโครงสร้างตอนปลูกเรือน หลังคาเป็นสร้างจั่ว 2 จั่ว มีรางน้ำอยู่ภายในเรือน และมีหลังคาคลุมชานเรือน ทั้งในส่วน ชานเรือนและชานน้อย ด้านหลังเรือน ประวัติ ทอง เนตรทิพย์ ผู้ปลูกเรือน อนุรักษ์ และ อดีตผู้ใหญ่บ้าน ได้ทำงานก่อสร้างเรือน ไทลื้อ โดยเป็นผู้ช่วย สล่า จนกระทั่งอายุ 30 ปี จึงได้เป็น สล่า ปลูกเรือนไทลื้อ จนกระทั่งอายุ 83 ปี ได้ปลูกเรือน มากกว่า 100 หลัง จนกระทั่งปัจจุบัน เทคโนโลยี และ วัฒนธรรม สมัยใหม่เข้ามาสู่ชุมชน ส่งผลให้ เรือนไทลื้อในอดีตได้ถูกรื้อถอนออกไปทีละหลัง จนปัจจุบัน ไม่เหลือให้ดู และ ทำการศึกษา ทำให้ ลุง ทอง เนตรทิพย์และชุมชนไทลื้อ บ้านร้องแง ได้จัดช่วยกัน สร้างเรือนอนุรักษ์แห่งนี้ขึ้นมา เพื่อการอนุรักษ์ และศึกษา ปัจจุบัน สล่า ทอง เนตรทิพย์ ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคชราใน ปลายปี พ.ศ. 2553 ด้วย วัย 83 ปี

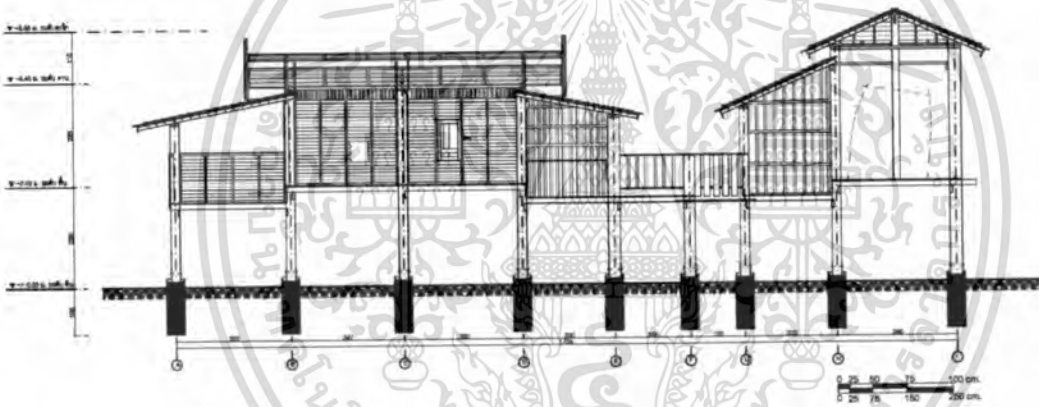

ภาพที่ 5.24 แสดงลักษณะทางเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ เรือนอนุรักษ์ บ้านร้องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน

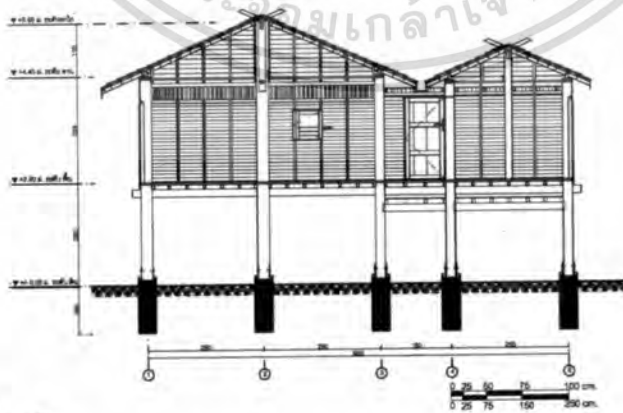
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แปลน บนเรือน

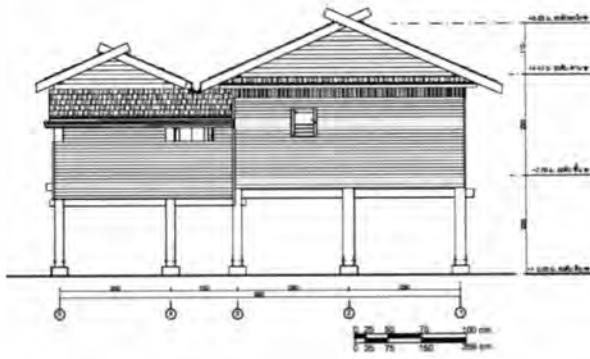
รูปตัด ก

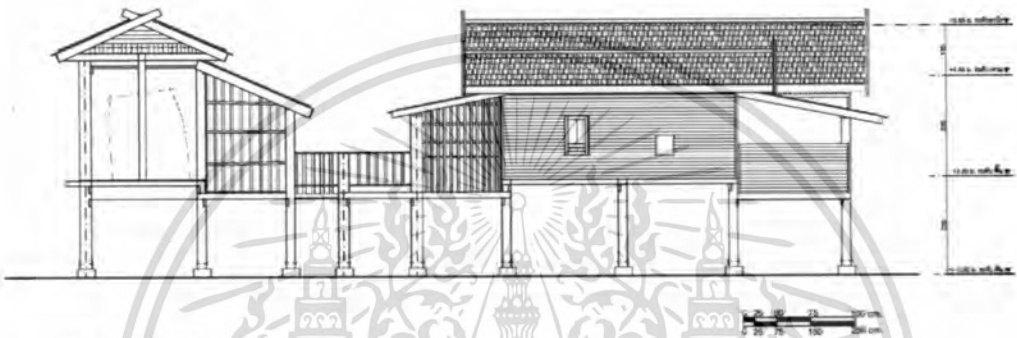
รูปตัด ข

ภาพที่ 5.25 แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนอนุรักษ์ไทยลื้อ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน

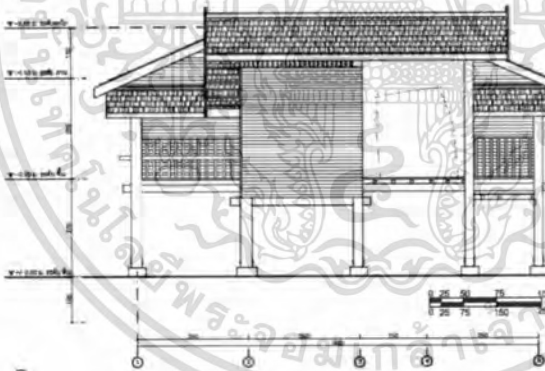
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

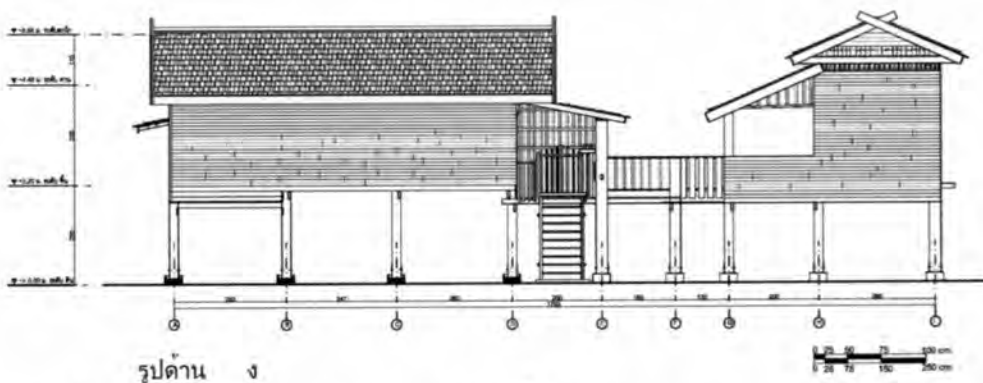
รูปด้าน ก

รูปด้าน ข

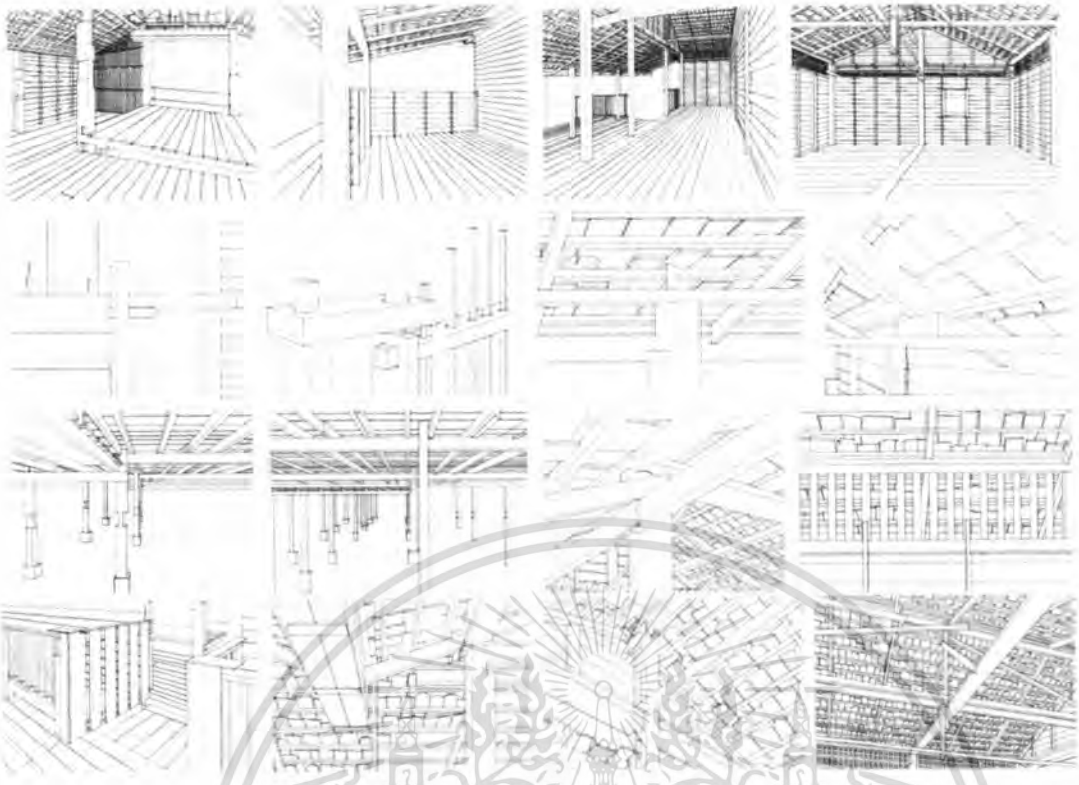
รูปด้าน ค

รูปด้าน ง

ภาพที่ 5.26 แสดงรูปด้าน เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรนคร อ.บัว จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.27 แสดงลายเส้น เรือนอนุรักษ์ไทลื้อ บ้านร่องแง ต.วรนคร อ.ปัว จ.น่าน
(ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา , น.ส. วาสนี ชมโอม , น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

. ลักษณะทางเทคโนโลยีเรือนเครื่องผูกจัดแสดงชั่วคราว ไทลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
อ.เมือง น่าน เมื่อ ปี พ.ศ.2553

เรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ ตั้งอยู่ที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน สร้างโดย อ.สมเจตน์ วิมลเกษม และ สล่า จากชุมชนไทลื้อ บ้านดอนมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ไทลื้อ ซึ่งหาได้ยาก เรือนไทลื้อในอดีต เมื่อชาวไทลื้อได้ย้ายมาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดน่าน นั้น แต่เดิมส่วนมากจะสร้างเป็นเรือนลักษณะเรือนเครื่องผูก จนกระทั่งมีการตั้งรกรากที่มั่นคง และ ไม่ย้ายถิ่นฐาน จึงได้มีการขยายขยาย การตั้งถิ่นฐาน จากเรือนเครื่องผูกเป็นเรือนเครื่องสับ และในปัจจุบัน เรือนพักอาศัย อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทลื้อ ได้เปลี่ยนแปลงไป จึงได้ จัดสร้างเรือนไทลื้อ ที่เป็นลักษณะเรือนเครื่องผูกไว้ ณ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จังหวัดน่าน

ลักษณะโครงสร้างและลักษณะเรือนภายนอก โดยโครงสร้างเรือนเป็นเรือนเครื่องผูก ใช้ไม้ไผ่ และ ตอก รวมทั้งหวายในการ ผูกมัด และด้วยการวางโครงสร้างด้วยการ เจาะช่องสอดโครงสร้างหลักของเรือน ได้แก่ เสาและคาน ของเรือน และผูกตงไม้ไผ่ไว้กับคาน วางด้วยไม้ไผ่ทาบเปลือกแบน เป็นพื้น ส่วนโครงสร้างหลังคา ในส่วน อะเส และ ช่อ นั้นใช้การเจาะรูเป็นเต็ยสอดโครงสร้างตามแบบ ลักษณะโครงสร้างของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ หลังคามุงด้วยหญ้าคา ลักษณะภายนอกเรือนเป็น หลังคาทรงจั่ว และคลุมพื้นที่เรือน ในลักษณะคล้ายหลังคาทรงปั้นหยา เป็นเรือน ยกพื้นได้สูง

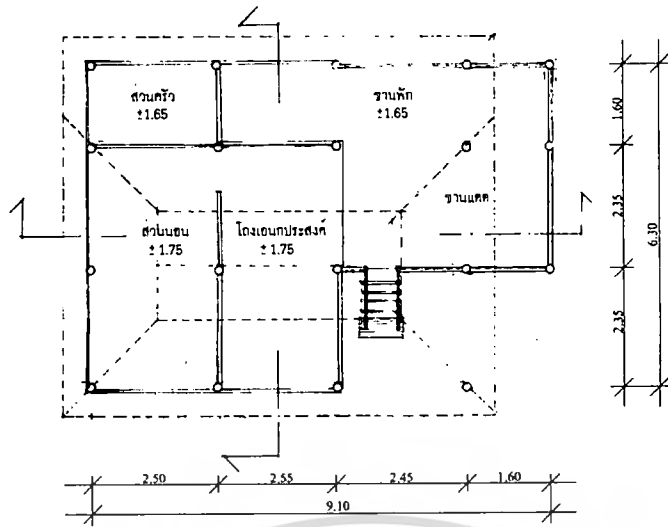
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะการแบ่งพื้นที่ภายในเรือน พื้นที่ภายในเรือน เป็นเรือนที่มีทางขึ้นทางเดียว และประกอบด้วยพื้นที่ส่วนต่างๆ ได้แก่ ชานแดด,ชานเรือน และ ค่อม รวมถึง ส่วนนอน และ ครัว หรือแม่เตาไฟ

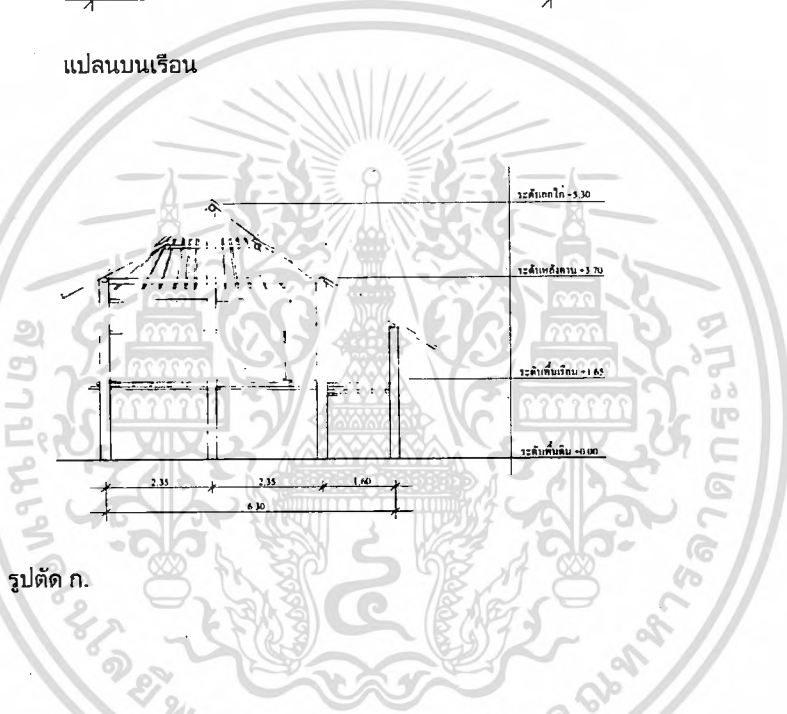

ภาพที่ 5.28 แสดงลักษณะทางเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนเครื่องผูก ชาวไทลื้อ จ.น่าน จากเรือนสาธิต จัดแสดงชั่วคราว เมื่อปี พ.ศ. 2553 ที่ลานศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จ.น่าน

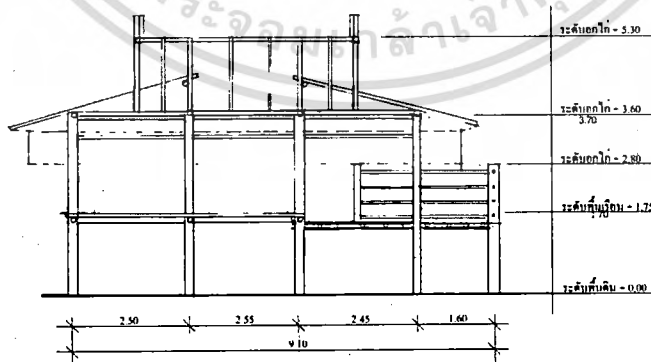
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แปลนบนเรือน

รูปตัด ก.

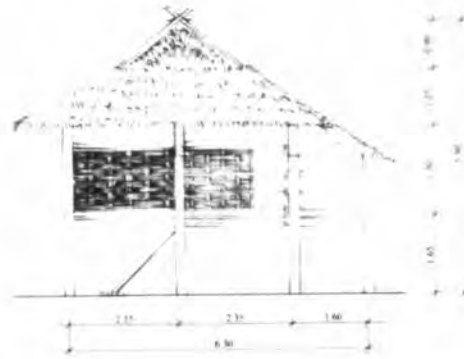

รูปตัด ข.

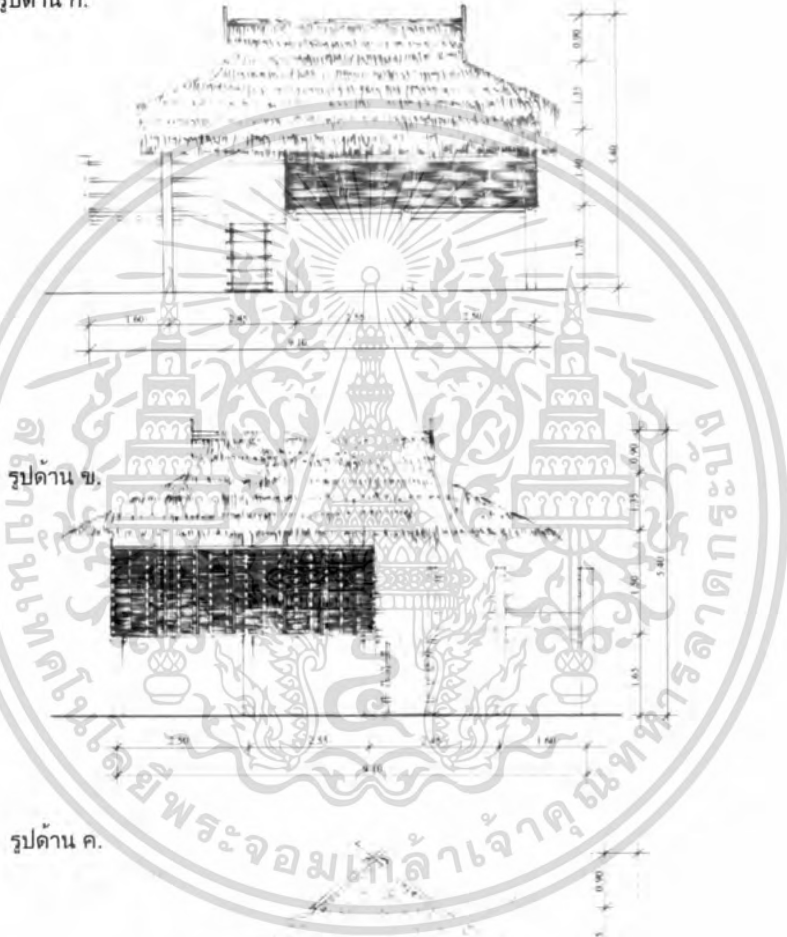
ภาพที่ 5.29

แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนเครื่องผูก อนุรักษ์ไทลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ. เมือง จ.น่าน (สายเส้นโดย น.ส.เจนจิรา วรชิตา, น.ส.เบญจนะนุช ลูกแป้น, นาย ฤทธิ มังกร มนตรโพธิ์, นาย ศุภพงษ์ ศาสตร์สง่า, นาย อธิราชภูริ ราชปรีชา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

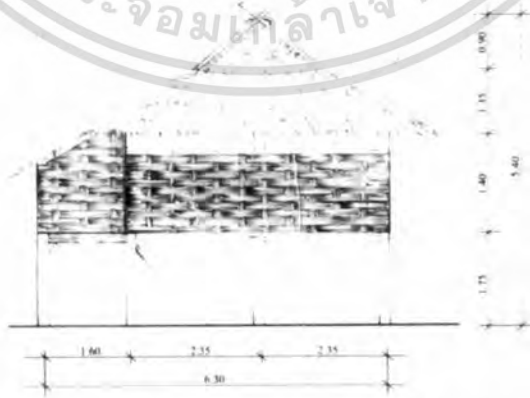

รูปด้าน ก.

รูปด้าน ข.

รูปด้าน ค.

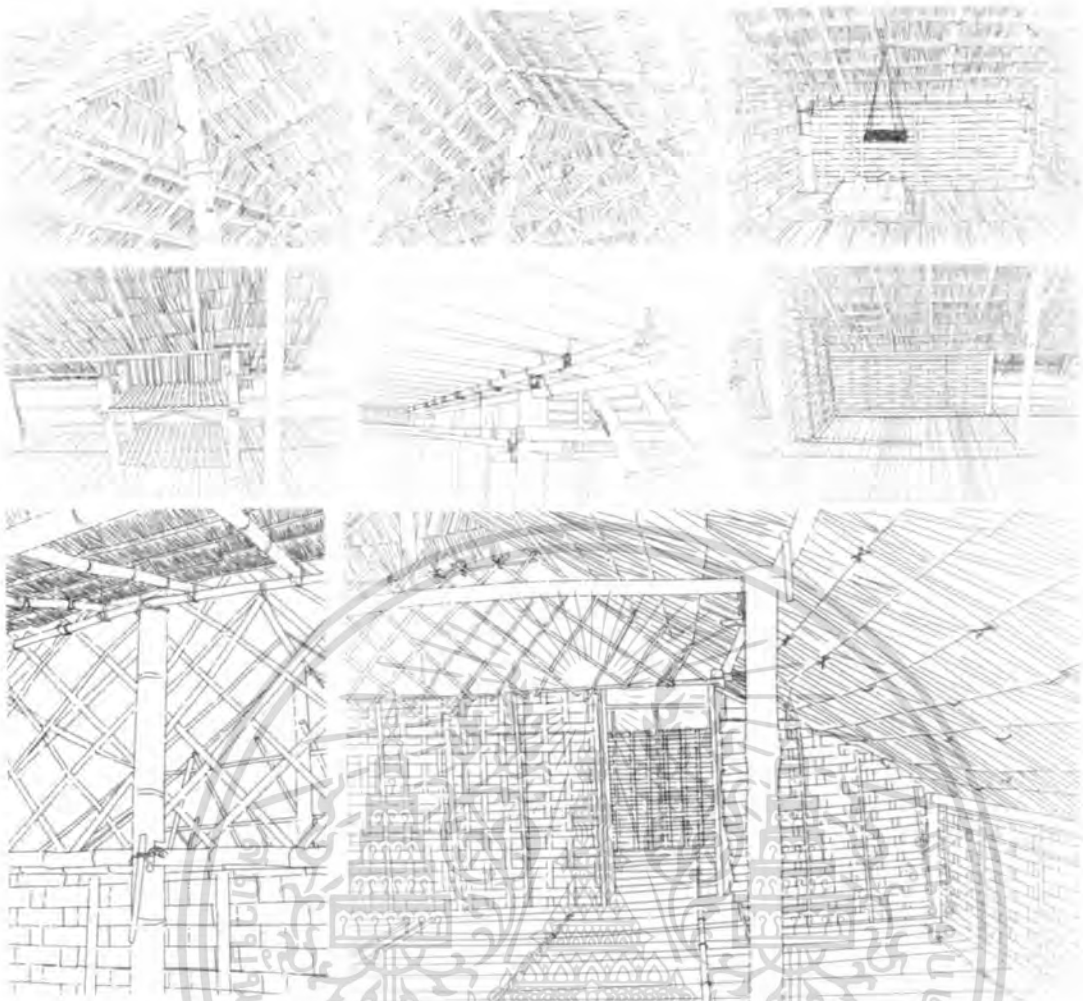

รูปด้าน ง.

ภาพที่ 5.30

แสดงผังพื้น และ รูปตัดเรือนเครื่องผูก อนุรักษ์ไทยลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน (ลายเส้นโดย น.ส.เจนจิรา วรชينا ,น.ส.เบญจะนุช ลูกแบน ,นาย ฤทธิ มังกร มนตรโพธิ์ ,นาย ศุภพงษ์ ศาสตร์สง่า ,นาย อธิราชภูร์ ราชปรีชา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.31 แสดงภาพลายเส้น ของ อนุรักษ์ไทลื้อ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อ.เมือง จ.น่าน (ลายเส้นโดย นายธนพล หนูมา ,น.ส.วาสนิ ชมโณม ,น.ส. นันทวัน แก้วเผือก)

จากการศึกษา เทคโนโลยีสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน ซึ่งชุมชนชาวไทลื้อได้ผ่านการย้ายถิ่นฐาน จนกระทั่งได้ตั้งถิ่นฐานรวมทั้งขยายชุมชน ในจังหวัดน่าน และการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย จากเดิมที่มีการย้ายถิ่นฐานที่ไม่มั่นคง ทางชนชาวไทลื้อ จะปลูกสร้างเรือนเครื่องผูก ตามภูมิปัญญาและองค์ความรู้ดั้งเดิม ด้วยวิถีความเชื่อ จนก่อให้เกิดพื้นที่ใช้สอยภายใน และ รูปทรงทางสถาปัตยกรรมภายนอก ตลอดจนสัดส่วนของเรือน เมื่อผ่านกาลเวลา ชนชาวไทลื้อได้ใช้มรดกทางวัฒนธรรมปรับปรุงเรือนไทลื้อ ให้มีลักษณะมั่นคงแข็งแรง ด้วยการเก็บไม้ตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จนกระทั่งเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นได้ปรับให้แข็งแรงจาก เรือนเครื่องผูก สู่เรือนเครื่องสับ แต่รูปทรงและประโยชน์ใช้สอยยังคงไว้ซึ่งตามแบบฉบับของ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อเฉพาะตัวในจังหวัดน่าน อันเกิดจาก ลักษณะทางบริบทสภาพแวดล้อมและวัสดุ จนกระทั่งปัจจุบันชุมชนไทลื้อ ในจังหวัดน่านพยายามคงไว้ ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไว้ ด้วยการปลูกสร้างเรือนอนุรักษ์ให้ ชนรุ่นหลังได้ทำการศึกษา ระบบระเบียบเทคโนโลยีภูมิปัญญาชนชาวไทลื้อ เพื่อไม่ให้หลงหายไปตามกาลเวลา ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ในปัจจุบัน โดยลักษณะภายในเรือนสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ไทลื้อ ได้แบ่งพื้นที่ส่วนต่างๆ โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจาก บางส่วนของเอกสารวรรณกรรม และการสัมภาษณ์ สล่า (ช่างพื้นบ้าน ชาวไทลื้อ ในหมู่บ้าน) ,ผู้ใหญ่บ้าน และ เจ้าของเรือน ถึง การแบ่งพื้นที่ภายในเรือนพักอาศัย ของชาวไทลื้อ ในจังหวัดน่าน สามารถแบ่งพื้นที่ต่างๆได้ดังนี้

- เสาแหล่งหมา เป็นเสาโครงสร้าง สูงจากพื้นถึง อกเส ของเรือน ตำแหน่งอยู่ตรงบันไดหลัก ของเรือน ซึ่งชาวไทลื้อ ในสิบสองปันนา นิยมผูกสุนัขเพื่อเฝ้าเรือน

ภาพที่ 5.32 แสดงเสาแหล่งหมา เรือนไทลื้อ จ.น่าน

- ชานแล้ง หรือ จานแล้ง เป็นส่วนชาน อยู่ตำแหน่งเมื่อขึ้นบันไดเรือน ซึ่ง สำเนียงลื้อ เรียกว่า จาน ในส่วนชานนี้ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน โดยสังเกตได้จาก การตีเว้นร่องของพื้นเรือน ที่มีความ ชิด และห่างต่างกัน ในส่วนที่ พื้นเรือนห่าง จะห่างประมาณ 2 นิ้ว และอยู่ในตำแหน่ง ชานแล้ง(จานแล้ง) โดยมีหน้าที่ใช้สอย เพื่อรองรับแขกผู้มาเยือน ทั้งเป็นทางสัญจรไปสู่พื้นที่อื่นๆต่อไป ในส่วนนี้ จะไม่มีหลังคาคลุม

ภาพที่ 5.33 แสดงส่วนจานแล้งหรือชานแล้ง เรือนไทลื้อ จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ชาน หรือ จาน ได้แก่ พื้นที่ ที่อยู่ติดกับ จานแล้ง ในตำแหน่งที่ ขึ้นบันได มาสู่ บนเรือน ในตำแหน่งนี้ จุดสังเกต คือ การตีพื้นเรือนชิด และ อยู่ใต้ชายคา มีหลังคาคลุม ใช้สอย เป็นพื้นที่ ก่อนเข้าเรือน

ภาพที่ 5.34 แสดงส่วนชาน หรือ จาน บนเรือน ไทลื้อ จ.น่าน

- หัวแทน พื้นที่ ที่อยู่บริเวณ พื้นยกระดับ จาก ชานเรือน มักอยู่ติดกับบันไดทางขึ้น เรือน และมีผนังกั้นระหว่าง บันไดเรือน และ ผนังภายนอก บ้าน ประโยชน์ใช้สอยส่วน นี้ นิยมไว้ เป็นส่วนนอน ของแขก เรือน หรือ ส่วนนอน ของ ลูกชาย ในยามที่กลับบ้าน ตอนดึก โดยมีขนาดของพื้นที่ เพียงพอต่อการ ปูเสื่อ นอน

ภาพที่ 5.35 แสดงส่วนหัวแทน เรือนไทลื้อ จ.น่าน

- ขาดับ พื้นที่ส่วนยกระดับ จาก ชาน สู่ หัวแทน หรือ หัวแทน เป็นพื้นยกระดับ สูงราว 20-30 ซม. โดยมีประโยชน์ใช้สอย สำหรับ นั่ง พัก หรือ นั่งสนทนา

ภาพที่ 5.36 แสดงส่วนชาตบ ภายในเรือนไต้ลื้อ จ.น่าน

- ชานเรือน หรือ จานเรือน หรือโถงเรือน ในงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ล้านนา นิยมเรียกส่วนนี้ว่า เติ้น เป็นชานเชื่อมพื้นที่ส่วนต่างๆบนเรือน เช่น ส่วนนอน กับ เตาไฟ เป็นต้น พื้นที่ใช้สอยส่วนนี้ ใช้เป็นทางสัญจร ภายในเรือน

ภาพที่ 5.37 แสดงส่วนชานเรือน เรือนไต้ลื้อ จ.น่าน

- ชานน้อย หรือ จานน้อย เป็นพื้นที่ชาน ขนาดเล็ก อยู่ด้านหลัง เรือน เป็นชานขนาดเล็ก โดยชาน ในส่วนนี้ มักมีการบากพื้น เป็นร่อง ขนาดเล็ก ยางประมาณ 1 ฟุต จากการสัมภาษณ์ พบว่าในส่วนนี้ ในอดีตใช้เป็นพื้นที่ ชักถ่ายของสตรี ในยามค่ำคืน เพื่อความสะดวก และความปลอดภัย แต่ในปัจจุบัน เมื่อ ระบบสาธารณสุขปกเอบ มีการพัฒนาขึ้น พื้นที่ในส่วนนี้ จึงลดความสำคัญลงไปตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.38 แสดงส่วนชานน้อย ภายในเรือนไทลื้อ จ.น่าน

- บ้านไครอง หรือ คะโต หรือ ชันโต เป็นบ้านไคหลังบ้าน มักอยู่ติดกับส่วน แม่เตาไฟ และเมื่อขึ้นมาจะพบชานเรือน ขนาดใหญ่ เท่า ชาน ของทางชั้นหลัก เพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการจัดเตรียมสำหรับอาหาร ในงานบุญต่างๆ ของชาวไทลื้อ

ภาพที่ 5.39 แสดงส่วน บ้านไครอง เรือนไทลื้อ จ.น่าน

- เล้าข้าว หรือ ยุงข้าว เป็นพื้นที่เก็บข้าว มักมีขนาดสูงกว่า พื้นเรือน และมีโครงสร้าง พื้นในการรับน้ำหนัก หนาแน่น กว่า พื้นเรือน อย่างสังเกตได้ชัด ในส่วนนี้ มักใช้เป็นพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.40 แสดงส่วนพื้นที่เล่าข้าว ของเรือนไทยลือ จ.น่าน

- หิ้งบูชาข้าว ในอดีต ความเชื่อของชาวไทลื้อ ไม่นิยมมีหิ้งพระ ไว้ในเรือน เนื่องจาก ชาวไทลื้อ ถือว่า พระ ต้องอยู่ที่วัด ดังนั้นพื้นที่ส่วนนี้ มักใช้ ในการบูชาข้าว หรือ บูชาสิ่งต่างๆ ตามความเชื่อ ของชาวไทลื้อ ตำแหน่ง ส่วนใหญ่ จะอยู่บริเวณ ขาน หรือ หัวแทน ของเรือน

ภาพที่ 5.41 แสดงหิ้งบูชาข้าว ภายในเรือนไทยลือ จ.น่าน

- อ่างน้ำ ตำแหน่งวาง หมอน้ำ สำหรับตี๋ม นิยมวางในตำแหน่งเดียวกับ ขาน ไว้สำหรับต้อนรับแขก ผู้มาเยือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.42 แสดงส่วน ช้างน้ำ ภายในเรือนไถลือ จ.น่าน

- ส่วนนอน เป็นพื้นที่ บนเรือน ที่มีพื้นที่ปิดมีผนังกันมิดชิดจากชานเรือน และ ในส่วนพื้นที่ของส่วนนอนจะมีไม้ ที่ตีกันตลอดแนวส่วนนอน ที่มีชื่อเรียกว่า “แป้นต่อง” เพื่อลดการ สะเทือนของพื้นไม้ ภายในมีมุ้งในอดีต มุ้งจะเป็นสีดำ อันเกิดจากควันของแม่เตาไฟ โดยการอยู่อาศัยในเรือน มักนอนรวมกันในห้องเดียว

ภาพที่ 5.43 แสดงพื้นที่ส่วนนอน ภายในเรือนไถลือ จ.น่าน

- แม่เตาไฟ (ครัว) เป็นพื้นที่สำหรับ ปรงอาหาร ส่วนใหญ่ แยกพื้นที่ออก ชัดเจน ตำแหน่ง อยู่บนเรือน และนิยมอยู่ติดส่วนพักอาศัย

ภาพที่ 5.44 แสดงส่วนแม่เตาไฟ ภายในเรือนไถลือ จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาลักษณะการใช้พื้นที่ต่างๆของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ในจังหวัดน่าน มีลักษณะการใช้พื้นที่ใกล้เคียงกับ เรือนภาคเหนือรวมทั้งลักษณะทางเทคโนโลยีภูมิปัญญาทางการก่อสร้างต่างๆ แตกต่างในส่วนรายละเอียดและลักษณะทางกายภาพภายนอกของเรือนไทลื้อ ที่มีทรงหลังคา และ การเชื่อมต่อของเรือนที่แตกต่างกันออกไป

5.2.2.สรุปลักษณะการเปลี่ยนแปลง ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน

การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน เพื่อเป็นเอกสารประกอบการเป็นมรดกโลก และ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม จากเหตุของการศึกษา เนื่องจาก จังหวัดน่านมีศักยภาพและทิศทางความเป็นไปได้ในการเป็นมรดกโลก ในส่วนใจเมืองน่าน และ ลักษณะของชุมชนหรือประชากรในจังหวัดน่านประกอบด้วย กลุ่มชนต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ลัวะ ขมุ ตองเหลือง และ ไทลื้อ ทำให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในกลุ่มชนรอบๆ ตัวเมืองหรือใจเมืองน่าน และการศึกษาเน้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม ในกลุ่มชนชาวไทลื้อ จังหวัดน่าน ที่มีศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ และเมื่อเกิดการท่องเที่ยวพร้อมการเข้ามาของระบบสาธารณูปโภค ต่างๆ ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชาวไทลื้อ อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชนชาวไทลื้อ ในจังหวัดน่าน ส่วนการศึกษานี้ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบ และ ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของเรือนพักอาศัย สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ของเรือนอนุรักษ์ และ เรือนพักอาศัย โดยแบ่งกลุ่มการศึกษา เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มเรือนอนุรักษ์ กลุ่มเรือนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และกลุ่มเรือนที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี ทั้งหมด 15 หลังคาเรือน โดยลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน มีลักษณะดังต่อไปนี้

5.2.2.1.สรุปลักษณะการเปลี่ยนแปลงภายนอก สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน

จากการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงภายนอก ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน ได้แบ่งการศึกษาการเปลี่ยนแปลงภายนอกออกเป็น การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้าง การเปลี่ยนแปลงด้านวัสดุ ของเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อจังหวัดน่าน เพื่อเป็นเอกสารประกอบการเป็นมรดกโลก และ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวในจังหวัดน่านได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากมาย อีกทั้งระบบสาธารณูปโภคต่างๆเข้าถึง รวมทั้งวิทยาการในการก่อสร้าง วัสดุ อันส่งผลต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม(ดังภาพที่) ทำให้ลักษณะของชุมชนเกิดความหลากหลายของรูปแบบทางสถาปัตยกรรม อันไม่เป็นอัตลักษณ์โดยเฉพาะในชุมชน ที่ให้ความสำคัญและมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ชุมชนบ้านดอนมูล และ บ้านหนองบัว หรือ บ้านร่องแง โดยรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

- การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้าง เดิมเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ โครงสร้างในลักษณะเรือนเครื่องผูก และ โครงสร้างประเภทแบบเรือนเครื่องสับ ที่ใช้การถ่ายน้ำหนักด้วยระบบเสาและคานรวมถึงการเสริมโครงสร้างในพื้นที่ที่ต้องการรับน้ำหนักอย่าง เสาข้าว ตลอดจนการวาง ซื่อ อะเส ค้ำยัน และ ไม้ค้ำค้ำยัน หรือ โครงสร้างหลังคา ที่ก่อให้เกิดลักษณะเฉพาะในรูปทรงของสถาปัตยกรรม และ รายละเอียดของโครงสร้าง ที่ได้รับการถ่ายทอดการแก้ไขปัญหาทางวิศวกรรมโครงสร้าง ด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา ปัจจุบันโครงสร้างและรายละเอียดดังกล่าวได้เปลี่ยนไป จากเดิม สู่การใช้ระบบโครงสร้างเสา และ คาน ที่เป็นงาน คอนกรีตเสริมเหล็ก ในส่วนเสาตอม่อ และเป็นการวาง คาน ตงพื้น รวมถึงระบบโครงสร้างอื่นๆ ที่เปลี่ยนไปตามวัสดุก่อสร้าง
- การเปลี่ยนแปลงด้านวัสดุ เดิมเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ทั้งเรือนเครื่องผูก และ เรือนเครื่องสับ ใช้วัสดุที่ทำได้ในสภาพแวดล้อมเพื่อใช้ในการปลูกเรือน และ เจ้าของเรือนทำการสะสมวัสดุตามศักยภาพวิถีการดำรงชีวิตตามวัฒนธรรม จึงทำให้วัสดุที่ใช้ในการปลูกเรือนในลักษณะเรือนเครื่องผูก ที่หลังคามุงหญ้าคา ผนังเป็นฝาไม้ไผ่ พื้นเป็นไม้ไผ่ทาบแบน รวมถึงโครงสร้างหลัก เป็นวัสดุที่ได้จากไม้ไผ่ หรือ การผูกเรือนด้วยตอก ส่วนเรือนเครื่องสับ ที่ถูกปรับหรือพัฒนาตามศักยภาพวิถีการดำรงชีวิตตามวัฒนธรรม จากเสาเรือนที่เคยเป็นไม้ไผ่ อาจเป็นไม้เนื้อแข็ง ไม่ว่าจะเป็นไม้เต็ง ไม้ประดู่ ไม้มะค่า หรือไม้สัก ทำการบากเต็ยด้วยการเจาะรูรอด ส่วนสลักเต็ยเครื่องบนเป็นการบากเป็นหัวเทียน ซึ่งลักษณะโครงสร้างเดิมสัมพันธ์กับวัสดุการปลูกสร้าง ในปัจจุบันรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นได้ถูกปรับเปลี่ยนไปตามวัสดุ เช่นเสาตอม่อคอนกรีตเสริมเหล็ก ผนังเป็นฉนวน ใยตัดตะแตะ หลังคามุงสังกะสี หรือ ผนังสังกะสี จนกระทั่งเป็นผนังก่ออิฐถือปูนฉาบเรียบตามสมัยนิยม ซึ่งวัสดุดังกล่าวส่งผลต่อรูปแบบโครงสร้าง และ รูปทรงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน

จากการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางภายนอกของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน ทั้งในส่วนโครงสร้าง และ วัสดุ ทำให้พบการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อ ระบบโครงสร้าง อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงวัสดุ ภาพที่ 5.45 ซึ่งหลีกเลี่ยงได้ยาก อันเนื่องจากวัสดุธรรมชาติปัจจุบันเริ่มลดน้อยลงตลอดจากการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ เช่น ระบบสาธารณูปโภค เศรษฐกิจ สังคม ทำให้รูปทรงของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ที่ไร้การควบคุมรูปแบบได้เปลี่ยนแปลงไปจนไม่ได้คำนึงถึงอัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ที่ทำให้เกิดมรดกทางวัฒนธรรม อันเป็นจุดกำเนิดของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดังกล่าว จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ได้นำไปสู่กระบวนการทางประชาสังคมในการกระตุ้นต่อผู้นำชุมชน นักปราชญ์ชาวบ้าน และ คนในชุมชนที่มีสำนึกต่อมรดกทางวัฒนธรรมได้สร้างกรอบ และ กฎเกณฑ์ร่วมกันระหว่างชุมชน ในการรักษาไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรม

เรือนอนุรักษ์เรือนเครื่องผูก

เรือนอนุรักษ์เรือนเครื่องสับ

เรือนพักอาศัยที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อย

เรือนอนุรักษ์เรือนพักอาศัย
อายุประมาณ 60 ปีเรือนอนุรักษ์เรือนพักอาศัย
อายุประมาณ 30 ปีเรือนอนุรักษ์เรือนพักอาศัย
ปรับปรุง ปี 2553เรือนอนุรักษ์เรือนพักอาศัย
ในชุมชนไทลื้อ จ.น่าน พ.ศ. 2555

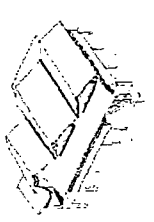

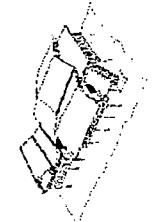
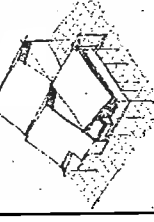
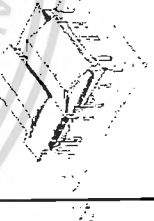

ภาพที่ 5.45

แสดงการเปลี่ยนแปลงรูปร่างภายนอกทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน
จากการลงพื้นที่สำรวจตั้งแต่ พ.ศ. 2552- 2554

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 แสดงลักษณะการเปลี่ยนแปลงภายนอกทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ใต้ถุน จ.น่าน

ลักษณะภายนอกของเรือน ใต้ถุน จ.น่าน				
ลักษณะรูปทรงภายนอก ของเรือน อนุรักษ โทลื้อ จังหวัดน่าน				
เรือนพักอาศัย ออซุมน บ้านตมมูล อ.ท่งฟ้า จ.น่าน	เรือนพักอาศัย ออซุมน บ้านร่มแฉะ อ.วรนคร อ่างทอง จ.น่าน	เรือนพักอาศัย ออซุมน บ้านตมอเนอ (ใบตม) อ.ปัว จ.น่าน	เรือนพักอาศัย ออซุมน บ้านตมอเนอ (ใบตม) อ.ปัว จ.น่าน	เรือนพักอาศัย ออซุมน บ้านตมอเนอ (ใบตม) อ.ปัว จ.น่าน
				
ลักษณะรูปทรงภายนอก เรือนพักอาศัยในชุมชนใต้ถุน จังหวัดน่านที่มีอายุเรือน มากกว่า 50 ปี				
เรือนพักอาศัย บ้านคำ ไผ่จาย บ้านตมบัว อ.ปัว จ.น่าน	เรือนพักอาศัย บ้านร่มแฉะ อ.ท่งฟ้า จ.น่าน	เรือนพักอาศัย บ้านตมอเนอ อ.ปัว จ.น่าน	เรือนพักอาศัย บ้านตมอเนอ อ.ปัว จ.น่าน	เรือนพักอาศัย บ้านตมอเนอ อ.ปัว จ.น่าน
				
ลักษณะรูปทรงภายนอก เรือนพักอาศัยในชุมชนใต้ถุน จังหวัดน่านที่มีอายุเรือน น้อยกว่า 50 ปี				
เรือนพักอาศัย บ้านคำ ไผ่จาย อ.ปัว จ.น่าน	เรือนพักอาศัย บ้านร่มแฉะ อ.ท่งฟ้า จ.น่าน	เรือนพักอาศัย บ้านตมอเนอ อ.ปัว จ.น่าน	เรือนพักอาศัย บ้านตมอเนอ อ.ปัว จ.น่าน	เรือนพักอาศัย บ้านตมอเนอ อ.ปัว จ.น่าน
				

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.2.2.สรุปลักษณะการเปลี่ยนแปลงภายใน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อจังหวัดน่าน

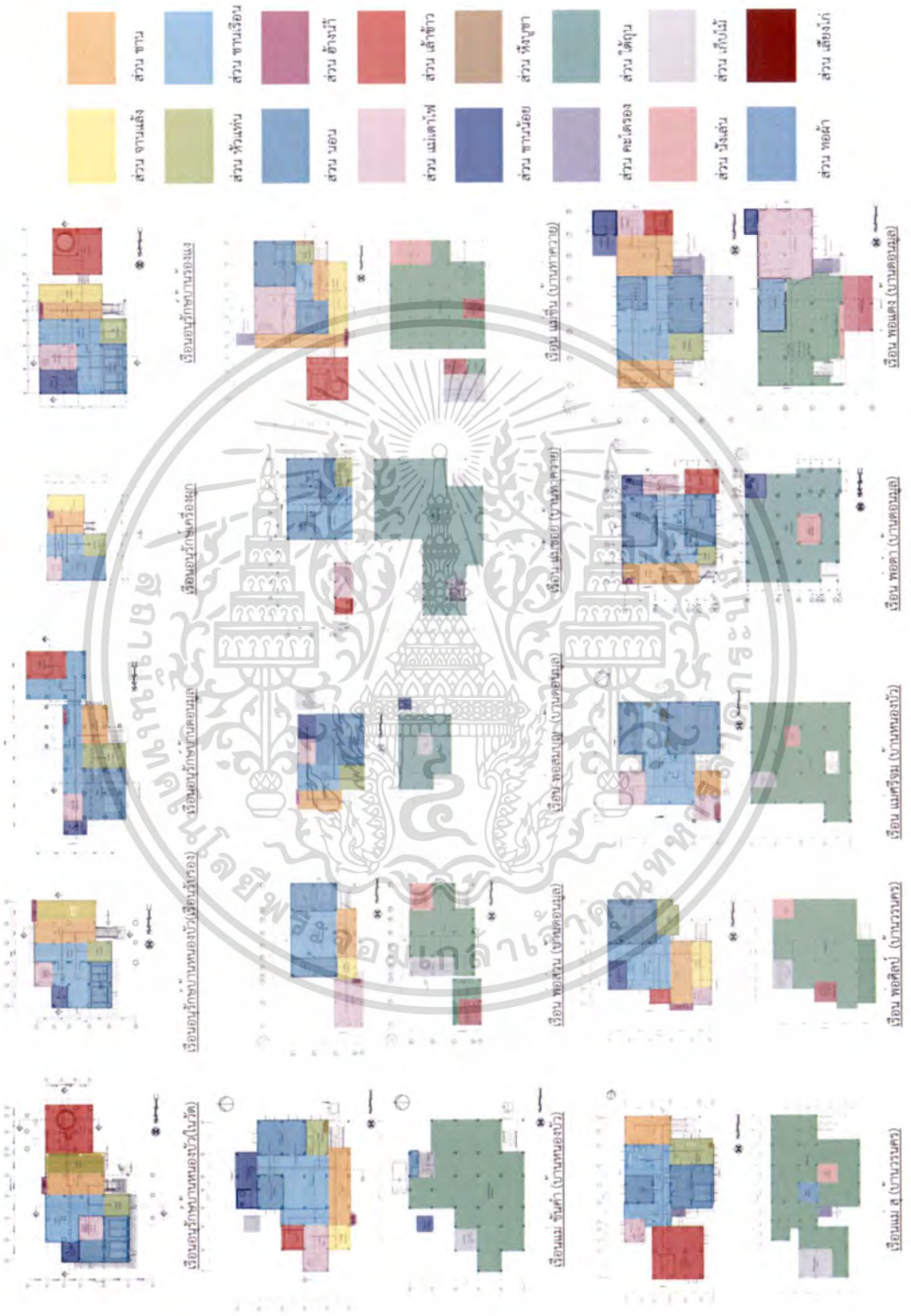
การศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงภายใน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน เป็นการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กับ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนไทลื้อ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนไทลื้อบ้านร่องแง ชุมชนไทลื้อบ้านหนองบัว ชุมชนไทลื้อบ้านดอนมูล ซึ่งการเปลี่ยนแปลงภายในที่เกิดขึ้นกับ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนี้ ได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงด้านประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่และทางสัญจร การเปลี่ยนแปลงด้านขนาดของพื้นที่และความสำคัญ การเปลี่ยนแปลงด้านช่องเปิดภายในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เพื่อสรุปให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากภายในของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน

- ลักษณะการเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่ และ ทางสัญจร สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

จากการศึกษาโดยแบ่งอายุเรือน เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเรือนอนุรักษ์ กลุ่มเรือนพักอาศัยที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และ กลุ่มเรือนพักอาศัยที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี ทำให้พบความสัมพันธ์ของประโยชน์ใช้สอยพื้นที่ ปรับเปลี่ยนกันออกไป โดยจากเรือนอนุรักษ์ จะทำแบ่งประโยชน์ใช้สอยภายในเรือนออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนเล่าข้าว ส่วนพักอาศัย และ ส่วนขานน้อย โดยส่วนเล่าข้าวจะอยู่นอกตัวเรือนและใช้ขานแดดเป็นตัวเชื่อมพื้นที่ใช้สอยสองส่วนเข้าด้วยกัน แต่ในเรือนขนาดเล็ก อย่างเรือนเครื่องผูกอันเนื่องจากเป็นเรือนสาธิตจึงไม่แสดงเล่าข้าวให้เห็นจึงไม่สามารถ และ จากการลงพื้นที่ในส่วนเรือนเครื่องผูกในชุมชนพบได้น้อยเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ตั้งถิ่นฐานมานาน และ พิจารณาจากภาพถ่าย และ เอกสารไม่พบส่วนเล่าข้าวในตัวเรือนโดยมีการเชื่อมต่อด้วยขาน ส่วนการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พบว่า เรือนยังมีอายุน้อยลงเท่าใด จะลดความสำคัญของประโยชน์ใช้สอยส่วน เล่าข้าวลง และ ส่วนเรือนพักอาศัยที่มีอายุมากกว่า 50 ปี ยังพบร่องรอยของเล่าข้าวที่แยกออกจากตัวเรือน ตามลักษณะเรือนอนุรักษ์ หากแต่ไม่ได้ใช้งาน ในส่วนอื่นๆ ได้ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม เช่น ขานแดดเดิมเป็นขานไม่มีหลังคาปัจจุบันปรับให้มีหลังคา ขานน้อยเดิมเป็นเพียงระเบียงปัจจุบันได้ปรับเป็นห้องน้ำซึ่งบางเรือนปรับไว้ได้ถุนเรือน และส่วนนอนเดิมตามแบบเรือนอนุรักษ์ไม่ได้มีการแบ่งห้องแต่เรือนพักอาศัยได้มีการแบ่งห้องนอนออกด้วยการกั้นผนังอย่างชัดเจน เป็นต้น หากแต่พิจารณาถึงการปรับประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่ต่างๆ ในเรือนที่ได้ทำการศึกษาอยู่ในปัจจุบันซึ่งไม่ได้ครอบคลุมเรือนที่สร้างในแบบสมัยใหม่ แล้วนั้นการปรับพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆยังคงเหลือเค้าโครงของพื้นที่ใช้สอยจากเรือนอนุรักษ์อยู่ ซึ่งหากยังคงไม่มีการอนุรักษ์หรือรณรงค์การรักษาไว้ซึ่ง พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดลักษณะของพื้นที่ใช้สอยดังกล่าวไว้ การปรับรูปแบบทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น จะเกิดการปรับรูปแบบมาจากภายในเรือนซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าต้องกระทบต่อ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ อย่างชัดเจนมากกว่าการเปลี่ยนแปลงภายนอกของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง และครั้งจะทำให้กลับคืนมาดังรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเดิมนั้นยากยิ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.46 แสดงถึงลำดับความสัมพันธ์ของพื้นที่ และ ทางสัญจรภายในเรือน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ในจังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลักษณะการเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านพื้นที่ใช้สอย สถาปัตยกรรมพื้น ถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

จากการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงภายในด้านพื้นที่ใช้สอยของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน จากเดิมส่วนเรือนอนุรักษ์ นิยมเป็นห้องนอนรวม และ หากเรือนหลังใหญ่ จะมีบันไดรองขึ้นเพื่อเข้าสู่พื้นที่ครัวอันจะแยกออกจากพื้นที่ ขนาดของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจะให้ความสำคัญไปที่ ขานต่างๆของเรือนอนุรักษ์ ซึ่งปัจจุบันเรือนที่เป็นลักษณะเรือนเครื่องสับยกได้ถุนสูง ยังคงให้ความสำคัญกับ ขานประเภทต่างๆอยู่ ซึ่งแตกต่างจากเรือนพักอาศัยแบบสมัยนิยม ที่ก่ออิฐฉาบปูน และเป็น โครงสร้าง ค.ส.ล.ไม่ยกพื้น ส่วนที่แตกต่างกันคือ ภายในเรือนพักอาศัยที่มีอายุ มากกว่า 50 ปี และ น้อยกว่า 50 ปี มีการกั้นห้องส่วนนอนออกอย่างชัดเจน พื้นที่ที่มีขนาดเล็ก แต่ยังมีความสำคัญตามความเชื่อ คือ ส่วนหิ้งบูชา ที่ไว้บูชาผีเรือน หรือ บูชาข้าวตามความเชื่อ ปัจจุบันเรือนบางหลังได้นำเป็นที่ไว้ภาพหรือ พระพุทธรูป พร้อมโต๊ะหมู่บูชา ซึ่งหมายความถึงการเพิ่มการใช้พื้นที่มากขึ้น อันแสดงออกได้ถึงชุมชนไทลื้อยังคงเคร่งครัดต่อศาสนาอย่างมาก

-ลักษณะการเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านช่องเปิดภายในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จ.น่าน

จากการศึกษาพบว่า ช่องเปิดแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ช่องเปิดทางสัญจร , ช่องเปิดชนิดหน้าต่าง และ ช่องเปิด ชนิด ช่องแสง โดยช่องเปิดของเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน ในลักษณะกลุ่มตัวอย่างต่างๆ มีลักษณะดังนี้

- การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านช่องเปิด ประเภท ทางสัญจร การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่องเปิดประเภท ด้านทางสัญจร เช่น ช่องประตู หรือ ช่องทางเดิน ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน พบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง จนเป็นที่สังเกตได้ชัด ในลักษณะ ขนาด แต่ในส่วน ของวัสดุ ในการทำ ช่องเปิดได้มีการปรับเปลี่ยนไป เช่น จากเดิมเป็น ไม้จริง เมื่อผ่าน กาลเวลาได้มีการปรับเปลี่ยนเป็น วัสดุสังเคราะห์ วัสดุทดแทน อื่นๆ หรือ เป็นผ้าม่าน เป็นต้น

- การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านช่องเปิดประเภท หน้าต่าง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านช่องเปิดประเภทหน้าต่าง สามารถพบเห็นได้ชัดเจน เมื่อเทียบกับ ระบายเรือนอนุรักษ์ ที่มีช่องเปิดไม่มากและเป็นช่องเปิดขนาดเล็ก ประมาณ $0.60 * 0.60$ ม. กับ เรือนพักอาศัยที่มีอายุเรือน น้อยกว่า 50 ปี จะเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ จะมีจำนวนมากขึ้น และเป็นช่องเปิดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น รวมทั้งมีลักษณะที่แตกต่างของลักษณะเดิม ในเรือนอนุรักษ์มาก

- การเปลี่ยนแปลงภายใน ด้านช่องเปิดประเภท ช่องแสง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้าน ช่องแสง จากการศึกษ พบความเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก เนื่องจาก แต่เดิมช่องแสง ในเรือนไทลื้อ อนุรักษ์ มักใช้แสงรอด หรือส่องผ่าน ทาง ด้านจั่ว เหนือผนังภายในเรือน และปัจจุบัน เรือนพักอาศัยยังพบเห็นช่องแสงลักษณะดังกล่าว และส่วน ช่องแสง ตรงชายคาของหลังคา ยังสามารถพบเห็นได้ จึงทำให้ ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงมากนัก

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่ เห็นได้ชัดและมีผลกระทบต่อรูปด้านภายนอก และ ภายในเรือนมากที่สุด ในส่วนของ ช่องเปิด สามารถระบุได้ถึง ส่วนลักษณะช่องเปิดของหน้าต่าง ที่ทำให้รูปด้าน

ต่างๆ ทั้งภายนอกและภายใน ของเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน

5.3.เสนอแนะงานศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน

การศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงเรือนไทลื้อจังหวัดน่าน ของโครงการศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนไทลื้อ จ.น่าน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม จังหวัดน่าน เพื่อ เป็นเอกสารประกอบการพิจารณารตลกโลก และ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นี้ ได้ทำการศึกษาจากสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ในจังหวัดน่านในนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ในวัตถุประสงค์ที่หนึ่งเพื่อศึกษาลักษณะกายภาพของหมู่บ้าน ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ ในวัตถุประสงค์ที่สองเพื่อการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ของงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และในวัตถุประสงค์ที่สามเพื่อศึกษารวบรวม วัฒนธรรมประเพณี และ ความเชื่อ ของท้องถิ่นและเผยแพร่ ให้องค์ความรู้ต่อประชาชนในท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป

โดยการศึกษานี้ได้ทำการสรุปถึงสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะ อัตลักษณ์ทางลักษณะ สถาปัตยกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเทคโนโลยีการก่อสร้าง และ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อในชุมชนไทลื้อจังหวัดน่านที่พยายามสรรค์สร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม การเสนอแนะในงานนี้ได้ ดำเนินการตามแนวพระราชดำริสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่ง ปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ทั้ง ภาครัฐฯ และ เอกชน ได้รับกระแสพระราชดำริสไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

และจากการศึกษา พบว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกิดจาก การพัฒนาทางสาธารณสุขโรค และ วิทยาการการก่อสร้าง รวมถึง การท่องเที่ยวที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจในชุมชนที่ ดีขึ้น ส่งผลให้เกิด การพัฒนาอย่างเร่งรีบ จนกระทั่งการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมด้วยความเข้าใจ ของคนในชุมชน ชาติช่วงวัยของเยาวชน ใน พื้นที่ ในการช่วยสนับสนุนการอนุรักษ์ไป ดังนั้นการเสนอแนะของงาน ศึกษา นี้ จึงเน้นการเสนอแนะในแง่มุมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนไทลื้อ ในจังหวัด น่าน

5.3.1. เสนอแนะให้เกิดความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน

- ในส่วนของคนในชุมชน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลต่อรูปแบบทาง สถาปัตยกรรม และ เทคโนโลยีการก่อสร้าง ของ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ เปลี่ยนไปโดยเฉพาะ อย่างยิ่งในปัจจุบัน ค่านิยมการปลูกสร้างเรือนเป็นลักษณะก่ออิฐถือปูน ไม่ยกใต้ถุนมีมากขึ้นอัน เนื่องมาจากค่านิยมจากภายนอก และการศึกษาที่ยังคงพบเห็นลักษณะผังพื้นที่เป็นแบบดั้งเดิมคือ เน้น การเปิดโล่งเรือน และ การเล่นระนาบของพื้นในการแบ่งพื้นที่ใช้สอย อยู่ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการ เปลี่ยนแปลงที่ไม่เข้าไปกระทบต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยภายในเรือนมากนัก ก่อนการเปลี่ยนแปลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะขยายวงกว้างขึ้น คนในชุมชนควรทำความเข้าใจต่อผลที่จะเกิดขึ้นหากเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมการอยู่อาศัยภายในเรือน ซึ่งเป็นแก่นของการอยู่อาศัยและจะกระทบต่อรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะมากกว่าการเปลี่ยนแปลงทางอื่นๆ และการทำความเข้าใจนี้ควรปลูกฝังถึงพฤติกรรมทางประเพณี วัฒนธรรม ของชุมชนแก่เยาวชนในชุมชนเพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

- ในส่วนของคนนอกพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และ รูปแบบทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ในจังหวัดน่าน ที่เกิดขึ้นมีผลจากค่านิยมภายนอกชุมชน เข้าสู่ในชุมชน ทั้งโดยตั้งใจ และ ไม่ตั้งใจ ในการพัฒนาของภาครัฐฯ ซึ่งส่งผลต่อมรดกทางวัฒนธรรม ที่เป็นแหล่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม ที่มีคุณค่า ดังนั้น ทางภาครัฐฯควรทำความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรม และ ศึกษาถึงมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนไทลื้อในจังหวัดน่าน และวางแผนพัฒนาตามกรอบของการพัฒนาที่งานวิจัยนี้ได้ทำการนำเสนอไว้ เช่น ลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาเป็นสิ่งปลูกสร้างที่ไม่แปลกแยก จาก วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเมื่อสามารถปฏิบัติได้สมบูรณ์แล้ว ก็จะทำให้พื้นที่ที่ถูกพัฒนาในชุมชนไทลื้อนี้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชาติได้

5.3.2. เสนอแนะให้เกิดเข้าถึง ต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน

- ในส่วนของคนในชุมชน จากการศึกษาเทคโนโลยี และ การเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน นี้ทำให้ผู้วิจัยได้เข้าถึงพื้นที่ในการลงเก็บข้อมูลและพบถึงข้อมูลในพื้นที่ จากบุคคลสำคัญในท้องถิ่น โดยงานศึกษานี้พยายามที่นำเสนอบุคคลท่านต่างๆ ที่มีองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาทางท้องถิ่นไทลื้อ เพื่อให้คนในชุมชนระดับจังหวัด ได้เข้าไปศึกษากับบุคคลดังกล่าวได้มากขึ้น อีกทั้งการศึกษานี้ใช้เวลาเพียง 2 ปี ในการเก็บข้อมูลทำให้ไม่สามารถบ่งบอกรายละเอียดได้อย่างครบถ้วน การเข้าถึงของคนในชุมชน สามารถนำเอาเอกสารการศึกษานี้มาวิพากษ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อไป

- ในส่วนของคนนอกชุมชน งานศึกษาเป็นการลงพื้นที่ในระยะเวลา 2 ปี และเจาะจงในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล 2 อำเภอ 3หมู่บ้าน และมีตัวอย่างเรือนไทลื้อ 15 หลัง อีกทั้งได้มีการศึกษาถึง ประเพณี และวัฒนธรรม ของชนชาวไทลื้อ ซึ่งเป็นการศึกษาเบื้องต้นเพื่อให้ คนภายนอกสามารถเข้าถึง ถึงข้อมูล ในแง่มุมของเทคโนโลยี และ การเปลี่ยนแปลงของเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่านได้ สะดวกขึ้นอีกทั้งเพื่อนำข้อมูลในการศึกษานี้ไปพัฒนาสิ่งต่างๆเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อไป

5.3.3. เสนอแนะการพัฒนา เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน

- ในส่วนของคนในชุมชน การศึกษาถึงเทคโนโลยี และ การเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน นี้ ได้ศึกษาและพบถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมไป ด้วยเหตุปัจจัยต่างๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมในอนาคต ถึงแม้ว่าคนในชุมชนได้พยายามอนุรักษ์เรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ ใน

จังหวัดน่านไว้ ด้วยการปลูกสร้างเรือนอนุรักษ์ หากแต่เรือนดังกล่าวบ้างได้ชำรุดไปตามกาลเวลาหรือภัยพิบัติ เช่น เรือนอนุรักษ์บ้านดอนมูลได้ถูกอุทกภัย ในปี พ.ศ.2554 ส่งผลให้เรือนส่วนเล้าข้าวล้มอันเกิดจากต้นไม้ใหญ่ล้มทับเรือนจากพายุในฤดูฝน เป็นต้น และการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมในชุมชนเริ่มเป็นสถาปัตยกรรมแบบสมัยนิยม คือ ก่ออิฐถือปูนมากขึ้น ซึ่งเกิดจากการพัฒนารูปแบบทางสถาปัตยกรรมตามค่านิยมจากสังคมภายนอก และจากการสัมภาษณ์ ผู้ใหญ่แทน เทพแสน ถึงความต้องการ ให้รูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ในชุมชน มีลักษณะคล้ายดังสถาปัตยกรรมแบบไทลื้อ แต่ปรับวัสดุและวิธีการก่อสร้างให้สอดคล้องกับสมัยใหม่ และไม่ทำลายธรรมชาติด้วยการใช้ไม้ท่อนหุ้ม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้เกิดขึ้นในชุมชน ขาดแต่การร่วมมือและการให้การสนับสนุนในการพัฒนาที่ สอดคล้องกับความต้องการ อย่างเป็นระบบโดยผ่านการศึกษาวิจัยจากภาครัฐฯ

- ในส่วนของคนนอกชุมชน จากการศึกษาการเทคโนโลยี และ การเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรม พื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน นี้ ได้ทำการลงพื้นที่และพูดคุยกับ ชุมชนและส่วนบริหารทำให้พบถึง ขั้นตอนการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่เป็นทิศทางเดียวกันกับความต้องการของคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางภาครัฐฯ ขาดการให้ความรู้เรื่อง เทคโนโลยีและและวัสดุในการก่อสร้าง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป และ ลดการใช้ไม้ท่อนหุ้ม อันเกิดจากการขาดการเข้าถึง ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ของ ส่วนภาครัฐฯ ดังเห็นได้จาก เหตุการณ์การถูกฟ้องร้องจากส่วนกลาง ต่อ กรณีการใช้ไม้ท่อนหุ้มต่อการปลูกสร้างเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ในชุมชนบ้านร่องแง จากเหตุดังกล่าว ทำให้ทางส่วนกลาง หรือ ภาครัฐฯ ต้องปรับกระบวนการขั้นตอนในการให้ความรู้ ที่สอดคล้องต่อการพัฒนาที่ไม่ทำลายถึงวิถีชีวิต และ มรดกทางวัฒนธรรมในชุมชน โดยผ่านการศึกษาวิจัย อย่างเป็นระบบรวมทั้งการลงไปมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาศักยภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากการศึกษาทางด้านเทคโนโลยี และ การเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ ในจังหวัดน่าน เพื่อการศึกษาเป็นเอกสารประกอบการเป็นมรดกโลก และ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มุ่งหวังว่า งานศึกษานี้จะสามารถขยายผลต่อการศึกษาอื่นๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

- วิโรฒ ศรีสุโร . 2543. บันทึกอีสานผ่านเลนส์. โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- ยงยุทธ ไชยศิลป์. 2540. ไทลื้อเมืองน่าน. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สฤกษ์ แสงอรุณ “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเชิงนิเวศ (Ecotourism)” สารสังเขป ออนไลน์ ค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2553 จาก http://www.dnp.go.th/npo/html/Tour/Eco_Tour.html
- จรรุวรรณ พรหมวัง. 2536. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมบางประการของชาวไทยลื้อ. กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิวัฒน์ เตมียพันธ์ . 2547. มรดกความงามของสภาพแวดล้อมท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ. คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- นพดล ตั้งสกุลและจันทนีย์ วงศ์คำ. 2547. คติความเชื่อและระบบสังคมกับการปลูกสร้างเรือนพื้นบ้านและชุมชนผู้ไท. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 81 หน้า.
- จู เหลียงเหวิน(เขียน). 2536. ชนชาติไต สถาปัตยกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีในสิบสองปันนา.งามพรรณ เวชชาชีวะ(แปล) . เชียงใหม่. สุริวงศ์บุ๊คเซ็นเตอร์
- สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. 2551. เรือนไทลื้อ. เชียงใหม่ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
- ศรีศักร วลีโกดม. 2532 .วัฒนธรรมสิบสองปันนา.วารสารเมืองโบราณ. ปีที่15 ฉบับที่3 .
- วิโรฒ ศรีสุโร . 2534 . สถาปัตยกรรมกลุ่มชนสายวัฒนธรรมไต-ลาว.ขอนแก่น (ประกอบวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น 801 313). คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมเจตน์ วิมลเกษม. 2535. ไทลื้อเมืองน่าน น่าน. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดน่าน
- อรศิริ ปาณินท์ และ สมคิด จิระทัศน์กุล . 2535. ความเหมือนและความต่างของบ้านไตลื้อในสิบสองปันนา และไตลื้อเมืองน่าน. เอกสารประกอบการบรรยาย “การศึกษาเปรียบเทียบเรือนไทยลื้อในสิบสองปันนา กับ เรือนไทยลื้อในจังหวัดน่าน”, มหาวิทยาลัยศิลปากร, วันพฤหัสบดีที่ 5 พฤศจิกายน 2535. กรุงเทพฯ
- อรศิริ ปาณินท์. 2538. บ้านไตลื้อที่บ้านปางสา อำเภอน้ำวางผา จังหวัดน่าน. วารสาร อาษา ฉบับที่ 41 กุมภาพันธ์, หน้า 92-104
- นัทมน คำครุฑ และคณะ. หมู่บ้านหัตถกรรมและOTOP ท่องเที่ยว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน. น่าน. โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- ดวงจันทร์ อากาศวิรุฒม์. 2537. ความเป็นมาของเรือนโบราณ เรือนไทลื้อ .เชียงใหม่
- ประชัน รักพงษ์ และคณะ. การศึกษาหมู่บ้านไทลื้อในจังหวัดลำปาง. ลำปาง. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและศูนย์

สถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551. **ไทลื้อ อัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ไท**. เอกสาร
สนับสนุนโครงการพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา

ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียมจำกัด (มหาชน). 2550. **มรดกไทย มรดกโลก**. กรุงเทพฯ :

ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน).

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552. “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กระบวนทัศน์การส่งเสริมและ
พัฒนา การท่องเที่ยวยุคใหม่.” *e-TAT Tourism Journal – การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*. 2552(3)
:2-6

บุญชู โรจนเสถียร(ผู้รวบรวม). 2548. **ตำนานสถาปัตยกรรมไทย 1**.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพ(1984)

ปฏิตา วงศ์มหาดเล็ก และ สัทธา ปัญญาแก้ว และ สุพิชชา ไตรวิษณุ. 2547. **วัสดุและการ
ก่อสร้างเรือนพื้นถิ่นในการอยู่แบบยั่งยืนของไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พระธรรมปิฎก. 2538. **การพัฒนาอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โกมลสีมทอง

สีบพงศ์ จรรย์สีบศรี. “เอกสารประกอบการสอนออนไลน์ รายวิชาสถาปัตยกรรมไทย
สถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่น การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน” [Online]. [http://
suebpong.rmutl.ac.th/index.htm](http://suebpong.rmutl.ac.th/index.htm). 2552

ศิริ ฮามสุโพธิ์. 2536. **เทคโนโลยีที่เหมาะสมและการดำรงชีวิตในท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนซ์
ดีง เฮาส์

ระพีพรรณ ทองหล่อ และ คณะ. 2545. **การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ที่เป็น
ผลจากการท่องเที่ยว:กรณีศึกษาจังหวัดน่าน**. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. “เรือนไทลื้อ”. [Online].

<http://www.sri.cmu.ac.th/ethnictai/index.htm>. 2552

ศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. “**บ้านดอนมูล**” [Online].

<http://dornmool.mooban thai.com/>. 11 ม.ค. 2010 00:07:51 GMT

การสัมภาษณ์

- สุ ชัยมงคล ให้สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม พ.ศ. 2553. รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. ประวัติเรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ บ้านร่องแง บ้านเลขที่ 11 หมู่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน. บ้านเลขที่ 11 หมู่ 7 บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน
- ช้อย สารเทศ ให้สัมภาษณ์, 12 มีนาคม พ.ศ. 2553. รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. ประวัติความเป็นมา เรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ เลขที่ 5 หมู่ 3 บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว. เลขที่ 5 หมู่ 3 บ้านท่าควาย ต.ไชยวัฒนา อ.ปัว.
- ชื่น วรรณภพ ให้สัมภาษณ์ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2553. รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. ประวัติความเป็นมา เรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ เลขที่ 38 หมู่ 3 ต. ไชยวัฒนา อ.ปัว. เลขที่ 38 หมู่ 3 ต. ไชยวัฒนา อ.ปัว.
- ศิลป์ เนตรทิพย์ ให้สัมภาษณ์ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2553. รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. ประวัติความเป็นมา เรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ เลขที่ 100 หมู่ที่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน. เลขที่ 100 หมู่ที่ 7 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน
- พอดำ ชัยมงคล ให้สัมภาษณ์ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2554. รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. ประวัติความเป็นมา เรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ บ้านเลขที่ 5 หมู่ 2บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา.บ้านเลขที่ 5 หมู่ 2บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
- แต่ง อุทธิยา ให้สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554. รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. ประวัติความเป็นมา เรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ 156 หมู่ 2 เลขที่ 8 บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน. บ้านเลขที่ 156 หมู่ 2 เลขที่ 8 บ.ดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
- สมบุญ บุญมา ให้สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554. รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. ประวัติความเป็นมา เรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ บ้านเลขที่ 44 บ้านดอนมูล ต. ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน. บ้านเลขที่ 44 บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
- ส่วน ชัยยศ วันที่ 21 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. ประวัติความเป็นมา เรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ บ้านเลขที่ 29 หมู่ 2 ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน. บ้านเลขที่ 29 หมู่ 2 ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
- ศรีจิม เทพเสน วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2553. รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. ประวัติความเป็นมา เรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ ของ ศรีจิม เทพเสน ไม่มีบ้านเลขที่ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน . บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

- ชั้นคำ ภิมาลย์ วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2553. รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. ประวัติความเป็นมา
เรือนพักอาศัย ในชุมชนไถลื้อ ของ ชั้นคำ ภิมาลย์ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวัง
ผา จ.น่าน. บ้านชั้นคำ ภิมาลย์ บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน
- ประเสริฐ มีชัย 13 กุมภาพันธ์ 2553. รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. เทคโนโลยีการก่อสร้างเรือนไถลื้อ
ในชุมชนไถลื้อ บ้านหนองบัว จ.น่าน. วัดหนองบัว บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา
จ.น่าน
- ทอง เนตรทิพย์ 12 กุมภาพันธ์ 2553 . รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. เทคโนโลยีการก่อสร้างเรือน
อนุรักษ์ไถลื้อ บ้านร่องแง. เรือนอนุรักษ์ บ้านร่องแง ต.วรรณคร อ.บัว จ.น่าน
- แทน เทพแสน 13 กุมภาพันธ์ 2553. พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ ผู้สัมภาษณ์. ประเพณี วัฒนธรรม และ
เรือนพักอาศัย ไถลื้อ จังหวัดน่าน. วัดหนองบัว บ.หนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน
- บุญยัง ค่ายวง 10 มกราคม 2553. พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ ผู้สัมภาษณ์. ประเพณี วัฒนธรรม และ เรือน
พักอาศัย ไถลื้อ จังหวัดน่าน. วัดดอนมูล บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
- สรวง เทพเสน 10 มกราคม 2553. พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ ผู้สัมภาษณ์. เทคโนโลยีการก่อสร้าง เรือนไถลื้อ
จังหวัดน่าน. วัดดอนมูล บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
- แสงดา สมฤทธิ์ 23 พฤศจิกายน 2553. รัชนี้ สุขประเสริฐ ผู้สัมภาษณ์. องค์ประกอบเรือนไถลื้อ พะเยา
ของ แสงดา สมฤทธิ์. 31 หมู่ 2 ถ.สิทธิประชาราษฎร์ ต.หย่วน อ.เชียงคำ จ.พะเยา

ภาคผนวก

- ผนวก 1 แบบขออนุญาตสำรวจ และ สัมภาษณ์
- ผนวก 2 แบบสัมภาษณ์เจ้าของเรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน
- ผนวก 3 แบบสำรวจทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อจังหวัดน่าน
- ผนวก 4 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในการสร้างเรือนอนุรักษ์

ภาคผนวก 1

แบบขออนุญาตเพื่อสำรวจและสัมภาษณ์ เจ้าของเรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน
หัวข้อการศึกษา : เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบขออนุญาตเพื่อสำรวจและสัมภาษณ์ เจ้าของเรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน
หัวข้อการศึกษา : เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน

แบบสัมภาษณ์นี้ เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการ ทำการสำรวจเรือนพักอาศัยทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และ เรือนอนุรักษ์ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน โดย เป็นการขออนุญาต ในการเข้าพื้นที่สำรวจ เรือน และ สัมภาษณ์ในหัวข้อต่างๆ จึงใคร่ขออนุญาต ในการฉนี้

- ท่านยินดี และ สะดวกในการให้เข้าสัมภาษณ์ และ สำรวจเรือน หรือ ไม่ ?
 สะดวก ไม่สะดวก
- หากไม่สะดวกท่านยินดี ให้ ทีมงานวิจัยกลับมาทำการสำรวจ และ สัมภาษณ์ หรือไม่
 ยินดี ไม่ยินดี
- ท่านมีความประสงค์ให้ ทีมงานวิจัย กลับเข้ามาทำการสำรวจ และ สัมภาษณ์ ในช่วงเวลาใด
 วัน.....วันที่ เดือน ช่วงเวลา

ทางทีมงานวิจัย ขอขอบพระคุณ เจ้าของเรือนพักอาศัย และ ผู้เกี่ยวข้องกับเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
ไทลื้อ ในจังหวัดน่าน ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

ด้วยความเคารพอย่างสูง
คณะผู้วิจัย

ภาคผนวก 2

แบบ สัมภาษณ์ เจ้าของเรือนพักอาศัย ในชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่าน

หัวข้อการศึกษา : เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์
ผู้อาศัยเรือนพักภายในชุมชนไทลื้อ
จังหวัดน่าน

ชี้แจง : การสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน โดยแบ่งการเก็บข้อมูล เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1.ส่วนสัมภาษณ์ ผู้อาศัยเรือน โดยผ่านการนัดหมายหรือ การแนะนำจากคนในชุมชน และ 2.แบบสำรวจ ทั้งสถาปัตยกรรมภายใน และ สถาปัตยกรรมภายนอก ตลอดจน รายละเอียดโครงสร้าง และ พื้นที่การใช้งาน และการวางวัดขนาด เรือน

1.ส่วนข้อมูลผู้อาศัย

- 1.1 ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์นามสกุล.....อายุ.....
- 1.2. เกี่ยวข้องเป็นกับเจ้าของเรือน () เป็นเจ้าของเรือน
- 1.3. ชื่อเจ้าของเรือนนามสกุลอายุ.....
- 1.4 จำนวนผู้อาศัยในเรือนคน
- 1.5 เจ้าของเรือนและครอบครัว ประกอบอาชีพเกี่ยวกับอะไร

2.ส่วนข้อมูลเรือนพักอาศัย

- 2.1.อายุเรือนปี
- 2.2 กระบวนการในการสร้างเรือน.....
- 2.3 ปรับปรุงเรือนมากี่ครั้ง
- 2.4.สาเหตุของการปรับปรุงเรือน
- 2.5.ช่วงเวลาในที่ทำกรปรับปรุงเรือน
- 2.6.วัสดุที่ใช้ หากจากแหล่งใด และ มีการปรับเปลี่ยนวัสดุ หรือไม่อย่างไร
- 2.7งบประมาณในการปลูกเรือน
- 2.8.ท่านสามารถแนะนำ เรือนพักอาศัยในชุมชนไทลื้อ ที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษานี้ ได้หรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวก 3

แบบ สำรวจทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อจังหวัดน่าน

หัวข้อการศึกษา : เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ว.....ด.....ป...../เวลา.....

สถานที่

แบบสำรวจทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน

ชี้แจง : การสำรวจทางสถาปัตยกรรมนี้ ประกอบไปด้วย การถ่ายภาพทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน และการร่างวัดขนาด ตัวเรือนโดยก่อนออกสำรวจได้ทำการ ฝึกอบรมผู้เก็บข้อมูล ทั้งในด้านการสัมภาษณ์ ร่างวัดขนาดทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และการถ่ายภาพ ตลอดจน การเข้าพื้นที่ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วน โดยแบบสำรวจนี้ 1.แบบร่างวัดทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไทลื้อ จังหวัดน่าน และ 2 แบบการเก็บข้อมูลด้วยภาพถ่ายทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จ.น่าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.แบบการร่างวัดขนาดทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อจังหวัดน่าน ประกอบด้วย

1.1. ตำแหน่งที่ตั้ง และ ทิศที่ตั้ง ในระยะขอบเขตที่ พอจะสามารถเก็บข้อมูลได้ (พร้อมบอกระยะ)

สิ่งแวดล้อมโดย รอบ อันประกอบด้วย ต้นไม้ และสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ตลอดจน จุดสังเกตที่เด่นชัด

ทิศ

ตัวเรือนสถาปัตยกรรม
พื้นถิ่นไทลื้อ

บันทึกเป็นข้อความเพื่อช่วยจำ และ การสื่อสาร

.....

.....

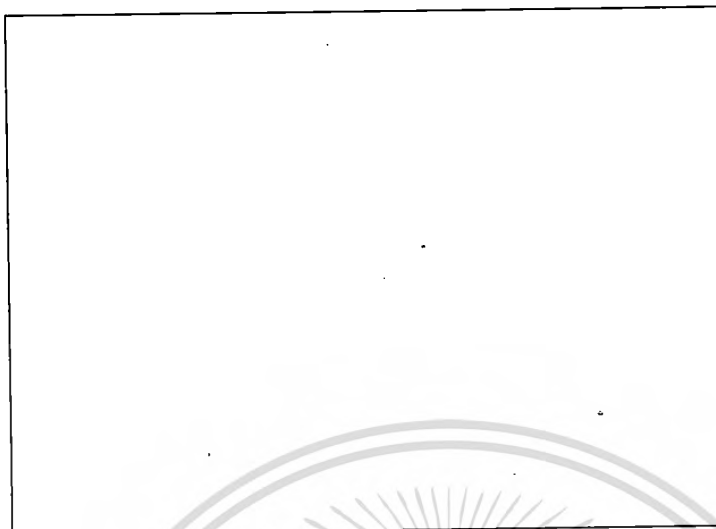
.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2.การวางวัด ผังพื้นส่วนใต้ถุนเรือน และ การใช้สอยพื้นที่ใต้ถุนเรือน ตลอดจนระยะ

โครงสร้าง

บันทึกเป็นข้อความเพื่อช่วยจำ และ การสื่อสาร

1.3.การวางวัด ผังพื้นบนเรือนพักอาศัย และ การใช้สอยพื้นที่ใต้ถุนเรือน ตลอดจนระยะ

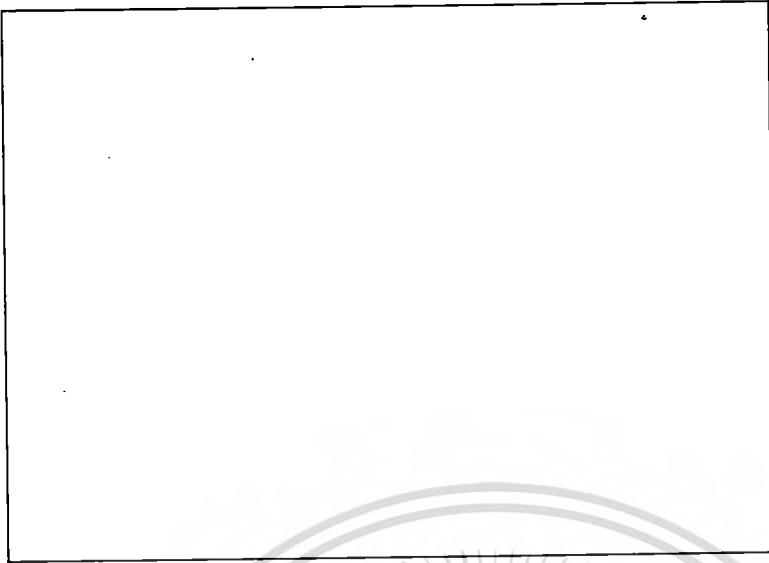
โครงสร้าง

บันทึกเป็นข้อความเพื่อช่วยจำ และ การสื่อสาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4.การวัดขนาด ภาพ ตัด ด้านสั้น ของเรื่อนไถลื้อ จังหวัดน่าน

บันทึกเป็นข้อความเพื่อช่วยจำ และ การสื่อสาร

1.6.การวัดขนาด ภาพ ตัด ด้านยาว ของเรื่อนไถลื้อ จังหวัดน่าน

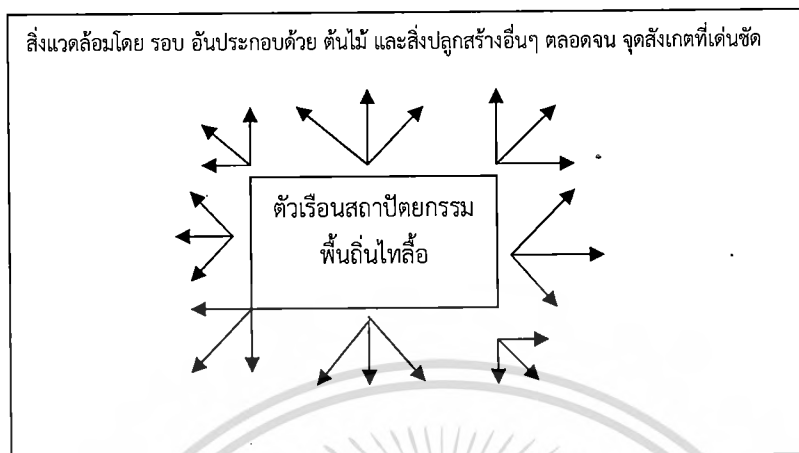

บันทึกเป็นข้อความเพื่อช่วยจำ และ การสื่อสาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. แบบบันทึกการถ่ายภาพเพื่อเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน

2.1. การบันทึกภาพ บริเวณโดยรอบ หันออกจากตัวเรือน (ถ่ายภาพตาม ตำแหน่ง ลูกศร หาก ไม่สามารถถ่ายได้ โปรดระบุสาเหตุ)

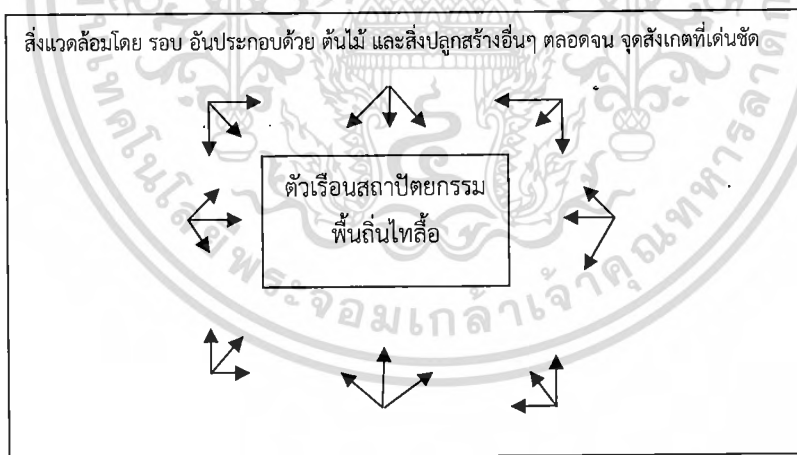
บันทึกเป็นข้อความเพื่อช่วยจำ และ การสื่อสาร

.....

.....

.....

2.1. การบันทึกภาพ ตัวเรือนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หันเข้าตัวเรือน (ถ่ายภาพตาม ตำแหน่ง ลูกศร หาก ไม่สามารถถ่ายได้ โปรดระบุสาเหตุ)

บันทึกเป็นข้อความเพื่อช่วยจำ และ การสื่อสาร

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3. การบันทึกภาพ ใต้ถุนเรือน เพื่อบันทึกภาพโครงสร้าง เรือน โดยแบ่งพื้นที่เป็นส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้ ผู้ถ่ายภาพ ต้อง ถ่าย 1 มุม 3 ครั้ง เริ่มจาก ซ้าย ไป ขวา และหากพื้นที่ใดไม่สามารถบันทึกภาพได้ ต้อง ชี้แจง

☐ ส่วนใต้ถุนและโครงสร้างใต้	ชาน เรือน	จำนวนภาพ
☐ ส่วนใต้ถุนและโครงสร้างใต้	เรือน	จำนวนภาพ
☐ ส่วนใต้ถุนและโครงสร้างใต้	เส้าข้าว.....	จำนวนภาพ
☐ ส่วนใต้ถุนและโครงสร้างใต้	ครัว.....	จำนวนภาพ
☐ ส่วนใต้ถุนและโครงสร้างใต้	นอน	จำนวนภาพ
☐ ส่วนใต้ถุนและโครงสร้างใต้	ชานน้อย.....	จำนวนภาพ

บันทึกเป็นข้อความเพื่อช่วยจำ และ การสื่อสาร

.....

.....

.....

2.4. การบันทึกภาพ บนเรือน เพื่อบันทึกภาพโครงสร้างภายในเรือน และ โครงสร้างหลังคา โดยแบ่งพื้นที่เป็นส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้ ผู้ถ่ายภาพ ต้อง ถ่าย 1 มุม 3 ครั้ง เริ่มจาก ซ้าย ไป ขวา และหากพื้นที่ใดไม่สามารถบันทึกภาพได้ต้อง ชี้แจง

☐ ส่วนเรือนและโครงสร้างใต้หลังคาส่วน	ชาน เรือน	จำนวนภาพ
☐ ส่วนเรือนและโครงสร้างใต้หลังคาส่วน	เรือน	จำนวนภาพ
☐ ส่วนเรือนและโครงสร้างใต้หลังคาส่วน	เส้าข้าว.....	จำนวนภาพ
☐ ส่วนเรือนและโครงสร้างใต้หลังคาส่วน	ครัว.....	จำนวนภาพ
☐ ส่วนเรือนและโครงสร้างใต้หลังคาส่วน	นอน	จำนวนภาพ
☐ ส่วนเรือนและโครงสร้างใต้หลังคาส่วน	ชานน้อย.....	จำนวนภาพ

บันทึกเป็นข้อความเพื่อช่วยจำ และ การสื่อสาร

.....

.....

.....

2.5. การบันทึกภาพ ช่องเปิด ได้แก่ ประตู หน้าต่าง และ ช่องทางเดิน ตลอดจนช่องแสง

- ช่องเปิดประเภท ประตู จำนวนภาพ
- ช่องเปิดประเภท หน้าต่าง..... จำนวนภาพ
- ช่องเปิดประเภท ช่องแสง จำนวนภาพ
- ช่องเปิดประเภท ช่องเดินผ่าน..... จำนวนภาพ
- ช่องเปิดต่างๆที่เห็นจากภายนอกเรือน..... จำนวนภาพ

บันทึกเป็นข้อความเพื่อช่วยจำ และ การสื่อสาร

2.6. การบันทึกภาพ รายละเอียดวัสดุ หรือ ลักษณะเฉพาะอื่นๆ (ถ้ามี)

ภาคผนวก 4

แบบ สัมภาษณ์ผู้สร้างเรือน อนุรักษ์ไทลื้อ จังหวัดน่าน

หัวข้อการศึกษา : เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อ จังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จ.....ด.....ป...../เวลา.....

สถานที่

แบบสัมภาษณ์

ผู้สร้างเรือนอนุรักษ์ ไทลื้อ ในจังหวัด น่าน

ชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ เป็นผู้ดำเนินการ ปลูกเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ในสถานที่ต่างๆ ของจังหวัดน่าน เพื่อใช้ประโยชน์ ต่างๆ โดยมุ่งหวังถึง องค์ความรู้ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ขั้นตอน การดำเนินการสร้าง ตลอดจนหลักคิดการสืบค้นเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบเรือน และ ความแตกต่างระหว่างเรือน ไทลื้อในจังหวัดน่าน และ เรือนไทลื้อในสิบสองปันนา ในแบบสัมภาษณ์นี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คือ รายละเอียดของ ผู้ตอบแบบสอบถาม และ ส่วนที่ 2 คือ ส่วนแนวคิด กระบวนการดำเนินการก่อสร้าง ตลอดจนภูมิปัญญา และความแตกต่างระหว่างเรือนไทลื้อ ใน จังหวัดน่าน และ ในสิบสองปันนา ทั้งหมดนี้ การสัมภาษณ์ใช้การ บันทึกเทป และ ภาพ โดยไม่รบกวนผู้ถูกสัมภาษณ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ถูกสัมภาษณ์

1.1. ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....

1.2. ตำแหน่งหน้าที่หรืออาชีพ

1.3. อาศัยอยู่ที่

1.4. เกี่ยวข้องกับเรือนอนุรักษ์ไทลื้อ ที่

1.5. ผู้ดำเนินการร่วมในการปลูกเรือนอนุรักษ์ที่ท่านเกี่ยวข้องและในฐานะใด

1.6. ท่านเกี่ยวข้องกับเรือนอนุรักษ์ ใน ฐานะใด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเรือนอนุรักษ์

2.1. สาเหตุ ที่มา ของการสร้างเรือนอนุรักษ์

.....

.....

2.2. วัตถุประสงค์ในการสร้างเรือนอนุรักษ์ และ เป้าหมายในการสร้างเรือน

.....

.....

2.3. ขั้นตอนการสืบค้นเพื่อให้ได้มาซึ่งลักษณะของเรือนอนุรักษ์

.....

.....

2.4. ความร่วมแรงร่วมใจในชุมชนในการปลูกเรือน อนุรักษ์

.....

.....

2.6. ความร่วมแรงร่วมใจ ในภาครัฐฯ ในการปลูกเรือน อนุรักษ์

.....

.....

2.7. ปัญหาที่พบในการ ปลูกเรือนอนุรักษ์

.....

.....

2.8. ระยะเวลาปลูกเรือน และ งบประมาณ ที่ใช้ ตลอดจนวัสดุ

.....

.....

2.9. สิ่งเหมือน และ สิ่งที่แตกต่างกันระหว่าง เรือนอนุรักษ์ไถลื้อในจังหวัดน่านและในสิบสองปันนา

.....

.....

2.10 สิ่งที่ยากเสนอแนะ และ หากมีโอกาส ท่านวางแผนหรือวางแนวคิดในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมตลอดจนภูมิปัญญาและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ของ ชุมชน ไถลื้อ ไว้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ประวัติคณะผู้วิจัย (หัวหน้าโครงการ)

1. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นาย กษมพงษ์ พงษ์ชุมพร
(ภาษาอังกฤษ) Mr. Gasamapong Pongchompom

2. เลขหมายประจำตัวประชาชน

3 2 0 0 6 0 0 8 5 8 8 4 0

3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

4. หน่วยงาน ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

โทรศัพท์ 02-737-3000 ต่อ 3697 โทรสาร 02-326-4325

5. ประวัติการศึกษา

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา (ตรี/โท/เอก)	อักษรย่อปริญญา และชื่อเต็ม	สาขาวิชา/วิชาเอก	ชื่อสถาบันการศึกษาและประเทศ
2526	ตรี	B.A. Second Class Honours (Ls-Division) (Bachelor of Art)	Three Dimensional Design Interior Design	Buckinghamshire College Of Higher Education, UK

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชา

6.1 Furniture Design

6.2 Space and Planning

ประวัติคณะผู้วิจัย (ผู้ร่วมโครงการ)

1. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นาย พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ
(ภาษาอังกฤษ) Mr.Pornthep Jiwpailodkij

2. เลขหมายประจำตัวประชาชน

3	1	0	0	6	0	1	2	4	1	4	1	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

4. หน่วยงาน ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
โทรศัพท์ 02-737-3000 ต่อ 3697 โทรสาร 02-326-4325

5. ประวัติการศึกษา

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา (ตรี/โท/เอก)	อักษรย่อปริญญา และชื่อเต็ม	สาขาวิชา/วิชาเอก	ชื่อสถาบันการศึกษาและประเทศ
2541	ตรี	ค.อ.บ. (ครุศาสตร์ อุตสาหกรรม บัณฑิต)	สถาปัตยกรรม ภายใน	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ประเทศไทย
2551	โท	ส.ถ.ม. (สถาปัตยกรรม มหาบัณฑิต)	สถาปัตยกรรม ภายใน	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ประเทศไทย

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชา

- 6.1 การออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน
- 6.2 สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
- 6.3 การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ
- 6.4 การวิจัยสภาพแวดล้อมภายใน

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

7.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ชื่อผลงานวิจัย	ปีที่พิมพ์	การเผยแพร่	สถานภาพในการทำวิจัย	แหล่งทุน
1. หัวตะเข้ : วิถีชีวิตชุมชนริมคลองในแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน	2550	- วารสาร	ผู้ร่วมโครงการ 20 %	เงินรายได้ คณะครู ศาสตร์
2. แนวทางการออกแบบโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเครื่องเรือนไม้ขนาดกลางและขนาดย่อมกรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเครื่องเรือนไม้ ในเขตกรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล	2547	- เอกสาร - วารสาร	หัวหน้า โครงการ 25%	ทุนส่วนตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้